॥ श्री ॥

ज्योतिर्विद्भूषण.

ગુજરાતી ભાષાંતર સહીત બનાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

કરૂણાશંકર વિ. ગણેશજી રાવલ.

લીંબડી—નિવાસી.

અમદાવાદમાં.

મામાની હવેલીમધ્યે યુનાઇટેડ પ્રિન્ટિંગ અને જનરલ
એજન્સી કંપની "લિમિટેડ"ના પ્રેસમાં
રણછોડલાલ ગંગારામે છાપ્યું.

શકે ૧૮૦૭ ઇસ્વીસન ૧૮૮૫

કીમત ૩) રૂપિઆ.

अर्पण पत्रिका.

जनेशालोकेस्मिन्यदपिबहवःसंतिब
लिनो। यशस्वत्सिंहत्वंतदपिसकले
भ्योवरतमः॥ स्वनामार्थख्यातोयद
सिभवतेस्वार्पितइह। प्रकर्षमेग्रंथोल
भतुसहभावत्कयशसा ॥१॥

અર્થ—હે મહારાજાધિરાજ યશસ્વતસીંહજી સા-હેબ આ જગતમાં બળવાળા ઘણા રાજાઓ છે તો પણ આપસાહેબ પોતાના નામના અર્થ મુજબ વિ-ખ્યાતછો જેથી તે સઘળાઓ કરતાં શ્રેષ્ઠછો માટે "ज्योतिर्विद्भूषण"નામનો આ ગ્રંથ મેં નમ્રતા પૂર્વક આપસાહેબને અર્પણ કર્યોછે તે મારો ગ્રંથ આપસા-હેબના યશ સાથે આ જગતમાં ઉત્કર્ષ પામો.

ग्रंथकर्त्ता.

ક. ગ. રા.

JASVATSINGJEE,

THE THAKORE SAHEB OF LIMBDI.

२५७८

प्रस्तावना.

ચઉદ વિદ્યાઓમાં જ્યોતિશશાસ્ત્ર એક વિદ્યા છે.

ચઉદ વિદ્યાઓનો ક્રમ ।। વેદનાં ૭ અંગ, ચાર વેદ, મીમાંસા, ન્યાય, ધર્મશાસ્ત્ર, પુરાણ ।। વેદનાં ૭ અંગોનો ક્રમ ।। છંદ (પગ) કલ્પ (હાથ) જ્યોતિષ (નેત્ર) નિરૂક્ત (કાન) શિક્ષા (નાક) વ્યાકરણ (મુખ) એ પ્રમાણે ૭ અંગોમાંના એક અંગ, નેત્રરૂપ જ્યોતિશશાસ્ત્ર ઘણું ઉપયોગી હોવાથી તેના સંબંધી ગર્ગ, ભૃગુ, ગૌતમ, જૈમિનીય આદિક ઋષિઓના રચીત ગ્રંથોના આશ્રયથી મોટા મોટા વિદ્વાનોએ જાતક તથા તાજીક તથા મુહુર્ત એ ત્રણે વિષયો ઉપર જુદી જુદી રીતે એકેક વિષયનું અવલંબન કરી ઘણી સુંદરતા વાળી કૃતીથી ગ્રંથો રચેલા છે જેથી જેઓ આળસ્ય રહીત માહા પંડીતો છે તેઓ તો પૂર્વના ગ્રંથો જોઈ કૃતકાર્ય થાયછે તેથી મારો આ ગ્રંથ કરવાનો ઉદ્યોગ તેમને અર્થ નથી પણ આધુનિક સમયમાં જેઓ મંદ બુદ્ધિ, અલ્પાભ્યાસી અને તે વિષે અનભિજ્ઞ હોઇને જ્યોતિશશાસ્ત્ર સારી રીતે જાણવાની ઇચ્છા રાખતા હોય તેઓને માટે કેટલાએક સારા સારા પેહેલાના તથા હમણાંના બનેલા ગ્રંથોનો આશ્રય લઇ "ज्योतिर्विद्भूषण" નામનો આ સુબોધ લઘુ ગ્રંથ જાતક તથા તાજીક તથા મુહુર્ત એ ત્રણે બાબતોનું અવલંબન કરી વાર્તિક રૂપે રચી ગુજરાતી ભાષાંતર સાથે બહાર પાડુંછું. આ ગ્રંથ જે જે વિદ્વજ્જનોને ત્યાં મોકલેલો તેમણે આદ્યંત વાંચી તેની યોગ્યતા વિષે પ્રસન્નતા પૂર્વક પ્રમાણપત્ર આપેલ છે તે આ ગ્રંથની છેવટે દાખલ કરેલ છે.

ग्रंथकर्ता.

अनुक्रमणिका.

ज्योतिर्विद्भूषण.

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीमद्धेरंबबर्हिचरा गुरुभानुशिवान्चपितरौप्रणम्यप्राचीनावांचीनग्रंथसारमुद्धृत्यज्योतिर्विद्भूषणंकुर्वे॥१॥ शीर्षमुखबाहुहृदयोदरकटिबस्तिगुह्योरुजानुजंघाचरणसंज्ञाकालनरावयवाःमेषादिराशयः॥२॥ अरुणासितहरितपाटलपांडुविचित्रकृष्णपिशंगापिंगलकर्बुरबभ्रुकमलिनवर्णाःमेषाद्याः॥३॥

ટીકા—શોભામાન ગણપતી, બરહીચરા, ગુરૂ, સૂર્ય, શીવ, એઓને તથા માત પીતાને નમસ્કાર કરીને પેહેલાંના અને હમણાના થએલા જ્યોતીષશાસ્ત્રના ગ્રંથોનો સાર લઇ જ્યોતિર્વિંદભૂષણ નામનો ગ્રંથ બનાવું છઉં. ॥૧॥ મેષાદિક રાશીયો, કાળ પુરૂષનાં અંગછે તે એ રીતે કે મેષરાશી માથુંછે, વૃષભ મુખછે, મીથુન હાથછે, કરક હૃદયછે, સિંહ ઉદરછે, કન્યા કેડછે, તુળા નાભીની નીચેનો ભાગછે, વૃશ્ચિક ગુહ્યછે, ધન ઉરૂછે, મકર જાનુછે, કુંભ જંઘાછે, મીન ચરણછે. ॥૨॥ મેષ કાંઇક રાતો, વૃષભ સફેત, મીથુન પોપટીયો, કરક કાંઇક સફેત

રાતો, સિંહ ધુમાડીયો, કન્યા ચીત્રવિચીત્ર, તુળા કાળો, વૃશ્ચિક સોનેરી, ધન કાંઇક કાળો મકર મીશ્ર. કુંભ કપિલ, મીન માછલાને રંગે, એ પ્રમાણે મેષાદિક રાશીયોના વર્ણોછે. ॥૩॥

पुंस्त्रीक्रुराक्रुरौचरस्थिरद्विस्वभावाश्च मेषादेः ॥४॥ राशिक्षेत्रभवनगृहर्क्षभान्ये कार्थवाचकानि ॥ ५ ॥ मंशुबुचंरबुशुमंगुश शगवोमेषादीशाः ॥ ६ ॥ मिथुनासिंहादि चतुष्ककुंभाः शीर्षोदयाःमीनश्चोभयोदयः शेषाःपृष्टोदयाः ॥७॥ विमिथुनशीर्षोदया दिनबलाख्याःशेषारात्रिबलाख्याः॥८॥मेष वृषमिथुनकुलीराःसत्रिकोणाःप्रागादीशाः ॥९ ॥तनुधनसहोत्थमात्रात्मजारिपत्निम रणधर्मकर्मलाभव्ययाख्यालग्नाद्भावाः१०

ટીકા—મેષાદિક રાશીયોમાં પુરૂષ અને સ્ત્રી એ સંજ્ઞા તથા શુભ અને પાપ એ સંજ્ઞા તથા ચર, અને સ્થિર અને દ્વિસ્વભાવ, એ સંજ્ઞા મેષથી અનુક્રમે ગણતાં જાણવી. ॥૪॥ રાશી, ક્ષેત્ર, ભવન, ગૃહ, રક્ષ, અને ભ, એ તમામ શબ્દો રાશી વાચકછે. ॥૫॥ મંગળ, શુકર, બુધ, ચંદ્રમા, સુર્ય, બુધ, શુકર, મંગળ, ગુરૂ, શની, શની, અને ગુરૂ એ પ્રમાણે ક્રમ પૂર્વક મેષથી મીન સુધી રાશીયોના સ્વામીછે. ॥૬॥ મીથુન, સીંહ, કન્યા, તુળા, વૃશ્ચિક,

અને કુંભ એ માથાના ભાગથી ઉદય પામનારાછે, અને તેમની શિર્શોદય એવી સંજ્ઞાછે. મીનરાશી બંને બાજુથી ઉદય પામેછે અને તેની ઉભયોદય એવી સંજ્ઞાછે, કરક, ધન, મકર, મેષ ને વૃષભ, એઓ પાછળના ભાગથી ઉદય પામેછે અને એઓની પૃષ્ટોદય એવી સંજ્ઞાછે. ॥૭॥ મીથુન વીનાના શિર્શોદય રાશીયો દીવસે બળવાળા જાણવા, બાકીના રાત્રીએ બળવાળા જાણવા ॥૮॥ મેષ સિંહ અને ધન એ પૂર્વ દિશાના સ્વામીછે. વૃષભ, કન્યા અને મકર એ દક્ષિણ દિશાના સ્વામીછે. તુળા, મીથુન, કુંભ, એ પશ્ચિમ દિશાના સ્વામીછે. કરક, વૃશ્ચિક, મીન એ ઉત્તર દિશાના સ્વામીછે. ॥૯॥ તનુ એટલે પેહેલો ભાવ, ધન એટલે બીજો, સહોથ એટલે ત્રીજો, માતુ એટલે ચોથો, આત્મજ એટલે પાંચમો, અરી એટલે છઠો, પત્ની એટલે સાતમો, મરણ એટલે આઠમો, ધર્મ એટલે નવમો, કર્મ એટલે દશમો,લાભ એટલે અગી-યારમો, વ્યય એટલે બારમો, એ પ્રમાણે લગ્નથી આરંભી બારે ભાવોની સંજ્ઞાછે. ॥૧૦॥

गृहहोराद्दष्काणसप्तमांशनवमांशद्वादशांशत्रिंशांशदशांशषोडशांशषष्ट्यंशाः दशवर्गाः॥११॥ओजेतरणींघो:समेव्यत्ययेनहोरा ॥१२॥ स्वेषुनवमपानांद्दष्काणाः॥१३॥ समविसमयोसप्तमस्वज्ञाभ्यांसप्तमांशाः। ॥१४। चरास्थिरद्विस्वज्ञावेपुस्वनवमेषुज्ञान्नवांशाः ॥१५॥

ટીકા—જન્મકુંડળી, હોરા, દ્રેશકાણ, સપ્તમાંસ, નવમાંશ, દશાંશ, દ્વાદશાંશ, ષોડશાંશ, ત્રીંશાંશ, ષષ્ટીઅંશ, એઓ દશ વ-ર્ગ છે. ॥૧૧॥ વીશમ રાશીમાં પનર અંશ સુધી સૂર્યની હોરા જાણવી ઉપરાંત ચંદ્રની જાણવી, સમરાશીમાં પનર અંશ સુધી ચંદ્રની હોરા જાણવી, ઉપરાંતના અંશોમાં સૂર્યની જાણવી.॥૧૨॥ રાશીના પેહેલા દશ અંશ સુધી પોતાથીજ દ્રેશકાણ જાણવું, દશથી વીશ અંશ સુધીમાં પાંચમા રાશીથી જાણવું, વીશથી છે-વટ સુધીમાં નવમા રાશીથી જાણવું. ॥૧૩॥ વિશમ રાશીમાં પોતાથી સપ્તમાંશ ગણવા, સમરાશીમાં પોતાથી સાતમા રાશીથી ગણવા. ॥૧૪॥ ચર રાશીમાં પોતાથી નવમાંશ ગણવા, સ્થિર રાશીમાં નવમા રાશીથી નવમાંશ ગણવા, દ્વિસ્વભાવ રાશીમાં પાંચમા રાશીથી ગણવા ॥૧૫॥

स्वन्नादर्कांशाः ॥१६॥ विषमेन्नौमार्कींज्य ज्ञशुक्राणांपंचबाणाष्टनगेषवस्त्रिंशांशाःस मेन्यथा ॥१७॥ आजेस्वभाद्युग्मेनवमन्ना द्दशांशाः ॥ १८॥ स्वन्नात्कलांशाःओजेक्र मान्नतुंर्मुखविश्नुहरदिनेशाःयुग्मेव्यत्ययेन ॥१९॥ स्वन्नात्षष्टयंशाः ॥२०॥ षष्ट्यंश पास्त्वोजेघोराक्षसदेवकुबेररक्षोगणाकिन्न रभ्रष्ट कुलघ्नगरलाग्निमाया प्रेतपुरीशव

रुणदेवगणेशकलाहिभागामृतांशुचंद्रमृदु
कोमलपद्मलक्ष्मीशवागीशदीगंबर देवार्द्र
कालिनाशक्षितीश्वरकमलाकरमंदात्मजमृ
त्युकालदावाग्निघोराजयकंटकसुधामृतप
रिपूर्णेंदुविषप्रदग्धकालिनाशवंशक्षयोत्पा
तकालरूपसौम्यमृदुसु शितलदंष्ट्राकरालें
दुमुखप्रविणकालाग्निदंडायुद्धनिर्मलशुभा
शुभातिशितलसुधापयोधिभ्रमणेंदुरेषाः
युग्मेव्यत्यपयेन ॥२१॥

ટીકા—તમામ રાશીઓમાં પોતાના રાશીથી દ્વાદશાંશો કરવા ॥૧૬॥ વીશમ રાશીમાં મંગળ, શની, ગુરૂ, બુધ, શુકર, એઓના, પાંચ, પાંચ, આઠ, સાત, અને પાંચ, એઓ ત્રીશાંશ જાણવા, તેઓજ સમરાશીમાં વિલોમ રીતે ત્રીશાંશો જાણવા. ॥૧૭॥ વીશમ રાશીમાં પોતાના રાશીથી દશાંશો જાણવા અને સમરાશીમાં નવમા રાશીથી જાણવા. ॥૧૮॥ પોતાના રાશીથી શોડશાંશો જાણવા તેમાં વીશમ રાશીમાં ચતુર્મુખ, વિશ્નુ, હર, અને દિનેશ, ક્રમે જાણવા, અને સમ રાશીમાં અવળી રીતે જાણવા. ॥૧૯॥ પોતાના રાશીથી ષષ્ટિ અંશો જાણવા. ॥૨૦॥ વીશમ રાશીમાં ઘોર ૧ રાક્ષસ ૨ દેવ ૩ કુબેર ૪ રક્ષોગણ ૫ કીન્નર ૬ ભ્રષ્ટ ૭ કુલઘ્ન ૮ ગરલ ૯ અગ્ની ૧૦

માયા૧૧ પ્રેતપુરેશ ૧૨ વરૂણ ૧૩ દેવગણેશ ૧૪ કળા ૧૫ અહીભાગ ૧૬ અમૃતાંશુ ૧૭ ચંદ્ર ૧૮ મૃદુ ૧૯ કોમળ ૨૦ પદ્મ ૨૧ લક્ષ્મી ૨૨ વાગીશ ૨૩ દીગંબર ૨૪ દેવ ૨૫ આર્દ્ર ૨૬ કલીનાશ ૨૭ ક્ષીતીશ્વર ૨૮ કમળાકર ૨૯ મંદાત્મજ ૩૦ મૃત્યુ ૩૧ કાળ ૩૨ દાવાગ્ની ૩૩ ઘોર ૩૪ અભય ૩૫ કંટક ૩૬ સૂધા ૩૭ અમૃત ૩૮ પરિપુર્ણેંદુ ૩૯ વીશપ્રદગ્ધ ૪૦ કલી ૪૧ નાશ ૪૨ વંશક્ષય ૪૩ ઉત્પાત ૪૪ કાળરૂપ ૪૫ સૌમ્ય ૪૬ મૃદુ ૪૭ સુશીતલ ૪૮ દંશાડ્રાકરાલ ૪૯ ઇંદુ-મુખ ૫૦ પ્રવિણ ૫૧ કાળાગ્ની ૫૨ દંડયુધ ૫૩ નીર્મળ ૫૪ શુભ ૫૫ અશુભ ૫૬ અતીશીતળ ૫૭ સુધાપયોધી ૫૮ ભ્રમણ ૫૯ ઇંદુરેષ૬૦ એ રીતે ક્રમે કરી ષષ્ઠી અંશો જાણવા અને સમરાશીને વીશે એઓજ વીલોમ રીતે જાણવા. ૨૧

ह्यादिस्वोच्चमूलत्रिकोणाधिमित्रभगः पारिजातोत्तमगोपूरसिंहासन पारावतदेव लोकदेवलोकैरावतवैशेषिकसंज्ञाःक्रमात् । ॥२२॥ कुलिराखिझपांत्यनागोरुक्षसंधिः ॥२३॥ लग्नांब्वस्तखानिकेंद्राणि ॥२४॥ स्वसुताष्टमायस्थानानिपणफराणि॥२५॥ व्यारिधर्मांत्यानिआपोक्लीमानि॥२६॥व्या यारिखान्युपचयानि ॥२७॥ सुतधर्मभव नेत्रिकोणे ॥२८॥

ટીકા—જે ગ્રહ પોતાનું ઉચ, મુળ ત્રીકોણ, અધિમિત્ર, અને પોતાની રાશીનો હોય એઓમાંથી દશે વર્ગમાં જોતાં બે બળ પામ્યો હોય તે પારિજાત જાણવો, ત્રણ પામ્યો હોય તો ઉત્તમ જાણવો, ચાર પામ્યો હોય તો ગોપુર જાણવો, પાંચ પામ્યો હોય તો સીંહાસન અંશ જાણવો, છ પામ્યો હોય તો પારાવતાંશ જાણવો, સાત અને આઠ બળ પામ્યો હોય તો દેવલોકાંશ જાણવો, નવ પામ્યો હોય તો ઐરાવતાંશ જાણવો, દશેમાં બળ પામ્યો હોય તો વૈશેશીકાંશ જાણવો, એ રીતે દશ વર્ગથી ગ્રહોનું બળ જોવું ॥૨૨॥ કરક, વૃશ્ચિક, અને મીનનો છેલ્લો નવમાંશ, એઓની રૂક્ષસંધી એવી સંજ્ઞાછે. ॥૨૩॥ લગ્ન ચોથુ, સાતમું, અને દશમું એની કેંદ્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૪॥ બીજું, પાંચમું, આઠમું, અને અગીયારમું, એઓની પણ ફર સંજ્ઞા જાણવી॥૨૫॥ ત્રીજું, છઠું, નવમું, અને બારમું એઓની આપોકલીમ સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૬॥ ત્રીજું,છઠું,દશમું, અને અગીયારમું,એઓની ઉપચય સંજ્ઞા જાણવી॥૨૭॥ પાંચમું અને નવમું એની ત્રીકોણ સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૨૮ ॥

तुर्यनिधनेचतुरस्त्रे ॥२९॥ स्वास्तेमारकसंज्ञे ॥३०॥ स्वांत्येनेत्रसंज्ञे ॥३१॥षष्टाष्टमांत्यानित्रिकसंज्ञानि ॥ ३२ ॥ मंदज्ञौक्लिबाख्यौ॥३३॥चंद्रशुक्रौस्त्रीसंज्ञौ॥३४॥शेषानराख्याः॥३५॥क्रियगोमृगांगनाकुलिरांत्य

तुलाःसूर्याद्युच्चभानितदस्तानिनीचभानि ॥३६॥ दशत्र्यष्टाविंशघस्त्रेषुसप्तविंशन खांशाः सूर्यादिनांपरमोच्चनीचभागाः३७ सिंहगोमेषकन्याचापतौलिकुंभाः सूर्यादि नांमूलत्रिकोणभानि ॥३८॥ स्वराशिनवां शकोवर्गोत्तमः ॥३९॥

ટીકા—ચોથું અને આઠમું એની ચતુરસ્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૯॥ બીજું અને સાતમું એની મારક સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૦॥ બીજું અને બારમું એની નેત્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૧॥ છઠું, આઠમું,અને બારમું, એઓની ત્રીક સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૨॥ બુધ અને શની એમની નપુંશક સંજ્ઞા જાણવી॥૩૩॥ ચંદ્ર અને શુક્ર એમની સ્રી સંજ્ઞા જાણવી॥૩૪॥સુર્ય,મંગળ,અને ગુરૂ એઓની પુરૂષ સંજ્ઞા જા ણવી ॥૩૫॥મેષ, વરષ, મકર, કન્યા, કરક, મીન અને તુળા, એઓ સૂર્યાદિક ગ્રહોના ઉચ્ચરાશીયો જાણવા અને ઉચ્ચરા-શીથી સાતમો રાશી નીચ જાણવું ॥૩૬॥ દશ, ત્રણ, અઠાવીશ, પનર, પાંચ, સતાવીશ, અને વીશ, એઓ સૂર્યાદિક ગ્રહોના પરમ ઉચ્ચ અને નીચના અંશો જાણવા ॥૩૭॥ સીંહ, વૃષભ, મેષ, કન્યા, ધન, તુળા, અને કુંભ, એઓ સૂર્યાદિક ગ્રહોનાં મૂળ ત્રિકોણ જાણવાં. ॥૩૮॥ પોતાનોજ રાશી નવમાસમાં આવેતો વરગોતમ જાણવો ॥૩૯॥

कुंभादिचतुष्कंह्रस्वंसिंहादिचतुष्कांदिर्घंशेषाःसमाः ॥४०॥ केंद्रेपुक्रमेणनराबुचरकीटपशवोबलिनः ॥४१॥ क्षीणेंद्वर्कयमारराहूशिखिनःपापास्तैर्युतोबुधश्च ॥४२॥ रक्तश्यामवर्णोपिंगलनेत्रोपित्तप्रकृतिः समगात्रोसत्वगुणाधिकोल्पकचोर्कः ॥४३॥ गौरवर्णोवर्तुलांगोवातकफात्मामेधावीमृदुवाक्शुभदृक्सत्वाधिकश्चंद्रः ॥४४॥

ટીકા—કુંભ, મીન, ને વૃષભ એઓની હ્રસ્વસંજ્ઞા જાણવી, સીંહ, કન્યા, તુળા અને વૃશ્ચિક એઓની દીર્ઘસંજ્ઞા જાણવી. મીથુન, કરક, ધન, અને મકર એઓની હ્રસ્વ અને દીર્ઘના મધ્યની સમસંજ્ઞા જાણવી. ॥૪૦॥ ચ.૨ કેંદ્રોમાં અનુક્રમે કરી નરરાશી. જળચરરાશી, કીટરાશી, અને પશુરાશી, એઓ બળવાન જાણવા ॥૪૧॥ હીનબળીચંદ્ર, સૂર્ય, મંગળ, શની, રાહુ,અને કેતુ, એઓની પાપસંજ્ઞા જાણવી,અને એઓમાંના કોઇની સાથે બુધ રહેલો હોય તો તેની પણ પાપસંજ્ઞા જાણવી ॥૪૨॥ રકત શ્યામ વરણવાળો, પીંગળ નેત્રવાળો, પીત પ્રકરતીવાળો, સમ ગાત્રવાળો, શત્વ ગુણના આધિકપણાવાળો અને થોડા વાળવાળો, સૂર્ય જાણવો ॥૪૩॥ ગૌર વર્ણવાળો ઘોળા અંગવાળો વાત નેં કફની પ્રકતીવાળો, બુદ્ધીવાળો, કોમળ વાણીવાળો, શુભ દ્રષ્ટીવાળો, સત્વ ગુણના અધિકપણાવાળો ચંદ્ર જાણવો. ॥૪૪॥

रक्तगौरोक्रुरदृक्तरूणकृशमध्योदारपैत्तिक चपलोतामसश्चारः ॥४५॥ दुर्वाश्यामोपि त्तमारुतकफात्माश्लिष्टवाग्धास्य शीलोर जोधिकोज्ञः ॥४६॥ गौरोस्थुलांगोपिंगल केशनेत्रोश्रेष्टधिककफात्मासत्वाधिकोजीवः ॥४७॥ श्यामोसुखीकांतवपुः सुनेत्रोकृष्म कुटिलकेशोकफानिलात्मारजोधिकोभृगुः ॥४८ ॥ कृष्मदेहोलसोकपिलदृक्कृषदी र्घगात्रोस्थुलद्विजोरुक्षतनुरुहोवातात्माता मसश्चार्कि ॥४९॥

ટીકા—રક્ત ગૌર વરણવાળો, ક્રૂર દ્રષ્ટીવાળો, યુવાવસ્થાવાળો, પાતળા કટીભાગવાળો, ઉદાર, પીત, અને ચપળ, એવી પ્રક્રતીવાળો અને તમો ગુણના અધિકપણાવાળો મંગળ જાણવો ॥૪૫॥ દુર્વાના સરખા કાળા વરણવાળો, વાત, પીત, ને કફ એવી પ્રક્રતીવાળો, ગદગદ ભાષણ કરવાવાળો, હાસ્ય સ્વભાવવાળો અને રજોગુણના અધિકપણાવાળો બુધજાણવો ॥૪૬॥ ગૌર વરણવાળો સ્થુળ અંગવાળો અને પીંગળ, કેશ અને નેત્રવાળો, શ્રેષ્ટ બુદ્ધીવાળો, કફ પ્રક્રતીવાળો અને સત્વગુણના અધિકપણાવાળો, ગુરૂ જાણવો ॥૪૭॥ શ્યામ વરણવાળો, સુંદર શરીર અને નેત્રવાળો, કાળા અને વાંકા કેશવાળો, વાતને કફની પ્રક્રતીવાળો રજોગુણના અધિકપણાવા-

જો શુક્ર જાણવો ॥૪૮॥ કાળાવરણવાળો, આળસવાળો, ક-પીલ દ્રષ્ટિવાળો, કૃશ અને દીર્ઘ ગાત્રવાળો, સ્થુળ દાંતવાળો, રૂક્ષ વાળવાળો, વાત પ્રકૃતીવાળો અને તમોગુણના અધિક-પણાવાળો શની જાણવો ॥૪૯॥

अस्थिरक्तमज्जात्वक्वसाशुक्रस्नायुन्यर्कादिनांधातवः ॥५०॥ रवेःशनिसितौशत्रुज्ञः समोन्येसु-हृदः॥५१॥चंद्रस्वार्कज्ञौसु-हृदौशेषाःसमाः॥ ५२॥भौमस्यजीवेंद्वर्काःसु-हृदःज्ञोरिशेषौसमौ ॥५३॥ बुधस्यार्कसितौसु-हृदौचंद्रोरिःशेषाःसमाः ॥५४॥गुरोःज्ञ-सितौशत्रूसौरोसमोन्येसु-हृदः॥५५॥शुक्रस्यज्ञार्कीहितौगुर्वारौसमौशेषावरि॥५६॥ शनेःशुक्रज्ञौहितौजीवःसमोन्येशत्रवः५७

ટીકા—અસ્થી, રૂધીર, મજ્જા, ત્વક, વસા, શૂક્ર અને સ્નાયુ એઓ સૂર્યાદિકના ધાતુઓછે ॥૫૦॥ સૂર્યના શની અને શુક્ર શત્રુ જાણવા, બુધ સમ જાણવો, ચંદ્ર, મંગળ, ગુરૂ, મીત્ર જાણવા ॥૫૧॥ ચંદ્રના સૂર્ય અને બુધ મીત્ર જાણવા, મંગળ, ગુરૂ, શુક્ર, અને શની એઓ સમ જાણવા ॥૫૨॥ મંગળના સૂર્ય, ચંદ્ર, અને ગુરૂ, મીત્ર જાણવા, બુધ શત્રુ જાણવો, મંગળ, અને શની સમ જાણવા; ॥૫૩॥ બુધના સૂર્યને શુક્ર મીત્ર જાણવા, ચંદ્ર શત્રુ જાણવો, મંગળ, ગુરૂ, અને શની સમ જાણવા ॥૫૪॥ ગુરૂના બુધ અને શુક્ર શત્રુ જાણવા,

શની સમ જાણવો, સૂર્ય, ચંદ્ર અને મંગળ,મીત્ર જાણવા ॥૫૫॥ શુક્રના બુધ અને શની મીત્ર જાણવા, મંગળ અને ગુરૂ સમ જાણવા, સૂર્ય અને ચંદ્ર શત્રુ જણવા ॥૫૬॥ શનીના બુધ અને શુક્ર મીત્ર જાણવા, ગુરૂ સમ જાણવો, સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ શત્રુ જાણવા ॥૫૭॥

अन्योन्यस्यपार्श्वे त्रयगातत्कालहितान्ये रिपवः ॥५८॥ उभयथाहिताधिहिताशत्रवस्त्वधिशत्रवमित्रशत्रवसमामित्रसमसुहृदोरिपुसमारिपवः ॥५९॥ त्रिदशत्रिकोणचतुरस्त्रसप्तमानिग्रहाःपादवृध्यापश्यंति ॥६०॥ तेष्वेवशनीज्याराःविशेषतःपूर्णंपश्यंतिक्रमेण ॥६१॥ ओजे क्रमाद्बालकुमारयुववृद्धमृतास्त्यावस्थासमेऽव्यन्ययेन ॥६२॥

ટીકા—ગ્રહ થકી બે બાજુના ત્રણ ભુવનને વિશે રહેલા ગ્રહો તત્કાળમિત્ર જાણવા બાકીના ભુવનોએ રહેલા ગ્રહો તત્કાળ શત્રુ સમજવા ॥૫૮॥ તત્કાળ મૈત્રીમાં મિત્ર હોય અને તેમજ નીસર્ગ મૈત્રીમાં પણ મિત્ર હોય તો અધિ મીત્ર જાણવો, તેમજ શત્રુ, શત્રુ, મળતાં, અધિ શત્રુ જાણવો, શત્રુ, મિત્ર મળતાં સમ જાણવો અને મિત્ર સમ મળતા મિત્ર જાણવો અને સત્રુ સમ મળતાં શત્રુ જાણવો એમ મૈત્રી કરવાનો નિયમ છે.॥૫૯॥ ત્રીજું, દશમું, અને પાંચમું, નવમું, અને ચોથું, આઠમું અને

સાતમું, ગ્રહો પાદ વૃદ્ધી વડે જોવેછે ॥૬૦॥ તેઓમાં શની, ગુરૂ, અને મંગળ, ક્રમે કરી વિશેષમાં પરીપૂરણ જોવેછે ॥ ૬૧ ॥ વીશમ રાશીમાં ક્રમથકી બાલ, કુમાર, યુવાન, વૃધ, અને મૃતક એવી અવસ્થાઓ જાણવી અને સમ રાશીમાં વિલોમ રીતે અવસ્થાઓ જાણવી ॥૬૨॥

ग्रहनक्षत्रसंख्याग्रहसंख्याहतापुनः ग्रहांशसंख्यागुणिताइष्टजन्मनक्षत्रलग्नसंख्यायुतार्कतष्टाशेषाशयनाद्यवस्था ॥६३॥शयनो १ पवेशन २ नेत्रपाणि ३ प्रकाश ४ गमना ५ गमन ६ सन्ना ७ गम ८ भोजन ९ नृत्यलिप्सा १० कौतुक ११ निद्रा १२ वस्थाः ॥६४॥ऊच्चगोदिप्तःस्वभगःस्वस्थोऽरिन्नगोहर्षितःशुभवर्गगःशांतःस्फुरद्राश्मिःशस्तोमूढोलुप्तोनिचगोदिनः पापशत्रुन्नगःपीडितः ॥६५॥

ટીકા—ગ્રહના નક્ષત્રની સંખ્યા ગ્રહની સંખ્યાએ ગુણવી પછી ગ્રહના અંશની સંખ્યાએ ગુણવી, પછી એ ઇષ્ટકાળ જન્મ નક્ષત્ર અને લગ્નની સંખ્યાએયુક્ત કરી બારે ભાગ લેતાં શેષ રહે તે સયનાદિકમાંની અવસ્થા જાણવી॥૬૩॥એક રહે તો શયન, બેએ ઉપવેશન, ત્રણે નેત્રપાણી, ચારે પ્રકાશ, પાંચે ગમન, છએ આગમન, સાતે

સભા, આઠે આગમ, નવે ભોજન, દશે નૃત્ય, લિપસા, અગીયારે કૌતુક, બારે નિદ્રા, એ પ્રમાણે અવસ્થાઓ જાણવી ॥ ૬૪॥ ઉચ્ચરાશીને પામેલો ગ્રહદીપ્ત જાણવો, પોતાની રાશીનો ગ્રહ સ્વસ્થ જાણવો, શત્રુરાશીનો ગ્રહ હર્ષીત જાણવો, શુભરાશીનો ગ્રહ શાંત જાણવો, દીપ્તકિર્ણ ગ્રહ શસ્ત જાણવો, અસ્તગ્રહ લુપ્ત જાણવો, નીચરાશીનો ગ્રહ દીન જાણવો, પાપ અને શત્રુ રાશીનો ગ્રહ પીડિત જાણવો ॥ ૬૫॥

गर्वितमुदितलज्जितप्रक्षोभितसंक्षुभितत्तृषार्ताःग्रहाणां षड्भावाः ॥६६॥ कोणेतुंगगृहगतोग्रहोगर्वितः ॥६७॥ मित्रर्क्षेगरुयुतोपिमित्रेक्षितयुतोमुदितः ॥ ६८ ॥ पुत्रस्थानगतोगुरुणौ मरविजार्कयुतोलज्जितः ॥६९॥ पापारिरविविक्षितो प्रक्षोभितः॥७०॥ मंदारियुतेक्षितोरिभगःसंक्षुभितः ७१ पापारियुतेक्षितःशुभादृष्टस्तृषार्तः ॥७२॥ दिनेवारप्रवेशादस्तकालोनिश्चयस्ततोवारारंभकालांतःस्ववारखंडेन हतोष्टनक्तोलब्धंगुलिकेष्टकालः ॥७३॥

ટીકા — ગર્વિત, મુદિત, લજ્જિત, પ્રક્ષોભિત, સંક્ષુભિત, તૃષાર્ત એવા ગ્રહોના ૭ ભાવ જાણવા ॥ ૬૬॥ પાંચમે ઉચ્ચરાશીનો ગ્રહ ગર્વિત

જાણવો ॥૬૭॥ મિત્રરાશીને વીશે ગુરૂ યુત,અથવામિત્રે યુતઅથવામિત્રે જોયલો મુદિત જાણવો ॥૬૮॥ પાંચમે મંગળ,સુર્ય,શની, અને રાહુ યુત ગ્રહ લજ્જીત જાણવો ॥૬૯॥ પાપગ્રહ અથવા શત્રુગ્રહ અથવા સૂર્ય એઓએ જોએલો પ્રક્ષોભિત જાણવો ॥૭૦॥ શત્રુની રાશીને વીશે રહેલો શત્રુએ તથા શનીએ યુત અથવા જોયેલો હોય તો સંક્ષુભિત જાણવો ॥૭૧॥ પાપ અને શત્રુગ્રહે જોએલો અગર યુત શુભ ગ્રહે ન જોએલો ગ્રહ તષાર્ત જાણવો ॥૭૨॥ દીવસે વાર પ્રવેશ થકી અસ્તકાળ પરીયંત અને રાત્રીએ અસ્તકાળ થકી વારારંભકાળ પરીયંત જે ઘટી પળ થાય તે પોતાના વાર ખંડકે કરીને ગુણવા પછી આઠે ભાગ લેતાં જે લબ્ધ આવે તે ગુલિકનો ઇષ્ટિકાળ જાણવો ॥૭૩॥

तत्काललग्नसमोगुलिकः ॥७४॥ रविवारादौदिनेसप्ततुशरवेदत्रिद्विकुमिताःरात्रौ त्रिद्विकुसप्ततुशरवेदमितागुलिकखंडाः ॥ ॥७५॥ चतुर्धासंबधोवगंतव्यः ॥७६॥ अन्योन्यदृष्टौ ॥७७॥ एकतरदृष्टौ ॥७८॥ अन्योन्यस्थानास्थितौ॥७९॥ एकत्रास्थितौ॥ ॥८०॥ अंशशब्देनात्मकारकनवांशः ८१ दशवर्गबलाप्तोबली ॥८२॥ अधिकांशादिकोग्रहःसर्वेषामात्मकारकः ॥८३॥तन्यु

नांशादिकाःक्रमेणामात्यभ्रातृमातृपुत्रज्ञातिदारकारकाः ॥८४॥ इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितेज्योतिर्विद्भूषणेसंज्ञाध्यायःप्रथमः ॥ १ ॥

ટીકા — તે કાળ ઉપરથી લગ્નની પેઠે ગુલીક વરતવો ॥૭૪॥ રવીવારાદિક દીવસને વિશે સાત, છ, પાંચ, ચાર, ત્રણ, બે અને એક, એવા વાર ખંડક જાણવા અને રવીવારાદિ રાત્રીને વીશે ત્રણ, બે, એક, સાત, છ, પાંચ, અને ચાર, એવા ગુલિક ખંડક જાણવા ॥૭૫॥ ચાર પ્રકારે સંબંધ જાણવો ॥૭૬॥ સામસામી દ્રષ્ટીમાં ॥૭૭॥ એક દ્રષ્ટીમાં ॥૭૮॥ સામસામાના સ્થાનમાં રહેવામાં ॥૭૯॥ એક સ્થાનમાં રહેવામાં ॥૮૦॥ અંશ શબ્દે કરીને આત્મકારક નવાંશ જાણવો ॥૮૧॥ બળી શબ્દ આવે ત્યાં દશ વર્ગ બળ પામેલો જાણવો ॥૮૨॥ સર્વ ગ્રહોમાં અંશકળાદિકે અધિક હોય તે આત્મકારક જાણવો ॥૮૩॥ તે થકી ન્યુન અંશકળાદિકવાળા અનુક્રમે કરીને અમાત્યકારક, ભ્રાતકારક માતૃકારક, પુત્રકારક, જ્ઞાતીકારક અને દારકારક એમ જાણવા ॥૮૪॥ ઇતી શ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વીરચીતે જ્યોતિર્વીદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં સંજ્ઞાધ્યાયઃ પ્રથમઃ ૧॥

स्त्रिजन्मराश्यनुपचयस्थाब्जोज्ञौमदृष्टोग र्भग्रहणार्तवकृत्॥१॥अस्तराशिमिथुनवत् मिथुनंशुभेक्षितयुतेस्तेसाविलासंपापैःसरो षं ॥२॥ स्वनवांशगैरर्केंद्वारासितैर्गर्भसंभ वः ॥३॥ लग्नत्रिकोणस्थेनगुरुणाच ॥४॥ सूर्यादस्तगौशन्यारौपुरुषगदप्रदौ ॥५॥ स्वांत्यगौमृत्युकरौतदेकोर्कयुतोन्यदृष्टश्च॥ ॥६॥चंद्रात्स्मरगौकुजार्कजौस्त्रिगदप्रदौ॥७॥

ટીકા—સ્ત્રી જન્મરાશીમાં અનુપચયસ્થાનને વીશે રહેલા ચંદ્ર મંગળે જોયો હોય તો ગર્ભને ધારણ કરનારા રૂતુને કરવાવાળો જાણવો ॥૧॥ સાતમી રાશીનના મીથુનની પેઠેની ક્રીયા વાળું મીથુન જાણવું તેમાં શુભ ગ્રહે યુક્ત અથવા જોએલું સાતમું ભુવન હોય તો વીલાસયુક્ત મીથુન જાણવું અને પાપગ્રહે યુક્ત કે જોયેલું હોય તો રોષવાળું મીથુન જાણવું ॥૨॥ સુર્ય, ચંદ્ર, મંગળ અને શુક્ર પોતાના નવમાંશમાં રહેલા હોય તો ગર્ભનો સંભવ જાણવો ॥૩॥ ગુરૂ, લગ્નમાં અથવા ત્રીકોણમાં હોય તો પણ ગર્ભનો સંભવ જાણવો ॥૪॥ સુર્યથી સાતમે શની, અને મંગળ હોય તો પુરૂષને રોગ થાય ॥૫॥ અને તેઓજ બીજે કે બારમે હોય તો મૃત્યુ કરે અને તેમાંથી સૂર્યયુક્ત એકને બીજો જોતો હોય તો પણ મૃત્યુ કરે ॥૬॥ ચંદ્રથી સાતમે મંગળ, શની, હોય તો સ્ત્રીને રોગ કરે ॥૭॥

॥ द्विद्वादशस्थौमृत्युकरौतदेकश्चंद्रयुतो न्यदृष्टश्च ॥८॥ व्ययस्थपापैश्चशुभैरदृष्टलग्नेगर्भिणीनाशः ॥९॥ लग्नस्थेर्कजेक्षीणाब्जारदृष्टेपि॥१०॥ पापद्वयगशुभादृष्टलग्नेंदूगर्भिणीनाशकरौ ॥ ११ ॥ चंद्राच्चतुर्थस्थैःक्रूरैरष्टमस्थकुजेनगर्भिणीनाशः॥१२॥ चतुर्थांत्यगारार्कयोःक्षीणेंदावपि ॥ १३ ॥ मासेशपराजितेतत्कालच्युतिः ॥१४॥

ટીકા-અને તેઓજ બીજે, બારમે, હોય તો સ્ત્રીનું મૃત્યુ કરે અને તેઓમાંથી ચંદ્રયુકત એકને બીજો જોતો હોય તો પણ મૃત્યુ કરે ॥૮॥ બારમે પાપગ્રહ રહ્યા હોય અને શુભ ગ્રહો લગ્નને ન દેખતા હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૯॥ લગ્ને રહેલા શની, ક્ષીણ એવા ચંદ્ર, અને મંગળે જોયો હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૦॥ પાપના મધ્યમાં રહેલ લગ્ન અને ચંદ્રને શુભ ગ્રહો ન દેખતા હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૧॥ ચંદ્ર થકી ચોથે પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય અને આઠમે મંગળ રહ્યો હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૨॥ ક્ષીણ ચંદ્રમા, સુર્ય, અને મંગળ, ચોથે અથવા બારમે રહ્યા હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૩॥ જે માસનો અધિપતિ પરાજય પામ્યો હોય માસમાં ગર્ભનો પાત જાણવો ॥૧૪॥

लग्नेंदुत्रिकोणकेंद्रार्थगैःशुभैस्तृतीयलाभस्थैः पापैरर्कदृष्टोगर्भःपुष्टिमान् ॥१५॥ विषमर्क्षनवांशस्थैःलग्नार्काब्जजीवैःपुंजन्मसमस्थैस्तैर्योषितः ॥१६॥ ओजर्क्षगौगुर्वर्कौपुंजन्मकरौ ॥१७॥ युग्मर्क्षगाशनिसितारास्त्रिजन्मकराः ॥१८॥ अर्केज्यकुजेंदुसिताद्विस्वभावनवांशस्थाःबुधेक्षिताःस्वपक्षयमलकराः ॥१९॥ विलग्नविषमर्क्षगार्किःपुंजन्मकरः ॥२०॥

ટીકા લગ્નમાં અથવા ચંદ્ર રહ્યો હોય તે ભૂવનમાં અથવા ત્રીકોણમાં, અથવા કેંદ્રમાં અથવા બીજે શુભ ગ્રહો રહ્યા હોય અને ત્રીજે તથા અગીયારમે પાપગ્રહ રહ્યા હોય તો સૂર્યે જોએલા ગર્ભને પુષ્ટીવાળો જાણવો ॥૧૫॥ લગ્ન, સૂર્ય, ચંદ્ર, અને ગુરૂ વીશમ રાશી, અથવા વીશમ નવમાંશમાં હોય તો પુરૂષનો જન્મ કેહેવો. અને એઓ સમરાશી નવમાંશમાં હોય તો સ્ત્રીનો જન્મ કેહેવો ॥૧૬॥ સૂર્યઅને ગુરૂ વીશમરાશીના હોયતો પુરૂષનો જન્મ કરનારા જાણવા ॥૧૭॥ ચંદ્ર, મંગળ, અને શુક્ર સમરાશીના હોય તોસ્ત્રીનો જન્મ કરે ॥૧૮॥ સુર્ય, ગુરૂ, ચંદ્રમા, મંગળ, અને શુક્ર દ્વીસ્વભાવ રાશીના નવમાંશમાં રહ્યા હોય અને બુધે જોયા હોય તો પોતાના પક્ષમાં બેનો જન્મ કરે ॥૧૯॥ વીશમરાશીનો શની લગ્ન વીના ગમે ત્યાં હોય તો પુરૂષનો જન્મ કરે ॥૨૦॥

बलाबलानुमानमत्रसर्वत्रकल्प्यं ॥ २१ ॥ ग्रहलग्नगान्द्व्यगांशकानिक्ष्यमाणोस्वांशस्थोज्ञोत्रिजन्मकरस्तत्रज्ञांशालिंगंयुग्मममिश्रैःसमंच ॥२२॥ स्वांशेधान्विलग्नेतदंशगवलिष्टग्रहैश्चबालिष्टेनज्ञेनार्किणादृष्टेकोषस्थबहूनांजन्म ॥२३॥ ओजयुग्मर्क्षगौरवींद्वन्योन्यंपश्यतस्तदाक्लिबजन्म॥२४॥ तद्वद्बुधशानिभ्यांक्लिबजन्म ॥२५॥ तद्वद्कार्किभ्यांक्लिबजन्म॥२६॥ विषमर्क्षगौलग्नेंदूसमर्क्षगारेणेक्षितौतदाक्लिबजन्म॥२७॥

ટીકા---સર્વ ઠેકાણે બળાબળનું અનુમાન કલ્પના કરવું ॥૨૧॥ પોતાના નવમાંશમાં રહેલો બુધ ગ્રહ અથવા લગનના દ્વીસ્વભાવ રાશીના નવમાંશને જોતો હોય તો ત્રણનો જન્મ કરે તેમાં બુધના નવમાંશના ચીન્હવાળું યુગ્મ કરે અને મિશ્રવડે સમ જાણવું॥૨૨॥ ધન લગન પોતાના નવમાંશમાં હોય અને બળવાન ગ્રહોએ જોયું હોય અથવા બળવાન બુધે કે શનીએ જોયું હોય તો કોશમાં રહેલા ઘણાનો જન્મ જાણવો ॥૨૩॥ વીશમ અને સમરાશીમાં રહેલા સૂર્ય, ચંદ્ર, એક બીજાને જોતા હોય તો નપુશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૪॥ તેમજ રહેલા અને જોતા બુધ અને

શનીવડે પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૫॥ તેમજ મંગળ અને સુર્યવડે નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૬॥ વીશમરાશીને વિશે રહેલ લગ્ન અને ચંદ્રને સમરાશીને વીશે રહેલો મંગળ જોતો હોય તો પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૭॥

युग्मौजर्क्षगतौशशिबुधावंगारेक्षितौतदा
क्लिबजन्म ॥२८॥ ओजनवांशस्थाशुक्रोद
यचंद्राःक्लिबजन्मकराः ॥२९॥ प्रथममासे
कललरुपोगर्भस्तस्याधिपःशुक्रः ॥३०॥
द्वितियेकाठिन्यत्वंतस्याधिपोंगारकः॥३१॥
तृतियेंकुरोत्पत्तिस्तत्रजीवोधिपतिः ॥३२॥
चतुर्थेस्थिसंभवस्तत्रसूर्योधिपतिः॥ ३३॥

ટીકા-સમ અને વીશમ રાશીને વીશે રહેલા ચદ્ર અને બુધને મંગળ જોતો હોય તો પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૮॥ વીશમ રાશીના નવમાંશને વીશે રહેલા શુક્ર,લગ્ન,અને ચંદ્ર હોય તો પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૯॥ પેહેલા માસમાં વીર્યરૂપ ગર્ભ હોયછે એનો અધિપતિ શુક્ર જાણવો ॥૩૦॥ બીજા માસમાં કઠીણપણું થાયછે તેનો અધિપતિ મંગળ જાણવો ॥૩૧॥ ત્રીજા માસમાં અવયવની ઉત્પતી થાયછે તેનો અધિપતિ ગુરૂ જાણવો ॥૩૨॥ ચોથા માસમાં અસ્થીનો સંભવ છે તેનો અધિપતિ સૂર્ય જાણવો ॥૩૩॥

पंचमेचर्मसंभवस्तत्रचंद्रोधिपतिः ॥३४॥
षष्टेरोमसंभवस्तत्रशनिराधिपतिः॥३५॥
सप्तमेस्मृतिसमुद्भवस्तत्रबुधोधिपतिः॥३६॥
अष्टमेऽशनत्वंतत्राधानलग्नपोऽधिपतिः॥
॥३७॥ नवमेमास्युद्वेगस्तत्रचंद्रोधिपतिः
॥३८॥ दशमेप्रसवस्तत्रसूर्योधिपतिः॥३९॥
सर्वेषुमासेषुमासेशसमंशुभाशुभं ॥४०॥
त्रिकोणगज्ञेनाबलैरपरैर्गर्भसंस्थोंगुलिद्व
धियुनः॥४१॥ बुधर्क्षांशेशनिज्ञौमौसन्हद
जन्मकरौ ॥४२॥

ટીકા—પાંચમા માસમાં ચર્મનો સંભવ છે તેનો અધિપતિ ચંદ્ર જાણવો. ॥૩૪॥ છઠ્ઠા માસમાં વાળ થવાનો સંભવ છે તેનો અધિપતિ શની જાણવો ॥૩૫॥ સાતમા માસમાં સ્મૃતીનો સંભવછે તેનો અધિપતિ બુધ જાણવો ॥૩૬॥ આઠમા માસમાં ખાવાપણું છે તેનો અધિપતિ આધાનકાળના લગ્નનો સ્વામી જાણવો ॥૩૭॥ નવમા માસમાં ઉદ્વેગ છે તેનો અધિપતિ ચંદ્ર જાણવો ॥૩૮॥ દશમા માસમાં પ્રસવ છે તેનો અધિપતિ સૂર્ય જાણવો ॥૩૯॥ સર્વ માસમાં શુભાશુભ માસના સ્વામી પ્રમાણે જાણવું ॥૪૦॥ બુધ ત્રીકોણમાં હોય અને બીજા ગ્રહો બળ

પામ્યા વીનાના હોય તો ગર્ભમાં રહેલો જંતુ આંગળીની વૃદ્ધી વાળો જાણવો ॥૪૧॥ બુધના રાશી નવમાશમાં શની અને મંગળ હોય તો દાંત સહીત જન્મ કરે ॥૪૨॥

स्वर्क्षोदयगाब्जे न्नौमार्किदृष्टेकुब्जः॥४३॥ तनुगेझषेशशिशनिकुजैर्दृष्टेपंगुः ॥ ४४ ॥ शुभ्नदृष्टिहिनेसंधौपापेचंद्रेचबधिरः॥४५॥ मंदर्क्षांशेलग्नेतदस्तस्थशनावब्दत्रयेणप्रसवः ॥४६॥ चंद्रर्क्षांशेलग्नेतत्सप्तमगेब्जेद्वादशेब्देप्रसवः ॥४७॥ अर्काब्जयुतेंगेवक्रमंददृष्टेंधः ॥४८॥ अर्कयुतेमंदारदृष्टेसिंहेंगेदक्षिणाक्षिकाणः ॥ ४९ ॥ चंद्रयुगार्किन्नौमदृष्टेसिंहेंगेवामाक्षिकाणः ॥५०॥

ટીકા-ચંદ્રમા પોતાની રાશીનો લગ્નમાં હોય અને મંગળ શનીએ જોયા હોય તો કુબડો જાણવો॥૪૩॥ લગ્નમાં મીનરાશી હોય અને ચંદ્ર,મંગળ,અને શનીએ જોયા હોય તો પાંગળો અવતરે ॥૪૪॥ સંધીમાં પાપ ગ્રહ અથવા ચંદ્ર હોય અને શુભ ગ્રહ ન દેખતા હોય તો બેહેરો જાણવો ॥૪૫॥ લગ્નમાં શનીનો રાશી અથવા અંશ હોય અને તેનાથી સાતમે શની હોય તો ત્રણ વર્ષે પ્રસવ જાણવો ॥૪૬॥ લગ્નમાં ચંદ્રનો રાશીનવમાંશ હોય અને તેનાથી સાતમે ચંદ્ર હોય તો બાર વર્ષે પ્રસવ જાણવો ॥૪૭॥ લગ્નમાં સૂર્ય,

ચંદ્ર હોય અને મંગળ અને શનીએ જોયા હોય તો આંધળો જાણવો ॥૪૮॥ સિંહલગ્નમાં સૂર્ય રહ્યો હોય અને મંગળ કે શનીએ જોયા હોય તો જમણી આંખે કાણો હોય ॥૪૯॥ સિંહ લગ્ને ચંદ્રમા હોય અને મંગળ અને શનીએ જોયા હોય તો ડાબી આંખે કાણો હોય ॥૫૦॥

तपनाब्जयुतेसिंहेंगेशुभाशुभदृष्टेपुष्पिताक्षः॥५१॥इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितेज्योतिर्विद्भूषणेनिषेकाध्यायोद्वितियः॥२॥

ટીકા—સિંહલગ્નમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર હોય અને શુભને અશુભ ગ્રહે જોયા હોય તો પુષ્પિત આંખોવાળો હોય ॥૫૧॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વીરચીતે જ્યોતિર્વિદ ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં નીશેકાધ્યાયો દ્વીતીયઃ ॥૨॥

क्रमात्सूर्यादिषुबलीष्टानुसारिकाष्टाढयंन वंदग्धंचित्रंदृढंरम्यंजीर्णगृहं ॥१॥ उदयाद्दिपवार्तिज्ञानं ॥२॥ शशांकात्तैलं॥३॥शीर्षोदयेंगेंशेवामूर्ध्नाप्रसवउन्नयोदयेहस्ततोन्यथापादतः ॥४॥ कंटकस्थस्यवाबलीष्ट ग्रहस्पादिशिगृहद्वारं ॥५॥ लग्नचंद्रस्थैश्च तदंब्वस्तगैःपापैःमातुःकष्टं॥६॥ मेषवृषोदयेगृहपूर्वन्नागेजन्म ॥७॥

સુર્યાદિક ગ્રહોને વીશે બળીષ્ટ ગ્રહને અનુસારે કાષ્ટનું નવું દગ્ધ થયેલું ચિત્રવિચીત્ર દ્રઢ,રમ્ય,જીર્ણ એવું ક્રમે કરી ઘર જાણવું ॥૧॥ લગ્નથકી દીવાની દીવેટ જાણવી ॥૨॥ ચંદ્રથકી તેલ જાણવું ॥૩॥ શિર્શોદય લગ્ન હોય અથવા નવમાંશ હોય તો માથેથી પ્રસવ જાણવો ઉભયોદય હોય તો હાથથી અને એ થકી બીજું હોય તો પગથકી જાણવો ॥૪॥ લગ્ન, ચંદ્ર અને તે બંને થકી ચોથું તથા સાતમું તેઓને વીશે પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય તો માતાને પીડા કરે ॥૬॥ (છઠ્ઠો) કેંદ્રમાં રહેલો ગ્રહ અથવા બળવાન ગ્રહ એઓની દીશાએ ઘરનું દ્વાર જાણવું ॥૫॥ (પાંચમો) મેષ અથવા વૃષભ લગ્ન હોય તો ઘરના પુર્વ ભાગમાં જન્મ જાણવો ॥૭॥

मिथुनोदयेचाग्नेय्यां ॥८॥ कर्कसिंहयोश्च याम्ये ॥९॥ कन्यायांचनैरूते ॥१०॥ घट वृश्चिकयोश्चपाश्चिमे ॥११॥ धनुषिचवाय व्ये ॥१२॥ मकरकुंभयोश्चोत्तरे ॥ १३ ॥ मिनेचैशान्यां ॥ १४ ॥ एषएवविधिशय्या स्वपि ॥१५॥ लग्नदिशिशय्याशिरः॥१६॥ लग्नाब्जांतरगग्रहसंख्योपसुतिकाउदग द्बेभ्यंतरगाःदृश्येर्द्बेबाह्याः॥१७॥ नीचास्त गैरर्द्बमिताःस्वभत्र्यंशनवांशास्थितैर्द्विगुणा वक्रोच्चास्थितैस्त्रिगुणाउपसूतिकाः ॥१८॥

મીથુન લગ્ન હોય તો અગ્ની ખૂણે જન્મ જાણવો ॥ ૮॥ કર્ક અથવા સિંહ લગ્ન હોય તો દક્ષિણ ભાગમાં જન્મ જાણવો. ॥૯॥ કન્યા લગ્ન હોય તો ઘરને નૈરૃત્ય ખણે જન્મ જાણવો. ॥૧૦॥ કુંભ કે વૃશ્ચિક લગ્ન હોય તો ઘેરના પશ્ચિમ ભાગમાં જન્મ જાણવો. ॥૧૧॥ ધન લગ્ન હોય તો ઘરને વાવ્ય ખૂણે જન્મ જાણવો ॥૧૨॥ મકર કે કુંભ લગ્ન હોય તો ઘરના ઉત્તર ભાગમાં જન્મ જાણવો ॥૧૩॥ મીન લગ્ન હોય તો ઘરના ઈશાન ખૂણે જન્મ જાણવો ॥૧૪॥ એજ રીતે શૈયામાં પણ પ્રકાર સમજવો. ॥૧૫॥ લગ્નની દીશાએ શૈયાનું શિર જાણવું. ॥૧૬॥ લગ્ન અને ચંદ્રના મધ્યમાં રહેલા ગ્રહોની સંખ્યા પ્રમા-

ણે ઉપસુતિકાઓ જાણવી તેમાં ઉતર અર્ધમાં ઘરમાં અને બીજા અર્ધમાં બાહાર જાણવી ॥૧૭॥ તે ગ્રહો નીચનાકે અસ્તના હોય તો અર્ધ જાણવી અને પોતાનો રાશી દશ્કાણ નવમાંશમાં રહ્યા હોય તો બમણી જાણવી અને વક્ર કે ઉચ્ચના હોય તો ત્રગણી જાણવી ॥૧૮॥

चरस्थिरद्व्यंगार्कराशेसंचारितैकदेशस्थचालितोदीपः ॥१९॥ ज्ञशुक्रांतस्थेचंद्रेपितुःपरोक्षंजन्म ॥२०॥ शितांश्वदृष्टेंगेपि॥२१॥ मंदयुतेंगेच ॥२२॥ सप्तमस्थेकुजेपि॥२३॥ चरेर्केलाभांत्यांकाष्टमस्थेचंद्रेणचादृष्टेंगेविदेशगेपितरिजन्म ॥२४॥ स्थिरेर्केप्राग्वज्जातस्पस्वदेशस्थापितुःपराक्षजन्म ॥२५॥

સૂર્યનો રાશી સ્થીર હોય તો સંકોરેલો દીવો જાણવો સ્થીર હોય તો એક જગોએ મુકેલો જાણવો અને દ્વીસ્વભાવ હોય તો હાથમાં લીધેલો જાણવો ॥૧૯॥ બુધ, શુક્રના મધ્યમાં રહેલો ચંદ્ર હોય તો પીતાના પરોક્ષે જન્મ થયો જાણવો ॥૨૦॥ લગ્નને ચંદ્રમા ન દેખતો હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષ થયેલો જન્મ જાણવો ॥૨૧॥ લગ્નમાં શનિશ્ચર હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૨૨॥ સાતમે મંગળ હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૨૩॥ ચર રાશીનો સૂર્ય આઠમે, નવમે, અગીયારમે, કે બારમે હોય તો અને

લગ્નને ચંદ્રમા ન દેખતો હોય તો પ્રદેશ ગયેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૨૪॥ સ્થીર રાશીનો સૂર્ય તેવીજ રીતે રહેલો હોય તો સ્વદેશમાં રહેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૨૫॥

द्विस्वभावेर्के प्राग्वज्जातस्य मार्गस्थस्य च ॥२६॥ कुजत्र्यंशगेब्जे पापलग्ने स्वायगैः शुभैरहिवेष्टितः॥२७॥ मेषवृषसिंहांगे कुजे वा सौरेभांशसमांगेनालवेष्टितः ॥२८॥ पापर्क्षगौ वक्रमंदौ सूर्याद्स्तात्रिकोणगौ जातस्य पिताबद्धः ॥२९॥ स्वभे पुर्णेंदौ लग्नगे ज्ञे सुखस्थे ज्येपोतजन्म ॥३०॥ जलजभोदयेस्तगे चंद्रेपि पोतजन्म ॥३१॥ सलिलभोदयेस्ते पर्णेंदौ जलेजन्म ॥३२॥

દ્વી સ્વભાવ રાશીનો સૂર્ય પેહેલાંનીજ રીતે રહેલો હોયતો માર્ગને વીશે રહેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ૨૬ લગ્નમાં પાપ રાશી હોય અને મંગળના ત્રીભાગમાં ચંદ્રમા હોય અને શુભ ગ્રહો બીજે અને અગીયારમે હોય તો સર્પ વેષ્ટિત જન્મ જાણવો ॥૨૭॥ મેષ, વરખ, અને સિંહ એઓ રાશીમાંનો મંગળ અથવા શની હોય તો રાશી અથવા અંશના સમાન અંગે નાળ વેષ્ટિત જન્મ જાણવો ॥૨૮॥ સૂર્યથકી સાતમે અથવા

ત્રિકોણમાં પાપ રાશીના મંગળ શની હોય તો જન્મ પામનાર નો પીતા બંધનમાં જાણવો ॥૨૯॥ પૂર્ણ બળી ચંદ્ર પોતાના રાશીનો હોય અને બુધ લગ્નમાં હોય અને ગુરૂ ચોથે હોય તો વહાણમાં થયેલો જન્મ જાણવો ॥૩૦॥ જળચર રાશી લગ્નમાં હોય અને સાતમે ચંદ્રમા હોય તો પણ વાહાણમાં થયેલો જન્મ જાણવો ॥૩૧॥ જળચર રાશી લગ્નમાં હોય અને સાતમે પૂર્ણ ચંદ્ર હોય તો જળને વિશે થયેલો જન્મ જાણવો ॥૩૨॥

जलर्क्षगावंगचंद्रौजलासन्नेजन्म ॥ ३३ ॥ जलग्नगेचंद्रेलग्नांबुखस्थेजलासन्नेजन्म॥ ॥ ३४॥ लग्नगाब्जांत्यस्थेसौरेपापदृष्टेबंध नागारेजन्म ॥३५॥ कीटालयंगेमंदेचंद्रेक्षि तेश्वभ्रेजन्म ॥३६॥ लग्नांबुराशिगेसौरेज्ञे क्षितेरत्यालयेऽर्केक्षितेदेवालयेऽब्जेक्षितेसो खरावन्यांजन्म ॥३७॥ नृलग्नगेमंदेवक्रेक्षि तेस्मशानेशुक्राब्जदृष्टेरम्यगृहेजीवेक्षितेग्नि होत्रेर्कदृष्टेनृपसुराद्यालयेज्ञेक्षितेशिल्पाल येजन्म ॥३८॥

લગ્ન અને ચંદ્ર જળચર રાશીના હોય તો જળના સમીપ ભાગમાં જન્મ થયેલો જાણવો॥૩૩॥ચંદ્રમા જળચરરાશીનો હોય અને લગ્ન ચોથે અને દશમે હોય તો પણ જળના સમીપ

ભાગમાં જન્મ જાણવો ॥૩૪॥ ચંદ્રમા લગ્નમાં હોય અને શની બારમે હોય અને પાપ ગ્રહો દેખતા હોય તો બંધનના ઘરમાં જન્મ થયેલો હોય ॥૩૫॥ કરક વૃશ્ચિકનો, શની લગ્ન માં હોય અને ચંદ્રે જોયો હોય તો સ્વભ્રમાં થયેલો જન્મ જાણ-વો ॥૩૬॥ લગ્ને અથવા ચોથે રહેલો શની બુધે જોયો હોય તો રંગ્પાલયમાં થયેલો જન્મ જાણવો અને સૂર્યે જોયો હોય તો દેવા-લયમાં થયેલો જન્મ જાણવો અને ચંદ્રે જોયો હોય તો ઉખર પૃથ્વીમાં થયેલો જન્મજાણવો॥૩૭॥લગ્નમાં નર રાશીનો શની મં ગળે જોયો હોય તો સ્મશાનમાં જન્મ થયેલ જાણવો શૂક્ર અને ચંદ્ર જોયો હોય તો સુંદર ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો ગુરૂએ જોએલ હોય તો અગ્નીહોત્ર ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો સૂર્યે જો યેલ હોય તો રાજા અથવા દેવના ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો અને બુધે જોયેલ હોય તો શીલ્પાલયમાં થયેલ જન્મ જાણવો ॥૩૮॥

वक्रसौराग्न्यामस्तत्रिकोणेऽजेमात्रात्यज्यते जीवेक्षितेतुचिरायुः ॥३९॥ लग्नगपापेक्षित चंद्रादस्तगेवक्रेमातृत्यक्तोविनश्यति ॥४०॥ विलग्नपापदृष्टाब्जाल्लग्नगारमंदाभ्यामपिमा तृत्यक्तोविनश्यति ॥४१॥ लग्नगेंदूसर्वग्र हैरदृष्टेविजनेजन्म ॥४२॥ शुभेष्वंबुखगेषु सुखेनप्रसवश्चास्तात्रिकोणगेषुपापेषुकष्टतः ॥४३॥ सपापचंद्रेर्कयुतेजारजः ॥४४॥ल

मगेब्जेजीवादृष्टेजारजः ॥४५॥ जीवादृष्ट पृथक्स्थलग्नचंद्राभ्यांजारजः ॥४६॥ लग्नेर्केहिबुकेतमेपितृव्यजः ॥४७॥

મંગળ અને શની થકી સાતમે કે ત્રિકોણમાં ચંદ્રમા હોય તો બાળકનો માતા ત્યાગ કરે અને ગુરૂ જોતો હોય તો દીર્ઘાયુ જાણવો ॥૩૯॥ લગ્નમાં રહેલા અને પાપગ્રહે જોયેલા ચંદ્રકથી સાતમે મંગળ હોય તો માતાએ ત્યાગ કરેલો બાળક વીનાશ પામે ॥૪૦॥ લગ્નને પામેલા અને પાપગ્રહે જોએલા ચંદ્રથકી અગીયારમે રહેલા મંગળ અને શની વડે કરીને પણ માતાએ ત્યાગ કરેલો બાળક વીનાશ પામે ॥૪૧॥ સર્વ ગ્રહોએ ન જોએલો ચંદ્રમા લગ્નમાં હોય તો મનુષ વીનાનો થયેલો જન્મ જાણવો ॥૪૨॥ ચોથે અને દશમે શુભ ગ્રહો હોય તો સુખે કરી પ્રસવ જાણવો અને સાતમે કે ત્રિકોણમાં પાપ ગ્રહ હોય તો કષ્ટે કરી થયેલો પ્રસવ જાણવો ॥૪૩॥ પાપ ગ્રહે સહવર્તમાન ચંદ્રમા સૂર્ય ભેગો હોય તો જાર થકી ઉત્પંન થયેલો જાણવો ॥૪૪॥ લગ્નને વીશે રહેલો ચંદ્રમા ગુરૂ ન જોતો હોય તો પણ જારકર્મથી ઉત્પંન થયેલો જાણવો ॥૪૫॥ લગ્ન અને ચંદ્રમા જુદાં જુદાં પણ ગુરૂ ન દેખતો હોય તો પણ જારથકી ઉત્પંન થયેલો જાણવો ॥૪૬॥ લગ્નમાં સૂર્ય હોય અને ચોથે રાહુ હોય તો કાકાથી ઉત્પંન થયેલો જાણવો ॥૪૭॥

लग्नास्तषष्टाष्टमगैपापैसमातृबालस्यनाशः॥४८॥चतुर्थेवास्पदेसूर्यारार्कियोगेजन्मतःप्राक्पित्तनाशः ॥४९॥ उदयनवांशेशत

नुःबलीग्रहतुल्यतनुश्च ॥५०॥ चंद्रयुतनवांशेशवर्णः ॥५१॥ यत्रावयवराशौसूर्यारौ तत्रारक्तचिन्हं ॥५२॥ यत्रार्कितमौतत्रशामाचिन्हं ॥५३॥ यत्रबहुपापयोगस्तत्रत्रणादिचिन्हं ॥५४॥ सूर्यत्रिंशांशेशगुणभाक् ॥ ॥५५॥ इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितेज्योतिर्विद्भूषणेजन्मविधिकथनाध्यायस्तृतियः ॥३॥

લગ્ન છઠું, સાતમું, આઠમું, એઓમાં પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય તો માતા અને બાળક બંનેનો નાશ જાણવો ॥૪૮॥ ચોથે અથવા દશમે સૂર્ય, મંગળ, અને શનીનો યોગ હોય તો જન્મના પેહેલાં પિતાનો નાશ જાણવો ॥૪૯॥ લગ્નના નવમાંશના તુલ્ય શરીર જાણવું તેમજ બળવાન ગ્રહના તુલ્ય પણ જાણવું ॥૫૦॥ ચંદ્રના નવમાંશ પતીના સરખો વરણ જાણવો ॥૫૧॥ જે અવયવ રાશીને વીશે સૂર્ય અને મંગળ હોય તે અંગમાં કાંઇક રાતું ચીન્હ જાણવું ॥૫૨॥ અને જ્યાં શની અને રાહુ હોય ત્યાં કાળું ચીન્હ જાણવું ॥૫૩॥ અને જે અવયવરાશીમાં ઘણા પાપ ગ્રહનોયોગ થતો હોય તે અવયવમાં વર્ણાદિક ચીન્હજાણવું॥૫૪॥ સૂર્યના ત્રિશાંશપતીના સરખો ગુણ જાણવો ॥૫૫॥ ઇતી શ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જરભાષાયાં જન્મવિધિ કથનાધ્યાય તૃતિયઃ ૩

साऽर्कोदयपेनिचगेष्टमेसद्योशिशुनाशः ॥१॥
संध्यायांचंद्रहोरायांन्नांतगैपापैशिशुनाशः
॥२॥ कंटकेषुप्रत्येकस्थाब्जपापैरपि ॥ ३ ॥
कर्काल्युदयेपूर्वार्द्धेपापैपरार्द्धेशुभैश्च ॥ ४ ॥
लग्नांत्यास्तगेसपापेंदौशुभ्नदृष्टियुतिहिने
पि ॥५॥ सपापोदयास्तौसपापाब्जेशुभ्ना
दृष्टेपि ॥६॥ पापांतस्थोदयास्ताभ्यामपि
॥७॥ व्ययेक्षीणेंदौलग्नाष्टमगैपापैःकेंद्रबा
ह्यगैशुभैश्च ॥८॥ क्रमात्सितासितपक्षाहो
रात्रजन्मनिषष्टाष्टमगेचंद्रेपापदृष्टेसद्योमृ
तिः शुभ्नैरष्टाब्दैःमिश्रैर्वर्षचतुष्टयेन ॥९॥
षष्टाष्टमेशुभ्नेवक्रग्रहेक्षितेमासेनमृतिः॥१०॥

ટીકા—સૂર્યે સહુવર્તમાન લગ્નનો સ્વામી નીચ રાશીનો હોય તો બાળકનો તત્કાળ નાશ કરે ॥૧॥ સંધ્યાકાળે ચંદ્ર-હોરામાં રાશીના અંતને પામેલા એવા પાપગ્રહો વડે શિશુનો તત્કાળ નાશ થાય એમ જાણવું ॥૨॥ ચારેકેંદ્રને વિશે ચંદ્ર સહિત પાપગ્રહો રહ્યા હોય તો તત્કાળ શિશુનો નાશ કરે ॥૩॥ કરક અને વૃશ્ચિક લગ્નમાં, પૂર્વાર્ધમાં પાપગ્રહ વડે કરીને અને ઉત્તરાર્ધમાં શુભગ્રહ વડે કરીને બાળકનો સદ્ય વીનાશ જાણ-

વો ॥૪॥ પાપગ્રહે સહવર્તમાન ચંદ્રમાં, લગ્ન સાતમું, આઠમું, અને બારમું તેઓમાંના એક સ્થાનકે શુભગ્રહની દ્રષ્ટી કે યોગે હીણ હોય તોપણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૫॥ પાપે સહવર્તમાન લગ્ન તથા સાતમું હોય અને પાપે સહવર્તમાન ચંદ્રમાને કોઈપણ શુભ ગ્રહ ન જોતો હોય તોપણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૬॥ પાપના મધ્યમાં રહેલ લગ્ન અને સાતમા વડે કરીને પણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૭॥ બારમે ક્ષીણ-ચંદ્ર હોય લગ્ને અને આઠમે પાપગ્રહ હોય અને કેંદ્રની બાહાર શુભગ્રહ હોય તોપણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૮॥ અનુક્રમે કરી શુક્લ અને કૃષ્ણ પક્ષનાં જન્મને વીશે છઠે કે આઠમે ચંદ્ર હોય અને પાપગ્રહે જોયો હોય તો તરત મૃત્યુ કરે અને શુભગ્રહે જોયો હોય તો આઠ વર્ષે મૃત્યુ કરે અને મીશ્રગ્રહોએ જોએલ હોય તો ચાર વર્ષે મૃત્યુ કરે ॥૯॥ છઠે અને આઠમે શુભગ્રહ હોય અને વક્રનાગ્રહે જોયો હોય તો એક માસે કરીને મૃત્યુ કરે ॥૧૦॥

पापजितोदयपेस्तेपि ॥११॥ सपापलग्नपे ष्टमेच ॥१२॥ क्षीणेंदावंगेरंध्रकेंद्रगैपापैः शिशुमृतिः ॥१३॥ पापांतगेचतुर्थास्ताष्ट मस्थेचंद्रेपि ॥१४॥ शुभादृष्टेशुभांतगेचंद्रे त्रिकोणगखलैदृष्टेक्षिप्रनाशः ॥१५॥ सब लजीवादृष्टैर्व्ययनवमलग्नाष्टमस्थैशन्यर्का ब्जभौमैःशिशुनाशः॥१६॥ अंगपादिंदुपे

ष्टमेसर्वखलदृष्टेब्दद्वयायुः ॥१७॥ गुर्वष्टमे कुजर्क्षगेर्कैन्द्वार्किदृष्टेशुक्रादृष्टेब्दत्रयायुः॥१८ इतिश्री गणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकर विरचितेज्योतिर्विद्भूषणेऽरिष्टाध्यायचतुर्थः४

ટીકા—પાપે જીતેલો એવો લગ્નનો પતિ સાતમે હોય તો પણ શિશુનો નાશ કરે ॥૧૧॥ પાપે સહવર્તમાન લગ્નનો સ્વામી આઠમે હોય તોપણ શિશુનો નાશ કરે ॥૧૨॥ ક્ષીણચંદ્રમા લગ્નમાં હોય, આઠમે, અને કેંદ્રમાં પાપગ્રહ હોય, તોપણ શિશુનો નાશ જાણવો ॥૧૩॥ ચોથે, સાતમે અને આઠમે રહેલો ચંદ્રમા, પાપના મધ્યે હોય તોપણ નાશ જાણવો ॥૧૪॥ શુભે ન જોએલો, રાશીના અંતને વિશે રહેલો ચંદ્રમા તે ત્રીકોણને વિશે રહેલા પાપગ્રહે જોયો હોય તો તત્કાળ નાશ કરે ॥૧૫॥ બળવાળા ગુરૂએ ન જોએલા અને લગ્ન આઠમું, નવમું, અને બારમું. એઓને વિશે રહેલા શની, સૂર્ય, ચંદ્ર, અને મંગળ વડે પણ શિશુનો નાશ જાણવો ॥૧૬॥ લગ્નના સ્વામી થકી ચંદ્રમાનો સ્વામી આઠમે સર્વ પાપગ્રહોએ દીઠો હોય તો બે વર્ષનું આયુષ જાણવું ॥૧૭॥ મંગળની રાશીનો ગુરૂ આઠમે. સૂર્ય, ચંદ્રને શનીએ દીઠો હોય અને શૂક્રે ન દીઠો હોય તો ત્રણ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૧૮॥ ઇતિશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વિરચિત્તે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જરભાષાયામ રીષ્ટાધ્યાયશ્ચતૂર્થ ॥૪॥

पूर्णेंदुशुभांतरालशुभभगोरिष्टहरः॥१॥स्वो
च्चभेलग्नगेज्योसर्वारिष्टहरः ॥२॥ सबलो
गेशोशुभैरदृष्टःकेंद्रस्थशुभेक्षितोदीर्घायुदः
॥३॥ लग्नादहिताष्टमस्थश्चंद्रोज्ञेज्यकविदृ
ष्काणगश्च ॥४॥ पूर्णेंदुशुक्लनिशाजन्मानि
रिपुरंध्रगोसर्वारिष्टहरः॥५॥ज्ञेज्यशुक्राणां
केंद्रगैकतमःसपापोप्यरिष्टभंगकरः ॥६॥
शुभर्क्षांशदृष्काणगाःज्ञेज्येंदुकवयःसर्वारि
ष्टभंगकराः ॥७॥ शुभेक्षितकेंद्रगश्चंद्राध्या
सितभपोरिष्टहरः ॥८॥ शुभवर्गगाःपापा
शुभावलोकितासर्वारिष्टघ्नाः ॥९॥ त्र्यरिला
भगोऽगुःशुभेक्षितयुतःसर्वारिष्टहरः ॥१०॥

ટીકા—શુભના અંતરને વિશે રહેલો એવો પૂર્ણચંદ્ર શુભ રાશીનો હોય તો અરીષ્ટનો નાશ કરે ॥૧॥ લગ્નને વિશે ગુરૂ પોતાના ઉચ્ચનો હોય તો સરવે અરીષ્ટોને હરણ કરે ॥૨॥ બળવાળો લગ્નપતી પાપ ગ્રહોએ ન દીઠો હોય અને કેંદ્રને વિશે રહેલા શુભ ગ્રહે જોયા હોય તો દીર્ઘાયુ કરનારો જાણવો ॥૩॥ લગ્નથકી છઠે, આઠમે રહેલો ચંદ્રમાં બુધ, ગુરૂ, કે શુકરના ત્રિ-ભાગમાં હોય તો પણ દીર્ઘાયુ કરનારો જાણવો ॥૪॥ શુકલપ-

ક્ષની રાત્રીમાં જન્મ છતાં પુર્ણચંદ્ર આઠમે રહેલો હોય તો સ-
રવ એવાં અરીષ્ટોનો હરણ કરનારો જાણવો ॥૫॥ બુધ, ગુરૂ,
અને શુક્ર, એઓમાંથી એક પણ કેંદ્રને વીશે રહેલો હોય અને
કદાચ પાપયુક્ત હોય તો પણ સર્વ અરીષ્ટોનો ભંગ કરનારો
જાણવો ॥૬॥ શુભનો રાશી અથવા નવમાંશ અથવા ત્રિભાગ
એઓમાંના એકને વીશે રહેલા બુધ, ગુરૂ, અને શુક્ર હોય તો
સરવ એવાં અરીષ્ટોના ભંગ કરનારા જાણવા ॥૭॥ ચંદ્રની
રાશીનો સ્વામી શુભેં જોયેલ કેંદ્રને વીશે રહેલ હોય તો અરીષ્ટનો
હરણ કરનારો જાણવો ॥૮॥ પાપ ગ્રહો શુભના રાશીમાં રહ્યા
હોય અને શુભ ગ્રહોએ જોયા હોય તો સરવ એવા અરીષ્ટોના
હણનારા જાણવા ॥૯॥ ત્રીજે, છઠ્ઠે, અને અગીયારમે; રહેલો
રાહુ શુભગ્રહેયુક્ત અથવા જોયેલો હોય તો સરવ અરીષ્ટોનો ભં-
ગ કરનારો જાણવો ॥૧૦॥

पूर्णेंदुःसकलखगेक्षितोऽरिष्टभंगकरः॥११।
नृराशिगासकलनभोगाबलिनोरिष्टभंग
कराः ॥१२॥ हितानिजोच्चभगासर्वेपि॥१३
केंद्रेबलिशुभोलाभेदिनेशःसर्वारिष्टहरः ॥
॥१४॥ केंद्रस्थशुभभांशगसौम्योमृत्युंजय
भजनवत्सर्वारिष्टहरः ॥१५॥ इतिश्रीगणे
शजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितेज्यो
तिर्विद्भूषणेऽरिष्टभंगाध्यायःपंचमः ॥५॥

ટીકા—સર્વ ગ્રહોએ જોએલા પૂર્ણ ચંદ્ર અરીષ્ટનો ભંગ કરનારો જાણવો ॥૧૧॥ પુરૂષરાશીને વીશે રહેલા સર્વગ્રહો બળવાળા હોય તો અરીષ્ટના ભંગ કરનારા જાણવા ॥૧૨॥ સર્વે ગ્રહો ઉચ્ચરાશીમાં રહ્યા હોય અગર મીત્રના રાશીમાં રહ્યા હોય તો અરીષ્ટના ભંગ કરનારા જાણવા ॥૧૩॥ શુભગ્રહ બળ પામી કેંદ્રને વીશે રહ્યો હોય તેમજ અગીયારમે સૂર્ય રહ્યો હોય તો સરવ એવાં અરીષ્ટોને હરણ કરનારો જાણવો ॥૧૪॥ કેંદ્રને વીશે શુભગ્રહનો રાશી અથવા નવાંશને પામેલો શુભગ્રહ હોય તો જેમ મહામૃત્યુંજયનું ભજન સરવ એવાં અરીષ્ટોને હરણ કરેછે તેમ તે ગ્રહ પણ સરવ એવાં અરીષ્ટોને હરણ કરે એમ જાણવું ॥૧૫॥ ઈતીશ્રી ગણેશાત્ દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકરે વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જરભાષાયામરિષ્ટભંગાધ્યાયઃ પંચમઃ ॥૫॥

॥ अथ भावसमास विचार ॥

स्वपशुभैर्युक्तेक्षितभावस्यवृद्धिश्चपापैर्हानिर्मिश्रैर्मिश्रं ॥१॥ स्वामित्रोच्चस्थोग्रहोभावपुष्टिकरः ॥२॥ रिपुनीचस्थोभावनाशकः ॥३॥यद्भावीयार्थकोणकेंद्रेषुशुभपापमिश्राणांयुत्यवलोकनंतद्भाववृद्धिहानिमिश्रत्वं॥ ॥४॥ पापयुतत्रिकभावस्यनाशः ॥५॥

ભાવોનો સંક્ષેપ વિચાર ।। પોતાનો સ્વામી અને સુભગ્રહો એ યુક્ત અથવા જોએલો જે ભાવ હોય તેની વ્રધી જાણવી અને પાપગ્રહો વડે કરીને હાની જાણવી અને મીશ્રગ્રહો વડે મીશ્ર જાણવું ।।૧।। પોતાના મીત્ર અથવા ઊચરાશીને વિશે રહેલો ગ્રહ ભાવની પુષ્ટી કરનારો જાણવો ।।૨।। શત્રુ અથવા નીચના રાશીને વિશે રહેલો ગ્રહ ભાવનો નાશ કરનારો જાણવો ।।૩।। જે ભાવના બીજા પાંચમા અને કેંદ્રને વિશે શુભ પાપ અને મીશ્રગ્રહનું મળવું કે જોવું હોય તે ભાવનું વ્રધી હાની અને મીશ્રપણું જાણવું ।।૪।। જે ભાવના ત્રીકસ્થાનમાં પાપગ્રહ હોય તે ભાવનો નાશ જાણવો ।।૫।।

त्रिकस्थपस्यवात्रिकेशयुतस्यन्नावस्यनाशः॥६॥शत्रुनिचास्तगयन्नावस्यापिशुभैरयुतेक्षितत्वान्नाशः ॥७॥

॥ धनाप्ति विचारः ॥

लग्नेंद्वोर्दशमगार्कादियोजनकांबारिसु-हृद्भ्रातृस्त्रीकर्मकरेभ्योर्थाप्तिकराः॥८॥ तदन्नावे भाब्जार्कखपगांशपवृत्या ॥९॥

જે ભાવનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય અથવા ત્રીકસ્થાનનો સ્વામી જે ભાવમાં હોય તે ભાવનો નાશ જાણવો ।।૬।। જે ભાવનો સ્વામી શત્રુ નીચ અને અસ્તને પામ્યો હોય અને શુભગ્રહ યુક્ત કે જોતો ન હોય તો નાશ જાણવો ।। ૭ ।।

લગ્ન અને ચંદ્રમાથી દસમે રહેલા સૂર્યાદિ ગ્રહો બાપ, મા, શત્રુ, મીત્ર, ભાઈ, સ્ત્રી અને ચાકર એઓથી ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૮॥ લગ્ન અને ચંદ્રમાથી દસમે ગ્રહ ન હોય તો લગ્ન ચંદ્ર અને સૂર્ય એઓથી દસમાનો સ્વામી જે નવમાંસમાં રહ્યો હોય તે રાશીના સ્વામીની પ્રતીવડે ધન પ્રાપ્તી જાણવી ॥૯॥

सूर्येंशपेकनकोर्णमंत्रोपदेशभेषज्यसुगंधिमुक्तामणिपण्यैर्वृत्तिः॥१०॥चंद्रेंशपेराज्पांगनाश्रय मुक्ताप्रवालशंखादिवाणिज्यकृषिमृद्वाग्विनोदमार्गजलजक्रयविक्रयवृत्याधनाप्तिः ॥११॥ कुजेंशपेग्निक्रियास्वबलक्रियारंभखड्गचक्रचापकुंततोमराद्यैःमनःशिलाहरितालहिंगुलकांजनप्रभृतिभिर्वृत्तिः ॥१२॥ ज्ञेंशपेगणिताक्षरन्यासकाव्याचित्राशिल्पवेदाध्ययनप्रभृतिभिर्वृत्तिः ॥१३॥ जीवेंशपेधर्मोपदेशपुराणकथनदेवब्राह्मणपंडिततिर्थोपवासगुरुसेवनादिभ्योवृत्तिः ॥१४॥

સૂર્ય નવમાંસનો સ્વામી હોય તો સોનું, ઊંણ, મંત્રો, ઉપદેશ અથવા વૈદક સુગંધી પદાર્થ મોતી અથવા મણીના વેપારવડે પ્રતી જાણવી ॥૧૦॥ ચંદ્ર નવ માંશનો સ્વામી હોય તો સ-

જ્યાંગનાનો આશ્રય મોતી, પરવાળાં, સંખાદીકનો વેપાર ખેડ કોમળવાણીનો વીનોદ મારગ જળમાં ઉત્પન્ન થએલા પદાર્થો. નો વેપાર એ વ્રતીવડે ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૧૧॥ મંગળ નવ માંશનો સ્વામી હોય તો અગ્નીક્રિયા, ખડગ, ચકર, તરવાર વીગરેવડે કરીને અથવા મણસલા, હડતાળ, હીંગળો, અંજન એ વીગરેવડે વ્રતી જાણવી ॥૧૨॥ બુધ નવમાંશનો સ્વામી હોય તો ગણીત અક્ષર લખવા, કાવ્ય ચીત્ર, સીલ્પક્રિયા, વેદ ભણવા વીગરેવડે વ્રતી જાણવી. ॥૧૩॥ ગુરૂ નવમાંશનો સ્વા-મી હોય તો ધરમો ઉપદેશ, પુરાણકથા, દેવ, બ્રાહ્મણ, પંડીત, તીરથ, ઊપવાસ, ગુરૂ, એઓના સેવનથી વ્રતી જાણવી ॥૧૪॥

शुक्रेंशपेगोमहिषीगजाश्वैर्वज्रादिमाणिभिः सुवर्णरजतादिभिर्वृत्तिः ॥१५॥ शनावंश पेभारवहनाध्वगमननीचाशिल्पादिभिर्वृत्ति ॥१६॥ अर्थदोर्कोतुंगेबलीष्टस्वपराक्रमाद्ध नदः ॥१७॥ षष्टपेसहजेकाष्टोपलादिवि क्रेताजीवी ॥१८॥ शुभदृग्विहिनाब्जेभि क्षुकोवाप्रेष्यः ॥१९॥ नीचास्तांशगरवान्य गैर्भिक्षुकः ॥२०॥लग्नकंटकांत्येष्वब्जशानिजी वैर्भिक्षुकः ॥२१॥ शुक्रोर्कदृष्टेशेराजप्रेष्यः ॥२२॥ अंशात्खेज्ञावलोकितयुतेपि ॥२३॥

શુકર નવમાંશનો સ્વામી હોય તો ગાય, ભેંશ, હાથી, ઘો-
ડા, જવાહીર, સોના રૂપા વીગરેવડે વ્રતી જાણવી ॥૧૫॥
શની નવમાંશનો સ્વામી હોય તો કાશદાં કરવાં, ભાર ઉપાડવો
અને મજુરી કરવી એ વીગરેવડે વ્રતી જાણવી ॥૧૬॥ ધન
પ્રાપ્તી કરનારાઓમાં કહેલ પ્રકારનો સૂર્ય ઊંચનો અને બળ-
વાળો હોય તો પોતાના પરાક્રમથી ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૧૭॥
છઠાનો સ્વામી ત્રીજે હોય તો લાકડાં, પથર વીગરેના વેચવા-
થી વ્રતી કરે ॥૧૮॥ સુભગ્રહની દ્રષ્ટીએ હીનચંદ્રમા હોય તો
ભીક્ષુક અથવા ચાકર જાણવો ॥૧૯॥ નીચ અને અસ્તાંશને
પામેલા સરવ ગ્રહો દસમા ભુવન વીના રહેલા હોય તો ભીક્ષુક
જાણવો ॥૨૦॥ લગનમાં ચંદ્રમા હોય કેંદ્રમાં શની હોય અને
બારમે ગુરૂ હોય તો ભીક્ષુક જાણવો ॥૨૧॥ અંસને વિશે
રહેલો શુક્ર સૂર્યે જોયો હોય તો રાજાનો ચાકર હોય ॥૨૨॥
અંસથી દસમુ બુધેયુકત કે જોએલું હોય તો રાજાનો ચાકર
જાણવો ॥૨૩॥

कर्मगार्कारमंदैःशुभदृग्घनैर्भृतकः ॥२४॥
शुभादृष्टैःखगपापैरपि ॥२५॥ रिपुपःखेख
पोसमंदःकेंद्रेदासान्वितः ॥२६॥ राज्येशु
भदृगाधिक्येपि॥२७॥अंगपेराज्येधनात्रिको
णगेमंदैर्मृतिगैःपापैर्निचवृत्याजीवी॥२८॥

દસમે સૂર્ય મંગળ અને શની શુભગ્રહે ન જોએલા હોય
તો ચાકર જાણવો ॥૨૪॥ દસમે પાપગ્રહો શુભગ્રહોએ ન

જોએલા હોય તો ચાકર જાણવો ॥૨૫॥ છઠાનો સ્વામી દસમે હોય અને દસમાનો સ્વામી શની સાથે કેંદ્રમાં હોય તો ચાકરવાળો જાણવો ॥૨૬॥ દસમે શુભગ્રહની દ્રષ્ટી વિશેષ હોય તો ચાકરેવાળો જાણવો ॥૨૭॥ લગ્નનો સ્વામી દશમે હોય ને શની બીજે પાંચમે કે નવમે હોય અને પાપ ગ્રહો આઠમે હોય તો નીચવ્રતીવડે જીવનારો જાણવો ॥૨૮॥

॥ चंद्रयोग विचारः ॥

चंद्राद्द्वित्तांत्योभयगैःरविराहितैःसुनफानफा दुरुधुरायोगाश्चान्यथाकेमद्रुमः ॥२९॥ सुनफाजोस्वाधिगतार्थश्चाकिर्तियुतोनृपोनृपसमोवा॥३०॥ अनफाजोप्रभुर्निरुजदेहश्चशीलवान्‌जनाविदितसद्गुणाविषयसुखवेषोमनोदुःखाविनिर्मुक्तः ॥३१॥ जोगसुखभुगर्थवाहनाढ्योदातासुभृत्पश्चदुरुधुराजः३२

ચંદ્રમા થકી બીજે ભુવને સૂર્ય વીનાના ગ્રહો રહ્યા હોય તો સુનફા જોગ જાણવો અને બારમે રહ્યા હોય તો અનફા ચોગ જાણવો અને બંને ઠેકાણે રહ્યા હોય તો દુરૂધુરા ચોગ જાણવો અને એ બેમાંના એકે ઠેકાણે ન રહ્યા હોય તો કેમદ્રુમચોગ જાણવો ॥૨૯॥ સુનફા જોગમાં ઉત્પન્ન થએલો માણસ દ્રવ્ય કીરતીએ યુક્ત રાજા અથવા રાજા સરખો જાણવો ॥૩૦॥ અનફા જોગમાં ઉત્પન્ન થએલ માણસ સમર્થ, નીરોગી, સારા સ્વ

ભાવવાળો, સુખી, સારા ગુણવાળો, સુખી જાણવો ॥૩૧॥ સુખ વાળો દ્રવ્ય, ચાકરોવાળો ઉદાર, દુરૂધુરા જોગમાં ઉત્પન્ન થએલો માણસ જાણવો ॥૩૨॥

धनपुत्रकलत्रादिदुःखितमलिननीचप्रेष्यश्चकेमद्रुमजोनृपबालोपि ॥३३॥ चंद्रादुपचयगैशुभैर्बहुधनः ३४॥ चंद्रादुपचयगद्वाभ्यांमध्यधनः ॥३५॥ एकेनाल्यधनः॥३६॥ चंद्रवल्लग्नादप्येतेयोगाः ॥३७॥ लग्नचंद्राभ्यामुपचयान्यगैशुभैरतिदरिद्रः ॥ ३८॥ चंद्राद्रंध्रयामित्रामित्रगैर्नृपसचिवसेनापतिजन्म ॥३९॥

કેમ દ્રુમજોગમાં ઉત્પન્ન થએલો માણસ રાજકુમાર હોય તોપણ ધન પુત્ર કળત્રાદી કે દુખીત અને નીચ ચાકરી કરનારો જાણવો ॥૩૩॥ ચંદ્રથકી ઉપચય સ્થાનમાં રહેલા સુભ ગ્રહો હોય તો ઘણા ધનવાળો જાણવો ॥૩૪॥ ચંદ્રથકી ઉપચય સ્થાનમાં બે ગ્રહ રહ્યા હોય તો મધ્યમ ધનવાળો જાણવો ॥૩૫॥ ચંદ્રથકી ઉપચય સ્થાનમાં એક હોય તો અલ્પ ધનવાળો જાણવો ॥૩૬॥ આ યોગો ચંદ્રની માફક લગ્નથકી પણ જોવા. ॥૩૭॥ લગ્ન અને ચંદ્રથકી ઉપચય વીનાના સ્થાનકોમાં રહેલા સુભ ગ્રહો હોય તો અતીસે દાળદરવાળો જાણવો ॥૩૮॥ચંદ્રથકી

આઠમે સુભ ગ્રહો હોય તો રાજાનો જન્મ જાણવો અને સાત મે હોય તો કારોભારીનો જન્મ જાણવો અને છઠે હોય તો સેનાપતીનો જન્મ જાણવો ॥૩૯॥

॥ प्रथम भाव विचार ॥

लग्नपोलग्नेदेहसौख्यदः ॥४०॥ स्वांशस्थो शुभदृष्टयुतश्च ॥४१॥ सपापोंगपास्त्रिकस्थो देहकष्टदः ॥४२॥ पापयुतंलग्नंतदीशोहीन वीर्यश्च ॥४३॥ लग्नपांस्थितिभपास्त्रिकस्थो देहकार्श्यकरः ॥४४॥ लग्नपेजलभेशुभोक्षि तयुतेदेहपुष्टिः ॥४५॥ सौम्यभेंगेपापदृष्टि हिनेपि ॥४६॥ लग्नेजीवेक्षितयुतेच ॥४७॥

પેહેલા ભાવનો વિચાર લગ્નનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો દેહનું સુખ જાણવું ॥૪૦॥ લગ્નનો સ્વામી પોતાના નવમાંશામાં સુભ ગ્રહના ભેગો અગર સુભગ્રહે જોએલો હોય તો પણ દેહનું સુખ જાણવું ॥૪૧॥ લગ્નનો સ્વામી પાપ ગ્રહની સાથે ત્રીકસ્થાનમાં રહ્યો હોય તો દેહનું કષ્ટ જાણવું ॥૪૨॥ લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય અને લગ્નનો સ્વામી બળહીન હોય તો દેહનુ કષ્ટ જાણવું ॥૪૩॥ લગ્નનો સ્વામી જે રાશીનો હોય તે રાશીનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો દેહે દુબલાશ કરે ॥૪૪॥ લગ્નનો સ્વામી જળચરરાશીમાં સુભ ગ્રહ સાથે અગર સુભ

ગ્રહે જોએલો હોય તો દેહ પુષ્ટી કરે ॥૪૫॥ લગ્નમાં સુભ ગ્રહ નો રાશી પાપ ગ્રહે જોયા વીનાનો હોય તો દેહ પુષ્ટી કરી ॥ ॥૪૬॥ લગ્નમાં ગુરૂ હોય અથવા લગ્નને ગુરૂએ જોયુ હોય તો પણ દેહ પુષ્ટી જાણવી ॥૪૭॥

लग्नगेसबलेशुभखगेपि ॥४८॥ तन्वादिराशिपाःशिरःप्रभृतिकालावयवेषुकल्प्याः॥ ॥४९॥ यत्रांगेदिर्घराशिर्दिर्घभपश्चेत्तादिर्घे व्यस्तेह्रस्वंमिश्रेमिश्रंखगानाधिष्टितराशिश्चेद्राशिवत् ॥५०॥ सौम्यादस्तेवक्रेदिर्घदेहः ॥५१॥ दिर्घभेंगेशेदिर्घदेहः ॥५२॥ ह्रस्वभेंगेशेंगदार्शीनिवामनः ॥५३॥ पृष्ठोदयभगाब्जेचतुर्थेमंदेक्षितेचांगेशेमेषेवामनः ॥५४॥ चतुष्टयगैःपापैर्विकलांगः ॥ ५५॥

લગ્નમાં બળ પામેલો સુભ ગ્રહ હોય તો પણ દેહ પુષ્ટી જાણવી ॥૪૮॥ લગ્નાદીક ભાવોના સ્વામી માથા વીગેરે કાળ પુરૂષના અવયવને વીશે કળપના કરવા ॥૪૯॥ જે અંગમાં દીર્ઘ રાશી અથવા દીર્ઘ રાશીનો સ્વામી હોય તે અંગ દીર્ઘ જાણવું અને રસ્વ હોય તો રસ્વ જાણવું અને મીશ્ર હોય તો મીશ્ર જાણવું અને ગ્રહો ન હોય તો માત્ર રાશી માફક જાણવું ॥૫૦॥ સુભ ગ્રહેથી સાતમે મંગળ હોય તો દેહ ઉંચો જાણવો ॥૫૧॥

લગ્નનો સ્વામી દીર્ઘ રાશીનો હોય તો દેહ ઊંચો જાણવો ॥૫૨॥
લગ્નનો સ્વામી રસ્વ રાશીનો હઇને લગ્નને દેખતો હોય તો
ઠીંગણો જાણવો ॥૫૩॥ મષ્ટોદય રાશીનો ચંદ્રમા ચોથે હોય
અને મેશરાશીમાં લગ્નનો સ્વામી હોય એઓ બંને શનીએ જો-
એલા હોય તો ઠીંગણો જાણવો ॥૫૪॥ પાપગ્રહો કેંદ્રમાં રહ્યા
હોય તો વીકળ અંગવાળો જાણવો ॥૫૫॥

**त्रिकोणगेवक्रेपापदृष्टेहीनांग ॥५६॥ नीच
गेवक्रेरक्तपित्तकोपः ॥५७॥ अरिपेज्ञभेवा
मृगेदेहेदौर्गंध्यं ॥५८॥ लग्नेब्जेमेषगेपि ॥
॥५९॥ अंत्यगेंगेशेक्रुरयुतेक्षितेयाष्टिगः ६०॥
त्रिकेक्षिणाब्जेमंदेक्षितेविलज्जः ॥६१॥ ल
ग्नेज्येवक्रेक्षितेपि ॥६२॥ ज्ञाब्जावारेक्षिता
वपि ॥६३॥ वक्राब्जावस्तेजीवेक्षितौसल
ज्जः ॥६४॥ सबलेज्ञेक्रुरयुतेकपटी ॥६५॥**

ત્રીકોણમાં રહેલો મંગળ પાપગ્રહે જોએલો હોય તો હીન
અંગવાળો જાણવો ॥૫૬॥ નીચનો મંગળ હોય તો રકતપીતના
રોગવાળો જાણવો ॥૫૭॥ છઠાનો સ્વામી બુધના રાશીમાં અ
ગર મકરમાં હોય તો દેહે દુરગંધ જાણવો ॥૫૮॥ લગ્ન-
માં મેશનો ચંદ્રમા હોય તો પણ દુરગંધ કેહેવો ॥૫૯॥ લગ્ન
નો સ્વામી પાપગ્રહની સાથે અગર પાપગ્રહે જોએલો બારમે
હોય તો લાકડી લઇ ચાલનારો જાણવો ॥૬૦॥ ત્રીકસ્થાનમાં

ક્ષીણ ચંદ્રમા શનીએ જોએલો હોય તો લાજ વીનાનો જાણવો ॥૬૧॥ લગ્નમાં ગુરૂ મંગળે જોયા હોય તો પણ લાજ વીનાનો જાણવો ॥૬૨॥ બુધ અને ચંદ્રમા મંગળે જોઆ હોય તો પણ લાજ વીનાનો જાણવો ॥૬૩॥ સાતમે ચંદ્રમા અને મંગળ ગુરૂએ જોયા હોય તો લાજવાળો જાણવો ॥૬૪॥ બળવાળો બુધ પાપ ગ્રહ સાથે હોય તો કપટી જાણવો ॥૬૫॥

वक्रज्ञयोगेच ॥६६॥ तृतीयगारेशुभेक्षण हीनेपि ॥६७॥ तमारमंदयोगेह्रत्कपटी ॥६८॥ तमारमंदैकेपातालगेपि ॥६९॥हिबुकेसौम्यस्वज्ञोच्चगेनिष्कपटी॥७०॥सुखपेसबलेपि॥७१॥ सुखगेगेशेशुभेक्षितयुतेच॥७२॥ पारावतांद्यंशेगेशेपि॥७३॥ सुखेर्काब्जौक्षणाकपटयुर्ध्वेनिष्कपटी॥७४॥सुखेराहौक्रुरेक्षितयुतेबाहिःशुद्धोंतःकपटी॥७५॥

બુધ અને મંગળ સાથે હોય તો કપટી જાણવો ॥૬૬॥ ત્રીજે મંગળ સુભ ગ્રહે ન જોયા હોય તો પણ કપટી જાણવો ॥૬૭॥ મંગળ શની અને રાહુનો યોગ હોય તો ઊંડો કપટી જાણવો ॥૬૮॥ મંગળ શની અને રાહુ એઓમાંથી એક ચોથે હોય તો પણ ઊંડો કપટી જાણવો ॥૬૯॥ સુભ ગ્રહ પોતાના રાશીનો અગર ઊંચનો ચોથે હોય તો કપટ વીનાનો જાણવો

॥૭૦॥ ચોથાનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તો પણ કપટ વીનાનો જાણવો ॥૭૧॥ લગ્નનો સ્વામી શુભ ગ્રહની સાથે અગર શુભ ગ્રહે જોએલો ચોથે હોય તો પણ કપટ વીનાનો જાણજો ॥૭૨॥ લગ્નનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તો પણ કપટ વીનાનો જાણવો ॥૭૩॥ સૂર્ય અને ચંદ્રમા ચોથે હોય તો ઘડીવાર કપટી અને પછી નીરા કપટી જાણવો ॥૭૪॥ પાપ ગ્રહની સાથે અથવા પાપ ગ્રહે જોએલો રાહુ ચોથે હોય તો બાહાર સુધ દેખાતો મનનો કપટી જાણવો ॥૭૫॥

हिबुकेबहूपापेक्षितयुतेपि ॥७६॥ अंशात्सोत्थेक्रुरेशूरःसौम्येकातरः॥७७॥ द्युनेंगेवानिर्बलेवक्रेमंदेक्षितेक्रोधी ॥७८॥बलयुतेस्तेकुजेपि॥ ७९ ॥लग्नपेरंध्रांत्येच॥८०॥ धनपेगुलिकयुतेपि ॥८१॥ अंबुपेंगेवांगेशेतुर्येक्षमावान्॥८२॥ मीनालिकर्केकुजेक्षितेपि॥८३॥सबलेशुभेसुखेच॥८४॥मंदज्ञेज्ञावनिजौहास्यासक्तः ॥८५॥

ટીકા—પાપ ગ્રહોવાળુ અથવા ઘણા પાપ ગ્રહોએ જોએલું ચોથું ભુવન હોય તો પણ બાહાર સુધે દેખાતો મનનો કપટી જાણવો ॥૭૬॥ અંશાથકી ત્રીજે પાપ ગ્રહ હોય તો સુરવીર જાણવો અને શુભ ગ્રહ હોય તો બીકણ જાણવો ॥૭૭॥ લગ્ન-

માં અથવા સાતમે નીરબળ મંગળ શનીએ જોએલો હોય તો ક્રોધવાળો જાણવો ॥૭૮॥ બળ પામેલો મંગળ સાતમે હોય તો પણ ક્રોધવાળો જાણવો ॥૭૯॥ લગ્નનો સ્વામી આઠમે કે બારમે હોય તોપણ ક્રોધવાળો જાણવો ॥૮૦॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી ગુલીકની સાથે રહેલો હોય તોપણ ક્રોધ વાળો જાણવો ॥૮૧॥ લગનનો સ્વામી ચોથે હોય અગર ચોથાનો સ્વામી-લગનમાં હોય તો શાંતીવાળો જાણવો ॥૮૨॥ સુરજ કરક વ્રશ્ચીક કે મીનરાશીમાં મંગળે જોએલો હોય તો પણ શાંતી-વાળો જાણવો ॥૮૩॥ બળવાળો સુભ ગ્રહ ચોથા ભુવનમાં હોય તો પણ શાંતીવાળો જાણવો ॥૮૪॥ મંગળ અને બુધ શનીના રાશીમાં હોય તો હસવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૫॥

लग्नेज्ञेद्युनेगुरावपि ॥ ८६ ॥ बुधांशेलग्नेच ॥८७॥ अंगपेज्ञेरिपौद्रोही ॥८८॥ विक्रमे कुजेज्ञाब्जेक्षितेपि॥८९॥ मंदतमौधर्मेगुरु द्रोही॥९०॥ गुलीकेंशेचौरः ॥९१॥

ટીકા—લગનમાં બુધ હોય અને સાતમે ગુરૂ હોય તોપણ હ-સવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૬॥ લગન બુધના નવમાંશ-માં હોય તો પણ હસવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૭॥ લગ-નનો સ્વામી બુધ છઠે હોય તો દ્રોહી જાણવો ॥૮૮॥ ત્રીજે મંગળ બુધ અને ચંદરમાએ જોએલો હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૯॥ શની અને રાહુ નવમે હોય તો ગુરૂદ્રોહી જા-ણવો ૯૦॥ ગુલીક અંશમાં હોય તો ચોર જાણવો ॥૯૧॥

तुर्यपेरिपाविपि॥९२॥ मृतिपेधनेच॥९३॥
बलाढ्यौज्ञकुजावरिगावपि॥९४॥लग्नेमृगे
गुरौव्यसनी॥९५॥अंत्यपेनीचेपि॥९६॥व्यये
पापैश्च॥९७॥ अंगेशेनीचेवारिभेपि॥९८॥
क्रुरेक्षणाधिक्येलग्नेच ॥९९॥ लग्नपेसबले
निर्व्यसनी॥१००॥भाग्येसौम्येच॥१०१॥
अंशात्मानेसूर्यजीवमात्रेक्षितेगोपालः ।२।
अंशात्भाग्पेर्कजीवाववविश्वासी ॥३॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી છઠે હોય તો પણ ચોર જાણવો ॥૯૨॥ આઠમાનો સ્વામી બીજે હોય તો પણ ચોર જાણવો ॥૯૩॥ બળ પામેલા મંગળ અને બુધ છઠે હોય તોપણ ચોર જાણવો ॥૯૪॥ લગનમાં મકરનો ગુરૂ હોય તો વસણી જાણવો ॥૯૫॥ બારમાનો સ્વામી નીચમાં હોય તો પણ વસણી જાણુ-વો ॥૯૬॥ બારમે પાપ ગ્રહો હોય તો પણ વસણી જાણવો ॥૯૭॥ લગનનો સ્વામી નીચમાં અગર શત્રુના રાશીમાં હોય તો પણ વસણી જાણવો ॥૯૮॥ લગનને પાપ ગ્રહો જોતા હોય તો પણ વસણી જાણવો ॥૯૯॥ લગનનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તો વસણ વીનાનો જાણવો ॥૧૦૦॥ નવમે શુભગ્રહ હોય તો પણ વસણ વીનાનો જાણવો ॥૧૦૧॥ અંશથી દસમે ફક્ત ગુરૂએ જોએલો સૂર્ય હોય તો ગાયોનો પાળનાર જાણવો ॥૨॥ અંશથી નવમે સૂર્ય અને ગુરૂ હોયતો વીસવાસ વીનાનો જાણવો ॥

भृगौस्वांशेकामी॥४॥पापेक्षितेशुक्रेच॥५॥ युग्मभेस्वभेवाभृगावपि॥६॥लग्नसुतमानेषु शुक्रेच॥७॥ वृषेंगेधनुषिमंदेल्पकामः॥८॥ द्युनेभृगावतिकामुकः॥९॥ विषमोदयग्नेभृगावल्पवीर्यः॥१०॥सुखेमंदाब्जवापि॥११॥ शुक्रभेब्जेच॥१२॥ शनिशुक्रौशुभेक्षणाहिनौमानेवाम्रतौषढः॥१३॥ जलग्नेरिष्वंत्येशनौशुदृष्टिहिनेपि ॥१४॥

ટીકા—સુકર પોતાના અંશમાં હોય તો કામી જાણવો ॥ ૪ ॥ સુકર પાપે જોએલો હોય તો કામી જાણવો ॥૫॥ શમરાશીનો અથવા પોતાના રાશીનો સુકર હોય તો કામી જાણવો ॥ ૬ ॥ લગનમાં અથવા પાંચમે અગર દસમે સુકર હોય તો પણ કામી જાણવો ॥૭॥ વરખ લગન હોય અને ધનનો શની હોય તો થોડા કામવાળો જાણવો ॥ ૮ ॥ સાતમે સુકર હોય તો અતીશે કામી જાણવો ॥ ૯ ॥ વીશમોદય રાશીનો સુકર હોય તો અલપ વીર્યવાળો જાણવો ॥૧૦॥ ચંદરમા અને શની ચોથે હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૧૧॥ સુકરના રાશીનો ચંદરમા હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥ ૧૨ ॥ શની સુકર સુભગ્રહે ન જોએલા આઠમે અથવા દસમે હોય તો નપુશક જાણવો ॥૧૩॥ છઠે કે બારમે સુભગ્રહે ન જોએલો શની જળચર રાશીનો હોય તો પણ શઢ જાણવો ॥૧૪॥

अर्काब्जौवार्कारौवाज्ञमंदौओजसमभस्था वन्योन्यंपश्यतश्च ॥१५॥ शुक्राद्रिपौचमस्तौशनौषंढोवाताद्दशः॥१६॥ अंशेकेतौज्ञार्कीदृष्टेपि ॥१७ ॥ व्ययारिनीचगेशनौच ॥१८॥ अजेब्जेकीटेर्केन्नृगौवाशनौवातमेतुंगगेवीर्यच्युतिः ॥१९॥ अर्केज्पमंदतमालग्नस्थाप्रकृतिवृद्धकरा ॥२०॥ लाभगेकुजेबलाढ्येवृद्धोपितरुणायते॥२१॥

ટીકા—સૂર્યને ચંદરમા અગર સૂર્ય અને મંગળ અથવા બુધ અને શની સમવીસમ રાશીને વીશે રહીને સામ સામા જોતા હોય તો પણ શંઢ જાણવો ॥૧૫॥ સુકરથી છઠે કે આઠમે શની હોય તો શંઢ અગરશંઢ જેવો જાણવો ॥૧૬॥ અંશમાં કેતુ બુધ અને શનીએ જોયો હોય તો પણ શંઢ અથવા શંઢ જેવોજ બાયલો જાણવો ॥૧૭॥ છઠે કે બારમે નીચનો શની હોય તો પણ શંઢ અગર બાયલો જાણવો ॥૧૮॥ મેસમાં ચંદરમા હોય અને કરકમાં સુકર હોય અને શની અથવા રાહુ ઉચના હોય તો વીર્યની હાનીવાળો જાણવો ॥૧૯॥ સુરજ ગુરૂ શની અને રાહુ લગનમાં હોય તો પ્રકરતીએ કરીને વ્રધ જેવો જાણવો ॥૨૦॥ બળ પામેલો મંગળ અગીઆરમે હોય તો વૃધ છતાં પણ જવાનના જેવા આચરણવાળો જાણવો ॥૨૧॥

धनपेसबलेसुखभुक् ॥२२॥ धनेशेवैशेषिकांशेवाजीवेक्षितेपि ॥२३॥ सोत्थेशेशुभांशेशुभेक्षितयुतेधीरः ॥२४॥ विक्रमपाब्जयोगेच ॥२५॥ मंदत्रिभागेंगेब्जेक्षितेनिचकर्मा ॥ २६ ॥ कुजेविक्रमेभाग्येशनवंगेर्कैस्तेश्रेष्टवर्णजोपिनीचपथगः ॥ २७ ॥ त्रिभागेनवांशत्रिंशांशेवार्कार्कजावेकभगौ स्त्रीसंगात्म्लेच्छः ॥२॥

ટીકા—બીજા ભુવનનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તો સુખ ભોગવનારો જાણવો ॥૨૨॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી વૈશેસીક અંશમાં હોય અગર ગુરૂએ જોએલો હોય તો સુખ ભોગવનારો જાણવો ॥૨૩॥ સુભના રાસી અંશનો ત્રીજાનો સ્વામી શુભગ્રહની સાથે અથવા સુભગ્રહે જોએલો હોય તો ધીરજતાવાળો જાણવો ॥૨૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી અને ચંદરમાનો યોગ હોય તોપણ ધીરજતાવાળો જાણવો ॥૨૫॥ શનીના ત્રીજા ભાગવાળુ લગન ચંદરે જોએલુ હોય તો નીચ કરમ કરનારો જાણવો ॥૨૬॥ મંગળ ત્રીજે શની નવમે અને સૂર્ય લગનમાં કે સાતમે હોય તો શ્રેષ્ટવર્ણમાં જનમેલો પણ નીચ મારગે જનારો જાણવો ॥૨૭॥ ત્રીભાગમાં અગર નવાંશમાં અથવા ત્રીશાંશમાં સૂર્ય અને શની એક રાશીના હોય તો સ્રીના સંગથી મળેચ્છ જાણવો ॥૨૮॥

अंगाद्वांशात्त्रिकस्थैःक्रूरैजातिच्युतः।२९। अंशाद्भाग्येगुरौक्षपिकर्ता ॥३०॥ अंशाद्रिपुगेषुक्रूरेष्वपि ॥३१ ॥ कुजशनिगुलिकान्वितेनेत्रपेनेत्ररोगः ॥३२॥ लग्नेकुजेशयनेपि ॥३३॥ लग्नेशेकवेस्त्रिकेच ॥३४॥ त्रिकोणगेर्केक्रूरेक्षितेनिस्तेजोनयनः ॥३५॥ त्रिकेलग्नेनेत्रपावर्कशुक्रावियुतौजन्मांध॥३६ त्रिकेकुजेंदुयोगेपतनादंधः ॥३७॥

ટીકા—લગનથી અથવા અંશથી ત્રીકસ્થાનમાં પાપગ્રહો રહેલા હોય તો જાતી ભ્રષ્ટ જાણવો ॥૨૯॥ અંશથી નવમે ગુરૂ હોય તો ખેડ કરનારો જાણવો ॥૩૦॥ અંશથી છઠે પાપગ્રહો હોય તોપણ ખેડ કરનારો જાણવો ॥૩૧॥ નેત્ર ભુવનનો સ્વામી મંગળ શની અને ગુલીકની સાથે હોય તો નેત્ર રોગ જાણવો ॥૩૨॥ શયન અવસ્થાનો મંગળ લગનમાં હોય તો પણ નેત્ર રોગ જાણવો ॥૩૩॥ શુકરથકી ત્રીકસ્થાનમાં નેત્ર ભુવનનો સ્વામી હોય તો પણ નેત્ર રોગ જાણવો ॥૩૪॥ નવમે અથવા પાંચમે રહેલા સૂર્ય પાપગ્રહે જોયા હોય તો તેજ વીનાના નેત્ર જાણવા ॥૩૫॥ સૂર્ય અને શુકરની સાથે લગન અને નેત્રના સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો જનમથી અંધ જાણવો ॥૩૬॥ મંગળ અને ચંદરમાનો યોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પડવાથી આંધળો જાણવો૩૭

त्रिकेकवींदुयोगेकामांधः ॥३८॥ लग्नपक
वियुतावर्थात्पपौत्रिकगावंधः ॥ ३९ ॥
क्रुरकाविभ्यांयुक्तश्चंद्रोर्थेपि ॥४०॥ क्रमाद
र्थाष्टमांत्यस्थाश्चंद्रार्कमंदाश्च ॥४१॥सुखे
शनावशुभेक्षितेनष्टदृष्टिः ॥४२॥ स्वोच्चशु
भैरयुतेकवींदुयुतेनयनपेलग्नेनिशांधः ४३
त्रिकेकवींदुयोगेपि ॥४४॥ धनेयमेदक्षने
त्रेघातः४५॥ व्ययेकुजेवामनेत्रेघातः।४६।

ટીકા-ચંદર અને શુકરનો યોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તોકામે કરીને આંધળો જાણવો ॥૩૮॥ બીજા અને બારમાના સ્વામી લગનના સ્વામીને શુકરની સાથે ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો આંધળો જાણવો ॥૩૯॥ પાપગ્રહ અને શુકરની સાથે ચંદરમા બીજે ભુવને હોય તોપણ આંધળો જાણવો ॥૪૦॥ ક્રમે કરીને બીજે આઠમે અને બારમે ચંદરમા સૂર્ય અને શની હોય તોપણ આંધળો જાણવો ॥૪૧॥ ચોથે શની પાપ ગ્રહોએ જોએલો હોય તો નાશ પામેલ દ્રષ્ટીવાળો જાણવો ॥૪૨॥ નેત્રનો સ્વામી લગનમાં પોતાના ઉચ્ચ વીનાનો હોય તથા સુભગ્રહોના યોગ વીનાનો હોય અને ચંદરમા કે શુકરની સાથે હોય તો રતાંધળો જાણવો ॥૪૩॥ શુકર અને ચંદરમાનો યોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ રતાંધળો જાણવો ॥૪૪॥ બીજે શની હોય તો જમણી આંખે ઘાત જાણવી॥૪૫॥ બારમે મંગળ હોય તો ડાબી આંખે ઘાતજાણવી ૪૬

अंगेकुजेवेंदौकविजीवदृष्टेकाणः ॥ ४७ ॥ यमात्सुखेज्ञेत्रिकेरिपुपेबाधिरः॥४८॥ रिपुपज्ञौपापेक्षितावपि॥ ४९ ॥ अरीशेत्रीकेशनीक्षितेच ॥ ५० ॥ इंदोर्द्युनेयमेंगेकविसूर्यौकर्णछेदः ॥ ५१ ॥ रिपुगेभृगावंगगेवक्रेनासाछेदः ॥ ५२ ॥ अर्थपजीवौत्रीकेमुकः ॥ ५३ ॥ लग्नेगुर्वरिपावपि ॥५४॥ षष्टपज्ञावंगेच ॥५५॥

ટીકા-લગનમાં મંગળ અથવા ચંદરમા ગુરૂ અથવા શુકરે જોએલો હોય તો કાણો જાણવો ॥૪૭॥ શનીથી ચોથે બુધ હોય અને છઠા ભુવનનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો બેરો જાણવો ॥૪૮॥ છઠા ભુવનનનો સ્વામી અને બુધ પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો પણ બેરો જાણવો ॥૪૯॥ છઠા ભુવનનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં શનીએ જોએલો હોય તો પણ બેરો જાણવો ॥૫૦॥ ચંદરથી સાતમે શની હોય અને લગનમાં સૂર્ય શુકર હોય તો કાનનો છેદ જાણવો ॥૫૧॥ છઠે શુકર હોયને લગનમાં મંગળ હો- તો નાકનો છેદ જાણવો ॥૫૨॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી અને ગુરૂ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો મુંગો જાણવો ॥૫૩॥ છઠાનો સ્વામી અને ગુરૂ લગનમાં હોય તોપણ મુંગો જાણવો ॥૫૪॥ છઠા ભુવનનો સ્વામી અને બુધ લગનમાં હોય તોપણ મુંગો જાણવો ૫૫

शुक्लाब्जवक्रौलग्नेगुंगस्वरः॥५६॥तुर्येकेंक्रुरे क्षितेकिटालिमीनस्थेज्ञेइंद्विक्षितेपि ॥५७ द्युनेयमेमानेब्जेवाग्मी ॥५८॥ शुक्रशनाव थैंयमभेर्केपि ॥५९॥ बुधेदिवासिंहेरात्रौक कैंपि ॥६० ॥ वित्तपेपारावतांशेकंटकेच ॥ ६१॥ द्युनेक्रुराशुभाद्दष्टाःदंतविकारः॥६२ मेषवृषचापलग्नेपापेक्षितयुतेपि ॥६३॥सूर्ये दुमंदावाक्रुराद्युनेदंताभिघातः ॥६४॥

ટીકા—અંજવાળીઆ પખવાડીઆનો ચંદરમા અને મંગળ લગનમાં હોય તો ગુંગણો જાણવો ॥૫૬॥ સુરજ ચોથે પાપગ્રહે જોએલો હોય અને કરક મીન અને વર્શ્ચીકનો બુધ ચંદરમાએ જોએલો હોય તો પણ ગુંગણો જાણવો ॥૫૭॥ શની સાતમે હોય ચંદરમા દસમે હોય તો વાણી વાળો જાણવો ॥૫૮॥ શુકર અને શની બીજે હોય અને સૂર્ય શનીના રાશીમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૫૯॥ બુધ દીવસના જનમમાં સીંહનો હોય અને રાત્રીના જનમમાં કરકનો હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૬૦॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી પારાવત અંશનો કેંદરમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૬૧॥ સુભગ્રહોએ ન જોએલા પાપગ્રહો સાતમે હોય તો દાંતનો વીકાર જાણવો ॥૬૨॥ મેશ વરખ કે ધન લગનમાં પાપગ્રહે જોએલ કે યુકત હોય તો પણ દાંતનો વિકાર જાણવો ॥૬૩॥ સુર્ય ચંદર અને શની અથવા પાપગ્રહો સાતમે હોય તો દાંતને ઘાત થશે એમ જાણવું ૬૪

द्युनेशादर्थेतमेस्थुलदंतः॥६५॥रिपुनेशनौ कवियुतेहस्तनाशः ॥ ६६ ॥ सूर्येंदुयमारं ध्रारिगाहस्तपीडा ॥६७॥ अंशेसगुलिके बुधमात्रेक्षितेस्थुलांडः ॥६८ ॥ अंत्येब्जव क्रमंदाजंघाक्षतिः ॥६९॥ वक्रार्कयमारिपौ पंगुः ॥७०॥ द्युनपेमंदेसपापेपि ॥ ७१ ॥ वित्तपेक्रूरयुतेनिचारिगेदुर्मुखः ॥ ७२॥ अ र्थेशेस्वोच्चगेकंटकेप्रहसितास्यः ॥७३॥

ટીકા—સાતમાના સ્વામીથી બીજે રાહુ હોય તો મોટા દાંત વાળો જાણવો ॥૬૫॥ શત્રુના રાશીનો શની શુક્ર સાથે હોય તો હાથનો નાશ જાણવો ॥૬૬॥ સુર્ય ચંદર અને શની છઠે કે આઠમે હોય તો હાથને પીડા જાણવી ॥૬૭॥ ફક્ત બુધે જો એલ ગુલીક અંશમાં હોય તો મોટા અંડવાળો જાણવો ॥૬૮॥ ચંદર મંગળ અને શની બારમે હોય તો જંઘાની હાની સમ- જવી ॥૬૯॥ સુર્ય મંગળ અને શની છઠે હોય તો પાંગળો જા- ણવો ॥૭૦॥ સાતમાનો સ્વામી સની પાપગ્રહ સાથે હોય તો પણ પાંગળો જાણવો ॥૭૧॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી પાપગ્રહ સાથે નીચ કે શત્રુના રાશીમાં હોય તો દુષ્ટ મોઢાવાળો જાણવો ॥૭૨॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી પોતાના ઉચનો કેંદરમાં હોય તો હસ્તા મોઢાવાળો જાણવો ॥૭૩॥

द्वितियभावविचारः ॥

सशुभेवित्तपेवित्तेवाकंटकेकुटंबी ॥ ७४ ॥ अर्थेशेर्थेवाशुभसंबंधेपि ॥७५ ॥ वित्तपेगो पुरांशेवित्तेशांशेशेसिंहासनांशेशतार्द्धजन पालकः॥७६ ॥बहुसौम्ययुतेर्थेशेपारावतां शेविंशतिजनपालकः ॥ ७७॥ वित्तपेऐरा वतांशेभृगौगोपुरांशेगुरौसिंहासनांशेबहु जनपालकः॥७८॥अर्थपेसिंहासनांशेपारा वतांशेज्ययुतेक्षितेत्रिशतजनपालकः ७९

બીજા ભાવનો વિચાર ।। બીજા ભુવનનો સ્વામી સુભગ્ર-હની સાથે બીજા ભુવનમાં અથવા કેંદ્રમાં હોય તો કુંટુંબવાળો જાણવો ।।૭૪।। બીજા ભુવનનો સ્વામી બીજા ભુવનમાં અથવા સુભગ્રહના સંબંધમાં હોય તો પણ કુટુંબવાળો જાણવો ।।૭૫।। બીજા ભુવનનો સ્વામી ગોપુરાંશનો હોય અને બીજા ભુવનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી સીંહાસનાંશનો હોય તો પચાસ મા ણસોનો પાળનારો જાણવો ।।૭૬।। સુભગ્રહોએ યુક્ત બીજા ભુ-વનનો સ્વામી પારાવતાંશમાં હોય તો વીશ માણસોનો પાળનારો જાણવો ।।૭૭।। બીજા ભુવનનો સ્વામી ઐરાવતાંશનો હોય અને શુક્ર ગોપુરાંશનો હોય અને ગુરૂ સીહાશનાંશનો હોય તો ઘણા માણસનો પાળનારો જાણવો ।।૭૮।। બીજા ભુવનને સ્વામી સીંહાસનાંશનો હોય અને પારાવતાંશના ગુરૂએ યુક્ત કે જોએલો હોય તો ત્રણસે માણસનો પાળનારો જાણવો ।।૭૯।।

ज्ञेज्यकवियुतेंगेशेकंटकगेसर्वसंपद्यतः ॥
॥ ८० ॥ लग्नपेस्वोच्चमित्रभेवाशुभभेशुभे
क्षितेसंपत्तियुतः ॥ ८१ ॥ लग्नपेबला
ढ्येसूर्येदेवलोकांशेपि ॥ ८२ ॥ सबलें
गेशेकंटकेशुभवर्गगेच ॥ ८३ ॥ अर्केंगे
शुभेक्षितेलग्नपेखेपि ॥ ८४ ॥ वित्तसुतकंट
केंगपेज्ययोगेच ॥ ८५ ॥ अर्थपांशपेशुभे
लाभेशेमानेलग्नपेर्थेनामतोधनी ॥ ८६ ॥

ટીકા—લગનનો સ્વામી બુધ ગુરૂ અને શુકરની સાથે કેંદ-
રમાં હોય તો સરવ સંપતવાળો જાણવો ॥૮૦॥ લગનનો સ્વામી
પોતાના ઊંચમાં કે મીત્ર તથા સુભના રાશીમાં સુભ ગ્રહેયુકત કે
જોએલો હોય તો સરવ સંપતવાળો જાણવો ॥૮૧॥ લગનનો સ્વા-
મી બળ પામેલો સૂર્ય દેવલોકાંશમાં હોય તોપણ તેવો જાણવો
॥૮૨॥ બળવાળો લગનનો સ્વામી કેંદરમાં સુભગ્રહના વર્ગનો
હોય તોપણ તેવો જાણવો ॥૮૩॥ સૂર્ય લગનમાં હોય અને સુભ
ગ્રહેયુકત અથવા જોએલો લગનનો સ્વામી દસમે હોય તો પણ
તેવો જાણવો ॥૮૪॥ લગનનો સ્વામી ગુરૂ સાથે બીજે પાંચમે
અથવા કેંદરમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૫॥ બીજા ભુનવ
ના સ્વામીના અંશનો સ્વામી સુભગ્રહ હોય અને અગીઆરમા
નો સ્વામી દસમે હોય અને લગનનો સ્વામી બીજે હોય તો ના
મનો ધનવાળો જાણવો ॥૮૬॥

सुतकंटकेखवित्तपयोगेसद्योधनी ॥ ८७॥ खपांशपलाभ्नपयुतौच ॥८८॥ बलाढ्येंकखायगेर्थनाथेपि ॥८९॥कंटकात्मजगेवित्तपेपापपष्ट्यंशेस्वल्पधनी ॥ ९०॥ आयपांशपेपापषष्ट्यंशेकवीज्यान्यतरेक्षितयुतेपिस्वल्पधनी ॥ ९१॥ अंगार्थलाभ्नपावैशेषिकांशेमहाधनी ॥ ९२ ॥ गुरावायेस्वभ्नेकैंसुतेपि ॥९३ ॥

ટીકા—બીજા અને દસમાના સ્વામીનો યોગ પાંચમે અથવા કેંદરમાં હોય તો તરત ધન મળે ॥ ૮૭ ॥ દસમાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી અને અગીયારમાનો સ્વામી સાથે હોય તો તેમજ જાણવું ॥૮૮॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી બળ પામેલો નવમે દસમે કે અગીયારમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૯॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી પાપગ્રહના શસ્ટી અંશનો હઇને પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો થોડા ધનવાળો જાણવો ॥૯૦॥ અગીયારમાના સ્વામીના અંસનો સ્વામી પાપગ્રહના શષ્ટીઅંશમાં ગુરૂ શુકર વીનાના ગ્રહોએયુક્ત કે જોએલો હોય તો થોડા ધનવાળો જાણવો ॥૯૧॥ લગન બીજુ અને અગીયારમું એઓના સ્વામી વૈસેસીક અંશમાં હોય તો ઘણા ધનવાળો જાણવો ॥૯૨॥ ગુરૂ અગીયારમે હોય અને પોતાના રાશીનો સૂર્ય પાંચમે હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૯૩॥

सिंहभेर्कलग्नेवक्रेज्यपयुतेपि ॥१९४॥ किटन्नेऽजेलग्नेजीवारयुतेपि ॥१९५॥ अंगपांशपेचार्थपांशपे शुभेर्जीवेक्षितेसहस्रनिष्कनाथः॥१९६॥वित्तगेंगेशेखगेलाभ्नपेजीवेक्षितेपि ॥१९७॥ लग्नपांशपेगोपुरांशेखपेक्षितेपि॥१९८॥खपस्यनगांशनवांशपौसबलौकवीज्येक्षितावपि॥१९९॥ वित्तलाभ्नपौसबलौ शुभषष्ट्यंशेद्विसहस्रनिष्कनाथः ॥२००॥

ટીકા—સૂર્ય સીંહનો હોય અને મંગળ ગુરૂ લગનમાં હોય તોપણ તેવો જાણવો ॥૧૯૪॥ કરકનો ચંદરમા હોય અને મંગળ ગુરૂ લગનમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૧૯૫॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી તથા બીજા ભુવનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી સુભ ગ્રહ ગુરૂએ જોએલો હોય તો હજાર રૂપીઆવાળો જાણવો ॥૧૯૬॥ લગનનો સ્વામી બીજે હોય અને અગીયારમાનો સ્વામી દસમે ગુરૂએ જોએલો હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૧૯૭॥લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોય અને દસમાના સ્વામીએ જોએલો હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૧૯૮॥ દસમાના સ્વામીના સપ્તમાંશ અને નવમાંશના સ્વામી બળ પામેલા ગુરૂ શુક્રે જોયા હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૧૯૯॥ બીજા અને અગીયારમાનો સ્વામી બળ પામેલા સુભગ્રહના શષ્ટી અંશમાં હોય તો બે હજાર રૂપીઆવાળો જાણવો ॥૨૦૦॥

अंगपस्यसत्रिभागपनगांशेशोवैशेषि कां शेअयुतनिष्कनाथः ॥१॥ खपस्यांशपस्य नगांशेशेऐरावतांशेलक्षेशः ॥ २ ॥ लग्नपे ज्येथैवैशेषिकांशेवासुतकंटके अयुताधिक निष्कनाथः ॥३॥ चतुर्षुकंटकेषुसौम्याविते शेसिंहासनेवापारावतंशेद्विलक्षेशः ॥४॥ लाभांगपौपरमोच्चांशगौवैशेषिकांशगौवा त्रिलक्षेशः ॥५॥ अंगांशपधर्मपौपरमोच्चां शगौलाभ्नपेवैशेषिकांशगेकोटीशः ॥ ६ ॥

ટીકા-લગનના સ્વામી ત્રીભાગના સ્વામી શાથે નગાંશનો સ્વામી વૈસેસીક અંશમાં હોય તો દસહજાર રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૧॥ દસમાના સ્વામીના અંશના સ્વામીનો નગાંશપતી ઐરાવત અંશમાં હોય તો લાખ રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૨॥ લગનનો સ્વામી ગુરૂ બીજે વૈસેસીક અંશમાં હોય અથવા પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો દસ હજારથી વધારે રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૩॥ ચારે કેંદરમાં સુભગ્રહો હોય અને બીજાનો સ્વામી સીંહાસન અંશનો અથવા પારાવત અંશનો હોય તો બેલાખ રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૪॥ પરમ ઊંચ અંશને પામેલા લગન અને અગીયારમાના સ્વામી વૈશેસીક અંશમાં હોય તો ત્રણ લાખ રૂપીયા વાળો જાણવો ॥૫॥ પરમ ઊંચ અંગનો લગનના અંશનો સ્વામી અને નવમાનો સ્વામી હોય અને અગીયારમાનો સ્વામી વૈસેસીક અંશનો હોય તો કરોડ રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૬॥

कंटकगौधर्मार्थपौलग्नपांशेशेक्षितौ बाल्ये बहुधनाप्तिः ॥७॥ वित्तपेलाभेलाभपेतना वंगपेर्थेनिध्याप्तिः ॥८॥ समस्तखगाधिक बलवत्यंगेशेसेज्यकंटके वित्तपेवैशेषिकांशे स्वोपार्जितधनः ॥९॥ सबलेर्थेशेयस्यकार केक्षितयुतेतद्द्वारार्थाप्तिः ॥१०॥ धनेर्केकुंभे यमेमेषेजेमृगेशुक्रेपितृधनलाभोन ॥११॥ अंशाद्धर्मेतमेपरस्त्रीचासक्तेर्धननाशः॥१२॥

ટીકા—લગનના સ્વામીના અંશના સ્વામીએ જોએલા બીજા અને નવમાના સ્વામી કેંદરમાં હોય તો બાળપણા-માં ઘણું ધન મળે ॥ ૭ ॥ બીજાનો સ્વામી અગીયારમે હોય અને અગીયારમાનો સ્વામી લગનમાં હોય અને લગનનો સ્વામી બીજે હોય તો ભંડાર મળે ॥ ૮ ॥ સરવ ગ્રહોમાં અધીક બળવાળો લગનનો સ્વામી ગુરૂયુકત કેંદરમાં હોય અને બીજાનો સ્વામી વૈશેસીક અંશમાં હોય તો પોતે પેદા કરેલ ધનવાળો જાણવો ॥૯॥ બળ પામેલો બીજાનો સ્વામી જેના કારક ગ્રહેયુકત કે જોયેલો હોય તેનાથી ધન પ્રા-પ્તી કરે ॥ ૧૦ ॥ ધનનો, સૂર્ય, કુંભનો,શની, મેશનો ચંદરમા, મકરનો શુકર, હોય તો બાપનું ધન મળે નહીં ૧૧ અંશથી નવમે રાહુ હોય તો પરસ્ત્રીના સંગથી ધનનો નાશ થાય ॥૧૨॥

लाभपेव्ययेव्ययेशेवित्तेवित्ते शेनिचगेवा त्रिकेराजदंडाद्धननाशः ॥१३॥ अंत्यपों त्येपापसंबंधेपापमूलाद्धननाशः॥१४॥ ज्ञा ब्जौवाकवीज्यावंत्येधर्ममूलाद्धननाशः१५ विबलेंत्यपेगुलिकयुतेवारिपसंबंधे ऽरितो धननाशः॥१६॥ व्ययेशेपापांशेल्पबलेजा येशसंबंधेस्त्रीकृतो धननाशः ॥ १७ ॥ व्ययपेल्पबले वक्रसंबंधे भ्रातृकृतोधन नाशः ॥ १८ ॥

અગીયારમાનો સ્વામી બારમે હોય બારમાનોસ્વામી બીજે હોય બીજાનોસ્વામી નીચનો અથવા ત્રીકસ્થાનમાં હોયતો રાજાના દંડથી ધનનો નાશ જાણવો૧૩ બારમાનો સ્વામી બારમે પાપના સંબંધમાં હોયતો પાપ મુળથી ધનનો નાશ થાય૧૪ બારમે ચંદર બુધ હોય અથવા ગુરૂ શુકર હોયતો ધરમ મુળથી ધનનોનાશ થાય ॥૧૫॥ બળહીન બારમાનો સ્વામી ગુલીક યુકત હોય અથવા છઠાના સ્વામીના સંબંધમાં હોય તો શત્રુથી ધનનો નાશ થાય ॥૧૬॥ હીનબળ બારમાંનો સ્વામી પાપ ગ્રહના અંશનો સાતમાના સ્વામીના સંબંધમાં હોય તો સ્ત્રીએ કરેલો ધનનો નાશ થાય ॥૧૭॥ મંગળના સંબંધમાં હોય તો ભાઇયે કરેલો ધનનો નાશ થાય ॥૧૮॥

अंत्यपेल्पबले सुतपसंबंधे पुत्र कृतोधन नाशः ॥ १९ ॥ मानेशसंबंधेंत्यपेपि त्वत्कृतोधननाशः ॥ २० ॥ लग्नपेरिपौरि पुपेंगमारकेशयुतेदरीद्री ॥२१॥ मृतिपेंगें गपेमृतौमारकेशयुतेपि ॥२२॥ धर्मपेंत्ये केंद्रेक्रुरेच॥२३॥चंद्रकुजज्ञमंदानिचगान क्रेशुक्रेराजबालोपिदरिद्री ॥२४॥ सुतेनि धनेवक्रेनिचगेर्केपि ॥२५॥ सुतायगैशुभै सकलंशुभम् ॥२६॥

ટીકા—હીનબળબારમાનો સ્વામી પાંચમાના સ્વામીના સંબંધમાં હોય તો પુત્રે કરેલો ધનનો નાશ થાય ॥૧૯॥ બારમાનો સ્વામી દશમાના સ્વામીના સંબંધમાં હોય તો આપનો કરેલો ધનનો નાશ થાય ॥૨૦॥ લગનનો સ્વામી છઠે હોય અને છઠાનો સ્વામી લગનમાં હોય એઓ બંને મારકે સંયુકત હોય તો દળદરી જાણવો ॥૨૧॥ આઠમાનો સ્વામી લગનમાં હોય અને લગનનો સ્વામી આઠમે હોય એઓ બંને મારકે શંયુક્ત હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૨॥ નવમાનો સ્વામી બારમે હોય અને પાપગ્રહ કેંદરમાં હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૩॥ ચંદર મંગળ બુધ અને શની એઓ નીચના

હોય અને મકરનો શુક્ર હોય તો રાજકુમાર હોય તોપણ દ-ળદરી જાણવો ॥૨૪॥ પાંચમે આઠમે મંગળ હોય અને નીચ-નો સુર્ય હોય તોપણ રાજકુમાર હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૫॥ પાંચમે અને અગીઆરમે સુભ ગ્રહો હોય તો સરવ શુભ જાણવું ॥૨૬॥

॥ तृतीय भाव विचार ॥

भ्रातृकारकेनीचभांशेक्रुरेक्षितेदुः षष्यंशे भ्रातृहानिः ॥२७॥ सहजेपापेक्षितयुते च ॥२८॥ भ्रातृपेक्रुरांतरगेपि ॥२९॥ क्रुरांतरगेसहजे निचग्रहयुतेशुद्दष्टिहीनेपि ॥३०॥ सहजेवाभ्रातृकारकेक्रुरयुतेपि ३१

ટીકા—ત્રીજા ભાવનો વિચાર ભ્રાતૃકારક નીચરાસી અંશ-નો પાપગ્રહે જોએલો દુષ્ટ સષ્ટીઅંશમાં હોય તો ભાઈઓની હાની કરે ॥૨૭॥ પાપગ્રહોએ યુક્ત અથવા જોએલું ત્રીજું ભુવન હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૮॥ ત્રીજા ભુવનનો સ્વામી પાપગ્રહોની વચે રહેલો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૯॥ ત્રી-જું ભુવન પાપગ્રહોની વચે હોય અને નીચના ગ્રહોએ યુકત તથા શુભગ્રહોએ ન જોએલું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૩૦ ॥ ત્રીજું ભુવન અથવા ભ્રાતૃકારક પાપગ્રહે યુકત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૧॥

सहजेयमेवक्रेक्षितेऽनुजहानिः ॥३२॥ धमेर्केहरिभेभ्रातृहीनः ॥३३॥ धनभेक्रूराः सहजेतमेपि ॥३४॥ कुजात्सोत्थेक्रूरेभ्रातृसुखंन॥३५॥ व्ययांगगौक्रूरावनुजोत्पत्तिः ॥३६॥ सहजपेस्वभेसौम्येक्षितेभ्रातृमान् ॥३७॥ सहजपेकेंद्रेशुभयुतेभ्रातृसुखं ३८ सबलेसहजपेसहजेशुभेक्षितयुतेपि३९भ्रातृपेवाभ्रातृकारकेशुभसंबंधे सबलेपि ४०

ટીકા—ત્રીજે શની મંગળ જોએલો હોય તો નાના ભાઈની હાની કરે ॥૩૨॥ નવમે સીંહનો સુર્ય હોય તો ભાઈ વીનાનો જાણવો ॥૩૩॥ ધનરાસીના પાપગ્રહો હોય અને ત્રીજે રાહુ હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૩૪॥ મંગળથી ત્રીજે પાપગ્રહ હોય તો ભાઇઓનું સુખ ન હોય ॥૩૫॥ લગન અને બારમામાં પાપગ્રહ હોય તો નાનો ભાઈ હોય ॥૩૬॥ ત્રીજાનો સ્વામી ત્રીજામાં શુભગ્રહે જોએલો હોય તો ભાઈવાળો જાણવો ॥૩૭॥ ત્રીજાનો સ્વામી શુભગ્રહે યુક્ત કેંદ્રમાં હોય તો ભાઇઓનું સુખ જાણવું ॥૩૮॥ ત્રીજાનો સ્વામી બળવાન હોય અને ત્રીજું શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલું હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૩૯ ॥ ત્રીજાનો સ્વામી અથવા ભ્રાતૃકારક શુભગ્રહના સંબંધમાં અગર બળવાળો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૪૦॥

भ्रातृकारकेसिंहासनेभ्रातृपेगोपुरे शुभन्न
गेपि ॥ ४१ ॥ कंटकस्थसोत्थेशोपारा
वतेशुन्नेक्षितयुतेपि ॥४२॥ शुभेक्षितयुतेस
हजेशवैशेषिकांशेपि ॥४३॥ लग्नसहजपौ
मित्रन्नेभ्रातृस्नेहश्चारिभेवैरं ॥ ४४ ॥ सो
त्थपकारकौपुंखगेक्षितौपुंभांशेभ्रातृलाभो
न्यथाभगिनीलाभोमिश्रेमिश्रत्वंच ॥४५॥
सहजन्नांशवशाद्भ्रात्रादिसंख्या ॥ ४६ ॥

ટીકા—ભ્રાતૃકારક સીંહાસનાંશનો હોય અને ત્રીજાનો સ્વામી ગોપુરાંશનો શુભના રાશીમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૧॥ ત્રીજાનો સ્વામી કેંદરમાં પારાવત અંશનો શુભે યુક્ત કે જોએલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૨॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો ત્રીજા ભુવનના સ્વામી વૈશેસીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૩॥ લગન અને ત્રીજાનો સ્વામી મીત્રના રાશીનો હોય તો ભાઇઓથી સ્નેહ જાણવો અને શત્રુના રાશીનો હોય તો વૈર જાણવું ॥૪૪॥ ત્રીજા ભુવનનો સ્વામી અને કારક પુરૂષ ગ્રહોએ જોએલા પુરૂષના અંસમાં હોય તો ભઇનો લાભ જાણવો અને એથી બીજી રીતે હોય તો બેનનો લાભ જાણવો અને મીશ્ર હોય તો મીશ્ર જાણવું ॥૪૫॥ ત્રીજા ભુવનના રાસીના અંસથી ભાઇઓની સંખ્યા જાણવી ॥૪૬॥

सहजस्थखेटांशवशाच्च ॥४७॥ सहजप कारकयुतर्क्षांशवशादपि ॥४८॥ भाग्यगै र्युवतिग्रहैर्भगिन्यः पुंग्रहैर्भ्रातरः ॥४९॥ ध नुषिजीवज्ञौकन्यायांतमेभ्रातृत्रयं ॥५०॥ सोत्थेशुभेक्षणाधिक्येवाक्रूरयुतेवासोत्थे शेसवलेपराक्रमी ॥ ५१ ॥ सहज लग्नेशयोगेपि ॥ ५२ ॥ सोत्थेशेसुते केंद्रेपि ॥ ५३ ॥

ટીકા—ત્રીજા ભુવનમાં રહેલા ગ્રહોના અંશથી પણ સંખ્યા જાણવી ।। ૪૭ ।। ત્રીજા ભુવનના સ્વામીએ તથા કારકે યુક્ત રાશીના અંશથી પણ જાણવી ।। ૪૮ ।। નવમે રહેલા સ્ત્રી ગ્રહો વડે બેનો જાણવી અને પુરૂષ ગ્રહો વડે ભાઇઓ જાણવા ।।૪૯।। ધનના ગુરૂ અને બુધ હોય અને કન્યાનો રાહુ હોય તો ત્રણ ભાઇઓ જાણવા ।।૫૦।। ત્રીજે શુભ ગ્રહોની દ્રષ્ટી વધારે હોય અગર પાંપગ્રહો યુક્ત હોય અગર ત્રીજાનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તો પરાકરમ વાળો જાણવો ।। ૫૧ ।। લગન અને ત્રીજાના સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ।।૫૨।। ત્રીજાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ।। ૫૩ ।।

चतुर्थभावविचारः ॥

लग्नपेवर्गोत्तमेवास्व मित्रात्रिभागे वास्वो च्चांशेवाशुभेक्षितयतेआजीवंसुखी ॥५४॥ अंगादासुखगासौम्याप्रथमेवयासिसुखं ॥ ५५ ॥ लग्नपेगुरौकंटकेपारावतेबाल्येसु खी ॥५६॥ भृग. वंगेपूर्वार्द्धेसुखी ॥५७॥ धनुष्यंगपेवांगपांशपेआयेविंशतिवर्षतो परंसुखी ॥ ५८ ॥ अंगपांशपेकेंद्रेवायपां शेत्रिंशद्वर्षतःपरंसुखी ॥ ५९॥

ટીકા—ચોથા ભાવનો વિચાર લગનનો સ્વામી વર્ગોત્તમી હોય અગર પોતાના મીત્રના ત્રિભાગનો હોય અથવા પોતાના ઉચ્ચ અંસનો હોય અગર શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો છેવટ સુધી સુખી જાણવો ।।૫૪।। લગનથી ચોથા ભુવન સુધી-માં શુભગ્રહો હોય તો પેલી અવસ્થામાં સુખી જાણવો ।।૫૫।। ગુરૂ લગનનો સ્વામી થઈ કેંદરમાં પારાવતાંશનો હોય તો બા-લપણામાં સુખ જાણવું ।।૫૬।। શુકર લગનમાં હોય તો પેહેલી અરધ અવસ્થામાં સુખી જાણવો ।।૫૭।। લગનનો સ્વામી ધ-નરાશીનો હોય અને લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી અ-ગીયારમે હોય તો વીશ વરસ પછી સુખી જાણવો ।। ૫૬ ।। લગનના સ્વામીના અંસનો સ્વામી કેંદરમાં હોય અગર અ-ગીયારમાના સ્વામીના અંશમાં હોય તો ત્રીસ વરસ પછી સુખી જાણવો ।। ૫૯ ।।

सुताद्रंध्रगासौम्याःमध्येवयसिसुखी॥६०॥ ज्ञाग्यादाठ्ययगासौम्याअंत्येवयसिसुखी ॥ ६१॥ शुज्ञयुतेतुर्यपेसुतकेंद्रेसुखी ॥६२ ॥ तुर्यपेशुज्ञांतरगेपि ॥६३ ॥ सुखपेगुरौ गोपुरादिभागेपि ॥ ६४ ॥ अंशात्सुखेचं द्रशुक्रौहर्म्यवान् ॥ ६५ ॥ अंशात्सुखेतुं गखेटेपि ॥६६ ॥ अंशात्सुखेमंदतमौच ॥ ६७ ॥ अंशादिज्येतुर्येदारुगृहं ॥ ६८ ॥

ટીકા—પાંચમાથી આઠમા સુધીમાં શુભગ્રહો હોય તો મધ્ય અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૬૦॥ નવમાથી બારમા સુધીમાં શુભ ગ્રહો હોય તો છેલી અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૬૧॥ શુભગ્રહે યુકત ચોથાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદ્રમાં હોય તો સુખી જાણવો ॥ ૬૨ ॥ બે શુભ ગ્રહોની વચે ચોથાનો સ્વામી હોય તોપણ સુખી જાણવો ॥૬૩॥ ચોથાનો સ્વામી ગુરૂ ગોપુરાદી ક અંશનો હોય તોપણ સુખી જાણવો ॥૬૪॥ અંશ થકી ચોથે ચંદરમા અને શુક્ર હોય તો સારા ઘરવાળો જાણવો ૬૫ અંશથી ચોથે ઊંચનો ગ્રહ હોય તોપણ તેવોજ જાણવો ॥૬૬॥ અંશથી ચોથે શની અને રાહુ હોય તો પણ તેવોજ જાણવો ॥ ૬૭ ॥ અંશથી ચોથે ગુરૂ હોય તો લાકડાના ઘરવાલો જાણવો ॥ ૬૮ ॥

लग्नांबुपौसुखेकस्माद्गृहाप्तिः ॥ ६९ ॥
सुखपेरिपौक्रूरेक्षितेगृहनाशः ॥ ७० ॥
सुखपांशपेरिपुगेपि ॥ ७१ ॥ वित्तायपौ
सुखेसुखेशेवैशेषिकांशेशुभेक्षितेबहुवित्तंगृ
हंप्राप्यते ॥ ७२ ॥ खपेतुर्येतुर्येशेमानेस
बलेकुजेबहुक्षेत्रवान् ॥ ७३ ॥ सबलौख
सुखपौपरस्परमित्रावपि ॥ ७४ ॥ सुखे
शेसुतेगोपुरांशेच ॥ ७५ ॥

ટીકા—લગન અને ચોથાનો સ્વામી ચોથા ભુવન-માં હોય તો અકસમાત ઘર પ્રાપ્તી થાય ॥ ૬૯ ॥ ચોથાનો સ્વામી છઠે પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો ઘરનો નાશ કરે ॥ ૭૦ ॥ ચોથાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી છઠે હોય તોપ-ણ ઘરનો નાશ કરે ॥૭૧॥ બીજાનો સ્વામી અને અગીયા રમાનો સ્વામી ચોથે હોય અને ચોથાનો સ્વામી વૈશેષીક અં શમાં શુભ ગ્રહે જોયેલા હોય તો ઘણા ધનવાળું ઘર મળે.૭૨॥ દસમાનો સ્વામી ચોથે હોય અને ચોથાનો સ્વામી દસમે હો ય અને મંગળ ગમે ત્યાં પણ બળવાળો હોય તો ઘણા ગ-રાસવાળો જાણવો ॥ ૭૩ ॥ બળ પામેલા દસમાને ચોથાના સ્વામી સામસામા મીત્ર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૪॥ ચોથાનો સ્વામી પાંચમે ગોપુરાંસનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૫ ॥

सोत्थेशेनवातत्कारकेणयुतेसुखेशेभ्रात्द्दतः क्षेत्राप्तिः ७६ सबलेलग्नपेसुखेसवलेंगपेल ग्नेशुभेक्षितेस्वविक्रमात्क्षेत्राप्तिः ॥७७॥ जायाकारकेसुखेसुखे शेसप्तमेतयोर्मैत्र्यां स्त्रीतःक्षेत्राप्तिः ॥ ७८ ॥ क्रूरांतरेन्भौमेक्रूरे क्षितेक्षेत्रनाशः ॥ ७९ ॥ सुखपेत्रिकगे पि ॥ ८० ॥ सुखपेवित्तेसक्रूरेनिचन्न पि ॥ ८१ ॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી ત્રીજાના સ્વામી સાથે અગર ભા- ઈ કારક સાથે યુકત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૬ ॥ બળ પામેલો લગનનો સ્વામી ચોથે અને ચોથાનો સ્વામી લગનમાં શુભ ગ્રહે જોયલો હોય તો પોતાના પરાક્રમથી તે- મજ જાણવું ॥ ૭૭ ॥ સ્ત્રીકારક ચોથે હોય ચોથાનો સ્વામી સાતમે હોય અને એ બન્ને મીત્રતા હોય તો સ્ત્રીથી ક્ષેત્ર મા- પ્તી થાય ॥ ૭૮ ॥ પાપ ગ્રહોની વચ્ચે રહેલો મંગળ પાપ ગ્રહે જોયો હોય તો ક્ષેત્રાદીકનો નાશ કરે ॥૭૯॥ ચોથાનો સ્વા મી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૦ ॥ ચો- થાનો સ્વામી પાપ ગ્રહ સાથે શત્રુના રાશિનો અગર નીચ રાશિનો બીજે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૧ ॥

खपेसुखगेसक्रुरेच ॥८२॥ सार्केसुखपेमानेराजकोपात्क्षेत्रनाशः ॥८३ ॥ लग्नसप्तमपमैत्र्यांस्त्रीमैत्री ॥ ८४ ॥ लग्नांबुपमैत्र्यां बहुजनमैत्री ॥ ८५ ॥ सहजेशेवातत्कारकेबहुक्रूरयुतेबंधुषुनिंद्यः ॥८६॥ सुखेक्रुरभेनिचास्तग्रहयुतेशुभेक्षणहीनेबंधुद्वेषी॥ ॥ ८७ ॥ अंत्यपेक्रुरेपिशुभवर्गगेशयनसुखी ॥ ८८ ॥

ટીકા-દસમાનોસ્વામી પાપ ગ્રહ સાથે ચોથે હોય તોપણ તેમજ જાણવું।।૮૨।।ચોથાનો સ્વામી સુર્ય સાથે દસમે હોય તો રાજાના કોપથી તેમજ જાણવું ।।૮૩।। લગનના અને સાતમાના સ્વામીને મીત્રતા હોય તો સ્ત્રી સાથે મીત્રતા જાણવી ।। ૮૪ ।। લગનના અને ચોથાના સ્વામીને મીત્રતા હોયતો ઘણા માણસોથી મીત્રતા જાણવી ।। ૮૫ ।। ત્રીજા ભુવનનો સ્વામી અથવા ભાતૃકારક ઘણા પાપ ગ્રહો સાથે યુકત હોય તો ભાઇઓમાં નીંદા કરવા લાયક જાણવો ।। ૮૬ ।। ચોથા ભુવનમાં પાપગ્રહનો રાશી હોય અને નીચનાકે અસ્તના ગ્રહે યુકત હોય તેમજ સુભગ્રહો ન જોતા હોય તો ભાઇઓમાં દ્વેશ કરનારો જાણવો ।।૮૭।। બારમાનો સ્વામી પાપ ગ્રહ છતાં પણ સુભ ગ્રહના વર્ગનો હોય તો સયનનો સુખી જાણવો ।।૮૮।।

अंगपेत्रिकेशयनसुखाभावः ॥ ८९ ॥
रंध्रेगुरौमानेकुजेसबलेमातृसुखंन ॥९०॥
इंदोर्द्युनेभृगौसक्रुरेपि ॥ ९१ ॥ सुखेमंदे
क्रुरयुतेवाक्रुरेक्षितेमातृनाशः ॥ ९२ ॥
रजन्यामिंदोस्त्रिकोणेशनौमातृवधः ।९३
मातृकारकेशुभयुतेसुखेशुभेवासबलेमा
तुर्दीर्घायुः ॥ ९४ ॥ सबलेभेवाशुभेक्षि
तयुतेगाभृवपि ॥९५॥

ટીકા—લગનનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો સયનના સુખનો અભાવ જાણવો ॥ ૮૯ ॥ આઠમે ગુરૂ હોય અને દસમે મંગળ બળ પામેલ હોય તો માતુનું સુખ ન જાણવું ॥૯૦ ચંદ્રમાથી સાતમે પાપ ગ્રહસાથે શુકર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૧ ॥ ચોથે શની પાપ ગ્રહ સાથે હોય અગર પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો માતુનો નાશ જાણવો ॥ ૯૨ ॥ રાત્રીનો જનમ છતાં ચંદરમાથી નવમે પાંચમે શનિ હોય તો માતુનો વધ જાણવો ॥૯૩॥ માતૃકારક શુભ ગ્રહ યુકત હોય અને ચોથે શુભ ગ્રહ હોય અથવા બળ પામેલો ગ્રહ હોય તો માતુનું વધારે આયુશ જાણવું ॥૯૪॥ બળ પામેલો ચંદરમા હોય અગર શુભ ગ્રહે યુકત કે જોએલો શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૫ ॥

सुखपेवैशेषिकेकांशेशुभेक्षितयुतेपतिव्रता माता॥९६॥तुर्यपेलग्नेबलाढ्येपि९७वक्रयुतेरिपुपेतुर्येचंद्रेक्रुरेक्षितेजारिणीमाता९८ तुर्येशेसक्रुरेराहुयुतेपि ॥ ९९ ॥ सुखपेकंटकेलग्नेशदृष्टेवाशुभयुतदृष्टेमात्दृस्नेह॥२०० शुभेक्षितयुतौतुर्यांगेशौपरस्परंमित्रेपि॥१

॥ पंचमभावविचारः ॥

ટીકા—ચોથા ભુવનનો સ્વામી વૈસેસીક અંશમાં શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો માતાનું પતીવૃતાપણું જાણવું ॥૯૬ ચોથાનો સ્વામી બળ પામેલો લગનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૭ ॥ છઠા ભુવનનો સ્વામી મંગળ સાથે ચોથા ભુવનમાં હોય અને ચંદરમા પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો માતુ જાર કરમ કરનારી જાણવી ॥ ૯૮ ॥ પાપ ગ્રહ યુક્ત તથા રાહુ યુક્ત ચોથાનો સ્વામી હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૯ ચોથાનો સ્વામી કેંદરમાં લગનના સ્વામીએ જોએલો હોય અથવા શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો માતુ સાથે સ્નેહ જાણવો ॥ ૩૦૦ ॥ શુભ ગ્રહોએ યુક્ત અથવા જોએલ લગન અને ચોથું એઓના સ્વામી સામસામા મીત્ર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૧ ॥

अन्योन्यावलोकिनौसुतलग्नपौपुत्राप्तिः२ लग्नपदृष्टेसबलेजीवेसुतेपि ३ सबलेर्थपपु श्रेजीवेक्षितेपि ॥ ४ ॥ सुतपेशुभेक्षितेवैशे षिकांशेजीवेपि ॥ ५ ॥ धर्मांगपौद्युनेवित्त पेलग्नेच ॥६॥ पुत्रपेगोपुराद्यंशेच ॥ ७ ॥ लग्नपांशपेसुतेसुतांशपेलग्नेपि ॥८॥ पुत्रांगतपपाःशुभेक्षितापारावताद्यंशगाश्च ९॥

ટીકા—પાંચમાં ભાવનો વીચાર ॥ લગનનો અને પાંચમાનો સ્વામી સામસામા જોતા હોય તો પુત્રની પ્રાપ્તી કરે ॥૨॥ પાંચમે બળ પામેલો ગુરૂ લગનના સ્વામીએ જોયો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી બળ પામેલો પાંચમે ગુરૂએ જોએલો હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૪ ॥ પાંચમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહે જોએલો હોય અને ગુરૂ વૈશેશીક અંશમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૫॥ લગન અને નવમાંના સ્વામી સાતમે હોય અને બીજાનો સ્વામી લગનમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું॥૬॥ પાંચમાનો સ્વામી ગોપુરાદિક અંશમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૭॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી પાંચમે હોય અને પાંચમાના અંશનો સ્વામી લગનમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૮ ॥ લગન પાંચમું અને નવમું એઓના સ્વામીએ શુભગ્રહોએ જોએલા પારાવતાદિક અંશમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૯॥

क्रुराःपुत्रेशुनाखेविलंबात्पुत्रसुखम्॥१०॥
तपपेलग्नेपुत्रपेनीचेशीखीज्ञावात्मजेकष्टा
त्सुताप्तिः॥११॥ क्रुरन्नेक्रुरयुतेंगेऽबलेर्केस
मभेवक्रेत्रिंशद्वर्षतःपरंपूत्राप्तिः ॥ १२ ॥
कीटाब्जेक्रुरेक्षितयुते चशनाविक्षितेर्केषष्टि
तमेवर्षेपुत्राप्तिः ॥ १३ ॥ अंगेशेलग्नार्थत्द्व
तीयगेप्रथमःपुत्रः ॥ १४॥ इंद्वारन्नृगवोद्वि
स्त्रभावगाश्च ॥१५ ॥

ટીકા—પાંચમે પાપગ્રહ હોય અને દસમે શુભગ્રહોહોય તો વીલંબે કરીને પુત્રનુ સુખ જાણવું ॥ ૧૦ ॥ નવમાનો સ્વામી લગનમાં અને પાંચમાનો સ્વામી નીચનોહોય અને બુધ કેતુ પાંચમે હોયતો કષ્ટે કરીને પુત્રની પ્રાપ્તીજાણવી॥૧૧ લગનમાં પાપગ્રહે યુકત અને પાપગ્રહના રાસીનો ખળ રહીત સુર્ય હોય તેમજ સમરાસીનો મંગળ હોય તો ત્રીસ વરસ પછી પુત્ર થશે એમ જાણવું ॥૧૨॥ કરકનો ચંદરમા પાપ ગ્રહે યુકત કે જોએલો હોય અથવા શનીએ જોએલો સુર્ય હોય તો સાઠ વરસે પુત્ર થશે એમ જાણવું ॥ ૧૩ ॥ લગનનો સ્વામી લગનમાં બીજે કે ત્રીજે હોય તો પેહેલો પુત્ર થશે એમ જાણવું॥૧૪॥ચંદરમા મંગળ અને શુકર એઓ દ્વીસ્વભાવરાસીના હોય તોપણ પેહેલો પુત્ર થશેએમજાણવું॥૧૫

लाभेक्रूरेकण्यब्जौपुत्रेप्रथमंकन्या॥ १६ ॥ सुतपेपूंखेटेपुंभांशगेप्रथमंसुतोन्यथापुत्री ॥१७ ॥ सुतेपुंग्रहेक्षणतुल्यासुताः ॥१८॥ सुतेस्त्रीग्रहेक्षणतुल्याकन्याः ॥ १९॥लाभेतमेंतेवयसिपुत्रसुखं ॥२०॥ सुतेशेनीचे क्रूरयुतेषष्टादित्रयगेकाकवंध्या ॥ २१ ॥ सुतपेनीचेशनियुतेपि ॥२२ ॥

ટીકા—અગીઆરમે પાપગ્રહો હોય અને પાંચમે ચંદરમા અને શુકર હોય તો પેહેલી પુત્રી થશે એમ જાણવું ॥૧૬॥ પાંચમાનો સ્વામી પુરૂષગ્રહ હોય અથવા પુરૂષરાસી અંસને પામ્યો હોય તો પેહેલો પુત્ર જાણવો અને એથી ઉલટું હોય તો પુત્રી જાણવી ॥૧૭॥ પાંચમે જેટલા પુરૂષગ્રહો જોતા હોય તેટલા પુત્ર જાણવા ॥ ૧૮ ॥ પાંચમે જેટલા સ્ત્રીગ્રહો જોતા હોય તેટલી પુત્રીઓ જાણવી ॥૧૯॥ અગીઆરમે રાહુ હોય તો છેલી અવસ્થામાં પુત્ર સુખ જાણવું ॥૨૦॥ પાંચમા ભુવનનો સ્વામી નીચનો કે પાપગ્રહ યુક્ત છઠે સાતમે કે આઠમે હોય તો કાગવંધ્યા તેની સ્ત્રી જાણવી ॥૨૧॥ પાંચમાનો સ્વામી નીચનો શની સાથે હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૨॥

केतुतमौपुत्रेकुपुत्रः ॥ २३ ॥ सुतेकविजगे चंद्रेएकपुत्रः ॥ २४॥ सुतेर्केशुभेक्षितेत्रिपुत्रः ॥२५॥ पुत्रेनक्रेमंदेत्रिपुत्र ॥२६॥ पुत्रेनक्रेकुजेपि ॥२७॥ पुत्रेघटेशनौपंचपुत्र : ॥ २८॥पुत्रेज्ञेंदुकविमंदाबहुकन्याप्रदा ॥ २९॥ नेत्रपाणौज्ञेसुतेपुत्रहानिः ॥ कन्याप्तिश्च ॥३०॥ सन्नावस्थेज्ञेसुतेयामित्रेबहुकन्याः ॥३१॥ पुत्रपेवित्तेरंध्रेपि ३२॥

ટીકા—રાહુ અને કેતુ પાંચમે હોય તો નઠારા છોકરાઓ-વાળો જાણવો ॥ ૨૩ ॥ પાંચમે શુકરની રાસીનો ચંદરમા હોય તો એક પુત્રવાળો જાણવો ॥૨૪॥ પાંચમે શુભગ્રહે જોએલો સુર્ય હોય તો ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥૨૫॥ પાંચમે મકરનો શની હોય તો ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥૨૬॥ પાંચમે મકરનો મંગળ હોય તો પણ ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥૨૭॥ પાંચમે કુંભનો શની હોય તો પાંચ પુત્ર જાણવા ॥૨૮॥ પાંચમે ચંદરમા બુધ શુકર અને શની હોય તો ઘણી કન્યાઓ જાણવી ॥ ૨૯ ॥ નેત્ર પાણી અવસ્થાનો બુધ પાંચમે હોય તો પુત્રનો નાશ કરે અને પુત્રીની પ્રાપ્તી કરે ॥૩૦॥ સભા અવસ્થાનો બુધ પાંચમે કે સાતમે હોય તો ઘણી કન્યાઓ જાણવી ॥૩૧॥ પાંચમાનો સ્વામી બીજે કે આઠમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૨॥

इंदोर्वांगात्पुत्रेशुभन्नेशुभसंबंधेपुत्रसंभवो न्यथान ॥३३॥ लाभेसचंद्रेशनावप्रजः॥ ॥३४॥ वक्रयमौसुखेदत्तपुत्रः ॥३५॥ चंद्र ज्ञयुतेशनौपुत्रेक्रीतपुत्रः ॥ ३६ ॥ सतमपु च्छेंशेकविज्ञेक्षितेदासीपुत्रः ॥३७ ॥ सरि पुपेमंदेषष्टेऽस्तेचंद्रेगर्भपातः ॥ ३ ८ ॥ विबलावारयमौसुखेपि ॥ ३९ ॥

ટીકા—લગનથી અથવા ચંદરમાથી પાંચમે શુભનો રાશી હોય અથવા શુભનો સંબંધ હોય તો પુત્રનો સંભવ જાણવો અને એથી ઉલટું હોય તો જાણવો નહી ॥ ૩૩ ॥ અગીઆરમે ચંદરમા સાથે શની હોય તો પ્રજા વીનાનો જાણવો ॥ ૩૪ ॥ મંગળ અને શની ચોથે હોય તો દતપુત્રવાળો જાણવો ॥ ૩૫ ॥ ચંદરમા અને બુધની સાથે શની પાંચમે હોય તો વેચાથી લીધેલ પુત્ર-વાળો જાણવો ॥ ૩૬ ॥ કેતુએ યુકત અંસ અથવા રાહુએ યુકત અંસ બુધ શુકરે જોએલા હોય તો દાસીથી થએલા પુત્ર વાલો જાણવો ॥ ૩૭ ॥ છઠાના સ્વામીની સાથે શની છઠે હોય અને સાતમે ચંદરમા હોય તો ગરભનો પાત જાણવો ॥ ૩૮ ॥ બળ વીનાના મંગળ અને શની ચોથે હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૩૯ ॥

पुत्रभेवापुत्रेशेवापुत्रकारके क्रुरयुतेक्रुरांतर
गेपुत्रनाशः४० सुतस्त्रीतपपांशपाःसपापा
क्रुरांशगाश्च४१ अंत्यपपांशपात्रिभागपेनयु
तेक्षितेपुत्रपेपि४२ लग्नपज्ञौऽव्यंगकेंद्रस्थौ
वंशनाशः॥४३॥ सुतरंध्रांत्यपगाक्रुराश्च४४
चंद्राद्रंध्रेक्रुराश्च ॥४५॥ क्रुरमात्राक्रांतेपुत्रे
पि॥४६॥द्युनेकवौमानेज्ञेक्रुरास्तुर्येपि ४७

ટીકા—પુત્રરાશી અથવા પાંચમાનોસ્વામી અગર પુત્રકા રક પાપગ્રહે યુકત અથવા પાપ ગ્રહના વચ્ચે હોય તો પુત્રનો નાશ જાણવો ॥૪૦॥ પાંચમું સાતમું અને નવમું એઓના સ્વામીના અંશના સ્વામી પાપ ગ્રહેયુકત અથવા પાપ ગ્રહના અંશના હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૪૧ ॥ બારમાંના સ્વામી ના અંશના સ્વામીના ત્રીભાગના સ્વામીવડે. યુકત કે જોએલો પાંચમાંનો સ્વામી હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૪૨॥ લગન નો સ્વામી અને બુધ લગન વીનાના કેંદરમાં હોય તો વંશનો નાશ જાણવો ॥૪૩॥ પાંચમેકે આઠમે પાપ ગ્રહો હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૪૪॥ ચંદરમાથી આઠમે પાપગ્રહો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૪૫॥ પાંચમે ફકત પાપ ગ્રહો હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૪૬॥ શુકર સાતમે ચંદરમાં દશમે અને પાપ ગ્રહો ચોથે હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૪૭॥

क्रूरमात्रदृष्टेशुभादृष्टेपुत्रोविबलौसुतांकेशौ दुःस्थानगौबहुदारोप्यपुत्र॥४८॥ प्रकाशे कैंसुतेजातंजातंविनश्यति॥४९॥ पुत्रेक्रूरा श्च॥५०॥ विबलेर्कैपुत्रेपि॥५१॥पुत्रेशुभे शुभेक्षितयुतेमातिमान्॥५२॥पुत्रपेशुभभे उच्चेपि॥५३॥ पुत्रेज्ञेवातदिशेसबलेकेंद्रेपि ॥५४॥जीवेसुतकेंद्रेपि ॥५५॥ पुत्रेजीवेपु त्रपेशुभभेपि ॥ ५६ ॥

ટીકા—-તમામપાપ ગ્રહોએ જોએલ શુભ ગ્રહોએ ન જોએલ પાંચમુ હોય અને બળવીનાના નવમાં પાંચમાંના સ્વામીઓ દુસ્ટસ્થાનના હોય તો ઘણી સ્ત્રીઓ છતાં પણ પુત્ર વીનાનો જાણવો ॥૪૮॥ પ્રકાશા અવસ્થાનો સુર્ય પાંચમે હોય તો ઉત પન થએલું બાળક નાશ પામે ॥૪૯॥ પાંચમે પાપ ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૦॥ પાંચમું બળ વીનાનો સુર્ય હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૫૧ ॥ પાંચમું શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય તો બુધીવાળો જાણવો ॥ ૫૨ ॥ પાંચમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહની રાશીનો કે ઉચ્ચ રાશીનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૫૩ ॥ પાંચમે બુધ હોય અથવા પાંચમાંનો સ્વામી બળ પામેલો કેંદ્રમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૫૫॥ પાંચમે ગુરૂ હોય અને પાંચમાનો સ્વામી શુભના રાશીનો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૬ ॥

पुत्रकारकेवापुत्रेशेगोपुरेपि ॥५७॥ पुत्रपे सशुभेकंटकेधारणापटुः॥५८॥ कंटकेइज्ये· चपलधी॥५९॥ सूर्येंदुसुतांगेपि ॥ ६० ॥ चंद्रकुजज्ञासबलखेटेक्षिता॥शिघ्रोत्तरदः॥६१ लग्नेंत्यपेसुवाक्यः ॥६२॥ अंगेब्जेकुजार्कि दृष्टेमतिहीनः ॥६३॥ पुत्रेशेसक्रुरेविस्मय र्धाः॥६४॥ कवीक्षितेब्जेत्रिकेपि ॥ ६५ ॥ सराहौसहजेशेजडः ॥६६॥

ટીકા—પાંચમાનો સ્વામી અથવા પુત્રકારક ગોપુરાંશનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૫૭ ॥ પાંચમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહ સાથે કેંદરમાં હોય તો ધારણા કરવામાં ડાહ્યો જાણવો ॥ ૫૮॥ ગુરૂ કેંદરમાં હોય તો ચપળ બુધીવાળો જાણવો ॥૫૯॥ સુર્ય કે બુધનું લગન હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૬૦ ॥ ચંદ્રમા મંગળ અને બુધબલ પામેલા ગ્રહે જોયેલ હોયતો હાજર જવાબી જાણવો ॥૬૧॥ બારમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો શુભ વચનવાળો જાણવો ॥ ૬૨ ॥ લગનમાં ચંદરમા મંગલ અને શનીએ જોયા હોય તો મતી હીણો જાણવો ॥ ૬૩ ॥ પાંચમાનો સ્વામી પાપ ગ્રહ યુકત હોય તો વીહરણા સ્વભાવ વાળો જાણવો ॥૬૪॥ શુકરે જોએલો ચંદરમા ત્રીકસ્થાનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૫ ॥ ત્રીજાનો સ્વામી રાહુ સાથે હોય તો જડ જાણવો ॥ ૬૬ ॥

गुलिकार्किचंद्राकंटकस्थाश्च ॥६७॥ माने
क्रुरयुतेर्थेशेसत्राजड:॥६८॥शुभयुतिहीनौ
गुलिकमंदौपुत्रेपि॥६९॥ अंशेतमपूच्छेक
विमात्रेक्षितेयाज्ञिक: ॥७०॥ अंशात्पुत्रेक्रु
क्रुरद्वयेमांत्रिक: ॥७१॥ अंशेचंद्रज्ञकवीक्षि
तेभीषक् ॥७२॥ अंशात्सक्रुरौजीवेंदूग्रंथ
कृत् ॥७३॥ अंशार्थेपुत्रेजीवेवैयाकरण:
७४अंशादर्थत्रिसुतेजीवज्ञौमीमांसक:७५

ટીકા—ગુલીક શાની અને ચંદરમા કેંદરમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૬૭॥ પાપગ્રહ સાથે બીજાનો સ્વામી દસમે હોય તો સભામાં જડ જાણવો ॥ ૬૮ ॥ શુભના યોગ વીનાના ગુલીક અને શની પાંચમે હોય તો પણ તેમ જાણવું ૬૯॥ અંશમાં કેતુ ફકત શુકરે જોયો હોય તો યજ્ઞ કરાવનારો જાણવો ૭૦ અંશથી પાંચમે બે પાપ ગ્રહો હોય તો મંત્રો જાણનારો જાણવો ॥ ૭૧ ॥ ચંદર અને બુધે જોએલ અંશ હોય તો વૈદ જાણવો ॥૭૨॥ અંશથી કુરો સાથે ચંદરમાં અને ગુરૂ હોય તો ગ્રંથો કરનારો જાણવો ॥૭૩॥ અંશથી બીજે કે પાંચમે ગુરૂ હોય તો વ્યાકરણ જાણનારો જાણવો ॥૭૪॥ અંશથી બીજે ત્રીજે કે પાંચમે બુધ અને ગુરૂ હોય તો મીમાંસા જાણનારો જાણવો ॥ ૭૫ ॥

अंशाद्द्वित्रिसुतेकुजेज्यौतार्किक ॥ ७६ ॥
अंशाद्द्वित्रिपुत्रेचंद्रेज्यौसांख्यज्ञः ॥७७॥
अंशात्द्वित्रिसुतेसूर्येज्यौसंगीतज्ञः ॥७८॥
सुतायकंटकगेर्थेशेसबलेज्योतिर्विद्वरिष्ठः
॥७९॥स्वोच्चेवास्वभ्नेजीवेपि॥८०॥द्वित्रिगौ
शुक्रज्ञावपि ॥८१॥ यमभेर्केक्षितौकुजज्ञौ
राजविदुषोरंजकः ॥८२॥

ટીકા—અંશથી બીજે ત્રીજે કે પાંચમે મંગળ અને ગુરૂ હોય તો તરકશાસ્ત્ર જાણનારો જાણવો ॥ ૭૬ ॥ અંશથી બીજે ત્રીજે કે પાંચમે ચંદરમા અને ગુરૂ હોયતો સાંખ્ય શાસ્ત્ર જાણનારો જાણવો ॥ ૭૭ ॥ અંશથી બીજે ત્રીજે કે પાંચમે સુર્યે અને ગુરૂ હોય તો ગાયનકળામાં કુસળ જાણવો ॥૭૮॥ પાંચમે અગીયારમે કે કેંદરમાં બળ પામેલો બીજાનો સ્વામી હોય તો જયોતીશશાસ્ત્ર જાણનારાઓમાં ઉતમ જાણવો ॥ ૭૯ ॥ ઉચનો અથવા પોતાના રાશીનો ગુરૂ હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૦ ॥ બીજે કે ત્રીજે બુધ અને શુકર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૧ ॥ શનીના રાશીમાં સુર્યે જોએલા મંગળ અને બુધ હોય તો રાજાઓને તથા વીદવાનોને રંજન કરનારો જાણવો ॥ ૮૨ ॥

मानपेलग्नेकविः॥८३॥आयपेआयेपि॥८४
पुत्रपेखेचायेशाब्दिकः ॥८५॥ इंदोसुतेगुरौ
ज्ञात्सुतेकुजेसर्वविद्यः ॥८६॥ कंटकेउत्तमां
शेशुक्रेदेवलोकेब्जेवेदांतज्ञः ॥८७॥ धर्मेशे
शुभेक्षितेपारावांतशेब्रह्मनिष्टः॥८८॥ मान
पेदेवलोकेशुभेक्षितेपि ॥८९॥

॥षष्टभाव विचारः॥

रिपावायपेनानारोगवान् ॥ ९० ॥

ટીકા—દસમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો કવી જાણવો ॥ ૮૩ ॥ અગીયારમાનો સ્વામી અગીયારમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૮૪ ॥ પાંચમાનો સ્વામી દશમે કે અગીયારમે હોય તો શાબ્દીક જાણવો ॥ ૮૫ ॥ ચંદરમાંથી પાંચમે ગુરૂ હોય અને બુધથી પાંચમે મંગળ હોય તો સર્વ વીધા જાણનારો જાણવો ॥ ૮૬ ॥ કેંદરમાં ઉતમ અંશનો શુકર હોય અને દેવલોક અંશનો ચંદરમા હોય તો વેદાંતી જાણવો ॥ ૮૭ ॥ નવમાનો સ્વામી સુભ ગ્રહે જોએલો પારાવત અંશમાં હોય તો બ્રહ્મનીષ્ટ જાણવો ॥ ૮૮ ॥ દસમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહે જોએલો દેવલોક અંશનો હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૮૯ ॥

છઠા ભાવનો વિચાર ॥ અગીયારમાનો સ્વામી છઠે હોય તો તરેહ તરેહના રોગવાળો જાણવો ॥૯૦॥

कविकुजौद्युनेरोगी ॥९१॥ कुजमंदौरिपौ सूर्यतमोक्षितौबिबलेंगपेदिर्घरोगी ॥ ९२॥ मृतौयमेंगेब्जेउदररोगी ॥९३॥ तमेज्येंगेद शनरोगी ॥९४॥ किटाल्यंशेब्जेक्रुरयुतेगु प्तरोगी ॥९५॥ तुर्येवांत्येकुजज्ञलग्नपाःसिं हस्थागुदरोगी ॥९६॥ मृतौक्रुराःगुह्यरो गी॥९७॥ आरेंजेसूर्यार्किदृष्टेशस्त्रपिडा९८ मृतिपेत्रिकेनित्यरोगी॥९९॥

ટીકા —મંગળ અને શુકર સાતમે હોય તો રોગી જાણવો ॥૯૧॥ છઠે મંગળ અને શની સુર્ય અને રાહુએ જોએલા હોય ને લગનનો સ્વામી બલ રહિત હોય તો મહા રોગી જાણવો ॥૯૨॥ લગનમાં ચંદરમા હોય આઠમે શની હોય તો પેટના રોગવાલો જાણવો ॥ ૯૩ ॥ લગનમાં રાહુ ગુરૂ હોય તો દાંતના રોગવાળો જાણવો ॥ ૯૪ ॥ અંશમાં કરક કે વૃ- શ્ચીકનો ચંદરમા પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો ગુપત રોગી જાણવો ॥ ૯૫ ॥ મંગળ બુધ અને લગનનો સ્વામી એ- ઓ ચોથે કે બારમે સિંહના હોય તો ગુદાના રોગવાળો જાણવો ॥૯૬॥ આઠમે પાપગ્રહો હોય તો ગુહ્યસ્થાનકના રોગવાલો જાણવો ॥૯૭॥ લગનમાં મંગલ સુર્ય શનીએ જોએલો હોય તો શસ્ત્રથી પીડા કરે ॥૯૮॥ આઠમાનો સ્વામી ત્રીકસ્થા- નમાં હોય તો નીત્ય રોગી જાણવો ॥૯૯॥

रिपौशिखीतमौदंतेवाधरेरोगी४०० सश
नावब्जेकुजेक्षितेअपस्मारी ॥१॥ तमेंदूरं
ध्रेपि ॥२॥ रंध्रांगगासूर्येंदुकुजाक्रुरेक्षिता
श्च॥३॥सहजेगुलिकेगलरोगी ॥४॥सहजे
शेसक्रुरगुलिकेपि ॥५॥ कुजशनितमाएक
ऋगामस्तकरोगी६ कुजार्कौवित्तेमुखरोगी
॥७॥ कुजेप्रेतपुरिपऋागेसहजेकर्णरोगी
८सहजेशुऋेक्षणहीनौगुलिकमंदावपि ९

ટીકા—છઠે રાહુ કે કેતુ હોય તો દાંતનો અગર હોઠનો રોગી જાણવો ॥૪૦૦॥ શનીયુક્ત ચંદરમા મંગલે જોએલ હોય તો વઈના રોગવાલો જાણવો ॥૧॥ ચંદરમા અને રાહુ આઠમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૨ ॥ સુર્ય ચંદરમા અને મંગલ પાપગ્રહે જોએલા લગનમાં કે આઠમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩॥ ગુલીક ત્રીજે હોય તો ગલાના રોગવાલો જાણવો ॥૪॥ત્રીજાનો સ્વામી પાપગ્રહ અને ગુલીકની સાથે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫॥ મંગલ શની અને રાહુ એક રાશીના હોય તો માથાના રોગવાલો જાણવો ॥૬॥ સુર્ય અને મંગલ બીજે હોય તો મુખના રોગવાલો જાણવો ॥ ૭ ॥ મંગલ પ્રેતપુરીશ અંશનો ત્રીજે હોય તો કાંનના રોગવાલો જાણવો ॥ ૮ ॥ શુભ ગ્રહે ન જોએલા શની અને ગુલીક ત્રીજે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯ ॥

सूर्येंदू परस्परजगौतनुशोषः ॥ १० ॥ सयमेब्जेकिटालिकुंभांशेगुल्मरोगी ॥११॥ अंशात्कोणेकेतौसंग्रहणीरोगी ॥१२॥ अंगेज्ञराहूयामित्रेकुजमंदावतिसाररोगी॥१३ भृग्वर्कयमापुत्रेप्रमेहरोगी ॥१४॥ व्ययारिगौकुजमंदौशुलरोगी १५ सप्तमेकु जांगेशौव्ययेशनावर्शरोगी १६ सूर्यार्कियुतौकफरोगी १७ सशनावरिपेनीचेवातरोगी १८

ટીકા—સુર્ય અને ચંદરમા એક બીજાની રાશીના હોય તો શરીરનું સોસાઈ જવું જાણવું ॥૧૦॥ અંશમાં શનીયુકત ચંદરમા કરક વૃશ્ચક કે કુંભનો હોય તો ગુલમના રોગવાલો જાણવો ॥૧૧॥ અંશથી પાંચમે કેતુ હોય તો સંગ્રહણીના રોગવાલો જાણવો ॥૧૨॥ લગનમાં બુધ અને રાહુ હોય સાતમે મંગલ અને શની હોય તો અતિસાર રોગવાલો જાણવો ॥૧૩॥ સુર્ય શુકર અને શની પાંચમે હોય તો પ્રમેહના રોગવાલો જાણવો ॥ ૧૪ ॥ બારમે અને છઠે મંગલ અને શની હોય તો સુલના રોગવાલો જાણવો ॥૧૫॥ સાતમે મંગળ અને લગનનો સ્વામી હોય અને બારમે શની હોય તો હરશના રોગવાલો જાણવો ॥ ૧૬ ॥ સુર્ય અને શનીનો યોગ હોય તો કફરોગી જાણવો ॥ ૧૭ ॥ શનીયુકત છઠાનો સ્વામી નીચનો હોય તો વાયુના રોગવાલો જાણવો ॥ ૧૮ ॥

लग्नेसकुजेरिपुपेपित्तरोगी ॥१९॥ अंशेकिटेजलभित्तिः॥२०॥ मृतावब्जेपि ॥२१॥ गुलिकेक्षितयुतेतमेवित्तेसर्पभित्तिः ॥२२॥ क्रूरेलग्नेगुलिकेत्रिकोणेचौरभीः ॥ २३ ॥ सकुजेरिपुपेग्निभीः ॥ २४ ॥ सहजेशेज्यौलग्नेचतुष्पदज्ञीः ॥ २५ ॥ लग्नारीशौगुरुयुतौगजज्ञीः ॥ २६ ॥अंगरिपुपावब्जयुतावश्वज्ञीः ॥२७॥

ટીકા—મંગલ સાથે છઠાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો પીતના રોગવાલો જાણવો ॥ ૧૯ ॥ અંશમાં કરક હોય તો પાણીથી ભય જાણવો ॥૨૦॥ આઠમે ચંદરમા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૧॥ ગુલીકે યુક્ત કે જોએલો રાહુ બીજે હોય તો સરપથી ભય જાણવો ॥૨૨॥ લગનમાં પાપગ્રહ હોય અને ત્રીકોણમાં ગુલીક હોય તો ચોરથી ભય જાણવો ॥૨૩॥ છઠાનો સ્વામી મંગલ સાથે હોય તો અગનીથી ભય જાણવો ॥૨૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી અને ગુરૂ લગનમાં હોય તો ચારપગવાળા જંતુથી ભય જાણવો ॥ ૨૫ ॥ લગનનો અને છઠાનો સ્વામી ગુરૂયુક્ત હોય તો હાથીથી ભય જાણવો ॥૨૬॥ લગનનો અને છઠાનો સ્વામી ચંદરમા યુક્ત હોય તો ઘોડાથી ભય જાણવો ॥૨૭॥

शुभेक्षणाधिक्येषष्टेमातुलसुखं॥ २८ ॥ शुभेरिपुपावपि ॥ २९ ॥ सशुभेबुधेपि ॥ ३० ॥ क्रुरेक्षितेकुजेधर्मेमानेमातुलाभाव: ॥३१॥ निचास्तशत्रुगृहयुतेरिपुपेत्रिके सबलेंगपेशत्रूनाशः ॥ ३२ ॥ अंगपात्षष्टेशेल्पबलेपि ॥ ३३ ॥ अरिपेरिपौज्ञातिशत्रुः ॥ ३४ ॥ अंगपस्यायांबुपयोर्वैरेमातृवैरं॥३५॥ खांगपयोशात्रवेपितृवैरं३६

ટીકા—છઠ્ઠુભુવન ઘણા શુભગ્રહોએ જોએલ હોય તો મામાનું સુખ જાણવું ॥૨૮॥ છઠે શુભગ્રહ રહેલો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૯॥ શુભયુકત બુધ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૦॥ પાપગ્રહે જોએલો મંગલ નવમે અગર દસમે હોય તો મામાનો અભાવ જાણવો ॥૩૧॥ નીચઅસ્ત કે શત્રુતાવાલા ગ્રહનારાશિયેં યુકત છઠાનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય અને લગનનો સ્વામી બલ પામેલો હોય તો શત્રુનો નાશ જાણવો ॥ ૩૨ ॥ લગનના સ્વામીથી છઠાનો સ્વામી અલ્પબલવાલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૩॥ છઠાનો સ્વામી છઠે હોય તો નાતનો શત્રુ જાણવો ॥૩૪॥ લગનના સ્વામીના ચોથાનો સ્વામી અને અગીયારમાનો સ્વામી એઓને વૈરતા હોય તો માતુ સાથે વૈર જાણવું ॥ ૩૫ ॥ લગનનો સ્વામી અને દશમાનો સ્વામી શત્રુતાવાળા હોય તો પીતા સાથે વૈર જાણવું ॥ ૩૬ ॥

केंद्रेक्रुरेक्षिते रिपुपेशत्रुपिडा ॥ ३७ ॥ ॥क्रुरेक्षितेवाक्रुरांतरालेऽरिशेऽबलेशत्रुपिडा ॥ ३८॥ द्युनांगेशयोर्वैरेस्त्रीशत्रुः॥३९ अंशेमृगेग्रंथ्यादिरोगी ॥४०॥ ज्ञांगपौत्री केपित्तरोगी ॥ ४१ ॥ लग्नपेज्यौत्रीकेआम रोगी ॥४२॥ मंदारेक्षितेंगेश्वासक्षयादि रोगी ॥४३॥ सुखगाकुजेज्यमंदाहृद्रोगी ॥ ४४॥ सूर्येंदूपरस्परन्नांशगौक्षरोगी४५

ટીકા—પાપગ્રહે જોએલો છઠાનો સ્વામી કેંદ્રમાં હોય તો શત્રુથી પીડા જાણવી ।। ૩૭ ।। બલ વીનાનો છઠાનો સ્વામી પાપગ્રહે જોએલો અગર પાપગ્રહોની વચે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ।।૩૮।। લગનનો સ્વામી અને સાતમાનો સ્વામી એ બંનેને શત્રુતા હોય તો સ્ત્રી શત્રુ જાણવી ।। ૩૯।। અંશમાં મકર હોય તો ગાંઠ વીગરેના રોગવાલો જાણવો ।। ૪૦ ।। લગનનો સ્વામી અને બુધ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પીતના રોગવાલો જાણવો ।।૪૧।। લગનનો સ્વામી અને ગુરૂ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો આમવાયુના રોગવાલો જાણવો ।। ૪૨ ।। મંગળ અને શનીએ જોએલ લગન હોય તો સ્વાસક્ષય વીગરેના રોગવાલો જાણવો ।।૪૩।। મંગળ ગુરૂ અને શની ચોથે હોય તો છાતીના રોગવાલો જાણવો ।। ૪૪।। સુર્ય અને ચંદરમા એક બીજાના રાશી નવમાંસમાં હોય તો ક્ષયના રોગવાલો જાણવો ।। ૪૫ ।।

लग्नेरिपुपेशत्रुहंता ॥ ४६ ॥ रिपुपेसबले शत्रुहंता ॥ ४७ ॥ रिपौशुभेक्षणाधिक्ये वैरिहंता ॥ ४८ ॥

॥ सप्तमभावविचार ॥

कलत्रेकलत्रपदृष्टावाष्टमेऽष्टमपदृष्टाबलाढ्यायावंतोग्रहास्तावंतोविवाहा ॥ ४९ ॥ शुभाःकंटकस्थास्त्रीवित्तपौनिचभगावेको विवाहः॥ ५०॥ सूर्यारांशेजीवज्ञावपि।५१ कलत्रेजीवज्ञांशेपि ॥ ५२ ॥

ટીકા—છઠાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો શત્રુનો હણનારો જાણવો ॥૪૬॥ છઠાનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૭॥ છઠે શુભગ્રહોનું વધારે જોયું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૮॥ સાતમા ભાવનો વિચાર—સાતમે સાતમાના સ્વામીએ જોએલા અને આઠમે આઠમાનાં સ્વામીએ જોએલા બલ પામેલા જેટલા ગ્રહો હોય તેટલા વીવાહ જાણવા ॥૪૯॥ કેંદરમાં શુભગ્રહો અને બીજા સાતમાના સ્વામી નીચના રાસીના હોય તો એક વીવાહ જાણવો ॥૫૦॥ સુર્ય અને મંગલનો અંશમાં ગુરૂ અને બુધ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૧ ॥ સાતમામાં ગુરૂ કે બુધનો અંશ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૨ ॥

लग्नेद्युनेऽष्टमपेद्विदारः ॥ ५३ ॥ वित्तपेऽ रौक्रुरेद्युनेपि ॥५४॥ दारकारकेक्रुरयुतेवा निचास्तरिपुभांशेपि ॥ ५५ ॥ बहुक्रुरयुतेस्तेपि ॥५६॥ द्युनपदृष्टिहीनाक्रुराद्युनेत्रिदारः॥ ५७ ॥ सबलकवीक्षितेद्युनेबहुदार ॥५८॥ अंशात्कलत्रेमंदेवयोधिकदारः५९ दारकारकेवाकलत्रपेशुभेक्षितयुतेवाशुभांतरगेसुदारः ॥६०॥

ટીકા—આઠમાનો સ્વામી લગનમાં કે સાતમે હોય તો બે સ્ત્રીઓવાળો જાણવો ॥ ૫૩ ॥ બીજાનો સ્વામી છઠામાં અને પાપગ્રહ સાતમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૪॥ દારકારક પાપગ્રહયુક્ત અથવા નીચ અસ્ત કે શત્રુના રાશી અંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૫॥ ઘણા પાપગ્રહોએ યુક્ત સાતમું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૬ ॥ સાતમાના સ્વામીએ ન જોએલા પાપગ્રહો સાતમે હોય તો ત્રણ સ્ત્રીઓવાળો જાણવો ॥ ૫૭ ॥ બળ પામેલા શુક્રે જોએલું સાતમું હોય તો ઘણીક સ્ત્રીઓવાળો જાણવો ॥ ૫૮ ॥ અંશથી સાતમે શની હોય તો ઉમરે મોટી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૫૯॥ દારકારક અગર સાતમાનો સ્વામી શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય અથવા શુભગ્રહોની વચ્ચે હોય તો સારી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૬૦॥

स्वभोच्चगेकवौगोपुराद्यंशेपि ॥ ६१ ॥ स्त्रीविक्षितयुतेस्त्रीकारकेवास्त्रीपेपतिव्रतेशः ६२रिपुरंध्रत्राग्यपाःक्रुरेक्षिताव्यभिचारिणीशः ६३दारकारकेवादारेशोनिचत्रांशकुकलत्रः ॥६४॥ द्युनेशुक्रेलग्नेमंदेऋक्षसंधिगेत्रंध्या नारीशः ॥ ६५ ॥ चंद्रज्ञार्किभेज्ञनौहस्वभगेशः ॥ ६६ ॥ द्युनेपेसक्रुरेदीर्घभगेशः ॥ ६७ ॥ सूर्येगेस्तेशनौदारनाशः ॥६८॥

ટીકા—પોતાના ઉચનોશુકર ગોપુરાદિક અંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૬૧॥સ્રીકારક અથવા સાતમાનો સ્વામી ગુરૂએ યુક્ત કે જોએલો હોયતો પતીવ્રતા સ્રીવાલો જાણવો ॥૬૨॥ છઠું આઠમું અને નવમું એઓના સ્વામીઓ પાપગ્રહે જોએલા હોય તો છીનાળ સ્રીવાળો જાણવો ॥૬૩॥ દારકારક અથવા સાતમાનો સ્વામી નીચરાશી અંશનો હોય તો નઠારી સ્રીવાળો જાણવો ॥૬૪॥ સાતમે શુકર અને લગનમાં શની ત્રક્ષ સંધીના હોય તો વાંઝણી સ્રીવાળો જાણવો ॥ ૬૫ ॥ ચંદર બુધ અને શનીના રાશીનો શની હોય તો નાના ભગવાળી સ્રીનો સ્વામી જાણવો ॥૬૬॥ સાતમાનો સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો મોટા ભગવાળી સ્રીનો સ્વામી જાણવો ॥૬૭॥ સુર્ય લગનમાં હોય અને સાતમે શની હોય તો સ્રીનો નાશ જાણવો ॥૬૮॥

शनितमावंगेलोकापवादाद्दारत्यागः॥६९ ॥ ज्ञशुक्रावस्तेस्त्रीहीनः ॥ ७० ॥ द्युने कवौव्ययेब्जेस्त्रीहंता ॥ ७१ ॥ अंशेव णिजेवाणिज्यवान् ॥७२॥ अंशेशुभेवाक कैंपि ॥ ७३ ॥ कुजज्ञयुतावपि ॥ ७४ ॥ सहजेशेगोपुरसिंहासनाद्यंशेयुद्धकुशलः॥ ७५ ॥ सशुभेसहजेशेउच्चेयुद्धाभिलाषी॥ ॥७६॥बलाढ्येसहजेशेवैशेषिकांशेपि७७

ટીકા—શની અને રાહુ લગનમાં હોય તો લોકોના અ-પવાદથી સ્ત્રીનો ત્યાગ જાણવો ॥ ૬૯ ॥ બુધ અને શુકર સાતમે હોય તો સ્ત્રી વીનાનો જાણવો ॥ ૭૦ ॥ સાતમે શુકર અને બારમે ચંદરમા હોય તો સ્ત્રીનો હણનાશે જાણ-વો ॥૭૧॥ અંશમાં તુલા હોય તો વેપારવાળો જાણવો ॥૭૨॥ અંશમાં શુભ ગ્રહ હોય અગર કરક હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૩॥ મંગળ અને બુધ ભેગા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી ગોપુર સીંહાસનાદીક અંશનો હોયતો યુદ્ધમાં કુશળ જાણવો ॥૭૫॥ શુભ ગ્રહ સાથે ત્રીજાનો સ્વામી ઊચનો હોયતો યુધની ઇછા વાળો જાણવો ॥૭૬॥ બળ પામેલો ત્રીજાનો સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં હોયતો પણ તેમજ જાણવું૭૭

सहजेशेउच्चगारिपयुतेयुद्धेपराजयः॥७८॥
भाग्येशयुतेंबुपेशुभभेसेनापतिः ॥ ७९ ॥
शुक्रारौद्युनखगौव्यभिचारी ॥८०॥ इंदो
र्मानेशुक्रेशुक्रात्मानेशनावपि ॥ ८१ ॥ अं
शाद्धर्मेकेतौमरणांतंपरस्त्रीगामी ॥ ८२ ॥
चंद्रार्कौक्रुरेक्षितयुतौमातृगामी ॥८३ ॥
तुर्येशेक्रुरेक्षितयुतेशुभेक्षणहिनेद्युनपादल्प
बलेलग्नेशेमातृसमानागामी ॥ ८४ ॥

ટીકા—ત્રીજાનો સ્વામી ઊચને પામેલા છઠાના સ્વામી ભેગો હોયતો યુધમાં પરાજય જાણવો ॥૭૮॥ નવમાના સ્વામી સાથે ચોથાનો સ્વામી શુભના રાશિનો હોયતો સેનાપતી જાણવો ॥૭૯॥ શુકર અને મંગળ સાતમે અને દશમે હોયતો વ્યભીચારી જાણવો ॥૮૦॥ ચંદરમાથી દશમે શુકર હોય અને શુકરથી દસમે શની હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૧ ॥ અંશથી નવમે કેતુ હોય તો મરતાં સુધી પરસ્ત્રી ગામી જાણવો ॥૮૨॥ સૂર્ય અને ચંદરમા પાપગ્રહે યુકત કે જોયેલા હોયતો માતૃગામી જાણવો ॥૮૩॥ ચોથાનો સ્વામી પાપગ્રહે યુકત કે જોયેલો અને શુભગ્રહે ન જોયેલો હોય તેમજ સાતના સ્વામીથી ઓછા બળવાળો લગનનો સ્વામી હોયતો માતુતરીકની સ્ત્રી સાથે ભ્રષ્ટ જાણવો ॥૮૪॥

तूर्येसक्रुरेंबुपेक्रुरेक्षितेज्ञगनीगामी ॥८५॥ द्युनेर्केवंध्यागामी ॥८६॥ कलत्रेकुजेरजस्वलागामी॥ ८७ ॥ लग्नेसक्रुरेभृगौगुरुकलत्रगामी ॥ ८८ ॥ न्नाग्येब्जेवयोधिकदारगामी ॥८९॥ षष्टांगपौसक्रुरौव्यभिचारी ॥ ९० ॥ सक्रुरेक्षणेंदावस्तेपि ॥ ९१ ॥ सक्रुरेद्युनेशेपि ॥९२॥ चंद्रकुजशनियोगेदंपतीजारौ ॥ ९३ ॥ द्युनस्थेबुधेव्यभिचारी ॥९४॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી પાપગ્રહે જોયેલો પાપગ્રહ સાથે ચોથે હોયતો બેહેન સાથે ભ્રષ્ટ થએલો જાણવો॥૮૫॥સાતમે સૂર્ય હોય તો વંધ્યાગામી જાણવો ॥૮૬॥ સાતમે મંગળ હોયતો રજસ્વળાગામી જાણવો ॥૮૭॥ લગનમાં પાપગ્રહની સાથે શુક્ર હોય તો ગુરૂ સ્ત્રી ગામી જાણવો ॥૮૮॥ નવમે ચંદરમા હોયતો પોતાથી મોટી ઉંમરની સ્ત્રી સાથે ભ્રષ્ટ જાણવો ॥ ૮૯ ॥ લગન અને છઠાના સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો વ્યભીચારી જાણવો ॥૯૦॥ પાપગ્રહે જોયેલો ચંદરમા સાતમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૧॥ સાતમાનો સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૨॥ ચંદર મંગળ અને સનીનો યોગ હોયતો સ્ત્રી પુરૂષ બન્ને જાર જાણવાં ॥૯૩॥ સાતમે બુધ હોય તો વ્યભીચારી જાણવો ॥૯૪॥

वितारिद्युनगौसक्रुरौजीवभृगावपि ॥ ९५ ॥ लग्नेशेसक्रुरेपि ॥ ९६ ॥ लग्नपेलग्ने जारोवाह्निदारः ॥ ९७ ॥ केंद्रचतुष्टयेक्रुरे क्षितयुतेपशुगामी ९८ ॥ सक्रुरगुलिकश नावपि ॥ ९९ ॥ तुर्येकुजेद्युनेतमेपि ॥५००॥ क्रुरयुतेकंटकत्रयेपशुवत्मैथुनशीलः ॥ १ ॥

॥ अष्टम भाव विचारः ॥

तमेंगेरिपुरंध्रेब्जेपापेक्षितेसद्योमृतिः ॥२॥

ટીકા—બીજે છઠે અને સાતમે પાપગ્રહે યુક્ત ગુરૂ સુ-કર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૫॥ લગનનો સ્વામી પાપ-ગ્રહ યુક્ત હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૬॥ લગનનો સ્વામી લગનમાં હોય તો જાર ઈયા બે બાઇડીયો વાળો જાણવો ॥૯૭॥ ચારે કેંદર પાપગ્રહે યુક્ત કે જોયેલાં હોય તો પશુ ગામી જાણવો ॥૯૮॥ પાપગ્રહ અને ગુલી કે યુક્ત શની હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૯॥ ચોથે મંગળ હોય અને સાતમે રાહુ હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૫૦૦॥ ત્રણ કેંદર પાપગ્રહે યુક્ત હોયતો પશુની માફક મૈથુન કરવાના સ્વભાવ વાળો જાણવો ॥ ૧ ॥ આઠમા ભાવનો વીચાર ॥ લગનમાં રાહુ હોય અને છઠે કે આઠમે પાપ ગ્રહે જોયેલો ચંદરમા હોયતો તરત મૃત્યુ કર-નારો જાણવો ॥ ૨ ॥

रविज्ञेयमेयमज्ञेरवौद्वादशाष्टेमृतिः ॥ ३॥ सूर्यारयमारिपुरंध्रेसद्योमृतिः ॥ ४ ॥ कुरदृष्टौसूर्यतमावंशेसर्पात्मृतिः ॥ ५ ॥ मानेकुजेज्यौसूर्येस्तेश्वदंशनात्मृत्युः ॥ ६ ॥ लग्नपयुतेर्केयमभेविद्युत्पातात्मृतिः ॥ ७ ॥ भाग्यपेंगेतिर्थेमृतिः ॥ ८ ॥ रंध्रेशनावंत्येकुजेकुमृतिः ॥ ९ ॥ लग्नेशन्यारौरंध्रेब्जेशस्त्रात्मृत्युः ॥१०॥

ટીકા—સૂર્યના રાશિમાં શની હોય અને શનીના રાશિમાં સૂર્ય હોય તો બારમે વરશે મૃત્યુ જાણવું ॥ ૩ ॥ સૂર્ય મંગળ અને શની છઠે કે આઠમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪ ॥ અંશમાં પાપ ગ્રહે જોયેલ સૂર્ય અને રાહુ હોય તો સરપથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૫ ॥ મંગળ અને ગુરૂ દશમે અને સૂર્ય સાતમે હોયતો કુતરાના કરડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૬ ॥ લગનના શ્વામીએ યુકત સૂર્ય શનીના રાશિમાં હોયતો વીજળી પડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૭ ॥ નવમાનો સ્વામી લગનમાં હોયતો તીર્થમાં મૃત્યુ જાણવું ॥ ૮ ॥ આઠમે શની અને બારમે મંગળ હોય તો ખરાબ મૃત્યુ જાણવું ॥ ૯ ॥ લગનમાં મંગળ શની હોય અને આઠમે ચંદરમા હોય તો શસ્રથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૦ ॥

कुजज्ञौमृतौबंधनगृहेमृतिः ॥ ११ शनि वक्रौरंध्रेउर्ध्वबंधनतोमृतिः ॥ १२ ॥ तम शिखीयुतावंगार्थेशौत्रिकेपि ॥ १३ ॥ कु रारीक्षणहिनेशुभेमृतौयुद्धेमृतिः ॥१४॥ सूर्याब्जावंगनायांक्रुरेक्षितौस्वजनतोमृतीः ॥ १५ ॥ वक्रनेब्जेक्रुरांतरगेशस्त्रतोवा ग्नितोमृतीः ॥ १६ ॥ सूर्येमानेवक्रेतुर्येय ानपातात्मृतिः ॥ १७ ॥

ટીકા—મંગળ અને બુધ આઠમે હોય તો કેદખાનામાં મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૧ ॥ શની અને મંગળ આઠમે હોય તો ગળે ફાંસા વીગરેથી મૃત્યુ પામે ॥ ૧૨ ॥ લગન અને બીજાના સ્વામી રાહુ અને કેતુ સાથે ત્રીકસ્થાનમાં હોયતો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૧૩ ॥ પાપ અને શત્રુ ગ્રહે ન જોએલો શુભ ગ્રહ આઠમે હોય તો યુધમાં મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૪ ॥ કન્યા રાશિમાં સૂર્ય ચંદર પાપ ગ્રહે જોએલા હોય તો પોતાના માણસથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૫ ॥ મંગળના રાશિનો ચંદર મા પાપ ગ્રહોનિ વચે હોય તો શસ્ત્રથી અગર અગનીથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૬ ॥ સૂર્ય દશમે અને મંગળ ચોથે હોય તો વાહનથી પડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૭॥

लग्नेर्केभृगावजेद्युनेसक्रुरेचंद्रेस्त्रीतोमृतिः ॥ १८ उभयोदयगावर्केंदूजलेमृतिः ॥ १९ ॥ षष्टेऽष्टमेवाब्जाजाब्जौविषतोमृतिः ॥ २० ॥ रंध्रेक्षिणेब्जेजलेमृतिः ॥ २१ ॥ निचास्तरिपुहिनबलेसुखपेजलभेसुखारिस्थेपि ॥ २२ ॥ क्रुरेंबुपेऽबलेंबावपि ॥२३॥ अंशतोव्ययेऽजेधनुषिशुभेब्रह्मसायुज्यं ॥ २४॥मृतिपेसुखेशुभयुतेवानिद्रितेपि॥२५॥

ટીકા-લગનમાં સૂર્ય મેશનો શુકર અને સાતમે પાપગ્રહ યુક્ત ચંદરમા હોયતો સ્ત્રીથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૮ ॥ ઉભયોદય રાસીમાં સૂર્ય ચંદર હોય તો પાણીથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૯ ॥ છઠે આઠમે ચંદર બુધ હોય તો ઝેરથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૨૦ ॥ ક્ષીણ ચંદરમા આઠમે હોય તો પાણીમાં મૃત્યુ જાણવું ॥૨૧॥ જળચર રાશીનો ચોથાનો સ્વામી નીચનો અસતનો કે શત્રુના રાશીનો કે હીન બલી હઇને ચોથે કે છઠે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૨॥ બળ વીનાનો ચોથાનો સ્વામી ચોથામાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૩॥ અંશથી બારમે મેષ કે ધનનો શુભ ગ્રહ હોયતો બ્રહ્મ સાથે એકતા પામે ॥૨૪॥ આઠમાનો સ્વામી ચોથે શુભ ગ્રહ યુક્ત અથવા નીદરો અવસ્થાનો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૫॥

मृतावर्कारौमस्तकच्छेदः ॥ २६ ॥
शुभेक्षणहीनावंत्यवित्तगौक्रुरावल्पायुः ॥
२७ ॥ शुभदृष्टिहीनेलग्नपेऽबलेकंटकेक्रुरे
पि ॥ २८ ॥ क्रुरेक्षितौवास्मक्रुरावार्किमृति
पौक्रुरषष्ट्यंशेंपि ॥ २९ ॥ क्रुरेऽबलेलग्न
पेत्रिकगेपि ॥ ३० ॥ मृतावंगपेपि ॥३१॥
रिपाविज्पेमृताविंदौकुजार्कौलग्नेपि ॥३२॥
भाग्येवित्तपेशुक्रेज्पावायेशनावस्तेपि।३३।

ટીકા-સૂર્ય અને મંગળ આઠમે હોયતો માથાનું કપાવું જાણવું ॥૨૬॥ બીજે અને બારમે શુભ ગ્રહે જોયેલા પાપગ્રહ હોયતો અલ્પ આયુષવાળો જાણવો ॥૨૭॥ બળ વીનાનો લગનનો સ્વામી શુભ ગ્રહે ન જોયેલો હોય તો અને કેંદરમાં પાપગ્રહ હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૮ ॥ પાપગ્રહે યુકત કે જોયેલ શની અને આઠમાનો સ્વામી પાપગ્રહના શષ્ઠી અંશમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૯॥ પાપગ્રહ લગનનો સ્વામી બળ વીનાનો ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમ સમજવું ॥૩૦॥ લગનનો સ્વામી આઠમે હોય તો પણ તેમજ સમજવું ॥૩૧॥ ગુરૂ છઠે લગનમાં સૂર્ય અને મંગળ આઠમે ચંદરમા હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૨॥ બીજાનો સ્વામી નવમે ગુરૂ શુકર અગીયારમે શની સાતમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૩॥

तनुमृतिपावंत्यरिपुगावपि ॥ ३४ ॥ आपोक्लीमगाक्रुराश्च ॥ ३५ ॥ सक्रुरेमृतिपेंत्ययेपि ॥ ३६ ॥ सबलेर्कजेवाक्रुरेषष्टेष्टमेकंटककोणमध्यमायुः ॥ ३७ ॥ सोत्थसुखपणफरस्थाक्रुराश्च ॥ ३८ ॥ इंदावात्मजेकोणेजविमानेकुजेदीर्घायुः ॥ ३९ ॥ मृतिपेस्वभेपि ॥ ४० ॥ लग्नाष्टमास्पदपाकोणायकंटकगाश्च ॥ ४१ ॥

ટીકા લગનનો અને આઠમાનો સ્વામી બારમે અને છઠે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૪॥ પાપગ્રહો આપો ક્લીબસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૫॥ પાપગ્રહ સાથે આઠમાનો સ્વામી બારમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૬॥ બળ પામેલો શની અથવા પાપગ્રહ છઠે કે આઠમે હોય અને શુભ ગ્રહ પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો મધ્યમ આયુષ જાણવું ॥૩૭॥ ત્રીજે ચોથે કે પણ ફરસ્થાનમાં પાપગ્રહો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૮॥ પાંચમે ચંદરમા અને ગુરૂ હોય, દશમે મંગળ હોય તો દીર્ઘ આયુષવાળો જાણવો ॥૩૯॥ આઠમાનો સ્વામી પોતાના રાશિનો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૦॥ લગન આઠમું અને દશમું એઓના સ્વામી પાંચમું અગીઆરમું અને કેંદર એઓસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૧॥

लग्नाष्टमेशावष्टमेलाभेवापि ॥४२॥ षष्टा
स्ताष्टमेशुभारूय.रिलाभेक्रुराश्च ॥ ४३ ॥
लग्नाष्टमेशेकवीज्येक्षितेपि ॥ ४४ ॥ को
णकंटकेशुभाःपारावतांशेक्रुराश्च ॥४५॥
साब्जेक्रुरेमृतिपेकेंद्रेवात्रिकोणेक्रुरैर्दृष्टेत्रय
स्त्रिंशद्वर्षायुः ॥४६॥ पापांतः स्थेगेंगपे
युग्मस्थेषष्टेजीवेसप्त.त्रिंशद्वर्षायुः ॥४७॥
सारेमृतिपेस्थिरेंगेद्विवेदवर्षायुः ॥ ४८ ॥

ટીકા-લગનનો અને આઠમાનો સ્વામી આઠમે અને અગીયારમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૨॥ છઠા સાતમા અને આઠમામાં સુભ ગ્રહો હોય અને ત્રીજા છઠા અને અગીયારમામાં પાપગ્રહો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૩॥ લગન અને આઠમાનો સ્વામી ગુરૂ સુકરે જોયેલો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૪॥ પાંચમે અને કેંદરમાં શુભ ગ્રહો હોય અને પારાવત અંશમાં પાપગ્રહો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૫॥ આઠમાનો સ્વામી પાપગ્રહ ચંદરમા સાથે કેંદરમાં કે ત્રીકોણમાં પાપગ્રહોચે જોયેલ હોયતો તેત્રીસ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૪૬॥ પાપગ્રહોની વચ્ચે લગન હોય લગનનો સ્વામી સમરાશીનો હોય છઠે ગુરૂ હોયતો સાડત્રીશ વરસનું આયુષ સમજવું ॥૪૭॥ સ્થિર લગનમાં મંગળ સાથે આઠમાનો સ્વામી હોયતો બેંતાળીશ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૪૮॥

स्वोच्चेकुजेंगेगुरावस्तेखेमंदेवेदाब्धिवर्षायुः ॥ ४९ ॥ पूर्णेंदौमेषस्थेंगेपापापापदृष्टिहीनयुतेनगाब्धिवर्षायुः ॥ ५० ॥ धनुषिलग्नेजीवेमृतावारेनगेषुवर्षायुः ॥५१॥ चंद्रज्ञजीवेक्षितेशुक्रेलग्नेवाखेषष्टिवर्षायुः ॥ ५२ ॥ सेंद्वर्कोखेशनावंगेसुखेजीवेऽष्टषष्टिवर्षायुः ॥ ५३ ॥ कोणेकुजेनिचेशनावस्तेर्केसप्ततिवर्षायुः ॥ ५४ ॥

ટીકા-લગનમાં ઉચનો મંગળ હોય, સાતમે ગુરૂ અને દશમે શની હોયતો ચુંમાળીશ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૪૯॥ લગનમાં મેશનો પુરણ ચંદરમા શુભગ્રહે જોયેલો અને પાપગ્રહે ન જોયેલ હોયતો સડતાળીશ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૦॥ ધન લગનમાં ગુરૂ હોય અને આઠમે મંગળ હોય તો સતાવન વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૧॥ લગનમાં અથવા દશમે શુકર ચંદરમા બુધ અને ગુરૂએ જોએલ હોયતો સાઠ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૨॥ દશમે સૂર્ય ચંદ્ર હોય શની લગનમાં હોય ગુરૂ ચોથે હોય તો અડસઠ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૩॥ પાંચમે મંગળ અને નીચનો સની અને સાતમે સૂર્ય હોય તો સીત્તેર વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૪॥

लग्नास्तांत्तरेशुभाबलाढ्यापरार्द्धेपापार
शितिवर्षायुः॥५५॥ शुभाःकेंद्रस्थाक्रुरारं
ध्रान्यगाश्चंद्रेरिगेषडशितिवर्षायुः ॥५६॥
केंद्रकोणान्यगाक्रुराःलग्नपात्केंद्रेजीवेशत
वर्षायुः ॥ ५७ ॥ सेज्येशुक्रेसुखेसाब्जेमं
देंगेखेपापहीनेपरमायुः ॥ ५८ ॥ मीनां
त्यनवांशेंगेवृषज्ञेपुवर्गकलायांज्ञेपरमायुः
॥ ५९ ॥

ટીકા—બળ પામેલા શુભગ્રહો લગન અને સાતમાની વચે હોય અને સાતમેથી બારમા વચે પાપગ્રહ હોયતો એંશી વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૫॥ શુભગ્રહો કેંદરમાં હોય અને આઠમા વીના ગમે ત્યાં પાપગ્રહો હોય અને છઠે ચંદ્રમા હોય તો છાશીવરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૬॥ પાંચમું અને કેંદર વીના બીજે પાપગ્રહો હોય અને લગનના સ્વામીથી કેંદરમાં ગુરૂ હોય તો સો વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૭॥ ગુરૂ સુકર ચોથે અને શની ચંદર લગનમાં તેમજ પાપગ્રહ વીનાનું દશમું ભુ-વન હોયતો પરમે આયુષ જાણવું ॥૫૮॥ લગન મીનના છેલા નવમાંશામાં હોય અને વૃષભ રાશીની પચીસ કળામાં બુધ હોય તો પણ પરમ આયુષ જાણવું ॥૫૯॥

सेज्येसिंहेंगेकर्कगेशुक्रेऽर्थगेज्ञेसहस्त्रवर्षायुः ॥ ६० ॥ केंद्रगौशुक्रज्ञौशशीज्पावंगेत्र्यरिलाभगैशेषैरामितायुः ॥६१॥ कर्कैगेवर्गोत्तमेकेंद्रेजीवेद्युनेभौमेशुक्रेसिंहासनांशेपि ॥ ६२ ॥ नवमभावविचारः ॥ अंशेजीवकेतूइश्वरभक्तः ॥ ६३ ॥ अंशेकेत्वर्कावपि ॥६४॥ मानपेगोपुरांशेतडागादिकर्ता ॥ ६५ ॥ अंशेकुंभेपि ॥६६॥

ટીકા--સિંહ લગનમાં ગુરૂ હોય કરકનો સુકર હોય અને બુધ બીજાનો હોયતો હજાર વરસનું આયુષ જાણવું॥૬૦॥બુધ અને સુકર કેંદરમાં હોય ચંદરમા અને ગુરૂ લગનમાં હોય ત્રીજે છઠે કે અગીયારમે બાકીના ગ્રહો હોયતો અમીત વરસનું આયુષ જાણવું ॥૬૧॥ લગનમાં કરકનો વર્ગોતમી ગ્રહ હોય કેંદરમા ગુરૂ હોય સાતમે મંગળ હોય અને સુકર સીંહાસન અંશમાં હોય તો પણ અમીત વરસનું આયુષ જાણવું ॥૬૨॥ નવમા ભાવનો વીચાર ॥ અંશમાં ગુરૂ અને કેતુ હોયતો પરમેશ્વરનો ભગત જાણવો ॥૬૩॥અંશમાં સૂર્ય અને કેતુ હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૬૪॥ દશમાનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોયતો તળાવ કુવા વીગરે નવાંણોનો કરાવનાર જાણવો ॥૬૫॥ અંશમાં કુંભ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૬॥

खेशयुतेक्षितेर्थेपेलाभ्नेभाग्यवान् ॥ ६७ ॥ स्थिरलग्नांगपौस्थिरग्रहेक्षितौस्वदेशेभाग्योदयः ॥ ६८ ॥ चरलग्नांगपौचरग्रहेक्षितौप्रदेशेभाग्योदयः ॥ ६९ ॥ अन्यथासर्वत्रभाग्योदयः ॥ ७० ॥ द्युनेवोपचयेभृगौविवाहानंतरंभाग्योदयः ॥ ७१ ॥ जायेशेस्तोपचयस्थेपि ॥ ७२ ॥ शुक्रजीवेक्षितयुतेभाग्येभाग्यवान्॥७३॥

ટીકા—બીજાનો સ્વામી દશમાના સ્વામીએ યુક્ત કે જોયેલો અગીયારમે હોય તો ભાગ્યશાળી જાણવો ॥ ૬૭ ॥ સ્થિર લગન અને એનો સ્વામી સ્થિર ગ્રહે જોએલ હોયતો પોતાના દેશમાં ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥ ૬૮ ॥ ચર લગન અને એનો સ્વામી ચર ગ્રહે જોએલ હોય તો પરદેશમાં ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥ ૬૯ ॥ ઉપર કહ્યાથી બીજી રીતે હોય તો સરવ ઠેકાણે ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥૭૦॥ સાતમે અગર ઉપચયસ્થાનમાં શુકર હોય તો પરણ્યા પછી ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥૭૧॥ સાતમા ભુવનનો સ્વામી સાતમે અથવા ઉપચયમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૨॥ નવમું ગુરૂ શુકરે યુક્ત કે જોયેલું હોય તો ભાગ્યશાળી જાણવો ॥૭૩॥

न्भाग्येशेशुक्रेज्येपेक्षितयुतोपि ॥ ७४ ॥ वित्तांगपौकोणेपि ॥ ७५ ॥ अंगपेधर्मेधर्मपंगेपि॥७६॥ भाग्यलाभेशयुतावपि॥७७॥ मृतिगेबुधेशुभेक्षितेबह्वातिर्थकर्ता ॥७८॥ भाग्यखेशयुतावपि ॥ ७९ ॥ अर्थपेज्य शुक्रास्तुंगेपि ॥ ८० ॥ लग्नेचंद्रकुजावस्तेशनौपापी ॥ ८१ ॥ सकुजेलग्नपेसक्रुरेचंद्रेरिपावपि ॥ ८२ ॥

ટીકા—નવમાનો સ્વામી ગુરૂ શુક્રે યુક્ત કે જોયેલો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૪ ॥ લગનનો અને બીજાનો સ્વામી પાંચમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૫॥ લગનનો સ્વામી નવમે અને નવમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥ ૭૬ ॥ નવમા અને અગીયારમાના સ્વામીનો યોગ થતો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૭ ॥ આઠમે બુધ શુભગ્રહે જોએલો હોય તો ઘણાં તીરથનો કરનારો જાણવો ॥૭૮॥ નવમાનો અને દશમાનો સ્વામી સાથે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૯॥ બીજાનો સ્વામી ગુરૂ અને શુકર ઉચના હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૦॥ લગનમાં ચંદર અને મંગળ હોય સાતમે શની હોય તો પાપી જાણવો ॥૮૧॥ લગનનો સ્વામી મંગળ સાથે હોય અને પાપાગ્રહ યુક્ત ચંદરમા છઠે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૨॥

म्रतिपेन्नाग्येपि ॥ ८३ ॥ सूर्यारयोगेपि ॥ ८४ ॥ सुखेवासुखेशेक्रुरेक्षितयुतेवाक्रुरांतरेपि ॥ ८५ ॥ सुखगैपापैसुखेशेसगुलिकेपि ॥ ८६ ॥ धर्मगैपापैरपि ॥८७॥ न्नाग्येशेपापेक्षितयुतेवाक्रुरांतररुथेपि ॥ ८८ ॥ शनितमौन्नाग्येगुलीकेक्षितावाति पापी ॥ ८९ ॥ सतमेन्जेसक्रुरेज्येक्षितेपि ॥९०॥ सगुलीकेशनावंत्येगुप्तपापी॥९१॥

ટીકા-આઠમાનો સ્વામી નવમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૩॥સૂર્ય અને મંગળનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૮૪॥ ચોથું અગર ચોથાનો સ્વામી પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય ઇયા પાપગ્રહોની વચ્ચે હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૮૫॥ચોથે પાપગ્રહો હોય અને ચોથાનો સ્વામી ગુલીક જોડે હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૮૬॥ નવમે પાપગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૮૭॥ નવમાનો સ્વામી પાપગ્રહે યુક્ત કે જોયેલો અગર પાપગ્રહની વચ્ચે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૮॥ ગુલી કે જોયેલા શની અને મંગળ નવમે હોય તો અતી પાપી જાણવો. ॥૮૯॥ રાહુ યુક્ત ચંદરમા પાપગ્રહ યુક્ત ગુરૂયે જોયેલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૦॥ ગુલીક યુક્ત શનિ બારમે હોય તો ગુપ્ત પાપી જાણવો ॥૯૧॥

यमेक्षितावर्काब्जावस्तेपि ॥ ९२ ॥ क्षीणें दुकुजयोगेपि॥९३॥ सक्रूरौगुलीकार्थपावपि ॥ ९४ ॥ शुक्रज्ञौतुर्येपुण्यवान् ॥९५॥ शुभांतरेतुर्येपि ॥ ९६ ॥ शुक्रेगोपुराद्यंशेपि ॥ ९७ ॥ जीवेसिंहासनाद्यंशेपि ॥ ९८ ॥ शुभेक्षणाधिक्येभाग्येपि ॥ ९९ ॥ भाग्येसूर्येभोजनेपि ॥ ६०० ॥ भाग्येशे शुभेक्षितयुतेपि ॥ १ ॥

ટીકા—શનીએ જોયેલા સૂર્ય ચંદર સાતમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૨॥ ક્ષીણચંદરમા અને મંગળનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૩॥ પાપગ્રહે યુક્ત બીજાનો સ્વામી અને ગુલીક હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૪॥ બુધ સુકર ચોથે હોય તો પુન્યવાળો જાણવો ॥૯૫॥ શુભ ગ્રહોની વચે ચોથું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૬॥ સુકર ગોપુરાદીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૭ ॥ ગુરૂ સીંહાસનાદીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૮ ॥ વધારે શુભગ્રહે જોયેલું નવમું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૯॥ ભોજન અવસ્થાનો સૂર્ય નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૦૦ ॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો નવમાનો સ્વામી હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧॥

दशमभावविचारः ॥

मानपेकोणेंबुपेखेसुतेशेक्षितेराजाधिराजः ॥ २ ॥ स्वोच्चस्थाषट्खगाश्च ॥ ३ ॥ ला ग्यकोणेशावंगेशयुतौऽयस्तकेंद्रेपि ॥ ४ ॥ इंदोसहजेसूर्ययमौसुखेशुक्रज्ञावायेगुराव पि ॥ ५ ॥ मेषेसूर्येज्पावारेमानेचंद्रज्ञशु क्राभाग्येपि ॥ ६ ॥ अगनांगेज्ञेमीनेगुरा वायेशनौसूर्यारौबलाढ्यावपि ॥ ७ ॥ नौ मेतुंगेभाग्येशनौज्ञगुरुकवयः सुतेपि ॥८॥

ટીકા-દશામા ભાવનો વીચાર ॥ દશમાનો સ્વામી પાંચમે અને ચોથાનો સ્વામી દશમે પાંચમાના સ્વામીએ જોયેલ હોય તો રાજાધીરાજ જાણવો ॥૨॥ પોતાના ઊચના ૭ ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૩ ॥ લગનના સ્વામી એ યુકત પાંચ- માનો અને નવમાનો સ્વામી સાતમા વીનાના કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪ ॥ ચંદરમાથી ત્રીજે સૂર્ય શની અને ચોથે બુધ સુકર અને અગીયારમે ગુરૂ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫॥ મેશના સૂર્ય ગુરૂ દશામે મંગળ અને રવી બુધ સુ- કર નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬॥ કન્યા લગનમાં બુધ મીનનો ગુરૂ અગીયારમે શની અને સૂર્ય મંગળ બળ પામેલા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭॥ ઉચનો મંગળ નવમે શની અને બુધ ગુરૂ સુકર પાંચમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું૮

सकलाश्चरभेष्वपि ॥ ९ ॥ सहजेयमेऽरावारेमानेकवावंकेस्वोच्चेर्केपि ॥ १० ॥ बलाढ्येपुत्रपेधर्मसुखपयोगेकंटकेपि ॥ ११ ॥ देवलोकेमानपेन्नाग्यार्थपोपारावतेगोपुरेलाभेशेपि ॥ १२ ॥ सकलाः वृषांगनालिन्नषेष्वपि ॥ १३ ॥ सघटार्ककुजज्ञेज्यपभेषुसकलेष्वपि ॥ १४ ॥ स्वन्नगैः सप्तग्रहैर्नृपाति ॥ १५ ॥ सप्तमित्रन्नगैश्च ॥ १६ ॥

ટીકા—-તમામ ગ્રહો ચર રાશીના હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯॥ ત્રીજે શની છઠે મંગળ દશમે સુકર અને નવમે ઊચનો સૂર્ય હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૦॥ પાંચમાનો સ્વામી બળ પામેલો હોય અને કેંદરમાં નવમાના અને દશમાના સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૧૧॥ દશમાનો સ્વામી દેવલોક અંશનો હોય બીજાનો અને નવમાનો સ્વામી પારાવત અંશનો હોય અગીઆરમાનો સ્વામી ગોપુરાંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું૧૨ વરખ કન્યાવૃશચીક અનેમિનરાશિમાં તમામ ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૧૩॥ કુંભ સુકત રવી મંગળ બુધ અને ગુરૂના રાશીમાં તમામ ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૪॥ પોતાના ઉચના સાત ગ્રહો હોયતો રાજા જાણવો ॥૧૫॥ સાત ગ્રહો મીત્રના રાશિના હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૬॥

तनोश्चंद्राद्धांकखेशावन्योन्यगावपि॥१७॥ स्वतुंगगेष्वशुभेशूक्रुरोभुपः ॥ १८ ॥ तुंगगैपंचादिभिर्नृपति ॥ १९ ॥ स्वोच्चगा सूर्यारजीवयमाश्चंद्रेवांगगेपि ॥२०॥ मेषे कैलग्नेकीटेब्जेपि ॥ २१ ॥ कीटेलग्नेजीवेंद्वपि ॥ २२ तुलेलग्नेशनौकीटेचंद्रेपि ॥ २३ ॥ नक्रेलग्नेकुजेकीटेचंद्रेपि ॥ २४ ॥ इंदौवर्गोत्तमेखगचतुष्टयादीक्षितेपि॥२५॥

ટીકા—લગનથી અથવા ચંદરમાથી નવમાનો અને દશમાનો સ્વામી એક બીજામાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૧૭॥ પાપગ્રહો ઉચના હોય તો ક્રુર સ્વભાવનો રાજા જાણવો ॥ ૧૮ ॥ પાંચ વગરે ગ્રહો ઊચના હોયતો રાજા જાણવો ॥ ૧૯ ॥ ચંદરમા લગનમાં અને રવી મંગળ ગુરૂ શની ઊચમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૦ ॥ મેશનો રવી અને કરકનો ચંદરમા લગનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૧॥ કરક લગનમાં ચંદરમા ગુરૂ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૨॥ તુલા લગનમાં શની અને ચંદરમા કરકનો હોય તોપણ તેરજ જાણવું ॥૨૩॥ મકર લગનમાં મંગળ હોય અને કરકનો ચંદરમા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૪॥ વ-ર્ગોતમી ચંદરમા ચાર આદીક ગ્રહોએ જોએલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૫॥

लग्नेशनौनक्रेकुजेधनुषिसूर्येंद्वपि ॥ २६ ॥
नक्रेलग्नेकुजचंद्रौधनुषिसूर्येपि ॥ २७ ॥
लग्नेर्केस्तेमंदेदूधनुषिगुरावपि ॥ २८ ॥
स्वोच्चेब्जेंगेहरावर्केस्तेजीवेखेमंदेपि २९
नक्रेंगेशनावंत्येजीवेसहजेचंद्रेयुग्मर्क्षेकुजे
नाग्येज्ञप्टथुयशगुणोन्नृपतिः ॥ ३० ॥ स्वो
च्चेज्ञेलग्नेकोणेकुजमंदौखेकवीज्पेंदवोगुणी
नृपतिः ॥ ३१ ॥ ज्ञषेंगेचंद्रेस्वन्नेर्केघटेय
मेतुंगेकुजेन्नृपतिः ॥ ३२ ॥

ટીકા—લગનમાં શની મકરનો મંગળ અને ધનના સૂર્ય ચંદર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૬ ॥ મકર લગનમાં ચંદર મંગળ અને ધનનો રવી હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૭ ॥ લગનમાં રવી સાતમે ચંદરમા શની અને ધનનો ગુરૂ હોય તોપણ તેમ જાણવું॥૨૮॥ લગનમાં પોતાના ઊંચનો ચંદરમા સીંહનો રવી સાતમે ગુરૂ અને દશમે શની હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૨૯॥મકર લગનમાં શની બારમે ગુરૂ ત્રીજે ચંદરમા સમરાશિમાં મંગળ અને નવમે બુધ હોયતો ઘણા ગુણ અને યશ વાળો રાજા જાણવો ॥૩૦॥ લગનમાં પોતાના ઉચનો બુધ હોય પાંચમે મંગળ શની અને ચોથે ચંદર ગુરૂ શુકર હોય તો ગુણવાળો રાજા જાણવો ॥૩૧॥મીન લગનમાં ચંદરમા સીંહમાં સૂર્ય કુંભનો શની અને ઊંચનો મંગળ હોયતો રાજા જાણવો ૩૨

विकुजेऽपंगेकुजेऽजेजीवेतुंगेनृपतिः ॥३३॥
स्वोचेंगेगुरावजेऽर्केचंद्रज्ञकवयोलाभेपि ॥
३४ ॥ नक्रेंगेमंदेस्वभेसूर्याब्जौमेशेकुजेतु
लेन्नृगौयुग्मभेज्ञेपृथुयशोनृपतिः ॥ ३५॥
स्वोच्चेंगेज्ञेकोणेकुजयमावस्तेजीवेंदूमाने
भृगौनृपतिः ॥ ३६ ॥ आत्मकारकादर्थे
सुखेपुत्रेशुभेनृपतिः ॥ ३७ ॥ आत्मका
रकात्र्यरिगौक्रुरावपि ॥ ३८ ॥

ટીકા—મંગળ અને ગુરૂ વીનાના ગ્રહો લગનમાં હોય મંગળ મેશનો હોય અને ગુરૂ ઊચનો હોયતો રાજા જાણવો ॥૩૩॥ પોતાના ઊચનો ગુરૂ લગનમાં મેશનો સૂર્ય અને ચંદર બુધ શુકર અગીઆરમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૩૪॥મકર લગનમાં શની હોય પોતાની રાશિના રવી ચંદર મેશનો મંગળ તુળાનો શુકર અને સમ રાશિનો બુધ હોય તો ઘણા યશ વાળો રાજા જાણવો ॥૩૫॥પોતાના ઊચનો બુધ લગનમાં પાંચમે મંગળ શની સાતમે ચંદર ગુરૂ અને દશમે શુકર હોયતો રાજા જાણવો ॥૩૬॥આત્મકારકથી બીજે ચોથે અને પાંચમે શુભગ્રહ હોયતો રાજા જાણવો ॥૩૭॥ આત્મકારકથી ત્રીજે અને છઠે પાપગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૮॥

लग्नेकीटेसुखेशनि कुजौसूर्यज्ञजीवकवयो मानेपि [॥ ३९ ॥ घटेगेनृगौतुंगगेषुचतुर्षुखगेष्वपि ॥४०॥ धर्मेशनिकुजौपूर्णेंदुयुक्तावपि ॥ ४१ ॥ जीवभेतुलेंगशनावपि ॥४२॥ रिपौकुजतमौमानेसूर्यज्ञावपि॥४३॥ सहजेगुरावष्टमेकवावपि॥४४॥ हरिभेवक्रेयुग्मभेतमेपि॥४५॥लग्नेवामानेचंद्रकुजावपि॥४६॥ लग्नेशशुभाउपचयगाश्च॥४७॥

ટીકા—લગનમાં કરક ચોથે,શની મંગળ અને દશમે રવી, બુધ, ગુરૂ, શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૯॥ લગનમાં કુંભનો શુકર અને ચાર ગ્રહો ઊંચના હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૦ ॥ પુરણ ચંદ્રમાએ યુક્ત મંગળ, શની નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૪૧॥ ગુરૂના રાશીમાં અગર તુળા લગનમાં શની હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૨ ॥ છઠે મંગળ, રાહુ અને દશમે રવી બુધ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૩ ॥ ત્રીજે ગુરૂ અને આઠમે શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૪॥ સીંહનો મંગળ અને સમરાશીનો રાહુ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૫॥ લગનમાં કે દસમે ચંદર મંગળ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૬ ॥ લગનનો સ્વામી અને શુભગ્રહો ઉપચયમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૭॥

पुत्रेइंद्वारतमाश्च ॥ ४८ ॥ चरेंगेधर्मेशोसिं हासनेकंटकेपि ॥ ४९ ॥ स्थिरलग्नपेखे गुरौकंटकेपि ॥ ५० ॥ धर्मपांशपेतुर्येसु तेपि ॥ ५१ ॥ सूर्येलाभात्मजकंटकेशुभ षष्ट्यंशेनृपतिः॥ ५२ ॥ एतेष्वन्यकुलजो मंत्री ॥ ५३ ॥ पुत्रपेधर्मेधर्मपेपुत्रेनृप तिः ॥ ५४ ॥ अंगांबुसुतखपानांयुता वपि ॥ ५५ ॥

ટીકા—પાંચમે ચંદર, મંગળ,રાહુ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૮ ॥ ચર લગન અને નવમાનો સ્વામી સીંહાસને અંશનો કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૯॥ સ્થિર લગનનો સ્વામી દશમે અને ગુરૂ કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૦॥ નવમાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી ચોથે કે પાંચમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૧॥ શુભ શષ્ટી અંશનો રવી પાંચમે અગીયારમે કે કેંદરમાં હોય તો રાજા જાણવો ॥૫૨॥ એ યોગોમાં ઉત્પન થએલ રાજકુળથી બીજા કુળનો હોય તો કારોભારી જાણવો ॥૫૩॥ નવમાનો સ્વામી પાંચ અને પાંચમાનો સ્વામી નવમે હોય તો રાજા જાણવો ॥૫૪॥ લગન ચોથું, પાંચમું અને દસમું એઓના સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૫ ॥

चंद्रात्खपेबलाढ्येवित्तांककंटकेपि ॥५६॥
सुहृदिक्षितोप्येकोतुंगगोपि ॥ ५७ ॥ भा
ग्यपेगुरुभेखेभृगौसुतपेक्षितेपि ॥ ५८ ॥
जीवकर्वासुखेपि ॥ ५९ ॥ जीवेंदूकीटेपि
॥६०॥ ज्ञचंद्रावंगनायामपि ॥६१॥ बला
ढ्यशनियुतेर्केतुंगेनृपतिः ॥ ६२ ॥ सुत
कंटकेतुंगगौजीवभृगावपि ॥ ६३ ॥ व्य
स्तकेंद्रसुतेतुर्यपेपि ॥ ६४ ॥

ટીકા—ચંદરમાથી દશમાનો સ્વામી બળ પામેલો બીજે નવમે કે કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૬॥ મીત્રે જોયેલો ઊંચનો એક ગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૭॥ નવમાનો સ્વામી ગુરૂના રાશિમાં હોય અને પાંચમાના સ્વા-મીએ જોએલો શુકર દશમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૮॥ ચોથે ગુરૂ શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૯ ॥ કર-કમાં ગુરૂ ચંદર હોય તોપણ તેમજ જાણવું । ૬૦॥ કન્યામાં બુધ ચંદર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૧ ॥ બળવાળા શનિયે યુક્ત સૂર્ય ઊચમાં હોય તો રાજા જાણવો ॥ ૬૨ ॥ પાંચમે કે કેંદરમાં ઊચના ગુરૂ શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૩ ॥ ચોથાનો સ્વામી પાંચમે છયા સાતમા વીનાના કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૪ ॥

तुंगगेज्येकेंद्रेभृगौखेपि ॥ ६५ ॥ मानये वित्तसुतकेंद्रेशुभेक्षितेपि ॥ ६६ ॥ पारावतेर्थपेशुभेक्षितेचंद्रादंकपेदेवलोके नृपतिः ॥ ६७ ॥ अंगपेधर्मेमानेशेलग्नेपि ॥६८॥ स्वजनकवौसुखेइंदौभाग्येनृपतिः ॥ ६९ ॥ लग्नखायगाश्चंद्रेज्ययमावित्तेकुजज्ञौ सुखे सूर्यभृगावपि ॥ ७० ॥ गोपुराद्यंशेजीवे बलाढ्यपुत्रपयुतेनृपतिः ॥ ७१ ॥

ટીકા—-ઊચનો ગુરૂ કેંદરમાં અને દશમે શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૫ ॥ શુભગ્રહે જોયેલો દશમાનો સ્વામી બીજે પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૬ ॥ શુભગ્રહે જોએલો બીજાનો સ્વામી પારાવત અંશમાં અને ચંદરથી નવમાનો સ્વામી દેવલોક અંશમાં હોય તો રાજા જાણવો ॥૬૭॥ લગનનો સ્વામી નવમામાં હોય અને દશમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૮ ॥ પોતાના રાશીનો શુકર ચોથે અને ચંદરમા નવમે હોય તો રાજા જાણવો ॥ ૬૯ ॥ ચંદરમા ગુરૂ અને શની લગનમાં દશમે અને અગીયારમે હોય બીજે મંગળ બુધ હોય ચોથે સૂર્ય શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૦ ॥ ગોપુરાદીક અંશનો ગુરૂ બળવાળા પાંચ-માના સ્વામી યુક્ત હોય તો રાજા જાણવો ॥૭૧॥

एतेष्वन्यकुलजोऽमात्यः॥७२॥ धर्मखला
न्पानिचगाराजयोगव्यर्थकराः॥७३॥ भ
द्राव्यतिपातक्रांतिपातेषुजन्मनि नृपति
योगाव्यर्थाः॥७४॥शशिनिपरमनिचांशगे
नृपतियोगाःव्यर्थाः ॥७५॥ उच्चगग्रहैनि
चांशगैरपि ॥७६॥ तुंगगेसूर्येनीचांशेनृप
जोपिनिचः७७सूर्येपरमनिचगेपि७८नी
चगेकवौस्वांशेर्कभांशेनृपतियोगा व्यर्था
७९नृपयोगकारकाद्युननीचशत्रुगाश्च८०

ટીકા—એ યોગોમાં બીજા કુળનો હોય તો કારેભારી જાણવો ॥ ૭૨ ॥ નવમાદશમા અને અગીયારમાના સ્વામી નીચના હોય તો રાજયોગોને વ્યર્થ કરે ॥ ૭૩ ॥ ભદરા વ્ય-તીપાત અને ક્રાંતીસામ્યાદીકમાં જનમ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૪॥ પરમનીચ અંશનો ચંદરમા હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૭૫ ॥ ઊચના ગ્રહો નીચના અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૬ ॥ ઊચનો સૂર્ય નીચના અંશમાં હોયતો રાજ બાળક પણ નીચ થાય ॥ ૭૭ ॥ પરમ નીચનો સૂર્ય હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૮ ॥ નીચનો શુકર પોતાનો અંશમાં ઇયા રવીના રાશીના અંશમાં હોયતો રાજયોગો વ્યર્થ જાણવા ॥ ૭૯ ॥ રાજયોગ કરનારાઓ સાતમામાં કે નીચમાં કે શત્રુના રાશિમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૦॥

निचग्रहेमानेपि॥८१॥ चतुर्षुग्रहेषुनिचांश गेषुवारिपुभगेष्वपि॥८२॥खगमात्राद्दष्टां गंवाचंद्रोपि॥८३॥ सक्रुरेर्कैसिंहांशेक्षीणेचं द्रेशुभाद्दष्टेनृपतियोगाव्यर्थाः ॥८४॥ भृगौ वागुरौपरमनीचांशेपि ॥८५॥ सर्वेक्रुरानी चगाकेंद्रेत्रिकेशुभाश्च॥८६॥तमेंगेचंद्रेक्षिते त्रिषडायगाक्रुराःनृपतियोगाव्यर्थाः।८७। सौम्यद्दष्ट्याधिक्येखेव्यापारी ॥ ८८ ॥

ટીકા—દશમે નીચનો ગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૧ ॥ ચાર ગ્રહો નીચ અંશના હોય અગર શત્રુના રાશીના હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૨ ॥ કોઇ ગ્રહે ન જોએલ લગન અગર ચંદરમા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૩ ॥ પાપગ્રહ યુક્ત રવી સીંહાંશમાં હોય અને ક્ષીણ ચંદરમા શુભ ગ્રહે ન જોએલ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૪ ॥ ગુરૂ અથવા શુક્ર પરમનીચ અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૫ ॥ સરવે પાપગ્રહો નીચના કેંદરમાં હોય અને શુભગ્રહો ત્રીકસ્થાનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮૬ ચંદરમાએ જોએલ રાહુ લગનમાં અને ત્રીજે, છઠે, અગીયારમે, પાપગ્રહો હોયતો રાજયોગો વ્યર્થ જાણવા ॥ ૮૭ ॥ શુભગ્રહોએ અધીક જોએલ દશમું ભુવન હોયતો વેપારી જાણવો ॥ ૮૮ ॥

मानेबुधेव्यापारी ॥ ८९ ॥ लग्नमानपयुतावपि ॥ ९० ॥ लग्नपेमानेपि ॥ ९१ ॥ सुतलाभकेंद्रेदशमपेशुभेक्षितेपि ॥ ९२ ॥ स्वभेमानपेशुभेक्षितेव्यापारी ॥९३॥ जीवेक्षितेलग्नपेभाग्येराजमान्यः ॥ ९४ ॥ दशमपेशुभसंबंधेराजमान्यः ॥ ९५ ॥ दशमपेशुभभेवास्वोच्चेपि ॥ ९६ ॥ सौम्यांतरालेखेपि ॥ ९७ ॥

ટીકા—દશમે બુધ હોયતો વેપારી જાણવો ॥ ૮૯ ॥ લગનના અને દશમાના સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૦ ॥ લગનનો સ્વામી દશમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૧॥ શુભગ્રહે જોએલ દશમાનો સ્વામી પાંચમે અગીયારમે કે કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૨ ॥ શુભગ્રહે જોયેલો દશમાનો સ્વામી પોતાના રાશીમાં હોયતો વેપારી જાણવો ॥ ૯૩ ॥ ગુરૂએ જોએલો લગનનો સ્વામી નવમે હોયતો રાજાઓને માનવાળો એક જાણવો ॥ ૯૪ ॥ દશમાનો સ્વામી શુભના સંબંધમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૯૫ ॥ દશમાનો સ્વામી શુભગ્રહ હોય અથવા ઊંચાનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૯૬ ॥ શુભગ્રહોની વચે દશમું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૭ ॥

दशमपेवैशेषिकांशेपि ॥ ९८ ॥ गुरुज्ञयुतावपि ॥ ९९ ॥ दशमेशेक्रुरसंबंधेमानहीनः ॥ ७०० ॥ दशमपेक्रुरवर्गेमानहीनः ॥ १ ॥ आयेभाग्यपेराजवंद्य॥ २ ॥ भाग्यपेपारावतादावपि ॥ ३ ॥ अंगपेगोपुरादावपि ॥ ४ ॥ जीवेक्षितेकीटेभृगौसत्कीर्तिः ॥ ५ ॥ मानपेपारावतादावपि ॥ ६ ॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી વૈશેશીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૮ ॥ બુધ અને ગુરૂ યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૯૯ ॥ દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહના સંબંધમાં હોયતો માંન વીનાનો જાણવો ॥ ૭૦૦ ॥ દશમાનો સ્વામી પાપના વરગનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૧ ॥ નવમાનો સ્વામી અગીયારમે હોયતો રાજાઓને વંદન કરવાળો એક જાણવો ॥ ૨ ॥ નવમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૩ ॥ લગનનો સ્વામી ગોપુરાદીક અંશનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૪ ॥ ગુરૂએ જોએલા કરકમાં શુકર હોય તો સારી કીરતીવાળો જાણવો ॥ ૫ ॥ દશમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશનો હોય તો સારી કીરતિ-વાળો જાણવો ॥ ૬ ॥

मानपशुभयोगेपि ॥ ७ ॥ शुभेक्षितेमान पेशुभांतरगेपि ॥ ८ ॥ शुभांशेमानेशेपि ॥ ९ ॥ लग्नेशेसबलेमानेशेदेवलोकेभाग्येशेसिंहासनेपि ॥ १० ॥ मानेशेपापसंबंधेअसत्कीर्तिः ॥ ११ ॥ सूर्ययमौमानेपि ॥ १२ ॥ पापांतरेमानेपि ॥ १३ ॥ अंशेसार्केराजकार्यकर्ता ॥ १४ ॥ सूर्येकंटकेराजकार्यकर्ता ॥ १५ ॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી અને શુભગ્રહ યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૭ ॥ શુભગ્રહે જોએલો દશમાનો સ્વામી શુભગ્રહોની વચ્ચે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૮ ॥ દશમાનો સ્વામી શુભ અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯॥ લગનનો સ્વામી બળ પામેલો હોય દશમાનો દેવલોક અંશનો હોય અને નવમાનો સ્વામી સીંહાસન અંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૦॥ દસમાનો સ્વામી પાપગ્રહના સંબંધમાં હોય તો અશુભ કીરતીવાળો જાણવો ॥ ૧૧ ॥ દશમે રવી અને શની હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૧૨ ॥ પાપગ્રહોની વચ્ચે દશમું હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૧૩ ॥ અંશમાં રવી હોય તો રાજ કામનો કરનારો જાણવો ॥ ૧૪ ॥ સૂર્યકેંદ્રમાં હોય તો રાજ કામનો કરનારો જાણવો ॥ ૧૫ ॥

अंशेद्विखेटयोगेकुलमुख्यः॥१६॥षष्टाष्टमेशावन्योन्यगौवाकंटकगौप्रतापी ॥१७॥ जीवेरिपाविंदावायेप्रतापी ॥१८॥ लाभेशेसौम्यांशेप्रतापी॥१९॥ आयेसबलेसौम्येसौम्येक्षितेश्रीमान् ॥२०॥ अर्थगैश्चंद्रजीवशुक्रैःश्रीमान्॥२१॥पारावताद्यंशेमानेशेपितृसुखं॥२२॥ मानपेशुभेशुभेक्षितयुतेपितृसुखं॥२३॥ पितृकारकेगोपुराद्यंशेपितृसुखं ॥२४॥

ટીકા—અંશમાં બે ગ્રહો યુક્ત હોય તો કુળમાં પ્રમુખ જાણવો ॥ ૧૬ ॥ છઠા અને આઠમાના સ્વામી સામસામા હોય અગર કેંદરમાં હોય તો પ્રતાપવાળો જાણવો ॥ ૧૭ ॥ છઠે ગુરૂ અને અગીયારમે ચંદરમા હોયતો પ્રતાપવાળો જાણવો ॥ ૧૮ ॥ અગીયારમાનો સ્વામી શુભના અંશમાં હોય તો પ્રતાપવાળો જાણવો ॥ ૧૯ ॥ શુભગ્રહે જોએલ શુભગ્રહ બળ પામેલો અગીયારમે હોય તો શોભાવાળો જાણવો ॥ ૨૦ ॥ ચંદરમા ગુરૂ અને શુકર બીજે હોયતો શોભાવાળો જાણવો ॥૨૧॥ દશમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તો પીતાનું સુખ જાણવું ॥ ૨૨ ॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોયેલો શુભગ્રહ દશમે હોય તો પીતાનું સુખ જાણવું॥૨૩॥ પીતૃકારક ગોપુરાદીક અંશમાં હોય તો પીતાનું સુખ જાણવું ॥ ૨૪ ॥

मानपेक्रुरांतरगेवाक्रुरसंबंधे पितृदुःखं ॥२५॥ सूर्यात्खपेक्रुरेक्षितयुतेपितादुःखी ॥२६॥खेंकेकुजार्कौपितृनाशः॥२७॥ सक्रुरेर्केस्तेपितृनाशः॥२८॥मेषारसूर्यौमानेजन्मतःपूर्वपितृनाशः ॥२९॥ नीचगेजीवेलग्नेभाग्येशेमृतौशुभांशेनृपतिसमः ॥३०॥ उच्चांशस्थैर्नीचगैरपि॥ ३१॥ स्वतुंगसुहृदंशेमानेशेपारावताद्यंशेनृपतिसमः ॥३२॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહોની વચ્ચે ઇયા પાપગ્રહના સંબંધમાં હોય તો પીતાનું દુખ જાણવું ॥ ૨૫ ॥ રવીથી દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહે યુકત કે જોએલો હોય તો પીતા દુખી જાણવો ॥ ૨૬ ॥ નવમે કે દશમે રવી મંગળ હોય તો પીતાનો નાશ જાણવો ॥૨૭॥ સાતમે પાપગ્રહયુકત રવી હોય તો પીતાનો નાશ જાણવો ॥ ૨૮ ॥ દશમે મેશના રવી મંગળ હોય તો જનમ થયા પેહેલાં પીતાનો નાશ જાણવો ॥ ૨૯ ॥ નીચનો ગુરૂ લગનમાં અને નવમાનો સ્વામી આઠમે શુભ અંશમાં હોય તો રાજાના બરાબર જાણવો ॥ ૩૦ ॥ પોતાના ઊંચના ગ્રહો નીચ અંશમાં હોય તો રાજા સરખો જાણવો ॥૩૧॥ પારાવતાદીકાંશનો દશમાનો સ્વામી પોતાના મીત્રના કે ઊંચના અંશમાં હોય તો રાજા સરખો જાણવો ॥ ૩૨

॥ एकादशभाव विचारः ॥

सौम्येक्षणाधिक्येलाभेबहुलाभः॥३३॥सौ
म्यालाभेन्यायतो लाभदाक्रुराश्चान्याय
तोमिश्रामिश्रत्वेन ॥३४॥ सुतकंटकेलाभे
शेबहुलाभः ३५सौम्यसंबंधेआयेशेपि३६
चंद्रादस्तेभृगौवाहनवान् ॥३७॥ चंद्रात्रि
लाभेशुक्रेपि॥३८॥ तुर्यपेलाभेशुभेक्षितेपि
॥३९॥जीवेक्षिततुर्यपेनेक्षितेहिबुकेपि ४०

ટીકા—અગીયારમા ભાવનો વીચાર—શુભગ્રહોના જોવાના વીશેશપણાવાળું અગીયારમું હોય તો ઘણો લાભ કેવો ॥ ૩૩ ॥ શુભગ્રહો અગીઆરમે હોય તો ન્યાયથી દ્રવ્ય મળે પાપગ્રહો હોય તો અન્યાયથી અને મીશ્ર હોય તો તે રીતે ॥ ૩૪ ॥ અગીઆરમાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો ઘણો લાભ જાણવો ॥ ૩૫ ॥ અગીઆરમાનો સ્વામી શુભગ્રહના સંબંધમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૩૬ ॥ ચંદરમાથી સાતમે સુકર હોય તો વાહનવાળો જાણવો ॥ ૩૭ ॥ ચદરમાથી ત્રીજે કે અગીઆરમે શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૩૮ ॥ શુભ ગ્રહે જોએલા ચોથાનો સ્વામી અગીયારમે હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥ ૩૯ ॥ ગુરૂએ જોએલા ચોથાના સ્વામીએ જોએલ ચોથું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૦ ॥

तुर्यपयुतौगुरुकवीसुतलाभकंटकगौ बहुवाहनवान् ॥ ४१ ॥ भाग्येशयुतौशुक्रेज्यौभाग्येपि ॥ ४२ ॥ भाग्यखलाभपासुखेवाहनसुखं ॥ ४३ ॥ मानेतुंगगग्रहेलग्नांकपेक्षितेपि ॥ ४४ ॥ अंगपेक्षितौसुखखपौसिंहासनेपि ॥ ४५ ॥ धर्मपादायपेंशेतुर्यपेभाग्येपि ॥ ४६ ॥ लाभेशेगोपुरेपि ॥ ४७ ॥

ટીકા—ચોથાના સ્વામીએ યુકત ગુરૂ અને શુકર પાંચમે અગીયારમે કે કેંદરમાં હોય તો ઘણાં વાહનવાળો જાણવો ॥૪૧॥ નવમાના સ્વામીએ યુકત ગુરૂ શુકર નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૨ ॥ નવમું દશમું અને અગીયારમું એઓના સ્વામીઓ ચોથે હોય તો વાહનનું સુખ જાણવું ॥૪૩॥ લગન અને નવમાના સ્વામીએ જોએલ ઊંચનો ગ્રહ દશમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૪ ॥ લગનના સ્વામીએ જોએલ ચોથાનો અને દશમાનો સ્વામી સીંહાસન અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૫ ॥ ચોથાનો સ્વામી નવમામાં નવમાના સ્વામીથી દશમાના સ્વામીના અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૬ ॥ અગીયારમાનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૪૭ ॥

सुखपेऐरावतांशेवाहनसुखम् ॥ ४८ ॥

॥ द्वादशभाव विचारः ॥

शुभेंत्येसद्व्ययोक्रूरेऽशुभव्ययोमिश्रे मिश्र त्वं॥४९॥अंत्येऽर्कभृगुतमयोगेराजद्वारार्थ व्ययः॥५०॥क्षीणेंद्वर्कावंत्येनृपोर्थंहरेत् ५१ व्ययेकुजयमौभ्रातृद्वारार्थव्ययः॥५२॥ लग्नपेंत्येर्थेक्रूरेमानपेलाभेशेक्षितयुते ऋणी ॥ ५३ ॥ सक्रूरेर्थपेमुढेपि ॥ ५४ ॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી ઐરાવત અંશમાં હોયતો વાહનનું સુખ જાણવું ॥ ૪૮ ॥ બારમા ભાવનો વીચાર—બારમે શુભગ્રહ હોય તો શુભ મારગે પાપગ્રહ હોય તો અશુભ રસ્તે અને મીશ્ર હોય તો તે રસ્તે વ્યય કરનારો જાણવો ॥ ૪૯ ॥ બારમે રવી શુકર અને રાહુનો યોગ હોય તો રાજાની દ્વારાએ વ્યય જાણવો ॥ ૫૦ ॥ બારમે રવી અને ક્ષીણ ચંદરમા હોય તો રાજા ધન હરે એમ જાણવું ॥ ૫૧ ॥ બારમે મંગળ શની હોય તો ભાઇની દ્વારાએ વ્યય જાણવો ॥ ૫૨ ॥ લગનનો સ્વામી બારમે હોય બીજે પાપગ્રહ હોય અગીયારમાના સ્વામીએ યુક્ત કે જોએલો દશમાનો સ્વામી હોય તો દેવાદાર જાણવો ॥ ૫૩ ॥ બીજાનો સ્વામી પાપ યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૪ ॥

अर्थायपौनिचगावपि ॥ ५५ ॥ लग्नपांशपोमृद्वंशेइज्येक्षितःऋणदाता ॥ ५६ ॥ द्वित्रिसुतांत्येषुक्रुरेषुबंधनं ॥ ५७ ॥ रिपौमृतौचंद्रेस्तेशनावर्थहानिः॥५८॥क्रुरेक्षणाधिकयेंत्येपि॥५९॥अंशेझषेत्यागी ॥६०॥तुंगगेभाग्येशेशुभेक्षितेदानी ॥६१॥ शुभेक्षितयुतेभाग्येपि॥६२॥भाग्येशेपारावतांशेजीवेक्षितेशुक्रेक्षितेंगेशेपि ॥ ६३ ॥

ટીકા—અગીયારમાનો અને બીજાનો સ્વામી નીચમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૫॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી મૃદુઅંશમાં ગુરૂએ જોએલો હોયતો દેવાનો આપનારો જાણવો ॥ ૫૬ ॥ બીજે ત્રીજે પાંચમે અને બારમે પાપગ્રહો હોયતો બંધન જાણવું ॥ ૫૭ ॥ છઠે કે આઠમે ચંદરમા અને સાતમે શની હોય તો ધનની હાની જાણવી ॥ ૫૮ ॥ બારમે પાપગ્રહોનું વધારે જોવું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૯ ॥ અંશમાં મીન હોય તો ત્યાગી જાણવો ॥ ૬૦ ॥ નવમાનો સ્વામી શુભગ્રહે જોએલો ઊંચમાં હોય તો દાની જાણવો ॥૬૧॥ નવમું શુભગ્રહે યુકત કે જોયેલું હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૬૨॥ ગુરૂએ જોયેલો નવમાનો સ્વામી પારાવતે અંશમાં અને લગનનો સ્વામી શુક્રે જોએલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૩॥

भाग्येशेक्षितेगेंगेशे कंटकेमहादाता॥६४॥ भाग्येशेक्षितेतुंगगेज्ञेकंटकायस्थेपि॥६५॥ बलाढ्येगेशेलाभेतपखपेक्षितेदानप्राप्तिः ॥ ६६ ॥ सुतकंटकेमानेशेक्षितेतपपेपि ॥ ६७ ॥ जीवन्नृगावर्थेऽर्थपेवैशेषिकेऽन्न दाता ॥ ६८ ॥ बलाढ्येर्थपेकेंद्रोपचयेस बलशुभेक्षितेऽन्नदाता ॥ ६९ ॥

॥ प्रव्रज्या विचारः ॥

ટીકા—નવમાના સ્વામીએ જોએલું લગન અને લગનનો સ્વામી કેંદરમાં હોય તો મોટાં દાન આપનારો જાણવો ॥૬૪॥ નવમાના સ્વામીએ જોએલો બુધ ઊંચનો કેંદરમાં કે અગીયારમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૫ ॥ બળ પામેલો લગનનો સ્વામી અગીયારમામાં નવમા અને દશમાના સ્વામીએ જોએલો હોય તો દાનની પ્રાપ્તી જાણવી ॥ ૬૬ ॥ દશમાના સ્વામીએ જોએલો નવમાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૬૭ ॥ ગુરૂ શુકર બીજે અને બીજાનો સ્વામી વૈશેશીક અંશમાં હોય તો અંનનો આપનારો જાણવો ॥૬૮॥ બળ પામેલો બીજાનો સ્વામી કેંદર કે ઊપચયમાં બળ પામેલા શુભગ્રહે જોયો હોય તો અંનનો આપનારો જાણવો ॥ ૬૯ ॥

પ્રવરજ્યાનો વીચાર—

एकभगंखगचतुष्टयादिप्रव्रज्याकरं॥७०॥ क्रमादर्कादितोवन्याशनः कापिलकोरक्त पटोयतिराजीवीचक्रधरोनग्न ॥७१॥ बला ढ्यायावंतस्तावंतःस्वस्वप्रव्रज्याकराः७२ अस्तगैस्तुतद्भक्ताः ७३ पराजितेप्रव्रज्या प्रदायकेतद्भ्रष्टः७४ शनिमात्रेक्षितेजन्मपे पि७५ शनिमात्रेक्षितेचंद्रेयमत्रिभागेवाकु जार्क्यंशेभिक्षुः७६ विबलौलग्नेशयमावपि७७

ટીકા—એક રાશીના ચાર આદીક ગ્રહ હોય તો પ્રવરજ્યા યોગ જાણવો ॥ ૭૦ ॥ અનુક્રમે કરી રવી પ્રમુખ ગ્રહોથી દી- ક્ષાઓ—ફલાહારી—ગોરજી—ભગવાં વીગરે પેરનારોજ—સંન્યા- શી—ઊદરપોશણ ત્યાગી—જંગમ વીગરે—નગનરેનારો ॥૭૧॥ જેટલા બળ પામેલા હોય તેટલા પોત પોતાની દીક્ષા કરે ॥૭૨॥ અસ્ત ના હોય તો માત્ર તેમાં ભગતી રખાવે ॥ ૭૩ ॥ પ્રવજ્યા કરગ્રહ પરાજીત હોય તો તેથી ભ્રષ્ટ કરે ॥૭૪॥ ફક્ત શનીએ જોએલો જન્મનો સ્વામી હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૫॥ ફકત શનીએ જોએલો ચંદરમા શનીના ત્રીભાગમાં હોય અગર મંગળ શનીના અંશમાં હોય તો સંન્યાસી જાણવો ॥ ૭૬ ॥ બળ વીનાનો લગનનો સ્વામી અને શની હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૭૭ ॥

सगुलीकेतमेंदुयोगेसंन्यासभ्रष्टः॥७८॥श
निमात्रेक्षितेकेतावंशेसंन्यासाभासः॥७९॥
सुखेर्केरिपाविज्येतपोहीनसंन्यासी॥८०॥
इतिश्रीगणेशजीद्दैवज्ञात्मज करुणाशंकर
विरचितेज्योतिर्विद्भूषणेमिश्राध्यायःषष्टः६
स्त्रीणामंगेंद्वोशरीरं तदस्तरंध्रयोसौभाग्य
वैधव्ये ॥१॥ स्त्रीणामसंभववत्फलंपतिषु
॥२॥युग्मोजभेंगेंद्वोःस्त्रीस्त्रीपुंस्वभावा॥३॥

ટીકા—ગુલીકે યુકત ચંદર અને રાહુનો યોગ હોય તો સંન્યાસથી ભ્રષ્ટ જાણવો ॥ ૭૮ ॥ અંશમાં કેતુ ફકત શનીએજ જોયેલો હોય તો સંન્યાશી જેવા ડોળવાળો જાણવો ॥ ૭૯ ॥ ચોથે રવી અને છઠે ગુરૂ હોય તો તપોહીન સંન્યાશી જાણવો ॥ ૮૦ ॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વીરચીતે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જરભાષાયાં મીશ્રાધ્યાયઃ ષષ્ટઃ ॥ ૬ ॥ સ્ત્રીયોનું શરીરનું સુખ લગન અને ચંદરમાથી જોવું સૌભાગ્ય સાતમાથી જોવું વૈધવ્ય આઠમાથી જોવું ॥ ૧ ॥ સ્ત્રીયોને વીશે ઘટે નહી તેવું ફળ હોય તે તેના સ્વામી વીશે જાણવું ॥૨॥ એકી રાશીમાં લગન અને ચંદરમા હોય તો સ્ત્રી પુરૂશના જેવા સ્વભાવવાળી જાણવી અને બેકી રાશીમાં હોય તો સ્ત્રી જેવા સ્વભાવની જાણવી ॥ ૩ ॥

शुभाशुभेक्षितावंगेंदूसुशीलयुक्ताविगुणरूपा ॥ ४ ॥ चंद्रतन्वोर्योर्बलीतत्त्रिंशांशेफलं ॥ ५ ॥ क्रुरेक्षितावारशनिभगौचंद्रशुक्रावंगेमात्रासहान्यसक्ता ॥ ६ ॥ वक्रन्नांशेस्तेयमेक्षितेसगदभगा ॥ ७ ॥ शुभन्नांशेस्तेशुभेक्षितेसद्भगा ॥ ८ ॥ अर्कभांशेस्तेमंदरतिःपतिः ॥ ९ ॥ चंद्रभांशेद्युनेकामिपतिः ॥ १० ॥

ટીકા--લગન અને ચંદરમા સુભગ્રહે જોએલ હોય તો સારા સ્વભાવવાળી અને પાપગ્રહે જોએલ હોય તો ગુણ અને રૂપવીનાની જાણવી ॥ ૪ ॥ લગન અને ચંદરમાં જે બળ વધારે પામેલ હોય તેના ત્રીશાંશમાં ફળ જાણવું ॥૫॥ પાપગ્રહે જોએલ ચંદર શુકર મંગળ અને શનીના રાશીના લગનમાં હોય તો પોતાની મા સાથે પરપુરસમાં આસક્ત જાણવી ॥ ૬ ॥ શનીએ જોએલ સાતમું ભુવન મંગળના રાશી અંશમાં હોય તો રોગ યુક્ત ભગવાળી જાણવી ॥ ૭ ॥ શુભગ્રહે જોયેલ સાતમું શુભગ્રહના રાશી અંશમાં હોય તો સારા ભગવાળી જાણવી ॥૮॥ સાતમું રવીના રાશી અંશમાં હોયતો તેનો સ્વામી મંદ કામવાળો જાણવો ॥૯॥ સાતમું ચંદરના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી કામી જાણવો ॥ ૧૦ ॥

कुजभांशेस्तेक्रोधीपतिः॥११॥ज्ञभांशेस्ते
विद्वान्पतिः।१२। जीवभांशेस्तेजीतेंद्रीयः
पतिः।१३। भृगुभांशेद्युनेभाग्यसौंदर्ययुतो
पतिः॥१४॥यमभांशेद्यूनेवृद्धोमूर्खश्चपतिः
॥१५॥ चंद्राच्छावंगेसुखयुतामात्सर्यवती
॥ १६ ॥चंद्रज्ञावंगेगुणसुखयुता ॥ १७॥
लग्नेशुक्रज्ञौपतिप्रियाकलाज्ञा ॥ १८ ॥
अंगेशुभाबहुगुणसुखाढ्या ॥ १९ ॥

ટીકા—સાતમું મંગળના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી ક્રોધવાળો જાણવો ॥ ૧૧ ॥ સાતમું બુધના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી વીદ્વાન જાણવો ॥૧૨॥ સાતમું ગુરૂના રાશી અંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી જીતેંદ્રી જાણવો ॥ ૧૩ ॥ સાતમું શુકરના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી ભાગ્ય અને રૂપવાળો જાણવો ॥ ૧૪ ॥ સાતમું શનીના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી ઘરડો અને મુરખ જાણવો ॥ ૧૫ ॥ ચંદર અને શુકર લગનમાં હોય તો સુખવાળી અને ઇરશાભાવવાળી જાણવી ૧૬ ચંદરમા અને બુધ લગનમાં હોય તો સારા ગુણ અને સુખવાળી જાણવી ॥ ૧૭ ॥ બુધ અને શુકર લગનમાં હોય તો પોતાના સ્વામીને વાહલી અને કળાકુશલ જાણવી ॥૧૮॥ લગનમાં સુભ ગ્રહો હોય તો ઘણા ગુણ અને સુખવાળી જાણવી ॥ ૧૯ ॥

चंद्रेवृषसिंहकन्यालिगेल्पपुत्रा॥२०॥कुज
ज्ञेज्यशुक्राःबलिनोब्रह्मज्ञा॥२१॥क्रूरभेस्ते
क्रूरेक्षितेऽनपत्या॥२२॥ द्यूनेद्यादिशुभेषुप
तिप्रीयाराज्ञी ॥२३॥ द्युनेतमेकुलदोषदा
२४लग्नेंद्वोःक्रूरमात्रयुतेसप्तमेवारंध्रेविधवा
।२५। क्रूरांतरस्थौलग्नेंदूशुभादृष्टौकुलद्वय
नाशिनी॥२६॥ सूर्यारावस्तेकर्केपरासक्ता
॥२७॥कुजेस्तेक्रूरेक्षितेबालविधवा ॥२८॥

ટીકા—વરખ સીંહ કન્યા કે વૃશ્ચીકમાં ચંદરમા હોય તો થોડા છોકરાવાળી જાણવી ॥ ૨૦ ॥ મંગળ બુધ ગુરૂ અને શુકર બળ પામેલા હોય તો બ્રહ્મનીસ્ટા જાણવી ॥ ૨૧ ॥ પાપગ્રહે જોએલ સાતમામાં પાપરાશી હોય તો છોકરાં વીનાની જાણવી ॥ ૨૨ ॥ સાતમે જે આદીક શુભગ્રહો હોય તો રાજાની માનેતી રાણી જાણવી ॥ ૨૩ ॥ સાતમે રાહુ હોય તો કુળને કલંક દેનારી જાણવી ॥ ૨૪ ॥ લગન અને ચંદરમાથી સાતમે અને આઠમે પાપગ્રહ હોય તો વીધવા જાણવી ॥ ૨૫ ॥ સુભ ગ્રહે ન જોયેલ લગન અને ચંદર પાપગ્રહ વચે હોય તો બંને કુળનો નાશ કરનારી જાણવી ॥ ૨૬ ॥ સાતમે કરકના રવી મંગળ હોય તો પરપુરૂષ સાથે આસકત જાણવી ॥ ૨૭ ॥ સાતમે મંગળ પાપગ્રહે જોયેલ હોય તો બાળરંડા જાણવી ॥ ૨૮ ॥

रंध्रपेस्तेस्तपेरंध्रेक्रुरेक्षितेबालविधवा २९
रिपुरंध्रपावरिव्ययगावशुभेक्षितावपि ३०
रंध्रेशुक्रेवागुरौनष्टगर्भावामृतापत्या।३१।
रंध्रेवक्रेकुलटा।३२।रंध्रेयमेरोगीपतिः।३२।
रंध्रेर्केसंतापयुता ॥ ३४॥ तमेष्टमेकुलधर्म
नाशिनी ॥ ३५ ॥ शन्यश्लेषाद्वितियाया
मुद्भवाविषाख्या ॥ ३६ ॥ शततारकार्के
द्वादश्यामुद्भवापि ॥ ३७ ॥

ટીકા—પાપગ્રહે જોયેલ સાતમાનો સ્વામી આઠમે અને આઠમાનો સ્વામી સાતમે હોય તો બાળરંડા જાણવી ॥ ૨૯ ॥ પાપગ્રહે જોએલ છઠા આઠમાના સ્વામી છઠે બારમે હોય તો બાળરંડા જાણવી ॥ ૩૦ ॥ આઠમે ગુરૂ કે શુકર હોય તો ગર્ભપાત થનારી અગર મૃતમજા જાણવી ॥ ૩૧ ॥ આઠમે મંગળ હોય તો છીનાળ જાણવી ॥ ૩૨ ॥ આઠમે શની હોય તો રોગીષ્ટ સ્વામીવાળી જાણવી ॥ ૩૩ ॥ આઠમે રવી હોય તો સંતાપવાળી જાણવી ॥ ૩૪ ॥ આઠમે રાહુ હોય તો કુળના ધરમનો નાશ કરનારી જાણવી ॥ ૩૫ ॥ બીજતીથી અશલેશા નક્ષત્ર અને શનીવારના યોગમાં ઉતપન થઇ હોય તો તે વીશકન્યા જાણવી ॥ ૩૬ ॥ દ્વાદસીતીથી રવીવાર શતભીશા નક્ષત્ર એઓના યોગમાં જનમેલી વીશકન્યા જાણવી ॥ ૩૭ ॥

विशाखारसप्तम्यामुद्भवापि ॥३८॥ क्रूरेंगे ऽशुभयुतेषष्टेक्रुरावपि ॥३९॥ लग्नेयमेसुते सूर्येधर्मेकुजेपि॥४०॥विषाख्यामृतापत्या धनहिनासशोकादुर्नगास्यात्॥४१॥ द्युने द्युनेशेवाशुभेनविषाख्या ॥४२॥ रंध्रेज्ञेका कवंध्या॥४३॥रंध्रेसूर्ययमौवंध्या॥४४॥ क जभेकुजस्यत्रिंशांशे बालदुष्टाज्ञस्यप्रपंच युतागुरोःसाध्वीभृगोःकुव्रताशनेर्दासी४५

ટીકા—સાતમતીથી મંગળવાર વીશાખા નક્ષત્રના યોગમાં જનમેલી વીશકન્યા જાણવી ॥ ૩૮ ॥ લગનમાં પાપગ્રહ યુક્ત પાપરાશી અને છઠે પાપગ્રહો હોય તોપણ વીશકન્યા જાણવી ॥ ૩૯ ॥ લગનમાં શની પાંચમે રવી અને નવમે મંગળ હોય તોપણ વીશકન્યા જાણવી ॥ ૪૦ ॥ વીશકન્યા નઠારા ભાગ્યવાળી શોકવાળી ધન વિનાની જાણવી અને તેને છોકરાં પણ જીવે નહી ॥ ૪૧ ॥ સાતમે સાતમાનો સ્વામી અગર શુભગ્રહ હોય તો વીશકન્યા જાણવી નહી ॥૪૨॥ આઠમે બુધ હોય તો કાક વંધ્યા જાણવી ॥ ૪૩ ॥ આઠમે રવી અને શની હોય તો વાંઝણી જાણવી ॥૪૪॥ મંગળના રાશિમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો બાળપણામાંથી બગડેલી જાણવી બુધનો હોય તો પ્રપંચી જાણવી ગુરૂનો હોય તો સતી જાણવી શુકરનો હોય તો કુળના રીવાજવાળી જાણવી શનીનો હોય તો લોંડી જાણવી ૪૫

शुक्रेभेभृगोस्त्रिंशांशेगुणस्यातान्ज्ञस्यकला ज्ञाजीवस्यगुणमयीशनेर्पुनर्भूः भौमस्यदुष्टा॥४६॥ज्ञभेज्ञस्यत्रिंशांशे गुणयुताभौमस्यकपटयुतागुरोःसतीभृगोःकामुकीशनेः क्लैब्यवर्ता॥४७॥ कर्कटकुजस्यत्रिंशांशेवेश्या ज्ञस्यशिल्पज्ञागुरोगुणयुतान्भृगोः कुलटा शनेःपतिघ्नी॥४८॥ सिंहेभौमस्यत्रिंशांशे नराचाराज्ञस्यनरचेष्टिताजीवस्यराज्ञीभृगोपुत्रगामिनीशनेकुलभ्रष्टा ॥ ४९ ॥

ટીકા—શુકરના રાશીમાં શુકરનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણવાળી જાણવી બુધનો હોય તો કલા કુશળતાવાળી જાણવી ગુરૂનો હોય તો ગુણવાળી જાણવી શનીનો હોય તો નાતરાની જાણવી મંગળનો હોય તો નઠારી જાણવી ॥ ૪૬ ॥ બુધના રાશીમાં બુધનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણવાળી મંગળનો હોય તો કપટવાળી ગુરૂનો હોય તો સતી શુકરનો હોય તો કામવાળી શનીનો હોય તો હીજડા સ્ત્રી જાણવી ॥ ૪૭ ॥ કરક રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો વેસ્યા જાણવી બુધનો હોય તો શીલ્પકલા જાણનારી ગુરૂનો હોય તો ગુણવાળી શુકરનો હોય તો છીનાળ શનીનો હોય તો સ્વામીને મારી નાખનારી જાણવી ॥ ૪૮ ॥ સીંહ રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો પુરૂશ જેવા આચરણવાળી બુધનો હોય તો પુરૂષ જેવી ચેષ્ટાવાળી ગુરૂનો હોય તો રાણી શુકરનો હોય તો છોકરા સાથે ગમન કરનારી શનીનો હોય તો કુળથી ભ્રષ્ટ કરેલી જાણવી ॥ ૪૯ ॥

गुरुभेकुजस्यत्रिंशांशेगुणाढ्याज्ञस्यधिम
तिर्जीवस्यगुणतत्वज्ञाभृगोसतीयमस्यजा
रिणी ॥ ५० ॥ यमभेकुजस्यत्रिंशांशेदा
सीज्ञस्यदुष्टागुरोसाध्वीभृगोर्वंध्यायमस्य
जारिणी॥५१॥द्युनेशानिज्ञौषंढःपतिः॥५२॥
चरेलग्नेप्रवासीपतिः॥५३॥द्युनेर्केनत्रात्य
ज्यते॥५४॥शुभेक्षितेविबलेक्रुरेद्युनेपि॥५५
शनावस्तेक्रुरैर्दष्टेविवाहरहिता ॥ ५६ ॥

ટીકા—ગુરૂના રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણ-વાળી, બુધનો હોય તો બુધીવાળી, ગુરૂનો હોય તો ગુણોના તત્વને જાણનારી, શુકરનો હોય તો સતી, શનીનો હોયતો છીનાળ જાણવી ॥ ૫૦ ॥ શનીના રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો લોંડી, બુધનો હોય તો નઠારી, ગુરૂનો હોયતો સતી, શુકરનો હોય તો વાંઝણી, શનીનો હોય તો છીનાળ જાણવી ॥ ૫૧ ॥ સાતમે શની અને બુધ હોય તો હીજડા ધણીની સ્ત્રી જાણવી ॥ ૫૨ ॥ ચરલગન હોય તો પ્રવાશ કરનારાની સ્ત્રી જાણવી ॥ ૫૩ ॥ સાતમે સૂર્ય હોય તો તેનો સ્વામી ત્યાગ કરશે એમ જાણવું ॥ ૫૪ ॥ શુભગ્રહે જોએલ બળ વીનાનો પાપગ્રહ સાતમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૫ ॥ પાપગ્રહોયે જોએલો શની સા-તમે હોય તો વીવાહ નહીં થાય એમ જાણવું ॥ ૫૬ ॥

द्युनेमिश्राःपुनर्भूः ॥५७॥ इतिश्रीगणेश
जीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितेज्योति
र्विद्भूषणेस्त्रीजातकाध्यायःसप्तमः ॥ ७ ॥
शुभाशुभदोग्रहोःस्वदशांतर्दशायांफलंद
दाति ॥१॥ तुंगाभिमुखग्रहस्यारोहिणीसा
शुभफलदा२स्वोच्चसुहृद्भगस्पारिनिचांश
गत्वेपूर्वदलेशुभापरार्द्धेमिश्रा॥३॥स्वोच्चमू
लत्रिकोणगस्यदशाश्रेष्टा ॥४॥ सुहृद्भवर्गो
त्तमगस्यापि ॥५॥निचारिभांशगस्यारोहि
ण्यप्पल्यशुभदा ॥ ६ ॥

ટીકા-સાતમે શુભ અને પાપગ્રહોની મીશ્રતા હોયતો નાતરાની જાણવી ॥ ૫૭ ॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્‌ભુષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં સ્ત્રી જાતકા ધ્યાયઃ સપ્તમઃ ॥ ૭ ॥ શુભ ઇયા અશુભગ્રહ પોતાની દશા અગર અંતર દશામાં ફળ આપે ॥ ૧ ॥ ઊચ ઉપર જતા ગ્રહની દશા આ રોહીણી કે'વાય તે શુભફળ આપનારી જાણવી ॥૨॥ ઊચ મીત્ર કે પોતાના રાશીનો ગ્રહ નીચના અંશમાં હોય તો દશાનો પેહેલો અરધ ભાગ સારો અને પાછળનો મીશ્ર જાણવો ॥ ૩ ॥ પોતાના રાશીના ગ્રહની તથા પોતાના મૂલત્રીકોણના ગ્રહની દશા સારી જાણવી ॥ ૪ ॥ મીત્રના રાશીના અગર વરગોતમી ગ્રહની પણ તેવીજ જાણવી ॥ ૫ ॥ નીચ કે શત્રુના રાશી અંશવાળા ગ્રહની આરોહીણી હોય તોપણ થોડા સુખને આપનારી જાણવી ॥ ૬ ॥

निचाभिमुखग्रहस्यावरोहिण्यशुभदा॥७॥
अवरोहिण्यपिस्वभोच्चमित्रांशगस्यमिश्रा
॥८॥ परमोच्चगस्पसंपूर्णार्थारोग्यवर्द्धिनी
॥९॥चातिबलगस्य॥१०॥निचगस्यार्थहा
निकष्टदा॥११॥विबलस्यापि॥१२॥उच्चगा
ल्पबलस्पार्थदा॥१३॥ शत्रुनीचास्तमांश
गस्याशुभा॥१४॥अवरोहिणीनेष्टाकष्टदा
॥१५॥ आरोहिणीमिश्रापिशुभदा॥१६॥

ટીકા-નીચ ઉપર જતા ગ્રહની દશા અવરોહીણી જાણવી તે બરાબર ફળને આપે એમ જાણવું ॥૭॥ ઊચમીત્ર કે પોતાના અંશવાળા ગ્રહની અવરોહીણી પણ મીશ્ર જાણવી ॥ ૮ ॥ પરમ ઊચના ગ્રહની સંપુરણ ધન સુખ આપનારી જાણવી ॥ ૯ ॥ વધારે બળ પામેલાની પણ તેવીજ જાણવી ॥ ૧૦ ॥ નીચના ગ્રહની દશા ધનની હાની કરનારી તથા કસ્ટ દેનારી જાણવી ॥ ૧૧ ॥ બળ વિનાના ગ્રહની પણ તેવીજ જાણવી ॥ ૧૨ ॥ અલ્પ બળવાળા ઊંચના ગ્રહની દશા ધન આપનારી જાણવી ॥ ૧૩ ॥ શત્રુ નીચ કે અસ્તના રાશી અંશના ગ્રહની દશા અશુભ ફળ દેનારી જાણવી ॥ ૧૪ ॥ અવરોહીણી દશા નઠારી અને કસ્ટ દેનારી જાણવી ॥ ૧૫ ॥ આ રોહીણી મી-શ્ર અને શુભ ફળ દેનારી જાણવી ॥ ૧૬ ॥

चरभेंगेंगदशाद्दष्काणक्रमात्शुभामिश्रानेष्टा ॥१७॥ स्थिरेंगेत्रिभागक्रमादधमोत्तममिश्रा॥१८॥द्विस्वभावेंगेद्दष्काणक्रमान्नेष्टमिश्रशुभाः॥१९॥त्रिकेतरगस्पदशाभीष्टदा॥२०॥ तमयुतखगस्यदशारिष्टदा॥२१ क्रुरांतरगक्रुरदशायामारितोर्थहानिर्महाभयश्च ॥२२॥क्रुरांतरगशुभदशायामादौसुखंपश्चाद्भयश्च ॥२३॥शत्रुयुतक्रुरस्यक्रुरदशांतरेमहाविपत्॥२४॥शुभांतरगक्रुरदशायामादौकष्टंपश्चात्सुखं॥ २५ ॥

ટીકા-ચરરાશીનું લગન હોયતો લગનની દશા ત્રીભાગના અનુક્રમે કરી શુભ મીશ્ર અને નેશ્ટ જાણવી ॥ ૧૭ ॥ સ્થીર લગન હોય તો ત્રીભાગની રીત પ્રમાણે અધમ, ઊતમ અને મીશ્ર જાણવી ॥ ૧૮ ॥ દ્વીસ્વભાવ લગન હોય તો ત્રીભાગની રીતથી નેશ્ટ મીશ્ર અને શુભ જાણવી ॥ ૧૯ ॥ ત્રીકવીના બીજે રહેલ ગ્રહની દશા શુભ જાણવી ॥ ૨૦ ॥ રાહુ યુકત ગ્રહની દશા અરીશ્ટ કરનારી જાણવી ॥ ૨૧ ॥ પાપગ્રહમાં પાપગ્રહની દશામાં શત્રુથી ધનની હાની અને મોટો ભય જાણવો ॥ ૨૨ ॥ પાપગ્રહમાં શુભગ્રહની દશામાં પેહેલું સુખ અને પછીથી ભય જાણવો ॥ ૨૩ ॥ શત્રુયુકત પાપગ્રહની દશામાં પાપગ્રહની દશા હોય તો મહા વીપત્તી જાણવી ॥ ૨૪ ॥ શુભમાં પાપની દશા હોયતો પેહેલું કષ્ટ અને પછે સુખ જાણવું ॥ ૨૫ ॥

शुभांतरगशुभदशायांसुखं॥२६॥त्रिकेतर स्थेसबलेचंद्रेदशाश्रेष्टा॥२७॥इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितेज्योतिर्विद्भूषणेदशाफलकथनाध्यायोऽष्टमः८। जन्मशकेष्टशकांतरमिषुद्व्यंगघ्नवेदाप्तंजानिवारघट्यादियुतंवाराद्यब्दप्रवेशः॥१संप्राप्ताब्दांकेर्कतष्टेजन्मांगाच्छेषांकसमभावेंथिहा॥२॥पार्श्वद्वयत्रिवेदेषुसप्तमेषुपादवृध्याग्रहः पश्यति ॥ ३ ॥

ટીકા-શુભગ્રહમાં શુભગ્રહની દશા હોયતો સુખ જાણવું॥૨૬॥ ત્રીકવીના બીજે રહેલ બળ પામેલા ચંદરમાની દશા સારી જાણવી ॥ ૨૭ ॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વિરચિત્તે જોતિર્વિદ્ભુષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં દશાફલ કથના ધ્યાયોઽષ્ટમઃ ॥ ૮ ॥ જનમ શક અને ઇછીત શકનું અંતર કરતાં શેષ રહે તેને પાંચ બે અને ૭ વડે ગુણી ચારે ભાગ લઈ તેમાં જનમકાળનાં વાર ઘડી પળ ભેળવવાથી વારાદીક વરસ પ્રવેશ જાણવો ॥ ૧ ॥ પ્રવરતમાન વરસનો અંક બારે ભાગતાં બાકી રહે તેટલામે ભાવે જનમના લગનથી મુંથા જાણવી॥૨॥ ગ્રહ રહ્યો હોય તહાંથી બે બાજુએ ત્રીજે, ચોથે, પાંચમે અને સાતમે અકેક વધતા પાયે જુવે એમ એક પાયેથી અનુક્રમ જાણવો ॥ ૩ ॥

सूर्यारेज्पानराश्चात्रान्येयुवतिग्रहाः ॥४॥ वर्षाधिपत्याधिकारिणः पंच ॥ ५ ॥ जन्मांगपोवर्षांगपोमुंथेशोदिवसेर्कज्ञपोरात्राव ब्जज्ञपोत्रैराशिकेशश्च ॥ ६ ॥ पंचाधिकारिणामंगाधिकेक्ष्यमाणोवर्षेश्वरः॥७॥ दृक्तुल्यतायांपंचवर्ग्यादिजबलाप्तबलोवर्षेश्वरः ॥ ८ ॥ दृग्वियसाम्येमुंथेशोवर्षेश्वरः॥ ९ ॥

ટીકા-આ વીશયમાં રવી,મંગળ અને ગુરૂ પુરષ જાણવા અને બાકીના સ્ત્રી ગ્રહો જાણવા ॥ ૪ ॥ વરસના અધીપતી પણામાં પાંચ અધીકારીઓ જાણવા ॥ ૫ ॥ જનમનો સ્વામી બીજો, વરસનો સ્વામી ત્રીજો, મુંથાનો સ્વામી ચોથો, દિવસે વરસ બેસતું હોય તો રવીના રાશીનો સ્વામી અને રાતરે વરસ બેસતું હોય તો ચંદરના રાશીનો સ્વામી પાંચમો ત્રૈરાશી કે સ્વર ॥ ૬ ॥ પાંચે અધીકારીઓમાંનો જે ગ્રહ લગનને વધારે જોતો હોય તે વરસપતી જાણવો ॥ ૭ ॥ એઓમાંથી બે ગ્રહની લગન ઉપર સરખી દ્રષ્ટી હોય તો પંચ વર્ગી વીગેરેમાં અધીક લેખ પામ્યા હોય તે એ બેમાંથી વરસપતી જાણવો ॥ ૮ ॥ લગનને જોણી અને બળે એ બંને સરખા હોય તો મુંથાપતી વરસપતી જાણવો ॥ ૯ ॥

तद्बलमुत्तममध्यमाल्पभेदैस्त्रिधानुमेयं १० तेषुफलभेदत्वात् ॥ ११ ॥ तिथ्यर्काष्टसप्तांकनगांकमार्तंडाः सूर्यादिराह्वंतानांदीप्तांशाः ॥१२॥ पुंग्रहाःदिनखेटास्त्रिखेटारात्रिग्रहाः॥ १३॥ स्वस्वामिनावातन्मित्रेणवाबलाढ्यशुभेनेक्षितयुतेंथिहाशुभा ॥ १४ ॥ स्वपारिणावाल्पबलेनपापेनेक्षितयुतेंथिहानिंद्या॥१५॥मिश्रैयुतेक्षितेंथिहाबलवत्तरग्रहफलदा॥१६॥मुंथहायाःशुभाशुभफलंतदीशपाकेज्ञेयं ॥ १७ ॥

ટીકા-જે બળ ઊત્તમ મધ્યમ અને અલ્પ એમ ત્રૈણ પ્રકારે જાણવું ॥ १० ॥ તેઓમાં ફળનો ફારફેર છે માટે ॥११॥ પનર, બાર, આઠ, સાત, નવ, સાત, નવ, અને બાર એઓ રવી વીગેરે રાહુ સમેત ગ્રહોના દીપતાંશા જાણવા ॥ १२ ॥ પુરૂષગ્રહોને દીવસગ્રહ જાણવા અને સ્ત્રી ગ્રહોને રાત્રીગ્રહ જાણવા ॥ १३ ॥ પોતાનો સ્વામી કે સ્વામીનો મીત્ર કે બળ પામેલ ગ્રહે યુક્ત જોયેલ મુંથા સારી જાણવી ॥ १४ ॥ પોતાના સ્વામીનો શત્રુ તથા અલ્પ બળ વાળા પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલ મુંથા હોય તો નઠારી જાણવી ॥ १५ ॥ મીશ્ર ગ્રહોયે યુક્ત કે જોએલી મુંથા હોય તો અધીક બળવાળા ગ્રહ સમાન ફળ આપનારી જાણવી ॥१६॥ મુંથાનું શુભ અને અશુભ ફળ તેના સ્વામીની દશામાં જાણવું ॥ १७ ॥

सूर्यभेसूर्येक्षितयुतेंथिहाशुभफलदा ।१८।
चंद्रभेचंद्रेक्षितयुतेंथिहायशधर्मवृद्धिदा १९
चंद्रभेपापमात्रेक्षितातिदुःखदा॥२०॥कुज
भेभौमेक्षितयुतेंथिहाशस्त्रादिघातंचरुधिर
प्रकोपंचोष्मरुजंतनोति॥२१॥बुधभेबुधेक्षि
तयुतेंथिहास्त्रीधर्मयशसौख्यदा॥२२॥गुरु
भेजीवेक्षितयुतेंथिहापुत्रकलत्रादिसौख्य
दा ॥२३॥कविभेकवीक्षितयुतेंथिहास्त्रीला
भयशसौख्यदा ॥ २४ ॥

ટીકા-રવીના રાશીમાં રવીએ જોએલ કે યુકત મુંથા સારૂ ફળ આપનારી જાણવી ॥ ૧૮ ॥ ચંદરના રાશીમાં ચંદરે જોએલ કે યુકત મુંથા હોય તો યશ અને ધરમની વરધી કરનારી જા-ણવી ॥ ૧૯ ॥ ચંદરના રાશીમાં ફકત પાપગ્રહોએજ જોએલી મુંથા હોય તો અતીશે દુખ દેનારી જાણવી ॥ ૨૦ ॥ મંગળના રાશીમાં મંગળે જોયેલ કે યુકત મુંથા હોય તો શસ્ત્રાદિક ઘાત તથા લોહીવીકાર તથા ગરમાઇનો રોગ કરે ॥ ૨૧ ॥ બુધના રાશીમાં બુધે યુકત કે જોએલ મુંથા હોયતો સ્ત્રી ધરમયશનું સુખ કરે ॥૨૨॥ ગુરૂના રાશીમાં ગુરૂએ યુકત કે જોએલ મુંથા હોય તો સ્ત્રી પુત્રનું સુખ આપે ॥ ૨૩ ॥ શુકરના રાશીમાં શુકરે યુકત કે જોએલ મુંથા હોય તો સ્ત્રી લાભ યશ અને સુખની આપના-રી જાણવી ॥ ૨૪ ॥

शनिभेशनियुतेक्षितेंथिहाऽनिलगदार्थना
शाग्निभयमानभंगप्रदा॥२५॥तत्रापिबला
ढ्यजीवेक्षणतःशुभं॥२६॥ वर्षपेदीप्तेऽनुप
मादिप्तिः॥२७॥ स्वस्थेऽब्देपेस्थिरमनत्वम
र्थकिर्तिसौख्यंच॥२८॥मुदितेब्दपेयथेप्सित
फलावाप्तिः॥२९॥प्रसुप्तेवर्षेशेविपत्॥३०॥
पीडितेब्दपेशत्रुष्कृतापीडा॥३१॥मौढ्यंग
तेब्दपेऽर्थनाशः ॥ ३२॥

ટીકા-શનીના રાશીમાં શનીએ યુકત કે જોયેલ મુંથા હોયતો વાયુનો રોગ ધનનો નાશ અગ્નીનો ભય, માનનો ભંગ કરનારી જાણવી ।। ૨૫ ।। તેમાં પણ બળ પામેલો ગુરૂ જોતો હોય તો શુભ જાણવું ।। ૨૬ ।। વરસનો સ્વામી દીપતા અવસ્થાનો હોય તો સારી દીપતી જાણવી ।। ૨૭ ।। સ્વસ્થા અવસ્થાનો હોય તો સ્થીર મન ધન કીરતીનું સુખ જાણવું ।। ૨૮ ।। વરસનો સ્વામી મુદીત અવસ્થામાં હોય તો ઇછીત ફળની પ્રાપતી જાણવી ।। ૨૯ ।। વરસનો સ્વામી સુપતા અવસ્થાનો હોય તો વીપત કરનારો જાણવો ।। ૩૦ ।। વરસનો સ્વામી પીડીત અવસ્થાનો હોય તો શત્રુએ કરેલી પીડા જાણવી ।। ૩૧ ।। વરસનો સ્વામી અસ્તનો હોય તો ધનનો નાશ જાણવો ।। ૩૨ ।।

उत्तमबलेऽर्केऽब्दपे भूधनकीर्तिलाभसुखादिक मारिनाशश्च॥३३॥ मध्यवीर्येऽर्केऽब्दपे नृपस्वजनपुत्रादितोऽल्पसुखं रोगविवादभयं च ३४ अल्पबलेऽर्केऽब्दपे नृपरोगाद्युग्रभयमर्थनाशश्च।३५।उत्तमवीर्ये चंद्रेऽब्दपे पुत्रकलत्रराज्यसौख्यं श्वेतादिवस्तुतो धनाप्तिश्च ॥३६॥मध्यबलेऽब्जेऽब्दपे नृपाविरोधस्वजनवैरावित्तनाशादिकमहाभयं च ॥ ३७ ॥

ટીકા—ઊતમ બળવાળો રવી વરસનો સ્વામી હોયતો પરથવી ધન કીરતી લાભ સુખ અને શત્રુનો નાશ જાણવો ॥ ૩૩॥ મધ્યમ બળવાળો રવી વરસનો સ્વામી હોય તો રાજા પોતાનાં માણસો અને પુત્રાદીકનું થોડું સુખ અને રોગવિવાદનો ભય જાણવો ॥ ૩૪॥ અલ્પ બળ પામેલો રવી વરસનો સ્વામી હોય તો રાજા રોગ વીગેરેનો મોટો ભય અને ધનનો નાશ જાણવો ॥ ૩૫ ॥ ઊતમ બળ પામેલો ચંદરમા વરસનો સ્વામી હોય તો સ્ત્રી પુત્ર રાજ એઓથી સુખ અને ધોળી વસ્તુથી ધનનો લાભ જાણવો ॥ ૩૬ ॥ મધ્યમ બળવાળો ચંદરમા વરસનો સ્વામી હોય તો રાજાથી વીરોધ પોતાના માણસોથી વૈર ધનનો નાશ અને મોટો ભય જાણવો ॥ ૩૭ ॥

अल्पबलेचंद्रेब्दपेवातकफादिपीडारिभया
दिकमब्जपाकेमृत्युभयंच ॥३८॥ उत्तमवि
र्यैकुजेब्दपेनृपतिधनाप्तिविजयादिकंस्त्रीमा
र्गादितोधनोपलब्धिश्च ॥३९॥ मध्यबले
कुजेब्दपेस्वजननृपतिवैरधनक्षयादिकंलो
हाग्निगदभयंच।४०।अल्पबलेकुजेब्दपेसुत
मित्रकलहपीत्तोग्रोद्भवादिकंचौरास्त्राग्न्या
दिभयंच४१ उत्तमबलेज्ञेब्दपेपठनादिलाभ
स्त्रीसुतमित्रादिसौख्यंव्यापारतोलाभश्च४२

ટીકા—અલ્પ બળ પામેલો ચંદરમાં વરસનો સ્વામી હોયતો વાયુ કફ વીગેરેની પીડા શત્રુથી ભય અને તેની દશામાં મૃત્યુનો ભય જાણવો ॥ ૩૮ ॥ ઉતમ બળવાળો મંગળ વરસનો સ્વામી હોય તો રાજાથી ધનની પ્રાપતી વીજય અને સ્ત્રી વીગેરેથી ધનનો લાભ જાણવો ॥ ૩૯ ॥ મધ્યમ બળવાળો મંગળ વરસનો સ્વામી હોય તો પોતાનાં માણસો રાજા એઓથી વૈર ધનનો નાશ અને રોગ અગની તથા લોઢાથી ભય જાણવો ॥ ૪૦ ॥ અલ્પ બળવાળો મંગળ વરસનો સ્વામી હોય તો પુત્ર મીત્ર અને સ્ત્રી સાથે કલેશ પીતનો પ્રકોપ ચોર અગની શસ્રનો ભય જાણવો ॥ ૪૧ ॥ ઊતમ બળ પામેલો બુધ વરસનો સ્વામી હોય તો ભણવા વીગેરેથી લાભ સ્ત્રી પુત્ર મીત્રનું સુખ વેપારથી લાભ જાણવો ॥ ૪૨ ॥

मध्यबलेज्ञेब्दपेनिजवाक्यदोषार्थहान्यादि
कंपुत्रकलत्रमित्रकलहादिकंच ॥ ४३ ॥
अल्पबलेज्ञेब्दपेनृपभयानृतसाक्षिताक्लेशार्थ
नाशादिकंचौरभयनेत्रपिडादिकंच ॥४४॥
उतमबलेर्जावेब्दपेस्त्रीविलासपुत्रमित्रसौ
ख्यादिकंधनागमनारिपुविनाशसकलजन
वल्लभत्वंच ॥ ४५ ॥ मध्यबलेजीवेब्दपेनृ
पशत्रुलोकाविरोधकृशत्वादिकंचौरादिभयं
च ॥ ४६ ॥

ટીકા—મધ્યમ બળ પામેલો બુધ વરસનો સ્વામી હોય તો પોતાના વેણના દોશથી ધનની હાની વીગેરે પુત્ર મીત્ર સ્ત્રીથી કલેશ જાણવો ॥ ૪૩ ॥ અલ્પ બળ પામેલો બુધ વરસનો સ્વામી હોય તો રાજ ભય જુઠી સાક્ષી કલેશ ધનનો નાશ ચોરથી ભય આંખે પીડા વીગેરે જાણવું ॥ ૪૪ ॥ ઊતમ બળ પામેલો ગુરૂ વરસનો સ્વામી હોય તો સ્ત્રીથકી વીલાસ પુત્ર મીત્ર વીગેરેથી સુખ ધનનું આવવું શત્રુનો નાશ તમાંમ લોકોનું પ્રીતીપણું જાણવું ॥ ૪૫ ॥ મધ્યમ બળ પામેલો ગુરૂ વરસનો સ્વામી હોય તો રાજા શત્રુ અને લોકોથી વીરોધ તથા દુબળું થવું અને ચોર વીગેરેનો ભય જાણવો ॥ ૪૬ ॥

अल्पबलेजीवेब्दपेनृपतितोधननाशोबंधु विरोधवातोग्रपीडादिकंतनुक्षयश्च ॥४७॥ उत्तमबलेकवावब्दपेसुतामित्रकलत्रादिसुखंप्रतापारोग्यादिकंच ॥ ४८॥मध्यबलेकवावब्दपेस्वजनविरोधश्लेष्मार्तिकार्यार्थहान्यादिकंमोहोद्भवश्च॥४९॥अल्पबलेकवावब्दपेसकलजनकलहार्थहानिशोकभयादिकंमतिसंक्षयश्च ॥ ५० ॥ उत्तमबलेशनावब्दपेवनपर्वतादितोलाभोवाणिज्यादितोलाभश्च ॥ ५१ ॥

ટીકા--અલ્પ બળવાળો ગુરૂવરસનો સ્વામી હોયતો રાજાથી ધનનો નાશ, ભાઈઓથી વીરોધ, વાયુની પીડા તથા શરીરનો નાશ જાણવો ॥૪૭॥ ઊતમ બળવાળો શુકર વરસનો સ્વામી હોયતો પુત્ર, મીત્ર, સ્ત્રીથી, સુખ તથા પ્રતાપ અને તનદુરસ્તી વીગેરે જાણવું ॥ ૪૮ ॥ મધમ બળ પામેલો શુકર વરસનો સ્વામી હોય તો પોતાનાં માણસોથી વીરોધ સલેખમ, ઊત્રરસ વીગેરેની પીડા, ધનની હાની વીગેરે તથા મોહ થવાપણું જાણવું ॥ ૪૯ ॥ અલ્પ બળ પામેલો શુકર વરસનો સ્વામી હોય તો સરવ લોકથી કલેશધનની હાની શોક ભય વીગેરે તથા બુધીનો

નાશ જાણવો ।૫૦। ઊતમ બળ પામેલો શની વરસનો સ્વામી હોયતો વનપરવત વીગેરેથી લાભ તથા વેપારથી લાભજાણવો૫૧

मध्यबलेशनावब्दपेस्वजनराजविरोधवातोद्भवजठरपृष्टार्तिनेत्ररुगादिकंधनहानिश्च ॥ ५२ ॥ अल्पबलेशनावब्दपेक्रियाविफलतानिलरुगर्थहान्यादिकंदंष्ट्रिजयं मृत्युश्च ॥ ५३ ॥ जीवकवीहतरुचौनीचगेब्जेगदप्राप्तिः ॥ ५४ ॥ रंध्रपोंगेंगपोरंध्रेस्तौक्रुरयुतदृष्टौशस्त्रमृत्युकरौ ॥ ५५ ॥

ટીકા--મધમ બળ પામેલો શની વરસનોસ્વામી હોય તો પોતાનાં માણસો તથા રાજાથી વીરોધ તથા વાયુથી થએલ પેટ તથા બરડે પીડા તથા આંખે પીડાધનની હાની વીગેરે જાણવું ।।૫૨।। અલ્પ બળ પામેલો શની વરસનો સ્વામી હોય તો કરવા માંડેલ કામનું ફોગટપણું, વાયુનો રોગ, ધનની હાની વીગેરે તથા ડાઢવડે ઘાતકી જંતુઓનો ભય તથા મૃત્યુનો ભય જાણવો ।। ૫૩ ।। ગુરૂ અને શુક્ર અસ્ત ના હોય અને નીચનો ચંદરમા હોય તો રોગની પ્રાપતી જાણવી ।। ૫૪ ।। લગનનો સ્વામી આઠમે હોય અને આઠમાનો સ્વામી લગનમાં એઓ બંને પાપગ્રહે યુકત કે જોએલા હોય તો શસ્રથી મૃત્યુ કરનારા જાણવા ।। ૫૫ ।।

जन्मांगेथिहेशावर्ककरलुप्तौयमेक्षितयुतौ रिष्टकरौ ॥ ५६ ॥ जन्मांगादष्टमाब्दांगमिंथिहापेक्षितयुतंरिष्टकरं ॥ ५७ ॥ शुभ्राद्दष्टाब्जोंगारिद्युनरंध्रांत्यगोरिष्टकरः ॥ ५८ ॥ तेष्वेवाब्जोकुजेक्षितयुतोशस्त्राग्निकष्टकरः ॥ ५९ ॥ तेष्वेवाब्जोशानियुतेक्षितोऽनिलप्रकोपकरः ॥ ६० ॥ कुजेक्षितयुताब्दांगपोरंध्रेमृतिदः ॥ ६१ ॥

ટીકા —જનમલગનનો અને મુંથાનો સ્વામી સૂર્યકીરણમાં અસ્ત હોય અને શનીએ યુકત કે જોયેલહોય તો રીશ્ટના કરનારા જાણવા ॥૫૬॥ જનમલગનથી આઠમું વરસ લગન હોય અને મુંથાના સ્વામી એ યુકત કે જોએલ હોયતો રીષ્ટ કરનારૂં જાણવું॥૫૭॥ શુભગ્રહોયે ન જોએલ ચંદરમાં લગનમાં છઠે, સાતમે, અ ઠમે, કે બારમે હોય તો રીષ્ટ કરનારો જાણવો ॥૫૮॥ એઓ સ્થાનોમાં ચંદરમાં મંગળે યુકત કે જોએલ હોય તો શસ્ત્ર ઘયા અગનીથી કષ્ટ કરનારો જાણવો ॥ ૫૯ ॥ એઓ સ્થાનમાં ચંદરમા શનીએ યુકત કે જોએલ હોય તો વાયુનો પ્રકોપ કરનારો જાણવો ॥ ૬૦ ॥ મંગળે યુકત કે જોયેલ વરસના લગનનો સ્વામી આઠમે હોય તો મૃત્યુ કરે॥ ૬૧ ॥

लग्नेंथिहेशावर्कमंडलगावाकिंयुतेक्षितौमृ
तिकरौ ॥६२॥ अर्थारिरंध्रांत्यगाक्रुरारिष्ट
प्रदाः ॥६३॥ शनियुतेक्षितेंथिहाऽनिलप्र
कोपदा ॥६४॥ षडष्टांत्यगापापयुतेंथिहा
शस्त्राग्निकष्टदा॥६५॥जन्मांगादस्तायुव्य
यबंधुगेंथिहारिष्टदा॥६६॥ तेषुक्रुरेक्षितयु
तोक्तारिष्टदा॥६७॥तेषुसौम्येक्षितयुतोक्ता
ल्पारिष्टदा ॥६८॥

ટીકા—લગન અને મુંથાનો સ્વામી શનીએ યુક્ત કે જો-
એલા સૂર્યમંડળમાં હોય તો મૃત્યુ કરનારા જાણવા ॥ ૬૨ ॥
બીજે, છઠે, આઠમે અને બારમે પાપગ્રહો હોય તો તે અરિષ્ટ
કરનારા જાણવા ॥ ૬૩ ॥ શનીએ યુક્ત કે જોયેલ મુંથા
વાયુનો પ્રકોપ કરે ॥ ૬૪ ॥ પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલ મુંથા
છઠે, આઠમે કે બારમે હોય તો શસ્ત્ર અગનીથી કષ્ટ દેનારી
જાણવી ॥ ૬૫ ॥ જનમ લગનથી ત્રીજે, સાતમે, આઠમે
કે બારમે મુંથા હોય તો રીષ્ટ કરે ॥ ૬૬ ॥ તેમાં પાપગ્રહે
યુક્ત કે જોએલ હોય તો કહ્યા મુજબ રીષ્ટ કરે ॥ ૬૭ ॥
તેમાં શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય તો કહ્યાથી થોડું રી-
ષ્ટ કરે ॥ ૬૮ ॥

लग्नेंद्वोःषष्ठाष्टमांत्यगाःलग्नेंथिहायुपाःरिष्ट प्रदाः ॥६९॥ सांगपाःसौम्याकेंद्रात्रिकोण गारिष्टहंतारः ॥७०॥ बलाढ्येज्योकेंद्र स्थोरिष्टविनाशकरः ॥७१॥ लग्नपोशुभे क्षितयुतोकेंद्रगोरिष्टनाशकः ॥७२॥ मुंथ हेशोशुभेक्षितयुतोत्रिकोणकेंद्रगोरिष्टघ्नः ॥७३॥ केंद्रात्रिकोणगाःशुभाःत्र्यरिलाभ गाःक्रुराः लक्ष्मिप्राप्तिकराः ॥७४॥ स्वतुं गोपगौशनिशुक्रौकेंद्रस्थौधनप्रदौ॥७५॥

ટીકા—લગને અને ચંદરમાથી છઠે, આઠમે કે બારમે લગન મુંથા અને આઠમાના સ્વામીઓ હોય તો રીષ્ટ કરે ॥ ૬૯ ॥ લગનના સ્વામીએ યુકત શુભગ્રહો કેંદર કે ત્રીકોણમાં હોય તો રીષ્ટને હણે ॥ ૭૦ ॥ બળ પામેલો ગુરૂ કેંદરમાં હોય તો રીષ્ટનો નાશ કરે ॥ ૭૧ ॥ શુભગ્રહે યુકત કે જોએલ લગનનો સ્વામી કેંદરમાં હોય તો રીષ્ટને હણે ॥ ૭૨ ॥ મુંથાનો સ્વામી શુભગ્રહે યુકત કે જોએલ ત્રીકોણ કે કેંદરમાં હોય તો રીષ્ટનો નાશ કરે ॥ ૭૩ ॥ શુભગ્રહો કેંદર કે ત્રીકોણમાં હોય અને પાપગ્રહો ત્રીજે, છઠે કે અગીયારમે હોય તો ધનની પ્રાપતી કરે ॥૭૪॥ ઊંચના શની અને શુકર કેંદરમાં હોય તો ધનની પ્રાપતી કરે॥ ૭૫ ॥

शुभेक्षितयुतोंबुपोतुर्यैधनाप्तिकरः॥ ७६ ॥ लग्नेज्योशुभेक्षितयुतोद्रव्यप्राप्तिकरः ॥ ७७ ॥ शुभेक्षितयुतोर्थपोलग्नगोधनप्रदः॥७८॥धर्मेशोंगेसौम्ययुतदृष्टोद्रव्यदः ॥७९॥ लग्नेज्योंगपेनास्तस्थेनेक्षितोक्षितिपेभ्योधनाप्तिकरः ॥८०॥ जीवयुताथेंशोर्थेर्थवृद्धिकरः ॥ ८१ ॥ लग्नपोवनिजयुतेक्षितोरंध्रेपवनापित्तकफकृच्चधनक्षयकरः ॥ ८२ ॥

ટીકા—શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો ચોથાનો સ્વામી ચોથે હોય તો ધનની પ્રાપતી કરે ॥ ૭૬ ॥ લગનમાં ગુરૂ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો ધનની પ્રાપતી કરે ॥ ૭૭ ॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો બીજાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો ધનની પ્રાપતી કરે ॥૭૮॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ નવમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો ધન આપે ॥ ૭૯ ॥ સાતમે રહેલ લગનના સ્વામીએ જોયેલો ગુરૂ લગનમાં હોય તો રાજાઓથી ધન પ્રાપતી કરે ॥ ૮૦ ॥ બીજાનો સ્વામી બીજે ગુરૂ યુક્ત હોય તો ધનની વૃધી કરે ॥ ૮૧ ॥ લગનનો સ્વામી મંગળે યુક્ત કે જોયેલો આઠમે હોય તો વાત પીત અને કફ કરે તથા ધનનો નાશ કરે ॥ ૮૨ ॥

ग्रहाःस्वदीप्तांशमध्येष्वत्यंतंशुभदाः ८३॥ तदतिक्रमेन्युनफलप्रदाः ॥ ८४ ॥ मृतिपेनान्वितोगेशोयद्भावस्थोतद्भावहानिप्रदः ॥ ८५ ॥ जनुवर्षयोसबलाग्रहापुर्णफलप्रदाः ॥ ८६ ॥ येग्रहाजन्मनिबलाढ्याः वर्षेहीनबलास्तेब्दपूर्वभागेशुभाश्चापरभागेनेष्टाः ॥ ८७ ॥ जनुषिहीनबलाग्रहावर्षेबलाढ्यास्तेब्दपूर्वभागेऽशुभाश्चापरभागेशुभाः ॥ ८८ ॥

ટીકા—પોતાના દીપતાં અંશોમાં રહેલા ગ્રહો અત્યંત શારૂ ફળ આપનારા જાણવા ॥ ૮૩ ॥ દીપતાં શોથી વધતા હોય તો ઓછું આપનારા જાણવા ॥ ૮૪ ॥ લગનનો સ્વામી આઠમાના સ્વામી સાથે જે ભાવમાં રહ્યો હોય તે ભાવનો નાશ જાણવો ॥ ૮૫ ॥ જનમ અને વરશ એ બંનેમાં બળવાળા ગ્રહો હોય તે પરીપુરણ ફળ આપનારા જાણવા ॥ ૮૬ ॥ જે ગ્રહો જનમમાં બળ પામેલો હોય અને વરશમાં હીન બળવાળા હોય તો વરશના પેહેલા ભાગમાં સારૂં ફળ આપે અને વરશના પાછળના ભાગમાં નઠારૂં ફળ આપે એમ જાણવું ॥૮૭॥ જે ગ્રહો જનમમાં હીન બળવાળા હોય અને વરશમાં સારા બળવાળા હોય તો તે ગ્રહો વરશના પેહેલા ભાગમાં અશુભ ફળ આપે અને છેલા ભાગમાં સારૂં ફળ આપે એમ જાણવું ॥ ૮૮ ॥

उभयत्रविर्यहीनास्तेत्यंतमनिष्टाः ॥ ८९॥
स्वस्वामिशुभेक्षितयुतंसहमंबलयुतं।९०।
तद्विपर्ययेबलहीनंसहमं ॥ ९१ ॥ बलाब
लविचारेणयेषांसंभवस्तान्येवफलदानि
।९२।सहमाधिपवशात्सहमबलाबलं।९३।
सहमस्थानादिवशादपिबलाबलं ॥ ९४॥
द्वयोर्बलाबलानुमानेनासिद्धंबलं ॥ ९५ ॥
सहमफलेषुफलाप्तियोग्यतयाफलं॥९६॥

ટીકા—જનમ તથા વરશ બંનેના હીન બળવાળા હોય તો ઘણા ખરાબ જાણવા ॥ ૮૯ ॥ પોતાના સ્વામીએ અગર શુભગ્રહે યુકત કે જોએલું સહમ બળવાળું જાણવું ॥ ૯૦ ॥ એથી ઉલટું હોય તો બળહીન જાણવું ॥ ૯૧ ॥ બલાબળના વીચાર વડે જેઓનો ફળ આપવાનો સંભવ હોય તેઓજ ફળ આપે ॥ ૯૨ ॥ સહમના સ્વામીથી પણ સહમનું બલાબળ જાણવું ॥ ૯૩ ॥ સહમના સ્થાનાદીકથી પણ બલાબળ જાણવું ॥ ૯૪ ॥ બંને બલાબળ જોવાની રીતથી અનુમાન કરી સીધ બલાબળ જાણવું ॥ ૯૫ ॥ સહમ વીગરેના ફળ કેવામાં ફળ માપતીની યોગ્યતા હોય તો ફળ કેવું ॥ ૯૬ ॥

द्विवार्षिकबालस्यात्मजसंभवेपिनवाच्यं ॥ ९७ ॥ तद्वदेषोयोगोषंढानामपिनवाच्यः ॥ ९८ ॥तद्वद्वंध्यादिनामपिनोवाच्यः ॥९९॥ एवमखिलेषुविमृश्यवाच्यं॥१००॥ सहमादिनामेकाब्दैनेवफलोपलब्धित्वात् ।१।सहमतादिशांतरभागास्वोदयघ्नाखखाग्निनक्ताल्बधंफलाप्तिसिमाख्यदिनानि।२। रोमकोक्तानयारित्याफलाप्तिसिमाख्यदिनानिवाच्यानि ॥ ३ ॥

ટીકા—બે વરશના બાળકને પુત્ર સહમનો સંભવ હોય તો પણ કેવો નહી ॥ ૯૭ ॥ તેમજ એ યોગ હીજડાને હોય તો પણ ન કેવો ॥ ૯૮ ॥ તેમજ વાંઝણી વીગરેને ન કેવો ॥ ૯૯ ॥ એ પ્રમાણે તમાંમ બાબતમાં વીચાર કરી કેવું ॥ ૧૦૦ ॥ સહમાદી કોનું ફળ એક વરશમાંજ મળે છે માટે ॥ ૧ ॥ સહમ અને તેનો સ્વામી એઓના અંતરના અંશો પોતાના ઉદયમા નેં ગુણી ત્રૈણસેંયેં ભાગ લેતાં લબ્ધ આવે તે ફળ મળવાના અવધીના દીવસો જાણવા ॥ ૨ ॥ રોમકાચાર્યની કહેલી આ રીતીયે ફળ પ્રાપતીના અવધી દીવસો કેવા ॥ ૩ ॥

पूर्णबलोर्कःस्वदशायांगजाश्वलाभबलकां
त्यादिकंतनुयात्॥४॥स्वदशायांव्यापारपु
रग्रामादितोद्रव्यलाभसुखदोमध्यबलोर्कः
॥ ५ ॥ स्वदशायांरोगशोकभयादिप्रदोऽ
ल्पबलोर्कः ॥६॥स्वदशायांतेजोभ्रंशघात
नैस्वबंधुविरोधादिप्रदोविबलोर्कः ॥ ७ ॥
पूर्णबलश्चंद्रोनृपलाभधनाप्तिशत्रुक्षयादि
प्रदःस्वदशायां॥ ८ ॥ मध्यबलश्चंद्रोव्या
पारार्थलाभधर्मोदयादिप्रदःस्वदशायां॥९॥

ટીકા—પુરણ બળ પામેલો રવી પોતાની દશામાં હાથી ઘોડા કાંતી બળ વીગરેનું સુખ આપે ॥ ૪ ॥ મધ્યમ બળ પામેલો રવી પોતાની દશામાં વેપાર ગામ વીગરેથી સુખ દેનારો જાણવો ॥ ૫ ॥ અલ્પ બળ પામેલો રવી પોતાની દશામાં રોગ શોક ભય વીગરે આપે ॥ ૬ ॥ બળ વીનાનો રવી પોતાની દશામાં ભાઇઓથી વીરોધ તેજની હાની-ઘાત નીરધનપણું કરે ॥ ૭ ॥ પુરણ બળ પામેલો ચંદરમા પોતાની દશામાં રાજાથી લાભ, ધનની પ્રાપતી, શત્રુનો નાશ કરે ॥ ૮ ॥ મધ્ય બળ પામેલો ચંદરમા પોતાની દશામાં વેપારથી ધનનો લાભ અને ધરમનો ઉદય કરે ॥ ૯ ॥

स्त्रीमित्रपुत्रदारादिवैरस्वार्थनाशादिकरोल्प
बलश्चंद्रस्वदशायां ॥ १० ॥ स्वदशायां
भिक्षाटनवातपित्तकफार्तिस्वजनवैरादिप्र
दोविबलश्चंद्रः॥११॥पूर्णवीर्यौकुजःस्वदशा
यांरणजयनृपतिसमागमधनाप्तिकरः१२
मध्यबलोवनिजोरिपुत्रयरुधिरामयादिप्र
दस्वदशायां ॥ १३ ॥ स्वदशायांपुत्रमि
त्रदारादिविरोधादिप्रदोल्पवीर्योवनिनंद
नः॥ १४ ॥ विवीर्योंगारकःस्वदशायांब
लार्थस्वजननाशप्रदोमृत्युप्रदश्च ॥ १५ ॥

ટીકા—અલ્પ બળ પામેલો ચંદરમા પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર અને મીત્રથી વૈર તથા ધનનો નાશ કરે ॥ ૧૦ ॥ બળ વીનાનો ચંદરમા પોતાની દશામાં પોતાના માણસોથી વૈર,વાત, પીત, કફનો રોગ તથા માગી ખાવા વીગરે કરે॥૧૧॥ પુરણ બળ પામેલો મંગળ પોતાની દશામાં લડાઇમાં ફતે રાજાનો સમાગમ અને ધનની પ્રાપતી કરે ॥૧૨॥ મધ્યમ બળ પામેલો મંગળ પોતાની દશામાં શત્રુથી ભય રૂધીર વીકાર વીગરે કરે ।૧૩। અલ્પ બળ પામેલો મંગળ પોતાની દશામાં પુત્ર સ્ત્રી અને મીત્રથી વીરોધ વીગરે કરે ॥૧૪॥ બળ વીનાનો મંગળ પોતાની દશામાં બળધન અને પોતાના માણસોનોનાશ તથા પોતાનું મૃત્યુકરે૧૫

पूर्णबलोज्ञःस्वदशायांस्वहस्तार्जितार्थस्व
जनभृत्यराज्यसौख्यप्रदः१६मध्यबलोज्ञ
स्वदशायांबुद्धिवृधिविद्याविलासादिप्रदः
१७अल्पबलोज्ञस्वदशायांस्वजनभृत्यवि
रोधकीर्तिक्षयादिप्रदः।१८॥विवियोज्ञस्व
दशायांवित्तमातिक्षयादिप्रदः१९सबलसुरे
ज्यस्वदशायांमानकीर्तिराज्यसुखादिप्रदः
।२०।मध्यबलोजीवस्वदशायांव्यापारार्था
गमपुत्रमित्रकलत्रादिसुखप्रदः ॥ २१ ॥

ટીકા—પુરણ બળ પામેલો બુધ પોતાની દશામાં પોતાના હાથે ઉતપન કરલ ધન પોતાનાં માણસો તથા ચાકર તથા રાજ્ય એઓનું સુખ આપે ॥ ૧૬ ॥ મધ્યમ બળ પામેલો બુધ પોતાની દશામાં બુધીની વ્રધી વીદીયાનો વીલાસ કરે ॥ ૧૭ ॥ અલ્પ બળ પામેલો બુધ પોતાની દશામાં પોતાનાં માણસો તથા ચાકરોથી વીરોધ કીરતીનો નાશ વીગરે કરે ॥ ૧૮ ॥ બળ વીનાનો બુધ પોતાની દશામાં ધનનો ઘણો નાશ કરે ॥ ૧૯ ॥ પુરણ બળવાળો ગુરૂ પોતાની દશામાં માન કીરતી અને રાજ સુખ વીગરે આપે ॥ ૨૦ ॥ મધ્યમ બળ પામેલો ગુરૂ પોતાની દશામાં વેપારથી ધનનું આવવું પુત્ર સ્ત્રી અને મીત્રનું સુખ કરે ॥ ૨૧ ॥

अल्पबलोजीवोमित्रपुत्रकलत्रविरोधादि
प्रदस्वदशायां ॥ २२ ॥ विवियोंजीव
स्वदशायांदुखागमधमार्थनाशादिप्रदः
॥ २३ ॥ पूर्णबलोभृगुस्वदशायांराज्य
कलत्रार्थसुखादिप्रदः ॥ २४ ॥ मध्यब
लोभृगुःस्वदशायांस्त्रिपक्षार्थागमांबरमिष्टा
न्नादिप्रदः ॥२५॥ अल्पबलोभृगुसहोत्था
त्मजकामिनीक्लेशादिप्रदस्वदशायां॥२६॥
विवियोंभृगुस्वदशायांसंभ्रमणज्ञानयशा
र्थनाशकरः ॥ २७ ॥

ટીકા—અલ્પ બળ પામેલો ગુરૂ પોતાની દશામાં સ્રી પુત્ર અને મીત્રાદીકથી વીરોધ કરે ॥ ૨૨ ॥ બળ વીનાનો ગુરૂ પોતાની દશામાં દુખ તથા ધરમ અને ધનનો નાશ કરે ॥૨૩॥ પુરણ બળવાળો શુકર પોતાની દશામાં રાજ સ્રી તથા ધનનું સુખ કરે ॥ ૨૪ ॥ મધ્યમ બળવાળો શુકર પોતાની દશામાં સ્રીના પક્ષથી ધનનું આવવું તથા વસ્ર ભોજન વીગરેનું શુખ કરે ॥ ૨૫ ॥ અલ્પ બળ પામેલો શુકર પોતાની દશામાં સ્રી પુત્ર તથા ભઇ વીગરેથી કલેશ કરે ॥ ૨૬ ॥ બળ વીનાનો શુકર પોતાની દશામાં રખડવું તથા જ્ઞાનયશ અને ધનનો નાશ કરે ॥ ૨૭ ॥

पूर्णबलोर्कजस्वदशायांनीचाधिपत्यपरांग नाप्तिसुखादिप्रदः ॥ २८ ॥मध्यबलोर्कज स्वदशायांस्वजनविरोधार्थनाशादिप्रदः ॥२९॥ अल्पबलोर्कजस्वदशायांमित्रकल त्रपुत्रादिक्केशप्रदः॥३०॥ विवियोर्कजस्वद शायांसुतदारामित्रदुःखदोमृत्युप्रदश्च ३१ लग्नदशाफलंतदीशवशाद्वाच्यं॥३२॥मासे श्वरोमासांगपोनकल्पनीयः॥३३॥पंचाधि कारिणांजन्मपस्थानेऽब्दपोऽब्दपस्थानेमा सांगपंसंस्थाप्याब्दपवत्मासपोकार्यः॥३४॥

ટીકા—પુરણ બળ પામેલો શની પોતાની દશામાં નીચ અધીકાર તથા પરસ્ત્રીની પ્રાપતી વીગેરે સુખ કરે ॥ ૨૮ ॥ મધ્યમ બળ પામેલો શની પોતાની દશામાં પોતાના માણસોથી વીરોધ તથા ધનનો નાશ કરે ॥ ૨૯ ॥ અલ્પ બળ પામેલો શની પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર તથા મીત્રથી કલેશ કરે ॥૩૦॥ બળ વીનાનો શની પોતાની દશામાં સ્ત્રી, પુત્ર, મીત્રાદીકથી દુખ તથા મૃત્યુ કરે ॥ ૩૧ ॥ લગનની દશાનું ફળ તેના સ્વામીથી જાણવું ॥૩૨॥ માસના લગનનો સ્વામી માસેશ્વર કલ્પના કરવો નહી ॥૩૩॥ પંચાધીકારીઓમાં જનમપતીનાસ્થાને વરશપતી અને વરશપતીના સ્થાને માસના લગનનો સ્વામી દાખલ કરી વરશના સ્વામીની માફક માસેશ્વર પણ કરવો ॥ ૩૪ ॥

मासपनवांशपादितोफलाविशेषः॥३५॥शे
षंवर्षवत्फलंविमृश्यवाच्यं ॥३६॥ इतिश्री
गणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचिते
ज्योतिर्विद्भूषणेवर्षफलकथनाध्यायोनवमः
॥९॥ शुभेसिंधुरास्यमादौसंस्मरेत्॥ १ ॥
दिनक्षयवृद्धिसंक्रमगणयामार्द्धवैधृतिपातकु
लिकंशुभेसंत्यजेत् ॥ २ ॥गंडांतमेकार्गल
मसितानंगचतुर्दिनंपित्रोक्षयदिनंखलहोरां
सूर्याब्जक्रांतिसाम्यंनिशादिनार्द्धेच॥ ३ ॥

ટીકા—માસ પતીના નવાંશપતી વીગરેથી ફળની વીસેશતા જાણવી ॥ ૩૫ ॥ બાકી રહ્યુ તે વરશના ફળની માફક વીચાર કરી કહેવું ॥ ૩૬ ॥ ઇતીશ્રીગણેશજીદૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વીરચીતેજ્યોતીર્વિદ્‌ભુશણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાશાયાં વર્શફળ કથનાધ્યાયો નવમઃ ॥ ૯ ॥ શુભ કામમાં પેહેલું ગજાનનનું સ્મરણ કરવું ॥ ૧ ॥ તીથીનો ક્ષય અને વૃધ્ધી તથા તમાંમ સંક્રમણો તથા યામાર્ધયોગ વૈધૃત વ્યતીપાત અને કુલીક એઓ શુભ કામમાં તજવાં ॥ ૨ ॥ ગંડાંત એ કાર્ગલ તથા અંધારી તેરશથી ચાર દાડા માબાપનો સંવછરીનો દાડો પાપગ્રહની હોરા રવી ચંદરનો ક્રાંતીસામ્ય મધ્યાન તથા મધ્યરાત્રી એઓ પણ શુભકામમાં તજવાં ॥ ૩ ॥

परिघादिदलंमात्रार्त्तवंजन्ममासादिकंग्रह णर्क्षंविठ्याशूवगंडातिषुयुतिषुत्र्यंकेष्त्वंकर सर्तुपूर्वघटिकाश्च ॥ ४ ॥ ग्रहजनिमरणो द्भवंसुतकंदुश्चिन्हान्यग्रजज्येष्टंपापयुगितै ष्यन्नानिविद्धर्क्षंजन्मपकवीज्यास्तंठ्याध्य शुन्नचंद्रादिकंशुन्नेसंत्यजेत् ॥ ५ ॥ सू र्यर्क्षात्पंचाशन्नयोश्चाग्न्यस्त्रसाध्यंसिद्धिदं शुभंन ॥ ६ ॥

ટીકા—પરીધનો પેહેલો અરધભાગ માતુનું રતુ જનમના માસ તીથીવાર નક્ષત્રાદીક ગ્રહણનું નક્ષત્ર અને યોગોમાં વિશ કુંભની પેહેલી ત્રણ ઘડી વ્યાઘાતની પેહેલી નવ ઘડી શુલની પેહેલી પાંચ ઘડી વજ્રની પેહેલી નવ ઘડી ગંજની પેહેલિ ૭ ઘડી અતીગંજની પેહેલી ૭ ઘડી એઓપણ શુભકામમાં તજવાં ॥૪॥ ગ્રહણ જનમ અને મરણનું સુતક નઠારાં ચીન્હ પેહેલા સંતાનનો જેષ્ટમાસ પાપગ્રહે ભોગવેલ તથા યુકત તથા ભોગવવાનું નક્ષત્ર તથા વેધવાળુ નક્ષત્ર તથા જનમપતી ગુરૂ અને શુકરનો અસ્ત વ્યાધી અને અશુભ ચંદરમા વીગરે શુભ કામમાં તજવાં ॥ ૫ ॥ સૂર્યના પનરીઆ નક્ષત્રથી પાંચમા અને દશમા નક્ષત્રમાં અગની અને શસ્ત્ર વડે સાધ્ય કામ સીધી આપનારૂં જાણવું અને બીજું શુભ કામ કરવું નહી ॥ ૬ ॥

सप्तमाष्टमयोश्च॥७॥चतुर्दशपंचदशयोश्च ॥८॥अष्टादशैकोनविंशयोश्च ॥९॥ एकविंशादिषुभेषुच ॥१०॥ अश्विन्यादिनांस्वेशतोसंज्ञा॥११॥अश्विन्याःदस्त्राविशः॥१२॥ भरणीशोयमः ॥ १३ ॥ कृत्तिकेशोदहनः ॥१४॥ रोहिणीशोब्रह्मा ॥१५॥ मृगस्येशश्चंद्रः॥१६॥आर्द्रेशोमहादेवः॥१७॥ पुनर्वसुपोऽदितिः ॥१८॥ पुष्येशोगुरुः॥ १९ ॥ अश्लेषेशःसर्पः ॥ २० ॥

ટીકા—સાતમા અને આડમામાં પણ એમજ જાણવું ॥૭॥ ચઉદમા અને પનરમામાં પણ એમજ જાણવું ॥ ૮ ॥ અઢારમા અને ઓગણીશમામાં પણ એમજ જાણવું ॥ ૯ ॥ એકવીશમા નક્ષત્રથી પાંચ નક્ષત્રમાં પણ એમજ જાણવું ॥૧૦॥ અસ્વિની વીગરે નક્ષત્રોની તેઓના સ્વામીથી સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૧૧ ॥ અસ્વનીનો સ્વામી દસ્ર એટલે અસ્વની કુમાર જાણવો ॥ ૧૨ ॥ ભરણીનો સ્વામી યમ જાણવો ॥ ૧૩ ॥ કરતીકાનો સ્વામી અગની જાણવો ॥ ૧૪ ॥ રોહીણીનો સ્વામી બ્રહ્મા જાણવા ॥ ૧૫ ॥ મૃગશરનો સ્વામી ચંદરમા જાણવો ॥૧૬॥ આડદરાનો સ્વામી મહાદેવ જાણવા ॥૧૭॥ પુનરવસુનો સ્વામી અદીતી જાણવો ॥૧૮॥ ગુરૂ પુશનો સ્વામી જાણવો ॥ ૧૯ ॥ અશલેશાનો સર્પ સ્વામી જાણવો ॥૨૦॥

मघेशःपितरः॥२१॥पूर्वाफाल्गुनीशोभगः ॥२२॥उत्तराफाल्गुनीशोऽर्यमा ॥२३॥ हस्तेशोर्कः॥२४॥चीत्रेशस्त्वष्टा ॥२५॥ स्वातिशोवायुः॥२६॥ विशाखेंद्राग्निदेवताद्वयं ॥२७॥अनुराधेशोमित्रः ॥२८॥ ज्येष्टेशोवज्री॥२९॥मूलेशोराक्षस ॥३०॥ पूर्वाषाढायाश्चजलं॥ ३१ ॥ उत्तराषाढायाश्चविश्वे ॥३२॥अभिजितश्चविधिः॥३३॥श्रवणस्य विष्नुश्च॥ ३४॥धनिष्टायाश्चवसवः॥३५॥

ટીકા—મઘાનો પીતૃ સ્વ મી જાણવો ॥ ૨૧ ॥ પુરવા ફાલ ગુનીનો ભગ સ્વામી જાણવો ॥૨૨॥ ઉતરાફાલગુનીનો અર્યમા સ્વામી જાણવો ॥ ૨૩ ॥ હસ્તનો રવી સ્વામી જાણવો ॥૨૪॥ ચીત્રાનો વીશ્વકરમા સ્વામી જાણવો ॥૨૫॥ સ્વાંતીનો વાયુ સ્વામી જાણવો ॥ ૨૬ ॥ વીશાખાના ઇંદર અને અગની બે સ્વામી જાણવા ॥ ૨૭ ॥ અનુરાધાનો મીત્ર સ્વામી જાણવો ॥ ૨૮ ॥ જેસ્ટાનો ઇંદર સ્વામી જાણવો ॥ ૨૯ ॥ મુળનો રાક્ષસ સ્વામી જાણવો ॥ ૩૦ ॥ પુરવાશાઢાનો જળ સ્વામી જાણવો ॥ ૩૧ ॥ ઉતરાશાઢાનો વીસ્વે સ્વામી જાણવો ॥ ૩૨ ॥ અભીજીતનો વીધી સ્વામી જાણવો ॥ ૩૩ ॥ શ્રવણના વીશનુ સ્વામી જાણવા ॥૩૪॥ ધનેષ્ટાના વસુસ્વામી જાણવા ॥ ૩૫ ॥

शततारकायाश्चवरुणः ॥३६॥पूर्वाभाद्रप
दायाश्चाजैकचरणः ॥३७॥ उतराभाद्रप
दायाश्चाहिर्बुध्न्यः ॥३८॥ रेवत्याश्चपूषा
॥ ३९ ॥ रोहिणीयुतोत्तरात्रयंस्थिरंध्रुवंच
॥ ४० ॥ पूर्वात्रयमघायुताभरणीक्रुरोग्रा
च ॥ ४१ ॥ श्रवणत्रयपुनर्वसुयुतास्वाती
चलाचराच ॥ ४२ ॥ अश्विन्यभिजिद्युत
हस्तभंलघुक्षिप्रंच ॥ ४३ ॥ चित्रानुराधा
रेवतीयुतेंदुजंमृदुमैत्रंच ॥ ४४ ॥

ટીકા—શતભીશાનો વરૂણ સ્વામી જાણવો ॥ ૩૬ ॥ પુરવા ભાદ્રપદનો અજૈક ચરણ સ્વામી જાણવો ॥૩૭॥ ઉતરા ભાદ્રપદનો અહીર બુધ્ન સ્વામી જાણવા ॥ ૩૮ ॥ રેવતીનો પુશા સ્વામી જાણવો ॥ ૩૯ ॥ રોહણી અને ત્રૈણ ઉતરા એઓની સ્થીર અને ધ્રૃવ એવી સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૪૦ ॥ ત્રણ પુરવા મઘા અને ભરણી એઓની ક્રુર અને ઉગ્રસંગના જાણવી ॥ ૪૧ ॥ શ્રવણથી ત્રણ પુનર્વસુ અને સ્વાંતી એઓની ચલ અને ચર એવી સજ્ઞા જાણવી ॥૪૨॥ અસ્વની અભીજીત અને હસ્ત એઓની લઘુ અને ક્ષીપ્ર એવી સંજ્ઞા જાણવી ॥૪૩॥ ચીત્રા અનુરાધા રેવતી અને મૃગશર એઓની મૃદુ અને મૈત્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૪૪ ॥

कृत्तिकाविशाखाभेसाधारणेमिश्रेच॥४५॥
ज्येष्टाश्लेषाद्रायुतमूलंदारुणंतिक्ष्णंच॥४६।
स्थिरादिभेषुसंज्ञातुल्यंकार्यमाचरणीयं
॥४७॥सूर्यस्थिरसंज्ञः॥४८॥चंद्रश्वंचलसं
ज्ञः।४९॥भौमःउग्रसंज्ञः॥५०॥बुधोमिश्र
संज्ञः ॥ ५१ ॥ गुरुक्षिप्रसंज्ञः ॥ ५२ ॥
शुक्रोमृदुसंज्ञः ॥ ५३ ॥ शनिर्दारुणसंज्ञः
॥ ५४ ॥ नक्षत्रसमाननाथेषुदिनरात्रिमुहु
र्तेषुनक्षत्रोक्तंकर्मकार्यं॥ ५५ ॥ दिनादि
तिथिलवेशःशिवस्तत्राद्रोक्तंकर्मकार्यं।५६।

ટીકા—કરતકા અને વીશાખાની સાધારણ અને મીશ્રસંજ્ઞા જાણવી ॥૪૫॥ જેષ્ટા, અશલેશા, આરદરા અને મુળ એઓની દારૂણ અને તીક્ષણ સંજ્ઞા જાણવી ॥૪૬॥ સ્થીરાદીકનક્ષત્રોમાં સંજ્ઞા બારાબરીઆં કામો કરવાં ॥ ૪૭ ॥ રવીનીસ્થીર સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૪૮॥ ચંદરમાની ચર સંજ્ઞા જાણવી ॥૪૯॥ મંગળની ઉગ્રસંજ્ઞા જાણવી ॥૫૦। બુધની મીશ્ર સંજ્ઞા જાણવી।૫૧ ગુરૂની ક્ષીપ્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૫૨॥ શુકરની મૃદુ સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૫૩ ॥ શનીની દારૂણ સંજ્ઞા જાણવી ॥૫૪॥ નક્ષત્ર સમાન સ્વામીવાળા દીન રાત્રીના મુહુરતોમાં તે તે નક્ષત્રોમાં કહેલું કામ કરવું ॥૫૫॥ દીનમાનના પેહેલા પનરભાગના અધીપતી મહાદેવ છે જેથી તેમાં આરદરામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૬ ॥

दिनेद्वितियस्तिथिलवेशःसर्पस्तत्राश्लेषोक्तं कर्मकार्यं॥५७॥दिनेतृतियोमित्रस्तत्रानुराधोक्तं॥५८॥चतुर्थपितातत्रमघोक्तंदिने ५९ पंचमोवसुस्तत्रधानिष्टोक्तंदिने ॥६०॥ दिनेषष्टोंबुस्तत्रपूर्वाषाढोक्तं६१॥ दिनेसप्तमो विश्वेतत्रोत्तराषाढोक्तं ॥६२॥ दिनेष्टमोविधिस्तत्राभिजिदुक्तं॥६३॥दिनेनवमोब्रह्मा तत्ररोहिण्युक्तं ॥ ६४॥ दिनेदशमोवज्री तत्रज्येष्टोक्तं ॥ ६५ ॥

ટીકા—દીવસે બીજા ભાગનો સ્વામી સર્પ છે માટે તેમાં અશ્લેશામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૭ ॥ ત્રીજા મુહુરતનો સ્વામી મીત્ર છે તેમાં અનુરાધામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૮ ॥ ચોથા મુહુરતનો સ્વામી પીતૃ છે તેમાં મઘામાં કહેલ કામ કરવું ॥૫૯॥ પાંચમા મુહુરતનો સ્વામી વસુ છે તેમાં ધનેષ્ટામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૦ ॥ દીવસે છઠા મુહુરતનો સ્વામી જળ છે તેમાં પુરવાશાઢામાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૧॥ સાતમા મુહુરતનોસ્વામી વીસ્વે છે તેમાં ઉતરાશાઢામાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૨॥ આઠમો વીધી છે તેમાં અભીજીતમાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૩॥ નવમાનો સ્વામી બ્રહ્મા છે તેમાં રોહીણીમાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૪॥ દસ-માનો સ્વામી ઇંદર છે તેમાં જેષ્ટામાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૫॥

एकादशइंद्राग्नीतत्रविशाखोक्तंदिने॥६६॥
दिनेद्वादशोनिशाचरस्तत्रमूलोक्तं ॥६७॥
दिनेत्रयोदशोवरुणस्तत्रशततारकोक्तं६८
चतुर्दशअर्यमाख्यस्तत्रोत्तराफाल्गुन्युक्तं
दिने ॥ ६९ ॥ दिनेपंचदशोनिलस्तत्रस्वा
त्युक्तं ॥ ७० ॥ रात्रौप्रथमातिथिलवेश
शिवएव ॥ ७१ ॥ द्वितियोजैकचरणस्त
त्रपूर्वाभाद्रपदोक्तंरात्रौ ॥ ७२ ॥

ટીકા—અગીયારમા મુહુરતના સ્વામી ઇંદર અને અગની બે છે તેમાં વીશાખામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૬ ॥ દીવસે બારમા મુહુરતનો સ્વામી રાક્ષસ છે તેમાં મુળમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૭ ॥ તેરમા મુહુરતનો સ્વામી વરૂણ છે તેમાં શતભીશામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૮ ॥ ચઉદમાનો સ્વામી અર્યમા છે તેમાં ઉતરાફાલગુનીમાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૯॥ દીવસે પનરમા મુહુરતનો સ્વામી વાયુ છે તેમાં સ્વાંતીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૦ ॥ રાત્રીએ પણ રાત્રીમાનના પેહેલા પનરમા ભાગના સ્વામી મહાદેવ છે તેમાં આરદરામાં કહેલકામ કરવું ॥ ૭૧ ॥ રાત્રીયે બીજા મુહુરતનો સ્વામી અજૈક ચરણ છે તેમાં પુરવા ભાદ્રપદમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૨ ॥

तृतियोहिर्बुध्नयस्तत्रोत्तराभाद्रपदोक्तंरात्रौ ॥ ७३ ॥ चतुर्थःपूषारात्रौतत्ररवत्युक्तं ॥ ७४ ॥ रात्रौपंचमोदस्त्रस्तत्राश्विन्युक्तं ॥ ७५ ॥ रात्रौषष्टोंतकस्तत्रभरण्युक्तं ॥ ७६ ॥ रात्रौसप्तमोग्निस्तत्रकृतिकोक्तं ॥ ७७ ॥ रात्रावष्टमोब्रह्मातत्ररोहिण्युक्तं ॥ ७८ ॥ रात्रौनवमःइंदुस्तत्रमृगोक्तं ॥ ७९ ॥ रात्रौदशमोदितिस्तत्रपुनर्वसूक्तं ॥ ८० ॥

ટીકા—ત્રીજાનો સ્વામી અહીર બુધ્ન છે તેમાં ઉતરાભાદ્રપદમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૩ ॥ રાત્રીયે ચોથા મુહુરતનો સ્વામી પુશા છે તેમાં રેવતીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૪ ॥ રાત્રીએ પાંચમાનો સ્વામી દસ્ર છે તેમાં અસ્વનીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૫ ॥ રાત્રીયે છઠાનો સ્વામી યમ છે તેમાં ભરણીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૬ ॥ રાત્રીએ સાતમાનો સ્વામી અગની છે તેમાં કરતકામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૭ ॥ રાત્રીએ આઠમાનો સ્વામી બ્રહ્મા છે તેમાં રોહીણીમાં કહેલું કામ કરવું ॥ ૭૮ ॥ રાત્રીયે નવમાનો સ્વામી ચંદરમા છે તેમાં મૃગશરમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૯ ॥ રાત્રીયે દશમાનો સ્વામી અદીતી છે તેમાં પુનર્વસુમાં કહેલું કામ કરવું ॥ ૮૦

रात्रावेकादशोजीवस्तत्रपुष्पोक्तं॥८१॥रात्रौ द्वादशोविष्णुस्तत्रश्रवणोक्तं॥८२॥रात्रौत्र योदशोरविस्तत्रहस्तोक्तं॥८३॥रात्रौचतुर्द शस्त्वष्टातत्रचीत्रोक्तं॥ ८४॥रात्रौपंचदशो निलस्तत्रस्वात्युक्तं॥८५॥द्युरात्रिमानतस्ति थिलवः॥८६॥आद्यतौमधुशुक्रशुचिनभस्यो जपौषमासाशुभान॥८७॥विष्कुंभगंडाति गंडव्याघातशुलवज्रव्यतिपातपरिघवैधृ तयश्चनेष्टाः ॥ ८८ ॥

ટીકા—રાત્રીએ અગીઆરમાનો સ્વામી ગુરૂ છે તેમાં પુષમાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૧॥ રાત્રીએ બારમાના સ્વામી વિસ્નુ છે તેમાં શ્રવણમાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૨॥ રાત્રીએ તેરમાના સ્વાંમી રવી છે. તેમાં હસ્તમાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૩॥ રાત્રીએ ચઉદમાનો સ્વામી સ્ત્વષ્ટા છે તેમાં ચીત્રામાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૪॥ રાત્રીએ પનરમાં મુહુરતના સ્વામી વાયુછે તેમાં સ્વાંતીમાં કહેલ કામ કરવું. ॥૮૫॥ દીવસે દીનમાનને પનરે ભાગ લેવો અને રાત્રીએ રાત્રીમાનને પનરે ભાગ લેવો એ રીતે તાથી લવ કરવો ॥૮૬॥ ત્રીને પેહેલું રતુ આવે જેમાં ચઈતર, જેઠ, અશાડ, ભાદરવો, કારતક અને પોશ એ માસો સારા નહી ॥૮૭॥ વીશકુંભ ગંજ અતીગંજ, વ્યાઘાત, શુળ, વજ્ર, વ્યતીપતા પરીઘ અને વૈધૃત એ યોગો પણ સારા ન જાણવા॥૮૮॥

पापवाराश्चषष्ठयष्टमीद्वादश्यमारिक्तास्ति
थयोनेष्टाः ॥८९॥ परगृहकुत्सितस्थानेच
॥९०॥ त्रिभक्तदिनतृतियभागरात्रिसंध्या
श्च॥९१॥तिथिभादिसंधयश्च॥९२॥मिश्रो
ग्रामूलतिक्ष्णभानिच ॥९३॥ अनरुणाल्पा
धिकशोणितंनेष्टं॥९४॥ गराद्यष्टकरणान्य
शुभानि॥९५॥त्रिविधोत्पातश्च॥९६॥ पाप
लग्नमपिनेष्टं ॥९७॥ अरुणजीर्णनीलाचि
त्रांबरंनेष्टं ॥ ९८ ॥

ટીકા—પાપવારે તથા છઠ, આઠમ, બારસ, અમાંસ, ચોથ, નોમ અને ચઊદશ એ તીથીઓ પણ સારી ન જાણવી ॥૮૯॥ પારકું ઘર તથા નઠારૂં સ્થાન પણ સારૂં ન જાણવું ॥૯૦॥ ત્રણે ભાગ લેતાં દિવસનો ત્રીજો ભાગ તથા રાત્રી તથા સંધ્યાકાળ એઓ પણ સારાં ન જાણવાં ॥૯૧॥ તીથી તથા નક્ષત્રોના સંધીચો પણ સારા ન જાણવા ॥૯૨॥ મીશ્ર ઉગ્ર તથા મુલવીનાનાં તીક્ષણ નક્ષત્રો પણ સારાં ન જાણવાં ॥૯૩॥ રાતા વીનાનું થોડું અગર ઘણું રૂધીર પણ સારૂં ન જાણવું ॥૯૪॥ ગર વીગરે આઠ કરણો પણ સારાં ન જાણવાં ॥૯૫॥ ત્રણ પ્રકારનો ઉત્પાત પણ સારો ન જાણવો ॥૯૬॥ પાપ ગ્રહનું લગન પણ સારૂં ન જાણવું ॥૯૭॥ રાતું, કાળું, કાબરૂં અને જીરણ લુગડું પણ સારૂં ન જાણવું॥૯૮॥

उक्तान्येषुरजोदर्शनंशुभं ॥९९॥ साधारण लग्नबलेतनुरिष्फाष्टमांत्यगश्चंद्रस्त्याज्यः ॥ १००॥ अस्तंगतस्यलग्ननवांशावपि ॥१॥ पापग्रहेंदुयुतांगनवांशावपि ॥२॥यत्रकुत्रा प्यंगेपापनवांशोपि॥३॥लग्नादष्टमग्रहोपि ४॥जन्मराशिजन्मलग्नाभ्यामष्टमराशितन्ना थावंगगौत्याज्यौ५केंद्रत्रिकोणगाःशुभास्रो स्थारिलाभगापापाश्चशुभदाः६एतत्साधा रणलग्नबलेकृत्यपठितविशेषोचिंत्यः ॥७॥

ટીકા—કહ્યાથી બીજામાં રતુ આવેતો સારૂં જાણવું ॥૯૯॥ સાધારણ લગન સુધીમાં લગન છઠું, આઠમું અને બારમું એઓમાં ચંદરમા તજવો ॥૧૦૦॥ અસ્ત પામેલા ગ્રહનું લગન તથા નવાંશ પણ તજવો ॥૧॥ પાપગ્રહ અગર ચંદરમા એઓએ યુકત લગન તથા નવમાંશ તજવાં ॥૨॥ ગમેતે લગન હોય પણ તેમાં પાપગ્રહનો નવમાંશ તજવો ॥ ૩॥ લગનથી આઠમેગ્રહ પણ તજવો ॥૪॥ જનમરાશી અને જનમ લગનથી આઠમો રાશી તથા તેનો સ્વામી એઓ લગનમાં તજવા ॥૫॥ કેંદર ત્રીકોણમાં શુભગ્રહો અને ત્રીજે, છઠે અને અગીઆરમે પાપગ્રહો શુભ ફળ આપનારા જાણવા ॥૬॥ આ લગન સુધી સાધારણ તો એ સરવ કામોમાં ઊપયોગી જાણવી અને જેજે કામમાં વીશેષ કહ્યો હોયતે આ લગન સુધીમાં જોડવો॥૭॥

ऋतौस्वस्त्रींपूर्वरात्रिचतुष्टयांतेमुदितःसुता र्थीविषमदिनसंधिश्राद्धतत्पूर्वादिनानित्य क्त्कोपेयात्॥ ८ ॥ मूलमघांत्यभान्यपित्य क्त्का॥९॥ दिनाष्टमीचतुर्दशीजनिभपर्वाण्य पित्यक्त्का१।०॥सुतार्थीसुचंद्रेविषमभलवग बलाढ्यार्केंदुलग्नेज्यैस्वस्त्रीमुपेयात् ॥११॥ कन्यार्थींव्यस्तैरेतैस्वस्त्रींमुपेयादयुगहनि ॥ १२ ॥ पुष्याभिजित्पुनर्वसुहस्तानुराधा पूर्वाभाद्रपदाश्विनीचैतानिपुंभानि ॥१३॥

ટીકા—પુત્રની ઇછાવાળો પુરૂષ પોતાની સ્ત્રીને રતુ આવ્યું હોય તારે પેહેલી ચાર રાત્રી પછી એકી દિવસ સંધ્યાકાળ સ. રાદનો દાડો તથા તેનો પેહેલો દાડો એઓનો ત્યાગ કરી પોતાની સ્ત્રી પાસે જાય ॥૮॥ તેમજ મુલ મઘા અને રેવતી એઓ નક્ષત્ર પણ તજવાં ॥૯॥ દિવસ તથા આડમ ચઉદસ જનમનું નક્ષત્ર તથા પરવણી તીથીઓ પણ તજવીઓ॥૧૦॥ છોકરાની ઇછા વાળો પુરૂષ શુભ ચંદરમામાં એકી રાશી અં- શના બલ પામેલા સૂર્ય ચંદર લગન અને ગુરૂ વડે પોતાનીસ્ત્રી પાસે જાય ॥૧૧॥ છોડીની ઇછા વાળો પુરૂશ એકી દીવસોમાં શુભ ચંદર અને વીપરીતતાવાળા ઉપર કહેલાઓ વડે પોતાની સ્ત્રી પાશે જાય ॥૧૨॥ પુષઅભીજીત પુનર્વસુ હસ્ત અનુંરાધા પુરવા- ભાદરપદ અશ્વની એટલાં પુરૂષ નક્ષત્રો જાણવાં ॥ ૧૩ ॥

पुंभान्विताकारेज्यवारेपुंसवनंचसीमंतोन्न
यनंसत् ॥१४॥ पर्वरिक्तोनतिथ्यांच॥१५॥
विमिथुनौजभांशयोश्चाशुभरहितकोणांत्य
योश्च ॥१६॥ द्वित्रिप्रसंख्येमासिपुंसवनं
सत् ॥१७॥ चतुर्थषष्टाष्टममासेषुसीमंतोन्न
यनंसत् ॥ १८ ॥ प्रोक्तेपुंगर्भागग्रहबले
ऽनयोरिपियोज्येशुक्लपक्षश्च ॥ १९ ॥ ग
र्भाद्यन्नाशनांत्येषुगुरुशुक्रास्तादिकंनाचिं
त्यं ॥ २० ॥

ટીકા—પુરૂશ નક્ષત્રે યુક્ત રવી મંગળ અને ગુરૂવારે પુંસ. વન તથા સીમંતો નયન શુભ જાણવું ॥૧૪॥ તેમાં પરવણી અને રીગતા તીથીઓ તજવી ॥૧૫॥ લગન સુધીમાં મીથુન વીનાનો એકી રાશી નવમાંસ લેવા તથા પાપગ્રહ રહીત પાંચમું તથા બારમું લેવું ॥૧૬॥ બીજા અગર ત્રીજા મહીનામાં પુસવન શુભ જાણવું ॥૧૭॥ ચોથા છઠા કે આઠમા મહીનામાં સીમંતો ન્નયન શુભ જાણવું ॥૧૮॥ પેહેલાં પુરૂશ ગરભને માટે કહેલ લગન તથા ગ્રહ બળ આ બંનેઓમાં જાણવાં તથા અજવાળીઓ પક્ષ જાણવું ॥૧૯॥ ગર્ભાધાનથી અન્નપ્રાશન સુધીનાં કામોમાં ગુરૂ સુકરનો અસ્ત વીગરે કાંઇ પણ જોવું નહી ॥૨૦॥

चरास्थिरमृदुक्षिप्रभैर्जनिमरणाशौचेपित
दंतेवासुतौजातकुर्यात् ॥ २१ ॥ ब्राह्मणा
दयःसुतेरर्काष्टिविंशाकृतिमितदिवसेनाम
कुर्युः ॥ २२ ॥ जातनैर्वाकालातिक्रमेचरां
गांत्यगग्रहरात्रिदिनत्रयांशरिक्ताष्टम्यारम
दान्त्यक्त्वानामकुर्युः ॥ २३ ॥ प्रसुतेर्द्वा
दशेन्हिबालकंपालकेन्यसेत् ॥ २४ ॥
कालातिक्रमेध्रुवमृदुलघुनैर्लग्नबलान्विते
न्हिच ॥ २५ ॥

ટીકા—જનમ અથવા મરણના આશૌચમાં પણ અથવા તેના અંતેચર સ્થિર મૃદુ અને ક્ષીપ્ર નક્ષત્રો વડે કરીને જાત કરમ કરવું ॥૨૧॥ પ્રસુતીથી બારમે દાડે બ્રાહ્મણ સોળમે દહાડે ક્ષત્રી વીશમે દહાડે વૈસ્ય અને બાવીશમે દહાડે શુદ્રોએ નામ પાડવું॥૨૨॥ કાળનું અતીક્રમણ પણું થઈ ગયું હોયતો જાત કરમનાં નક્ષત્ર વડે ચર લગન બારમે કોઈ પણ ગ્રહો રાત્રી દીવસનો ત્રીજો ભાગ રીગતા તીથી આઠમ મંગળ અને શની વારનો ત્યાગ કરી નામ પાડવું ॥૨૩॥ પ્રસુતીથી બારમે દાડે બાળકને ઘોડીઆમાં સુવારવું ॥૨૪॥ કાલાતી ક્રમમાં ધ્રુવમૃદુ અને લઘુ નક્ષત્ર વડે લગન બળવાળા દીવસે ઘોડીઆમા સુવારવું ॥૨૫॥

मृगाश्विपुष्यध्रुवेंद्रज्ञैपंचममासशुभदिवसे
त्तुव्यर्भमुपवेशयेत् ॥ २६ राहुवर्जितदि
ग्मुखे ऽज्ञैएकत्रिंशद्दिवसेवाशनोक्तभेषुशं
खेनपयःपाययेत ॥ २७ ॥ तुर्येमास्यर्भ
कस्यगमनवन्निष्क्रमणमुक्तं ॥२८॥ ठ्या
निलांबुपकभैश्चरस्थिरमित्रक्षिप्रैश्चैकाफा
पौषुपुंस्त्रीकर्णौदक्षवामादिवेध्यौ ॥ २९ ॥
सूर्यारमंदज्ञांशवारान्त्यत्क्काच ३० ॥ रिक्ता
पर्वाष्टमीश्वरातिथीन्त्यत्क्काच ॥ ३१ ॥

ટીકા—પ્રસુતીથી પાંચમા માસના સુભ દિવસેં મૃગશર અસ્વનીપુશ જેષ્ટા અને ધ્રુવ નક્ષત્ર વડે પૃથ્વી ઉપર બાળકને બેસારવું ॥૨૬॥પ્રસુતીથી એકત્રીશમે દિવસેં રાહુ રહીત દિશા મુખ બાળકને અંનપ્રાશનમાં કહેલ નક્ષત્રોમાં શંખેંકરી દુધપાવું॥૨૭ ચોથે મહીને ગમનની બરાબર બાળકનું નીશક્રમણ કહ્યું છે ॥૨૮॥ કારતગ પોસ અને ફાગણ માસમાં સ્વાતી શતભીશા અને રોહીણી વીનાનાં ચર સ્થિર મીત્ર અને ક્ષીપ્ર નક્ષત્રોવડે બાળકના કાન વીંધવા તેમાં પુરૂશનો પેલાં જમણોવીંધી ડાબો વીંધવો અને કન્યાને એથી ઉલટું ॥૨૯॥રવી મંગળ અને સનીનો રાશી અંશ અને વાર તેમાં તજવો॥૩૦॥રીગતા તિથી પરવણી તીથી આઠમ અને અગીઆરશ એઓપણ તજવાં ॥૩૧॥

रात्रिसंध्यासमाब्दंचत्यक्त्वाकर्णौवेध्यौ॥३२ नरस्यषष्टेष्टमेकन्यायाःपंचमेसप्तमेमास्य न्नप्राशनं ॥ ३३ ॥ रिक्तानंदाष्टमीद्वादशी रात्रिजन्मन्नान्यपास्यच ॥३४॥ व्यब्जशुभदृष्काणांशदिवसेचरस्थिरमृदुक्षिप्रभेच ॥३५॥अजालिमीनांगेपूर्णेंदुरिष्टश्च॥३६॥ केंद्रत्रिकोणाष्टमांत्येष्वपापेष्वन्नप्राशनंसतु॥३७॥गुरुशुक्रयोर्बाल्यवार्द्धेसप्ताहेस्तः ॥३८॥वेदपास्तेनिगमारंभश्चव्रतमपिनकुर्यात्॥ ३९ ॥

ટીકા—રાત્રી સંધ્યાકાળ અને બેકિ વરશ તજી કાંન વીધવા ॥૩૨॥ પુરૂશને છઠે આઠમે મહીને અને કન્યાને પાંચમે સાતમે મહીને અબોટણ કરાવવું ॥૩૩॥ તેમા રાત્રી જનમ નક્ષત્ર રીકતા નંદા આઠમ અને બારશ એઓ પણ તજવાં ॥૩૪॥ ચંદર વીના શુભગ્રહના ત્રીભાગનવાંશ અને દિવસમાં ચર સ્થીર મદુ અને ક્ષીપ્રનક્ષત્રો વડે અંનપ્રાશન કરાવવું ॥૩૫॥ મેશ વ્રસ્ચીક કે મીન લગનમાં પુરણ ચંદરમા સારો જાણવો ॥૩૬॥ કેંદર ત્રીકોણ આઠમું અને બારમું પાપગ્રહ વીનાનું હોયતો અબોટણ કરાવવું શુભ જાણવું॥૩૭॥ ગુરૂ અને સુકરના બાળ અને વરધ પણાના સાત દાડા જાણવા ॥૩૮॥ વેદપતી અશીવતો હોયતો વેદારંભ અને જનોઇ એઓ ન કરવાં ॥૩૯॥

गुरुसितास्तादिकंचौलादिकर्मसुत्यजेत् ॥ ४०॥द्वित्रिपंचमितेब्देवास्वाचाराद्विचैत्रमाघादिपंचसुचौलं॥४१॥तत्रक्रमेणवर्णेषुसूर्यार्किंशनिवाराःशुभाः॥४२॥ज्ञेज्यभृगुशुक्लेंदुवाराःसर्वेषांच॥४३॥रेवत्याश्विनीपुनर्वसुपुष्यज्येष्टामृगहस्तचित्रास्वातिश्रवणधनिष्टावरुणत्रेषुच ॥ ४४॥ षष्टिपुर्णिमारिक्तारात्रिसंध्याजन्मत्रानित्यक्ताच ॥ ४५ ॥ सूर्याराकिंकवयःसप्तमेत्याज्याः ॥४६॥ विशुक्राखिलामृतौच॥ ४७॥

ટીકા—ગુરૂ સુકરનો અસ્ત વીગરે ચૌળાદીક કરમમાં તજવાં ॥૪૦॥ બીજે ત્રીજે કે પાંચમે વરશે અગર પોતાના કુળાચાર રીતે ચૈત્ર વીનાના માઘમાસથી પાંચ માસમાં ચૌળ કરમ કરવું ॥૪૧॥ તેમાં બ્રાહ્મણને રવીવાર ક્ષત્રીને મંગળવાર અને વૈસ્ય તથા સુદ્રને શનીવાર સુભ જાણવો ॥૪૨॥ બુધ ગુરૂ સુકર અને અંજવાળીઆનો સોમવાર સરવેને શુભ જાણવો ॥૪૩॥ રેવતી, અસ્વની, પુનર્વસુ, પુશ,જેષ્ટા, મૃગશર, હસ્ત,ચીત્રા, સ્વાંતી,શ્રવણ ધનેષ્ટા અને સતભીશા એઓ નક્ષત્રો ચૈલમાં શુભ જાણવાં ॥૪૪॥ છઠ પુંનમ અને રીગતા તીથીઓ રાત્રી સંધ્યાકાળ અને જનમનું નક્ષત્ર એઓ તજવાં ॥૪૫॥ રવી મંગળ સુકરે અને સની સાતમે તજવાં ॥ ૪૬ ॥ સુકર વીનાના તમાંમ ગ્રહો આઠમે તજવા ॥૪૭॥

विचंद्राखिलाध्ययेशुभदाः॥४८॥सुनोर्मा
तरिगर्भिण्यामेतन्नकार्यं॥ ४९ ॥ उपनित्या
सहायंनिरोधोन॥५०॥वृतादिकंतुमातृरज
सिशुद्धिपर्यंतंनकुर्यात्॥५१॥चौलोक्तर्क्षादौ
चद्विजनृपाज्ञायांक्षौरंसत्॥५२॥वृतादौपंच
मेब्देविकुंभोदगयनेर्कैमित्रहस्तत्रयादिति
ज्येष्टांत्यश्रवणाश्विनीभैप्रथमाक्षरारंभःशु
भः॥५३॥ब्राह्मणस्यगर्भतोजन्मतोवाष्टमा
ब्देमुख्योव्रतबंधकालस्तत्राशुभेज्येपिमी
नार्केचैत्रेवर्षबलात्कार्यं॥ ५४॥

ટીકા—ચંદર વીનાના તમાંમ ગ્રહો બારમે સારા જાણવા ॥૪૮॥ બાળકની માતુ ગરભવાળી હોયતો ચૌલ કરવુંનહી॥૪૯॥ જનોઈ શાથે હોયતો આનિરોધ નહી ॥૫૦॥ ઉપવીતાદીક કરમો માતુ રજસ્વળા હોયતો સુધી થતાં સુધી કરવાંનહી ॥૫૧॥ ચૌળમાં કહેલ નક્ષત્રોમાં અગર બ્રાહ્મણ કે રાજાની આગનાયે ક્ષૌર કરાવવું શુભ જાણવું ॥૫૨॥ જનોઈ પેહેલાં પાંચમે વરશે કુંભ સંક્રાંતી વીનાના ઉતરાયણમાં અનુંરાધા,હસ્ત,ચીત્રા,સ્વાતી,પુનર્વસુ,જેષ્ઠા, રેવતી શ્રવણ અસ્વની એઓ નક્ષત્રવડે પેહેલાં અક્ષર શીખવવા શુભ જાણવા ૫૩ બ્રાહ્મણને ગરભથી અથવા જનમથી આઠમે વરશે જનોઇનો મુખ્યકાળ જાણવો તેમાં અશુભ ગુરૂ હોયતો પણ ચૈત્રમાસમાં મીનરાશીના રવીમાં કરવું શુભ જાણવું ॥ ૫૪ ॥

ब्राह्मणस्याष्टवर्षात्शोडषाब्दपर्यंतंगौणका
लः ॥५५॥ अध्ययनोत्सुक्यात्पंचमेब्देपिव्र
तंकार्यं ॥५६॥ क्षात्रियस्यैकादशतोद्वा
विंशांताष्टाब्देषुमुख्यगौणपठनरुचिजव्रत
बंधकालाः ॥५७॥ वैश्यस्यार्कातश्चतुर्विं
शांतांकाब्देषुमुख्यगौणपठनरुचिजव्रतबं
धकालाः ॥५८॥ अनयोरप्यनिष्टेज्येग्रज
वत् ॥५९॥ जन्मराशेरिहाद्यात्रिषट्खगो
गुरुःपुजनाच्छुभः ॥ ६० ॥

ટીકા—બ્રાહ્મણને આઠમા વરસથી સોળમાં શુધી ગૌણકાળ જાણવો ॥૫૫॥ ભણવાની આતુરતા હોયતો પાંચમે વરશે પણ જનોઈ દેવું ॥૫૬॥ તેમજ ક્ષત્રીઓને અગીયારમે વરશે મુખ્યા કાળ અગીયારથી બાવીશ સુધી ગૌણકાળ અને ભણવાન આગ્રહથી આઠમે વરશે પણ જનોઈ આપવું ॥૫૭॥ વૈશ્યને બારમે વરશે મુખ્યકાળ બારથી ચોવીશ સુધી ગૌણકાળ અને ભણવાની પ્રીતીથી નવમે વરશે પણ જનોઇનું કરમ શુભ જાણવું ॥૫૮॥ ક્ષત્રી તથા વૈશ્યોને પણ અશુભ ગુરૂ હોયતો બ્રાહ્મણ માફક જાણવું ॥૫૯॥ આ કામમાં જનમના રાશીથી પેહેલો ત્રીજો અને છઠો અને દશમો ગુરૂ હોયતો પુજન કરવાથી શુભ જાણવો ॥૬૦॥

तूर्याष्टमांत्यस्थोस्वभोच्चगश्चेतशुभोन्यथा न ॥ ६१ ॥ कन्याराशेस्तथैवशुभाशुभत्वादनिष्टोद्विरच्योष्टमस्थास्त्रिरच्यःशुभः ॥ ६२ ॥ द्विपंचायागांकसंस्थोगुरुर्व्ययजलनिधनत्रिखगैर्नविद्धश्चेच्छुभोन्यथाशुभोनिष्टोपिवामवेधितोशुभोष्टमस्थोन ॥६३॥ सप्तमित्रयोदश्यनध्यायांश्चकर्कांशंप्रदोषंत्यक्त्वामाघादिपंचसुशुक्लेदिवसपूर्वार्द्धेव्रतं शुभं ॥ ६४ ॥

ટીકા—ચોથે આઠમે કે બારમે રહેલ ગુરૂ પોતાના રાશીનો કે ઉચ્ચનો હોયતો સારો બીજી રીતે હોયતો નહી ॥૬૧॥ કન્યાની રાશીથી પણ તેમજ શુભાશુભ પણું છે માટે જેનો ગુરૂ બે વાર પુજવો અને આઠમાનો ત્રેણવાર પુજવાથી શુભ જાણવો ॥૬૨॥ બીજું પાંચમું અગીયારમું અને સાતમું એઓમાં રહેલ ગુરૂ બારમું ચોથું આઠમું ત્રીજું અને દશમું એઓમાં રહેલ ગ્રહે વેધ્યો ન હોયતો શુભ જાણવો અશુભ પણ વીલોમવેધી ન હોયતો શુભ જાણવો આઠમે રહેલો શુભ ન જાણવો ॥૬૩॥ સાતમ તેરશ અનધ્યાય તીથીઓ કરકનો અંશ તથા પ્રદોશનો ત્યાગ કરી મહા વીગરે પાંચ મહીનાના શુકલપક્ષના દીવશના પુરવ અરધમાં ઉપવીત શુભ જાણવું॥૬૪॥

मघाभरणीज्येष्ठाविशाखाकृतिकारहितैस
र्वैर्भैर्व्रतंशुभं ॥ ६५ ॥ क्रमाद्गुरुशुक्रभौमबु
धाःवेदेशाः ॥६६॥ ज्ञेवेदपेबलाढयेचस्वो
च्चभांशगशुभवेदेशाकेंद्रकोणेपशुगृहधनवे
दार्थज्ञानयुतोवर्णयंत्रशनावंत्यसेवी॥६७॥
लग्नेपापाब्जाश्चषष्ठेचंद्रकव्यंगेशासितो
त्येनिखिलाःमृतौबटुमारकाः सूर्योच्चेंदूतनु
गौशुभौ ॥ ६८ ॥

ટીકા—મઘા, ભરણી, જેષ્ટા, વીશાખા અને કરતકા એ રહીત સરવ નક્ષત્રોવડે ઉપવીત આપવું શુભ જાણવું ॥૬૫॥ અનુંક્રમે કરી ગુરૂ સુકર મંગળ અને બુધ એમના સ્વામી જાણવા ॥૬૬॥ બુધ અને વેદપતી બળવાન હોય અગર પોતાના ઉચ તથા રાશી અંશના શુભ ગ્રહો તથા વેદપતી કેંદરમાં કે પાંચમે હોયતો ધન ઘર પશુ વીગરેના સુખ વાળો વેદના અર્થનો જાણનાર વરણી જાણવો તેમાં શની હોયતો નીચ પુરૂષની શેવા કરનારો જાણવો ॥૬૭॥ લગનમાં પાપગ્રહો અને ચંદરમા હોય અગર છઠે ચંદર સુકરે અને લગનનો સ્વામી હોય તથા બારમે સુકર હોય તથા સરવે ગ્રહો આઠમે હોયતો બટુકના મારનારા જાણવા જેમાં રવી અને ઉચનો ચંદરમાં લગનમાં હોયતો સારા ॥૬૮॥

स्थिरचरांगत्र्युत्तरब्राह्मरहितैर्मौंज्युक्तकाले गणेशंसरस्वतींपूजयित्वाविद्यामारभेत् ६९ शोडषेब्दे चौलवत्केशांतंव्रतोक्तेकालेमौंजी विमोक्षमनयोर्गुरुबलंनावलोक्यं ॥ ७०॥ मौंज्यभावव्रतांतदुदितमासतिथिभेव्यारे वारेंशेउदितभौमगुरुशुक्रैःशस्त्रबंधनमुक्तमार्यैः ॥ ७१ ॥ स्त्रीणामष्टमतस्त्रिवर्षेषु वैसाखज्येष्टमार्गमाघफाल्गुनेषुविवाहःशुभस्तत्राग्रजयोर्ज्येष्टमासजन्ममासादिकं त्यजेत् ॥ ७२ ॥

ટીકા—ગ્રહના સ્થીર અને ચર લગન ત્રેણ ઉતરા અને રોહીણીએ રહીત જનોઇમાં કહેલ કાળ જે વીશે ગણપતી તથા સરસ્વતિનુંપુજન કરી વીદી આરંભ કરવો ॥૬૯॥ સોળમે વરશે ચોળકરમની માફકકે સાંત કરમ કરવું ઉપવીતમાં કહેલકાળે મૌંજીવીમોક્ષ કરવો એઓ બંનેમાં ગુરૂ બળ જોવું નહીં ॥૭૦॥ મૌંજી ન થતી હોય તેવા શકોને તેમાં કહેલ માસ તીથી નક્ષત્રે મંગળ વીનાના વારે અને અંશમાં ઉદય પામેલ મંગળ ગુરૂ અને સુક્ર વડે શસ્ત્રબંધન કરવું એમ આર્યોનું કેહેવું છે ॥૭૧॥ સ્ત્રીઓના આઠમાનવમા અને દશમા વરશમાં વૈશાખ જેઠ માગશર મહા અને ફાગણ માસમાં વીવાહ સુભ જાણવો તેમાં પેહેલા ખોળાના બાળકમાં જેઠ માસ તથા જનમ માસાદીક તજવાં ॥૭૨॥

मूलांत्यहस्तमघानिलमित्रस्थिरभानिविवाहेशुभान्यत्रपापभुक्तभोग्ययुतानिंदुभुक्चाविद्धंभंनसत् ॥ ७३ ॥ उत्तरामृगयोश्चभरण्यनुराधयोश्चरोहिण्याभिजितयोर्मघाश्रवणयोरेवत्युत्तराफाल्गुन्योःपुनर्वसुमूलयोर्वरुणस्वात्योरुभाहस्तयोर्वेधसोविवाहेत्याज्यः ॥ ७४ ॥ ईशानादिप्रदक्षिणंकृतिकादिभयुतेसप्तशलाकाचक्रेसर्वकर्मसुवेधोवलोकनीयः ॥ ७५ ॥

ટીકા—મુળ રેવતી હસ્ત મઘા સ્વાતી અનુરાધા અને સ્થીર નક્ષત્રોમાં વિવાહ શુભ જાણવો એએમાંનું પાપગ્રહે ભોગવેલ વર્ત્તમાન કે ભોગવવાનું ચંદ્રે ન ભોગવેલું હોય અગર વેધેલું હોયતો શુભ ન જાણવું ॥૭૩॥ ઉત્તરા અને મૃગશરને તથા ભરણી અને અનુરાધાને તથા રોહણી અને અભીજીતને તથા મઘા અને શ્રવણને તથા રેવતી અને ઉત્તરા ફાલ્ગુનીને તથા પુનરવસુને અને મુળને તથા સતભીશા અને સ્વાંતીને તથા ઉત્તરાભાદ્રપદ અને હસ્તને સામ સામો વેધ જાણવો તે વીવાહમાં તજવો ॥૭૪॥ ઇશાનકોણાદિક પ્રદક્ષિણક્રમે કૃતિકાદિક નક્ષત્ર વાળા સપ્તશલાકા ચક્રમાં સર્વ કામને વિષે વેધ જાણવો ॥૭૫॥

लग्नपेलाभेचशुभेक्षितेचंद्रेवाऽथव्जेशुभेंगे चशुभहोरायामेषामेकोपिवेधभंगरायैरुक्तः ॥ ७६ ॥ केंद्रकोणगेंदुजोदोषाणांशतंत स्थशुक्रोद्विशतंतत्स्थोगुरुर्लक्षंघातयेत्स बलौलग्नेज्यौपातादिकांश्च ॥ ७७ ॥ सूर्या स्तात्पर पूर्वार्द्धघाटिकंगोधूलंहीनजातौशु भं ॥ ७८ ॥ विवाहोक्तभेषुपुनर्भवापरिण यउक्तस्तत्रवेधादिकनाचिंत्यं ॥७९॥ उक्ता न्यवर्ज्यैत्याज्यकथनस्थंचिंत्यं ॥ ८० ॥

ટીકા—લગ્નનો સ્વામી અગ્યારમે હોય અગર શુભગ્રહે જોએલો ચંદ્રમા હોય અથવા ચંદ્ર વિનાનો શુભગ્રહ લગ્નમાં હોય કે શુભગ્રહની હોરા હોયતો વેધનો ભંગ જાણવો ॥૭૬॥ પાંચમે કે કેંદ્રમાં બુધ હોયતો સો દોશો ને ટાળે અગર તે ઠે-કાણે શુક્ર હોયતો બસેં દોશોને ટાળે અથવા તે ઠેકાણે ગુરૂ હોયતો લાખ દોશોને ટાળે અને બળ પામેલ લગ્ન અને ગુરૂ હોયતો પાતાદિક તમામ દોશોને ટાળે ॥૭૭॥ રવીના અસ્તની આગળનાં પંદર પળ અને પછીના પંદરપળમાં હીન જાતી વા-ળાઓને ગોધુલીક શુભ જાણવો ॥૭૮॥ વિવાહીક નક્ષત્રોમાં નાતરૂં પણ કરવું તેમાં વેધાદિક જોવું નહી ॥૭૯॥ કહેલથી વધારે તજવાનું ત્યાજ્ય કસામાં જોવું ॥૮૦॥

पंचमेसप्तमेविषष्टेसमेन्हिमंडपोत्थापनंकार्यं ॥८१॥ ग्रहणभंषण्मासंचंद्रांगगंत्याज्यं ॥८२॥वेधर्क्षजन्मलग्नत्रान्यंगानित्याज्यानि॥८३॥सूर्यत्रान्मनुत्रंत्याज्यं ॥८४॥ सूर्यसंक्रमणेपरपूर्वतोरदघटिकास्त्याज्याऋतुसंधितःषट्षष्टिमिताः॥८५॥चंद्रादीनांसंक्रमणेद्विनवद्विचतुरशीतिरसखातिथिघाटिकास्त्याज्याः॥८६॥ तिथित्रयुक्संधौद्विघटिकेत्याज्ये ॥८७॥ चंद्रादीनांसंक्रमणघटित्यागोनबहुसंमतः॥ ८८ ॥

ટીકા--લગનના દીવસથી પાંચમે સાતમે કે છઠ્ઠા વિનાના એકી દાડે માંડવાનું ઉથાપન કરવું ॥૮૧॥ ગ્રહણનું નક્ષત્ર છ મહીના સુધી લગન યા ચંદ્રમાં આવતું હોયતો તજવું ॥૮૨॥ વેધીત નક્ષત્ર રાશી તથા જન્મ લગ્ન રાશી તથા જન્મચંદ્ર રાશી લગનમાં આવેતો તજવો ॥૮૩॥ રવીના નક્ષત્રથી ચઉદમું નક્ષત્ર તજવું ॥૮૪॥ રવીના સંક્રમણમાં આગળ પાછળ મળી બત્રીસ ઘડીઓ તજવી રતુનો સંધી હોયતો તે રીતે છાસઠ તજવી ॥૮૫॥ ચંદ્રમા વીગેરેના સંક્રમણમાં અનુક્રમે કરીને બે નવ બે ચોરાશી છ અને દોઢસો ઘડીયો તજવી ॥૮૬॥તેથી નક્ષત્રને યોગના સંધીમાં બેઘડી તજવી ॥૮૭॥ ચંદ્રાદિકના સંક્રમણ ઘટિનો ત્યાગ કરવામાં ઘણા લોકોનો મત નથી ॥૮૮॥

माधवनभोमार्गपौषफाल्गुनेषुमृदु ध्रुवानि लवरुणार्कज्यवसुभैर्गृहारंभःशुभः॥८९॥अपापाष्टमकेंद्रेस्थिरेगे॥९०॥पृष्टाग्रकुंभझषगेब्जेरिक्तातिथावर्कारवारांशयोर्गृहारंभो नशुभः ॥ ९१ ॥ सिंहात्रित्रिषुवायव्यादिकोणेषुसव्येनखातं ॥ ९२ ॥ खननोक्तभैरर्कभात्षष्टादष्टसुचद्वाविंशतेःषट्सुप्रवेशः शुभः ॥ ९३ ॥

ટીકા—વૈશાક, શ્રાવણ, માગશર, પોસ અને ફાગણ એ માસોમાં મૃદુ નક્ષત્ર, ધ્રુવ નક્ષત્ર, સ્વાંતી, સતભીષા, હસ્ત પુષ્ય અને ધનેષ્ટા એ નક્ષત્રો વડે ખાત કરવું શુભ જાણવું॥૮૯॥ તેની લગન સુદ્ધીમાં સ્થીર લગન લેવું અને આઠમે કે કેંદ્રમાં પાપગ્રહ લેવા નહીં ॥૯૦॥ કૃતિકાદિ સાત સાત નક્ષત્રો સવ્ય માર્ગે પૂર્વાદિ દીશાઓમાં કલ્પના કરતાં તેમાંનાં પાછલ્યાં નક્ષત્રમાં તથા સનમુખના નક્ષત્રમાં ચંદ્રમા હોય અગર કુંભ કે મીન રાશીનો ચંદ્રમા હોય તથા રીકતા તીથી તથા રવી મંગળ વાર કે તેમનો નવમાંશ એઓમાં ખાત કરવું સારૂં નહીં॥૯૧॥ સીંહ રાશીથી ત્રણ ત્રણ રાશીઓમાં સવ્ય માર્ગે વાયુકોણ વીગેરે કોણોમાં ખાત કરવું ॥૯૨॥ ખાતમાં કહેલ નક્ષત્રો વડે સૂર્યના નક્ષત્રથી ગણતાં છઠ્ઠાથી આઠ અને બાવીશમાં થકી છ કળશના નક્ષત્રોમાં વાસ્તુ પ્રવેશ શુભ જાણવો ॥૯૩॥

सशुभेखेसद्युतेस्थिरद्व्यंगोदयेप्रवेशःशुभः ॥ ९४॥ लग्नादष्टेषुद्विभवेभ्यआपंचमगतोर्कोवामार्कस्तस्मिन्क्रमात्पूर्वादिदिक्षुप्रवेशःशुभः ॥ ९५ ॥ द्वाश्चक्रेऽर्कभाद्वेदाद्विजलाधिद्वचब्धिद्विवेदाद्विशेषमुर्ध्वादिक्रमेणान्यसेत्तत्रमध्योर्ध्वपार्श्वगंशुभं ॥ ९६ ॥ हस्तेंदुश्रवणाश्विपुष्यवस्वर्कमैत्रांत्यभेषुयानंशुभं ॥ ९७ ॥ तत्रैकात्रिपंचसप्तमितास्तारास्त्यजेत् ॥ ९८ ॥

ટીકા—વાસ્તુ પ્રવેશની લગ્ન સુદ્ધીમાં શુભગ્રહ યુકત સ્થીર અથવા દ્વીસ્વભાવ લગ્ન અને શુભગ્રહે યુકત દશમું ભુવન લેવું ॥૯૪॥ લગ્નથી આઠમું પાંચમું બીજું અને અગીયારમું તે-ઓથી પાંચ સુધીમાં સૂર્ય હોયતો વામાર્ક જાણવો તે અનુક્રમે પૂર્વાદિક દીશાઓના ગ્રહપ્રવેશમાં શુભ જાણવો ॥૯૫॥ દ્વારચ-ક્રમાં ઉર્ધ્વાદિક ક્રમે કરીને સબ્ય માર્ગે ચાર બેચાર બેચાર બેચાર બે અને ત્રણ નક્ષત્રો મૂકતાં મધ્ય ઉર્ધ્વ અને બાજુ ઉપર આવેતો શુભ જાણવું ॥૯૬॥ હસ્ત મૃગશર શ્રવણ અ-શ્વની, પુષ્ય, ધનેષ્ટા, હસ્ત, અનુરાધા અને રેવતી એમાં ક્યાણ શુભ જાણવું ॥૯૭॥ તેમાં એક ત્રણ પાંચ અને સાત તારા-ઓનો ત્યાગ કરવો ॥૯૮॥

पूर्वादितोज्येष्टामूलेचंद्रमंदौसश्रवणषट्कगुरु वारंपुष्यकभेशुक्रार्कौउत्तराफाल्गुनीहस्तौ ज्ञारौश्च ॥९९॥ अर्कारार्किरिक्ताद्यानिष्टं च ॥ २०० ॥ ज्येष्टाश्रवणमृदूक्तवलधुनैः पाकपकुजार्कोदयजन्मपैरोजास्विभिःसद्युते शीर्षोदयास्थिरेंगेनृपाभिषेकःशुभः ॥१ ॥ रिक्तांत्यक्ताजनुलग्नादुपचयेंगेत्रिषडायगैः क्रूरैरंत्यषडष्टवर्जितशुभैर्नृपाभिषेकः शुभः ॥२ ॥

ટીકા—પૂર્વાદિક દિશાઓમાં જેષ્ટા મુળ ચંદ્ર અને શનીવાર તથા શ્રવણથી છ નક્ષત્ર અને ગુરૂવાર તથા પુષ્ય રોહણી શુક્ર અને રવીવાર તથા ઉત્તરાફાલ્ગુની હસ્ત મંગળ અને બુધવાર એઓનો ત્યાગ કરવો ॥૯૯॥ રવી મંગળ શની અને રીગતા તીથી વીગરે અશુભ તજવા ॥૨૦૦॥ જેષ્ટા શ્રવણ મૃદુ ધ્રુવ અને લઘુ નક્ષત્રો વડે તથા દશાપતિ મંગળ સૂર્ય લગન જન્મ એઓના સ્વામી બળવાન વડે શુભગ્રહે યુકત શીરશોદય સ્થીર લગનને વિષે રાજ્યાભીષેક શુભ જાણવો ॥૧॥ રીગતાનો ત્યાગ કરી જન્મ લગન થકી ઉપચય લગનને વિષે ત્રીજે છઠે ને અગીયારમે પાપગ્રહો વડે તથા છઠું આઠમું અને બારમું એઓએરહીત શુભગ્રહોવડે રાજ્યાભીષેક શુભ જાણવો ॥૨॥

अत्रानुक्तकंघटनानुकुलतयाज्ञेयं ॥ ३ ॥ शुभारंभेशुभावलोकनादिकंशुभकरंतथा शुभावलोकनादिकमपीनाब्जाग्निनेत्रस्मरणतःशुभकरमेवज्ञेयं ॥ ४ ॥ इतिश्रीगणेशजीद्दैवज्ञात्मजकरुणाशंकराविराचितेज्योतिर्विद्भूषणेशुभाशुभमुहूर्तकथनाध्यायोदशमः ॥ १० ॥

ટીકા—આ પુસ્તકમાં ન કહેલાં મુહુર્તો ઘટનાની અનુકુળતા વડે જાણવાં ॥૩॥ શુભ કામના આરંભમાં શુભ જોવા વીગરે શુભ કરનારૂં જાણવું અને તેમજ અશુભ જોવા વીગરે પણ રવી ચંદ્ર અને અગ્નીના નેત્ર વાળા સાંબશીવના સ્મરણ કરવાથી શુભ કરનારૂંજ જાણવું ॥૪॥ ઇતિ શ્રીગણેશ જરદૈવજ્ઞાત્માજ કરૂણાશંકર વીરચીતે જ્યોતીર્વિદ્ ભુષણે સ્વકૃતાયાં ગૂર્જર ભાષાયાં શુભાશુભ મુહુર્ત કથના ધ્યાયો દશમઃ ॥૧૦॥

अथ शुद्धिपत्रम्.

पृष्ट.	पंक्ति.	अशुद्धं.	शुद्धं,
१	५	संज्ञा	संज्ञाः
१	५	वयवाःमे	वयवामे
१	८	वर्णाःमे	वर्णामे
२	४	क्रुराक्रुरौ	क्रूराक्रूरौ
३	१७	षष्ठ्यंशाःदश	षष्ठ्यंशादश
३	२०	समयोसप्त	समयोःसप्त
३	२१	न्नावेपु	न्नावेषु
४	१५	आजे	ओजे
४	१७	तुंर्मुखाविश्नू	तुर्मुखाविष्णु
५	२	दीगंबर	दिगंबर
५	६	सुशितल	सुशीतल
५	७	प्राविण	प्रवीण
५	८	शितल	शीतल
६	१६	कुलिर	कुलीर

अथ शुद्धिपत्रम्.

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्धं.	शुद्धं.
७	१९	क्लिबा	क्लीबा
७	२१	कालिरांत्य	कुलीरांत्य
८	१	भानी	न्नानि
८	३	सूर्यादिनां	सूर्यादीनां
८	३	सूर्यादिनां	सूर्यांदीनां
९	१	ह्रस्वं	ह्रस्वं
९	१	दिर्घं	दीर्घं
९	२	केंद्रेपु	केंद्रेषु
९	२	नराबु	नरांबु
९	५	वर्णोपिंगलनेत्रो	वर्णःपिंगलनेत्रः
९	८	सत्वाधिकं	सत्वाधिक
१०	१	रक्तगोरोक्रु	रक्तगौरःक्रू
१०	२	चपलोता	चपलस्ता
१०	३	वाग्धास्य	वाग्घास्य
१०	४	ह्वशिखिनः	ह्रुशिखिनः

अथ शुद्धिपत्रम्.

पृष्ट.	पंक्ति.	अशुद्धं.	शुद्धं.
१०	४	गौरोस्थुलांगो	गौरःस्थूलांगो
१०	५	नेत्रोश्रेष्ठाधि	नेत्रःश्रेष्ठधीः
१०	६	सुनेत्रो	सुनेत्रः
१०	६	श्यामोसुखी	श्यामःसुखी
१०	६	त्रोस	त्रःस
१०	७	केशो	केशः
१०	८	लसो	लसः
१०	९	गोत्रोस्थुल	गात्रःस्थूल
११	५	स्नायुन्यर्कादिना	स्नायवोऽर्कादीनां
११	६	शत्रु	शत्रू
११	७	चंद्रस्वार्कज्ञो	चंद्रस्यार्कज्ञौ
११	९	ज्ञोरिशेषो	ज्ञोऽरिःशेषौ
११	१०	सौरो	सौरी
११	१०	गुरोःज्ञ	गुरोर्ज्ञ
११	१२	शेषावरि	शेषावरी

अथ शुद्धिपत्रम्.

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्धं.	शुद्धं.
१२	६	त्रयगातत्काल	त्रयगास्तत्काल
१२	७	हिताधिहिता	हिताधिहिताः
१२	८	शत्रवमित्रशत्रव	शत्रवोमित्रशत्रवः
१२	१३	व्यन्ययेन	व्यत्ययेन
१३	१४	निचगोदिनः	नीचगोदीनः
१४	८	प्रक्षोंन्नित	प्रक्षोन्नित
१४	९	षड्लावाः	षड्भावाः
१४	१२	युतोलाज्जितः	युतोलज्जितः
१४	१३	रविविक्षितो	रविवीक्षितः
१५	१५	संबधोवगंतव्यः	संबंधोऽवगंतव्यः
१५	२०	तन्व्यु	तन्व्यू
१६	३	जीह्वैबज्ज्ञात्म	जिह्वैवज्ज्ञात्मज
१७	१	स्त्रिजन्म	स्त्रीजन्म
१७	७	स्वांत्पगौ	स्वांत्यगौ
१७	८	स्त्रिगदप्रदौ	स्त्रीगदप्रदौ

पृष्ट.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१८	५	चंद्राच्चतुर्थस्थैकु	चंद्राच्चतुर्थस्थैःक्रू
१९	१	तियलाभस्थै	तीयलाभस्थैः
१९	५	युग्मर्क्षगा	युग्मर्क्षगाः
१९	६	स्त्रिजन्मकरा	स्त्रीजन्मकराः
२०	७	क्लिबजन्म	क्लीबजन्म
२०	८	क्लिब	क्लीब
२०	९	क्लिब	क्लीब
२०	१०	क्लिब	क्लीब
२१	६	क्लिब	क्लीब
२१	७	क्लिब	क्लीब
२१	८	कलभरुपो	कलभरूपो
२१	९	द्वितिये	द्वितीये
२१	१०	तृतियेंकु	तृतीयेंकु
२२	९	सहृद	सरद
२३	६	शुभेद्दष्टिहिने	शुभदृष्टिहीने
२५	१	बलीष्ठा	बलिष्ठा
२५	३	द्विप	द्वीप
२५	५	बलीष्ठ	बलिष्ठ
२५	६	ग्रहस्प	ग्रहस्य
२६	२	नैरूते	नैर्ऋते
२६	५	मिने	मीने
२६	५	बिधिशप्या	विधिःशय्या
२६	७	सुतिका	सूतिका

पृष्ट.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२७	८	शितांश्वदृष्टेगोंपि	शीतांश्वदृष्टेगोपि
२७	१२	पराक्ष	परोक्ष
३२	२	शवर्णः	सवर्णः
३३	१	निचगे	नीचगे
३३	२	भांतगैपापै	भांतगैःपापैः
४४	४	पूर्वार्द्धेपापै	पूर्वार्द्धेपापैः
४४	५	युतिहिने	युतिहीने
३३	८	गैपापैःकेंद्रबाह्यगैं	गैःपापैःकेंद्रबाह्यगैः
३६	२	लग्नगेज्पो	लग्नगेज्यः
३६	५	पूर्णेंदु	पूर्णेंदुः
३६	६	रंध्रगोसर्वारिष्टहरः	रंध्रगःसर्वारिष्टहरः
३६	१०	शुभवर्गगाःपापा	शुभवर्गगाःपापाः
३९	१२	निचास्त	नीचास्त
३९	१५	लग्नेंद्वोर्दशम	लग्नेंदोर्दशम
४०	६	भेषज्य	भैषज्य
४१	१४	अर्थदोर्कोतुंगेवलीष्ठ	अर्थदोर्कस्तुंगेबलिष्ठः
४१	१६	शुभदृग्विहिनाब्जे	शुभदृग्विहीनाब्जे
४२	१६	शुभढग्धिनै	शुभदृग्घीनै
४२	२०	मंदेमूर्तिगैःपापैर्निच	मंदेमूर्तिगैःपापैर्नीच
४३	१०	किर्तियुतोनृपो	कीर्तियुतोनृपो
४४	६	चयगैशुभैर्व	चयगैःशुभैर्व
४४	७	एकेताल्यधनः	एकेनाल्पधनः
४४	९	न्यगैशुभैरति	न्यगैःशुभैराति

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४४	१०	त्रगैनृपसचीव	त्रगैर्नृपसचिव
४५	११	हिनेपि	हीनेपि
४६	७	दिर्वराशिर्दिर्घभपश्चेत दिर्घ	दीर्घराशिर्दीर्घभपश्चे हीर्घ
४६	९	दिर्घदेहः	दीर्घदेहः
४६	१०	दिर्घभेंगेशोदिर्घदेहः	दीर्घभेंगेशेदीर्घदेहः
४७	७	हीनांग	हीनांगः
४७	१०	क्रुरयुते	क्रूरयुते
४७	१४	ज्ञेक्रुरयुते	ज्ञेक्रूरयुते
४८	१४	क्रुरेक्षितयुते	क्रूरेक्षितयुते
४९	९	बहूपापेक्षित	बहुपापेक्षित
४९	१०	क्रुरेशूरः	क्रूरेशूरः
५०	१२	लग्नेज्ञेद्युने	लग्नेज्ञेद्यूने
५१	५	क्रुरेक्षणा	क्रूरेक्षणा
५१	७	अंशात्माने	अंशान्माने
५१	८	अंशात्भाग्ये	अंशाद्भाग्ये
५२	४	द्युने	द्यूने
५२	५	मंदाब्जश्चापि	मंदाब्जावपि
५२	६	शुभेक्षणही	शुभेक्षणही
५२	८	शुदृष्टिहिने	शुभदृष्टिहीने
५३	४	कींदृष्टेपि	किंदृष्टेपि
५३	७	स्थाप्रकृतिवृद्धकरा.	स्थाःप्रकृतिवृद्धकराः
५४	४	निच	नीच

पृष्ठ.	पंक्ति	अशुद्ध.	शुद्ध.
५४	७	त्रिशांशे	त्रिंशांशे
५५	१	क्रुरेंजातिच्यूतः	क्रूरेंर्जातिच्युतः
५५	३	क्रुरेष्वपि	क्रूरेष्वपि
५५	६	क्रुरेक्षिते	क्रूरेक्षिते
५५	७	जन्मांध	जन्मांधः
५६	२	बर्थात्पर्पौ	वर्थात्पर्पौ
५६	३	क्रुर	क्रूर
५७	३	अरीशेत्रीके	अरीशेत्रिके
५७	४	इंदोर्तुने	इंदोर्यूने
५७	३	जीवौत्रीकेमुकः	जीवौत्रिकेमूकः
५८	१	क्रुरें	क्रूरे
५८	२	किटालि	कीटालि
५८	३	तुने	तूने
५८	६	तुनेक्रुरा	तूनेक्रूराः
५८	८	क्रुरात्तुने	क्रूरात्तूने
५९	१	तुनेशा	तूनेशा
५९	१	स्थुलदंतः	स्थूलदंतः
५९	६	तुनपे	तूनपे
५९	७	निचारिगे	नीचारिगे
६०	५	विंत्तपे	वित्तपे
६३	१	किठभे	कीटभे
६४	६	पारावतंशे	पारावतांशे
६६	१	निचगे	नीचगे

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
६६	५	विबलेंसपे	विबलेंसपे
६७	६	क्रुरेच	क्रूरेच
६७	६	निचगा	नीचगा
६७	८	निचगे	नीचगे
६७	८	सुतायगैशुभै	सुतायगैःशुभैः
६८	७	क्रुरेक्षितेदुःषष्यंशे	क्रूरेक्षितेदुःषष्ठ्यंशे
६८		क्रुरांतरगेपि	क्रूरांतरगेपि
६८	१०	क्रुरांतरगे	क्रूरांतरगे
६८	१०	निचग्रहयुते	नीचग्रहयुते
६८	१०	शुदृष्टि	शुभदृष्टि
६८	११	क्रुरयुतेपि	क्रूरयुतेपि
६९	२	क्रुराः	क्रूराः
६९	३	क्रुरे	क्रूरे
६९	४	क्रुरावनुजो	क्रूरावनुजो
७१	५	क्रुरयुते	क्रूरयुते
७४	२	क्रुरेक्षिते	क्रूरेक्षिते
७५	५	क्रांतरे भौमेक्रुरे	क्रूरांतरेभौमेक्रूरे
७५	७	सक्रुरेनिचभेपि	सक्रूरेनीचभेपि
७६	१	सक्रुरेच	सक्रूरेच
७६	५	बहुक्ररयुते	बहुक्रूरयुते
७६	५	सुखेक्रुरे	सुखेक्रूरे
७६	६	निचास्त	नीचास्त
७६	७	फ्रुरेपि	क्रूरेपि

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
७७	३	इंदोर्तुने	इंदोयूने
७७	३	सक्रुरेपि	सक्रूरेपिं
७७	४	क्रुरयुतेवाक्रुरे	क्रूरयुतेवाक्रूरे
७७	८	गाभृत्रपि	भृगावपि
७८	३	क्रुरेक्षिते	क्रूरेक्षिते
७८	४	मक्रुरे	सक्रूरे
७८	५	मातृस्नेह	मातृस्नेहः
७९	४	त्रुने	तूने
७९	७	शुभेक्षिता	शुभेक्षिताः
८०	१	क्रुराः	क्रूराः
८०	२	शीखीज्ञा	शिखिज्ञा
८०	३	क्रुरभेक्रुरयुतेंगे	क्रूरभेक्रूरयुतेंगे
८०	४	पूत्राप्तिः	पुत्राप्तिः
८०	५	कीटाब्जेक्रुरे	कीटाब्जेक्रूरे
८१	१	लाभेक्रुरे	लाभेक्रूरे
८१	६	क्रुरयुने	क्रूरयुते
८२	३	त्रिपुत्र	त्रिपुत्रः
८२	५	कन्याप्रदा	कन्याप्रदाः
८४	१	क्रुरयुतेक्रुरांतर	क्रूरयुतेक्रूरांतर
८४	२	सपापा	सपापाः
८४	३	क्रुरांश	क्रूरांश
८४	३	अंत्पपांश	अंत्यपांश
८४	५	वशनाशः	वंशनाशः

पृष्ट.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
८४	५	रंध्रांत्पगाकुराश्च	रंध्रांस्रगाःक्रूराश्च
८४	६	कुराश्च	क्रूरांश
८४	६	कुरमात्रा	क्रूरमात्रा
८४	७	द्युने	द्युने
८४	७	कुरास्तुर्येपि	क्रूरास्तुर्येपि
८५	१	कुरमात्रदृष्ठे	क्रूरमात्रदृष्ठे
८५	२	पुत्र	पुत्रः
८५	३	पुत्रेक्रुरा	पुत्रेक्रूरा
८५	६	तद्दिशे	तद्दीशे
८६	३	चपलधी	चपलधीः
८६	५	लग्नेंत्पपे	लग्नेंस्रपे
८६	६	पुत्रेशेसक्रुरे	पुत्रेशेसक्रूरे
८७	१	गुलिकार्किचंद्रा	गुलिकार्किचंद्राः
८७	२	क्रुरयुते	क्रूरयुते
८७	४।५	क्रुक्रुरद्वये	क्रूरद्वये
८७	६	भीपक्	भिपक्
८७	६	अंशात्सक्रुरौ	अंशात्सक्रूरौ
८८	१	अंशाद्धि	अंशाद्रि
८८	१	तार्किक	तार्किकः
८९	२	शाद्विकः	शाब्दिकः
८९	५	पारावांतशे	पारावतांशे
९०	१	द्युने	द्यूने
९०	२	दिर्घरोगी	दीर्घरोगी

अथ शुद्धिपत्रम्.

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
९०	४	क्रुरयुते	क्रूरयुते
९०	६	मृतौक्रुराः	मृतौक्रूरा
९०	७	आरेंजे	आरेंगे
९०	७	शस्त्रपिडा	शस्त्रपीडा
९१	१	शिखीनमौ	शिखिनमौ
९१	३	रंध्रांगगा	रंध्रांगगाः
९१	३	सूर्येंदुकुजाक्रुरे	सूर्येंदुकुजा·क्रूरे
९१	५	सक्रुर	सक्रूर
९२	१	सूर्येंदू	सूर्येन्दू
९२	२	किटालि	कीटालि
९२	५	भृग्वर्कयमा	भृग्वर्कयमाः
९२	६	शुलरोगी	शूलरोगी
९३	१	अंशेकि	अंशेकी
९३	२	जलभितिः	जलभीतिः
९३	३	सर्यभितिः	सर्पभीतिः
९३	४	क्रुरे	क्रूरे
९४	३	क्रुरेक्षिते	क्रूरेक्षिते
९४	४	निचास्त	नीचास्त
९४	५	शत्रूनाश	शत्रुनाशः
९४	७	त्दवैरं	तृवैरं
९४	८	स्वांगपयो	स्वांगपयोः
९४	८	पितृवैरं	पितृवैरं
९५	१	केंद्रेक्रुरे	केंद्रेक्रूरे

अथ शुद्धिपत्रम्.

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
९५	१	शत्रुपिंडा	शत्रुपडिा
९५	२	क्रुरेक्षितेवाक्रु	क्रूरेक्षितेवाक्रू
९५	३	द्युनांगे	द्यूनांगे
९५	४	ज्ञांगपोत्री	ज्ञांगपौत्रि
९५	५	लग्नपेज्यौत्रीके	लग्नपेज्यौत्रिके
९५	७	सुखगाकु	सुखगाःकु
९५	८	क्षरोगी	क्षयरोगी
९६	६	विवाहा	विवाहाः
९६	७	निचभगा	नीचभगा
९७	१	द्युने	द्यूने
९७	२	क्रुरेद्युने	क्रूरेद्यूने
९७	२	क्रुरयुते	क्रूरयूते
९७	३	निवास्त	नीचास्त
९७	३	बहुक्रुर	बहुक्रूर
९७	४	द्युनपदृष्टिहीनाक्रुराद्युने	द्यूनपदृष्टिहीनाःक्रूराद्यूने
९७	५	द्युनेबहुदार	द्यूनेबहुदारः
९८	३	क्रुरेक्षिता	क्रूरेक्षिता
९८	४	निचभांशे	नीचभांशे
९८	५	द्युने	द्यूने
९८	७	द्युनेपेसक्रुरे	द्यूनपेसक्रूरे
९९	२	द्युने	द्यूने
१००	३	द्युनखगौ	द्यूनखगौ
१००	४	शुक्रात्माने	शुक्रान्माने

अथ शुद्धिपत्रम्.

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१००	६	चंद्रार्कौक्रुरे	चंद्रार्कौक्रूरे
१००	७	तुर्येशेक्रुरे	तुर्येशेक्रूरे
१००	७	हिनेत्युनपादल्प	हीनेत्र्यूनपादल्प
१०१	१	तूर्यसक्रुरेंत्र्युपेक्रुरे	तुर्यसक्रूरेंबुपेक्रूरे
१०१	१	भगनी	भगिनी
१०१	२	त्युनेर्के	त्यूनेर्के
१०१	३	लग्नेसक्रुरे	लग्नेसक्रूरे
१०१	५	षष्ठांगपौसक्रुरौ	षष्ठांगपौसक्रूरौ
१०१	६	सक्रुरे	सक्रूरे
१०१	७	सक्रुरेत्युनेशेपि	सक्रूरेत्यूनेशेपि
१०१	८	त्युनस्थे	त्यूनस्थे
१०२	१	वितारित्युनगौसक्रुरौ	वित्तारित्यूनगौसक्रूरौ
१०२	२	लग्नेशेसक्रुरेपि	लग्नेशेसक्रूरेपि
१०२	३	केंद्रचतुष्टयेक्रुरे	केंद्रचतुष्टयेक्रूरे
१०२	४	सक्रुर	सक्रूर
१०२	५	नेतमे	त्यूनेतमे
१०२	६	क्रुरयुते	क्रूरयुते
१०२	६	पश्चुवत्मैथुनशीलः	पशुवन्मैथुनशीलः
१०३	२	क्रुर	क्रूर
१०३	३	सर्यात्मृतिः	सर्यान्मृतिः
१०३	४	श्वदंशनात्मृत्युः	श्वदंशनान्मृत्युः
१०३	५	पातात्मृतिः	पातान्मृतिः
१०३	६	तिर्ये	तीर्थे

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध
१०३	८	शस्त्रात्मृत्युः	शस्त्रान्मृत्युः
१०४		उर्ध्ववंधन	ऊर्ध्ववंधन
१०४	३	शिखयिुता	शिखियुता
१०४	३।४	क्रुरारीक्षणहिने	क्रूरारीक्षणहीने
१०४	५	क्रुरेक्षितौ	क्रूरेक्षितौ
१०४	५	मृतीः	मृतिः
१०४	६	क्रुरांतरगे	क्रूरांतरगे
१०४	७	मृतीः	मृतिः
१०४	८	पातात्मृतिः	पातान्मृतिः
१०५	१	द्युनेसक्रुरे	द्यूनेसक्रूरे
१०५	४	क्षिणेब्जे	क्षीणेब्जे
१०६	४।६	निचास्तारिपुहिन	नीचास्तारिपुहीन
१०६	६	क्रुरेंबुपे	क्रूरेंबुपे
१०६	८	निद्दितेपि	निद्रितेपि
१०६	२	क्रुरावल्पायुः	क्रूरावल्पायुः
१०६	३	कंटकेक्रुरे	कंटकेक्रूरे
१०६	४	क्रुरेक्षितौवासक्रुरा	क्रूरेक्षितौवासक्रूरा
१०६	५	क्रुररषष्ट्यंशेपि	क्रूरषष्ट्यंशेपि
१०६	६	क्रुरेऽबले	क्रूरेऽबले
१०७	२	क्रुराश्च	क्रूराश्च
१०७	२	सक्रुरे	सक्रूरे
१०७	३	क्रुरेष	क्रूरेष
१०७	६	क्रुराश्च	क्रूराश्च

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१०७	८	स्यद	स्पद
१०८	२	क्रुराश्च	क्रूराश्च
१०८	४	क्रुराश्च	क्रूराश्च
१०८	५	साब्जेक्रुरे	साब्जेक्रूरे
१०८	५	क्रुरैर्दृष्टे	क्रूरैर्दृष्टे
१०९	७	काणेकुजेनिचे	कोणेकुजेनीचे
११०	१	बलाढ्या	बलाढ्याः
११०	२	शितिवर्षायु:	शीतिवर्षायु:
११०	२	केंद्रस्था, रा	केंद्रस्थाःक्रूरा
११०	३	षडशिति	षडशीति
११०	४	न्यगाक्रुराः	न्यगाःक्रूरा
१११	१	सहस्त्र	सहस्र
१११	३	लाभगैशेषै	लाभगैःशेषै
१११	४	त्रुनेभौमे	त्रूनेभौमे
११२	४	प्रदेशे	परदेशे
११२	५	त्रु	त्रू
११३	१।२	वित्ताग	वित्तांग
११३	३	युतावषि	युतावपि
११३	४	तिर्थकर्त्ता	तीर्थकर्त्ता
११३	७	सक्रु	सक्रू
११४	२	क्रुरेक्षितयुतेवाक्रु	क्रूरेक्षितयुतेवाक्रू
११४	३	सुखगैपापै	सुखगैःपापै
११४	४	धर्मगैपापैरपि	धर्मगैःपापैरपि
११४	५	क्रुरांतरस्थेपि	क्रूरांतरस्थेपि

पृष्ट.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
११४	६	गुलीके	गुलिके
११५	२	सकुरौगलीका	सक्रूरौगुलिका
११६	४	इंदीसहजे	इंदोःसहजे
११६	६	अगनांगे	अंगनांगे
११७	६	ञषेश्वापि	झषेष्वापि
११७	८	नृपाति	नृपातिः
११८	२	शुकुरोभुपः	षुक्रूरोभूपः
११८	३	गैपंचादिभिर्नृपति	गैःपंचादिभिर्नृपतिः
११८	३	स्वोच्चगा	स्वोच्चगाः
११९	६	यशगुणो	यशोगुणो
११९	८	ञर्षेगे	झर्षेगे
१२०	३	मेशेकुजे	मेषेकुजे
१२१	१	लग्रेकीटे	लग्नेकीटे
१२१	२	घटेगे	घटेंगे
१२१	२।३	चतुर्षू	चतुःषु
१२४	१	मानये	मानपे
१२५	२	निचगा	नीचगा
१२५	४	निचांशगे	नीचांशगे
१२५	५	ग्रहैनि	ग्रहैर्नि
१२५	७	निचः	नीचः
१२५	७	निचगे	नीचगे
१२५	८	व्यर्था	व्यर्थाः
१२५	९	युननीच	यूननीच

अथ शुद्धिपत्रम्.

पृष्ट.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१२६	१	निचग्रहे	नीचग्रहे
१२६	१	निचांश	नीचांश
१२६	३	सक्रुरे	सक्रूरे
१२६	५	सर्वेक्रुरा	सर्वेक्रूरा
१२६	७	गाक्रुरा	गाःक्रूरा
१२८	२	क्रुरसंबंधे	क्रूरसंबंधे
१२८	३	क्रुरवर्गे	क्रूरवर्गे
१२८	४	राजवंद्य	राजवंद्यः
१३१	१	क्रुरांतरगेवाक्रुर	क्रूरांतरगेवाक्रूर
१३१	२	क्रुरे	क्रूरे
१३१	३	सक्रु	सक्रू
१३१	७	उच्चांशस्थैनी	उच्चांशस्थैर्नी
१३२	२	लाभदाक्रुरा	लाभदाःक्रूरा
१३३	३	भागखलाभपा	भागखलाभपाः
१३४	३	क्रुरे	क्रूरे
१३४	७	क्रुरेमानपे	क्रूरेमानपे
१३४	८	सक्रुरेर्थपे	सक्रूरेऽर्थपे
१३५	१	निचगावपि	नीचगावपि
१३५	३	क्रुरेषु	क्रूरेषु
१३५	४	क्रुरेक्षणा	क्रूरेक्षणा
१३८	६	स्त्रीणामेगेंद्वो	स्त्रीणामंगेंद्वोः
१३८	६	तदस्तरंध्रयो	तदस्तरंध्रयोः
१३९	१	विगुणरु	विगुणरू
१३९	८	दुने	दूने
१४०	२	जीतेंदियः	जितेंद्रियः

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१४०	३	त्युने	त्यूने
१४१	४	त्युने	त्यूने
१४२	१	क्रुरेक्षिते	क्रूरेक्षिते
१४२	६	द्वितियाया	द्वितीयाया
१४३	१	क्रुरेंगे	क्रूरेंगे
१४३	२	क्रुरावपि	क्रूरावपि
१४३	४	धनहिना	धनहीना
१४३	४।५	त्युनेत्युनेशेवा	त्यूनेत्यूनेशेवा
१४३	६।७	कुजभे	कुजभे
१४३	८	कुवृता	कुवृत्ता
१४४	६	गुरोगुण	गुरोर्गुण
१४४	९	भृगो	भृगोः
१४४	९	शने	शनेः
१४५	१।२	धिमति	धीमती
१४५	२	भृगोसती	भृगोःसती
१४५	४	ज्ञस्प	ज्ञस्य
१४५	४	गुरोसाध्वी	गुरोःसाध्वी
१४५	५	त्युने	त्यूने
१४५	६	त्युनेर्के	त्यूनेर्के
१४५	७	क्रुरेत्युनेपि	क्रूरेत्यूनेपि
१४५	८	क्रुरैर्दृष्टे	क्रूरैर्दृष्टे
१४६	१	त्युने	त्यूने
१४६	४	शुभाशुभदोग्रहोः	शुभाशुभदोग्रहः

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१४६	६	स्पारिनिचांश	स्यारिनीचांश
१४६	९	निचारि	नीचारि
१४६	१०	प्यल्य	प्यल्प
१४७	१	निचाभि	नीचाभि
१४७	३	परमोच्चगस्प	परमोच्चगस्य
१४७	४	निच	नीच
१४७	६	बलस्पा	बलस्या
१४८	४	त्रिकेतरगस्प	त्रिकेतरगस्य
१४८	६	क्रुरांतरगक्रुर	क्रूरांतरगक्रूर
१४८	७	क्रुरांतर	क्रूरांतर
१४८	८	क्रुरस्यक्रुर	क्रूरस्यक्रूर
१४८	९	क्रुरदशा	क्रूरदशा
१५०	१	सूर्यारेज्पा	सूर्यारेज्या
१५०	६	पंचर्ग्यादि	पंचवर्ग्यादि
१५०	७	दग्विर्य	दृग्वीर्य
१५१	८	मिश्रैयुते	मिश्रैर्युते
१५२	२	यशधर्म	यशोधर्म
१५२	५	वोष्ट्मरुजं	वोष्णरुजं
१५२	६	यशसौख्य	यशःसौख्य
१५२	९	यशसौख्यदा	यशःसौख्यदा
१५३	४	दिप्तिः	दीप्तिः
१५३	४|५	स्वस्येऽब्देपेस्थिरमन त्वमर्थकिर्ति	स्वस्थेऽब्दपेस्थिरमन स्त्वमर्थकीर्तिः

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१५३	७	शत्रुष्कृता	शत्रुकृता
१५४	२	मध्यविर्ये	मध्यवीर्ये
१५४	५	उत्तमविर्ये	उत्तमवीर्ये
१५५	२	उत्तमवि	उत्तमवी
१५५	७	मित्रकलहपीत्तोग्रोद्वादि	मित्रकलत्रकलहापित्तोग्रोद्भवादि
१५५	८	यठनादि	पठनादि
१५६	४	पिडादिकंच	पीडादिकंच
१५८	९	क्रुरयुत	क्रूरयुत
१५९	४	द्युनरंध्रांत्यगो	द्यूनरंध्रांत्यगो
१६०	२	क्रुरारिष्ट	क्रूरारिष्ट
१६०	६	तेषुक्रुरे	तेषुक्रूरे
१६१	२	सौम्मार्केंद्र	सौम्याःकेंद्र
१६१	६	बलाढ्येज्योर्केंद्र	बलाढ्येज्यःकेंद्र
१६१	४	लग्नपोग्शुभे	लग्नपःशुभे
१६१	६	युतोत्रिकोण	युतास्त्रिकोण
१६१	७	शुभाःत्रयारि	शुभास्त्रयारि
१६१	८	क्रुराःलक्ष्मि	क्रूरालक्ष्मी
१६२	२	लग्नेज्योशुभे	लग्नेज्यःशुभे
१६२	५	नेक्षितो	नेक्षितः
१६३	२	न्युन	न्यून
१६३	३	त्तोगेशो	तोंगेशो
१६३	४	वर्पयोस	वर्षयोःस

पृष्ठ.	पंक्ति	अशुद्ध.	शुद्ध.
१६३	४	पुर्णफल	पूर्णफल
१६४	१	बिर्य	वीर्य
१६५	३	ध्यादिना	ध्यादीना
१६५	५	सहमादिना	सहमादीना
१६५	६	तदिशां	तदीशां
१६५	७	सिमाख्य	सीमाख्य
१६५	८	सिमाख्य	सीमाख्य
१६६	७	पूर्णबलश्चंदो	पूर्णबलश्चंद्रो
१६७	२	बलश्चंद्रख	बलश्चंद्रःख
१६७	४	विर्यो	वीर्यः
१६७	७	दस्वदशा	दःस्वदशा
१६७	८	विर्योबनि	वीर्योऽबनि
१६७	९	विविर्यो	विवीर्यो
१६८	२	सौख्यप्रद्वः	सौख्यप्रदः
१६८	२	मध्यबलोज्ञ	मध्यबलोज्ञः
१६८	४	ज्ञस्वदशा	ज्ञःस्वदशा
१६८	५	विविर्योज्ञस्व	विवीर्योज्ञःस्व
१६८	८	जीवस्वदशायां	जीवःस्वदशायां
१६९	२	प्रदस्वदशायां	प्रदःस्वदशायां
१६९	२	विविर्योजीव	विवीर्योजीवः
१६९	३	दुखागम	दुःखागम
१६९	४	भृगुस्वदशायां	भृगुःस्वदशायां
१६९	७	अल्पबलोभृग	अल्पबलोभृगुः

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१६९	८	क्लेशादिप्रद	क्लेशादिप्रदः
१६९	९	विविर्योभृगु	विबीर्योभृगु
१६९	९	यशा	यशो
१७०	१	पूर्णबलोर्कज	पूर्णवलोर्कजः
१७०	२	मध्यबलोर्कज	मध्यबलोऽर्कजः
१७०	४	अल्पबलोर्कज	अल्पबलोऽर्कजः
१७०	५	विविर्योर्कज	विवीर्योऽर्कजः
१७०	६	सुतदारा	सुतदार
१७०	१०	वत्मासपोकार्यः	वन्मासपःकार्यः
१७१	१	नवांशपादितो	नवांशपादितः
१७१	७	त्पजेत्	त्यजेत्
१७१	८	पित्रो	पित्रोः
१७३	४	दस्त्राविशः	दस्त्रावीशौ
१७४	१	मधेशः	मधेशाः
१७४	४	तिशोवायु	तीशोवायुः
१७५	५	क्रुरोग्रा	क्रूरोग्रा
१७६	२	तिक्ष्णंच	तीक्ष्णंच
१७७	२	दिनेतृतियो	दिनेतृतीयो
१७८	७	द्वितियो	द्वितीयो
१७९	२	रवत्युक्तं	रेवत्युक्तं
१८०	१	पुष्पोक्तं	पुष्योक्तं
१८०	४	चीत्रोक्तं	चित्रोक्तं
१८०	७	मासाशुभान	मासाःशुभान

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१८०	८	शुल	शूल
१८१	१	षष्ट्यष्टमी	षष्टयष्टमी
१८१	३	तृतिय	तृतीय
१८१	५	तिक्ष्ण	तीक्ष्ण
१८२	७	त्रिकोणगाःशुभा	त्रिकोणगाःशुभाः
१८२	८	लाभशापापाश्च	लाभगाःपापाश्च
१८२	९	विशेषोंचिस्तः	विशेषाश्चिस्तः
१८३	३	त्कापयोत्	त्कपयोत्
१८३	६	लग्नेच्यै	लग्नेज्यैः
१८४	५	षष्टाष्टममासे	षष्टाष्टममासे
१८४	७	ऽनयोरिपि	ऽनयोरपि
१८५	२	जातकुंर्यात्	जातकंकुर्यात्
१८५	३	सुनेरर्का	सूतेरर्का
१८५	६	स्त्का	स्त्का
१८५	६	प्रसुतेर्द्वा	प्रसूतेर्द्वा
१८६	७	भैपंचम	भैःपंचम
१८६	५	व्या	व्य
१८६	८	वारान्स्त्का	वारांस्त्का
१८६	९	तिथीन्स्त्का	तिथींस्त्का
१८७	१	स्त्का	स्त्का
१८७	२	षष्टेष्टमे	षष्टेऽष्टमे
१८८	७	ष्टावरुण	ष्टावरुण
१८८	७	षष्टि	षष्ठी

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१८८	८	सक्ताच	सत्काच
१८९	१	सुनोर्मा	सूनोर्मा
१८९	७	भैप्रथमाक्षरारंभः	भैःप्रथमाक्षरारंभः
१९०	९	पुजनाच्छुभः	पूजनाच्छुभः
१९१	१	सस्थो	सस्थः
१९१	८	सक्ता	सत्का
१९२	१	हितैस	हितैःस
१९२	३	बलाब्ये	बलाढ्ये
१९२	६	षष्टे	षष्ठे
१८२	६	व्यंगेशा	व्यंगेशाः

प्रमाण पत्रं.

ज्योतिःशास्त्रेस्वधीतीनिशिततरमतीराव
लोपाव्हदैवज्ञानिश्रीमद्गणेशाङ्गजानिराधि
वसन्नृनिम्बिकाख्यांपुरींयः ॥ ज्योतिर्वि
द्भूषणं प्राकृतविवृतियुतं सर्वलोकोपकृत्यै
ग्रंन्थप्रारीरचद्भूपतिमत करुणाशङ्करोवि-
प्रवर्य्यः ॥१॥ प्राचीनज्यौतिषोक्तिप्रतिकृ
तिरचनोट्टकूपथंप्राप्तएषग्रन्थःसाद्यन्तमा
लोच्यमुदितमनसाशास्त्रिणाभानुनाम्ना ॥
अध्यासीनेनत्रावंनगरमवनिपालाश्रितेन
प्रकामंश्लाघंश्लाघंमयासादरमपि सहसा
सुप्रमाणीकृत्तोस्ति ॥२ ॥

शास्त्री. भानुशंकर वि. हरिशंकर सही.

प्रमाण पत्रं.

ज्योतिर्वित्कर्मैष्टोलोकेख्यातोगणेशशर्मे
ति ॥तस्यात्मजोतिनिपुणोज्योतिः शास्त्रे
यथाऽपरोगर्गः ॥१ ॥ करुणाशंकरशर्माते
नविरचितोग्रंथोमेदृष्टः ॥ ज्योतिर्विद्भूषण
इतियोगणकानांसुरतरुरिवन्नूमौ ॥ २ ॥
एतादृशोनसद्योभूमौग्रंथोऽ स्तिलोक वि-
ख्यातः ॥सत्यंवदामिसत्यंवैरघुनाथप्रसा-
दशर्माहं ॥ ३ ॥

पंडित. रघुनाथप्रसाद सीताराम
सुकल. निर्विवाद सद्धर्म
प्रकाशक सन्नाध्यक्ष॥सही॥